

ΔΕΛΦΙΝΙΟΥ - ΑΡΧΑΙΟΤΑΚΗ - ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

ΕΚΛΟΓΗ ΑΙΤΙΩΝ ΣΕΜΑΤΩΝ ΜΕΤΕΚΚΟΝΩΝ

Βιβλίο
Ιστορία
Γεωγραφία
Μαθηματικά
Ποίησης

ΕΤΟΣ ΣΧΟΛΙΚΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΔΕΛΦΙΝΙΟΥ - ΑΡΧΑΙΟΤΑΚΗ - ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

Α. Α. ΝΕΚΛΟΓΗ

ΝΑΓΝΩΣΜΑΤΩΝ

ΜΕΤΑ 500 ΕΙΚΟΝΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

ΕΤΟΣ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ

معارف نظارت جلیله سنک ۲۷۵ نومرولی و ۲۴ مایس
تاریخی رخصتنامه سیله طبع اولتمشدر

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΙΑΣΤΑ-ΣΦΥΡΑ-ΓΕΡΑΡΔΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1907

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ιδίωχον
ρον ὑπογραφήν ἐνὸς τῶν πονησάντων.

ΕΚΛΟΓΗ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΩΝ

ΕΤΟΣ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

1. Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ.

Πῶς ἔμπορῶ νὰ ἐξυπνήσω,
χωρὶς Θεοῦ νὰ ἐνθυμηθῶ;
χωρὶς Θεοῦ νὰ εὐχαριστήσω,
πῶς ἔμπορῶ νὰ κοιμηθῶ;

Πρωὶ ὁ ἥλιος ἀνατέλλει,
λαλοῦν πουλιὰ στὴν ἐξοχή·
καθένα τους στὸν Πλάστη στέλλει
τὴν πρωινὴ του προσευχή.

Τὸ βράδου, ποῦ ὁ ἥλιος δύνει,
καθένα μὲ γλυκεῖα φωνή,
στὸν Πλάστη πάλιν ἀπευθύνει
μὴ προσευχὴν ἐσπερινή.

Ἄφοῦ λοιπὸν αὐτὰ μὲ τὸ ἄσμα
λατρεύουν τὸν Δημιουργό,
ἐγὼ τὸ λογικὸν του πλάσμα
μὲ νοῦν καὶ φρόνησιν—ἐγὼ

Πῶς ἔμπορῶ νὰ ἐξυπνήσω
χωρὶς Θεοῦ νὰ ἐνθυμηθῶ;
χωρὶς Θεοῦ νὰ εὐχαριστήσω
πῶς ἔμπορῶ νὰ κοιμηθῶ;

Handwritten signature or stamp, possibly reading "Εὐχαριστῶντες"

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Γεράρδων
(Γαλατῆ, Παιμποποζάραφ, ὄπισθεν τοῦ Ἀγκοπιὰν Χάν, ἀρ. 17-18)

2. Ἡ προσευχή.

Παιδιά, όταν ἡ μήτηρ σας προσφέρῃ εἰς ὑμᾶς ὁπωσδήποτε τι, ἢ κόπτη ἄνθος τι δι' ὑμᾶς, ὡς διδάσκει νὰ λέγητε «εὐχαριστῶ». Καὶ εἶνε πολὺ φυσικὸν νὰ εὐχαριστῶμεν ἐκείνους, οἵτινες ἀγαπῶσι καὶ εὐεργετοῦσιν ἡμᾶς. Λοιπὸν συλλογισθῆτε ὅτι πάντα τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα δίδει εἰς ὑμᾶς ἡ μήτηρ, τὰ ἐχάρισε προηγουμένως ὁ Θεός· ἐπομένως εἶτι περισσύτερον ὀφείλετε νὰ εὐχαριστῆτε τὸν Θεόν.

Πάντα τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα περικυκλοῦσιν ἡμᾶς, ὁ καρπός, ὅστις κρέμαται ἀπὸ τοῦ δένδρου, ὡς καὶ αἱ μυριάδες τῶν ἀστέρων εἶνε ἔργα τοῦ Θεοῦ. Τὸ μικρὸν *λευκάνθεμον* τῶν λειμώνων, τοῦ ὁποῖου ἡ λευκὴ στεφάνη λούεται ὑπὸ τῶν σταγόνων τῆς δρόσου, εἶνε, ὡς καὶ ὑμεῖς, παιδιά μου, ἔργον τοῦ Θεοῦ· μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ μικρὰ *μαργαρίτα* δὲν ἔχει νοῦν, διὰ νὰ θαυμάσῃ τὸν Δημιουργόν της, οὔτε καρδίαν, διὰ ν' ἀγάπησῃ Αὐτόν, οὔτε φωνήν, διὰ νὰ δοξάσῃ Αὐτόν. Ἐκ τῶν πλασμάτων τοῦ Θεοῦ μόνον οἱ ἄνθρωποι ἔχομεν νοῦν καὶ λόγον. Ἄς ὑψῶμεν λοιπὸν τὴν φωνὴν ἡμῶν ἐκ μέρους ὅλης τῆς φύσεως καὶ προσευχόμενοι ἄς εὐλογῶμεν τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ.

Ὅταν προσευχόμεθα, ὀμιλοῦμεν μετὰ τοῦ Θεοῦ· λέγομεν εἰς Αὐτόν ὅτι εἴμεθα εὐγνώμονες διὰ τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς, καὶ ὅτι

Προσευχόμενοι παρακαλοῦμεν τὸν Θεόν.

ἀγαπῶμεν Αὐτόν ἐκ ψυχῆς· ὑποσχόμεθα εἰς Αὐτόν νὰ πράττωμεν πάντοτε τὸ θέλημά Του τὸ ἅγιον καὶ παρακαλοῦμεν Αὐτόν νὰ φυλάττῃ ὑγιεῖς τοὺς γονεῖς, τοὺς διδασκάλους, τοὺς εὐεργέτας ἡμῶν καὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους.

3. Προσευχή.

Τὴν ὥρα ποὺ προσεύχεται μετὰ χέρια σταυρωμένα, μετὰ μάτια δακρυσμένα
ἀθάνα, λευκὴ ψυχῆ,
λευκοντυμένος ἄγγελος ἀπ' τὰ οὐράνια γέρνει
καὶ ὅλα τὰ λόγια πέρνει,
ποὺ λέγει ἡ προσευχή.

Καὶ χάνεται στὰ σύννεφα καὶ τὰ οὐράνια σχίζει
ἐκεῖ που ἀνθίζει
αἰώνια ἡ ζωὴ,
καὶ μέσα στὸν παράδεισο σπέρνει τὰ λόγια ἐκείνα
καὶ ἄνθη χλωρὰ καὶ κρίνα
φυτρώνουν τὸ πρωί.

Καὶ τ' ἄνθη αὐτὰ τῆς προσευχῆς, ποὺ εὐγενικὰ μυρίζουν,
τὸ σπόρο τους σκορπίζουν
γύρω τριγύρω ἐκεῖ,
καὶ ἀγάγια ἀγάγια γίνεται καινούργιο περιβόλι,
ποὺ τὸ ποτίζουν ὅλοι
οἱ ἄγγελοι οἱ λευκοί.

Γιὰ τοῦτο, ὅποιος προσεύχεται μετὰ χέρια σταυρωμένα,
μετὰ μάτια δακρυσμένα
σὲ λύπη ἢ σὲ χαρὰ,
θαδρῇ μέσα στὸν παράδεισο, ὅταν τὸν κόσμο ἀφήσῃ,
γωνιὰ νὰ κατοικήσῃ
μετὰ τοῦ λούλουδ' ἀνθηρὰ.

4. Ὁ ναός.

Οἱ ἄνθρωποι προσεύχονται εἰς τὸν Θεὸν ἐν μὲν τῇ οἰκίᾳ μόνοι, ἐν δὲ τῷ ναῷ ὁμοῦ μετ' ἄλλων χριστιανῶν.

Ναὸς ὀνομάζεται τὸ οἰκοδόμημα ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον συνέρχονται οἱ χριστιανοί, διὰ νὰ λατρεύ-

σωσι τὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρα Χριστόν, καὶ νὰ ἐκτελέσωσι τὰ μυστήρια τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ὁ χριστιανικὸς ναὸς ὀνομάζεται προσέτι Ἐκκλησία καὶ οἶκος Θεοῦ.

Ἐν τῷ ναῷ παρίσταται ἀοράτως ὁ Θεὸς καὶ καταπέμπει τὴν εὐλο-

Ναός.

γίαν αὐτοῦ εἰς τοὺς προτερχομένους ἐκεῖ.

Ὁ ναὸς διαιρεῖται εἰς τρία μέρη: 1) τὸν πρόναον, 2) τὸν κυρίως ναὸν καὶ 3) τὸ ἅγιον βῆμα ἢ ἱερόν.

Ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι περιλαμβάνεται ἡ ἁγία τράπεζα. Ἐν τῷ κυρίως ναῷ ὑπάρχουσι τὸ εἰκονοστάσιον, ὁ σωλίας, ὁ ἀρχιερατικὸς θρόνος, ὁ ἄμβων, τὰ ἀναλογεῖα τοῦ δεξιοῦ καὶ ἀριστεροῦ χοροῦ τῶν ψαλτῶν, τὸ προσκυνητάριον, τὰ στασίδια καὶ ὁ γυναικωνίτης.

Πάντες οἱ χριστιανοὶ ἔχουσι καθήκον νὰ μεταβαίνουσιν εἰς τὸν ναὸν κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν καὶ ἑορτὴν, ὅπως δοξάζωσιν ἐκεῖ καὶ ἀνυμνῶσι τὸν Θεόν, ὅστις ἀδιαλείπτως παρέχει εἰς ἡμᾶς ἀπείρους εὐεργεσίας. Ἐν τῷ ναῷ πρέπει νὰ ἰστάμεθα ὄρθιοι μετὰ σεμνότητος, εὐλαβείας καὶ φόβου Θεοῦ, νὰ ἔχωμεν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἡμῶν εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ ἀκούωμεν μετὰ μεγίστης προσοχῆς ὅσα ἀναγινώσκονται καὶ ψάλλονται.

5. Εὐλάβεια ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ὅταν πηγαίνης εἰς ναόν, παιδί μου, πρέπει νὰ φρονῆς ὅτι στὸν ἴδιον τὸν Θεόν, στὸν Πλάστην ἴπαιεις νὰ φανῆς.

Γι' αὐτὸ μ' εὐλάβεια πολλὴ τὴν θύραν πρέπει νὰ ἐμβῆς καὶ νὰ προβῆς μὲ συστολὴ κοντὰ στοὺς ἄλλους εὐσεβεῖς.

Νὰ στρέψης πρὸς τὸ ἱερό, πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, νὰ κάμης τρεῖς φορές σταυρὸ καὶ νὰ σταθῆς ὀρθὸς αὐτοῦ.

Διὰ ν' ἀκούς μὲ προσοχὴ καὶ μὲ καρδίαν ἀνοικτὴ τοῦ λειτουργοῦ τὴν προσευχὴ, τοὺς ὕμνους εἰς τὸν Λυτρωτῆ:

Ν' ἀκοῦης πῶς παρασταεῖ
ὁ Διάκος διὰ τὸν λαὸν
καὶ γνῶσι ἀπὸ τὸν Θεὸν αἰτεῖ
καὶ ἄφεςιν ἁμαρτιῶν.

Καὶ εἰς τὰ τέλη τῆς εὐχῆς
καὶ εἰς κατάλληλον στιγμήν
σιγὰ νὰ λέγῃς κ' ἐκ ψυχῆς
τὸ «Κύριε ἐλέησον», τὸ «*Ἀμήν*».

6. Υἱκὴ ἀγάπη.

Ὅτε οἱ Ἕλληνες μετὰ δεκαετῆ πολιορκίαν ἐκυρλεύσαν τὴν Τροίαν, λυπηθέντες τοὺς νικηθέντας ἐκήρυξαν ὅτι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ ἓν ἐκ τῶν πραγμάτων του, ὅ,τι ἤθελε, καὶ νὰ ἀναχωρήσῃ. Ὁ Αἰνεῖας λοιπόν, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγχίσου, πάντα τὰ ἄλλα παραβλέψας ἔλαβε μετ' ἑαυτοῦ τὰ εἰδωλα τῶν πατρικῶν του θεῶν. Οἱ δὲ Ἕλληνες, εὐχαριστηθέντες διὰ τὴν εὐσέβειαν τοῦ ἀνδρός, ἐπέτρεψαν εἰς αὐτὸν νὰ λάβῃ καὶ δεύτερον πρᾶγμα. Ἐκεῖνος δὲ λαθῶν ἐπ' ὤμων τὸν γηραιὸν πατέρα του ἔφερον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως. Θαυμάσαντες λοιπόν καὶ διὰ τοῦτο οἱ Ἕλληνες ἐπέτρεψαν εἰς τὸν Αἰνεῖαν νὰ λάβῃ ἅπαντα τὰ πράγματά του· ὠμολόγησαν δὲ οὕτω, ὅτι πρὸς τοὺς εὐσεβεῖς καὶ τοὺς τιμῶντας καὶ ἀγαπῶντας τοὺς γονεῖς των καὶ αὐτοὶ οἱ ἔχθροι φέρονται ἐπιεικῶς.

Ἐτερον παράδειγμα ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ πρὸς

τοὺς γονεῖς παρέχει εἰς ἡμᾶς ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρος ὁ μέγας.

Ἡ μήτηρ τοῦ βασιλέως τούτου Ὀλυμπιάς δὲν ἔπαυε νὰ ἐνοχλῇ τὸν υἱὸν αὐτῆς, διότι ἤθελε νὰ ἐπεμβαίη πάντοτε εἰς τὰς ὑποθέσεις αὐτοῦ. Ὁ Ἀλέξανδρος ὁμως οὐ μόνον τὰς παρατηρήσεις τῆς μητρὸς του ἐδέχτο, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀδίκους ἐπιπλήξεις αὐτῆς ὑπέφερε μετὰ θαυμαστῆς ὑπομονῆς· διότι εἶχε διδαχθῆ ὑπὸ τοῦ διδασκάλου του Ἀριστοτέλους, ὅτι τὰ τέκνα πρέπει νὰ πειθῶνται καὶ νὰ ὑπακούωσιν εἰς τοὺς γονεῖς των, εἴτε δίκαιον ἔχουσιν οὗτοι, εἴτε ἄδικον. Βραδύτερον ὁ Ἀλέξανδρος ἐστρατεύσας εἰς Ἀσίαν κατέλιπεν ἐν Μακεδονίᾳ ἐπίτροπον αὐτοῦ τὸν στρατηγὸν Ἀντίπατρον. Οὗτος γράφων ποτὲ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον κατηγορεῖ τὴν Ὀλυμπιάδα πρὸς αὐτόν. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἅπαντῶν ἔγραψεν εἰς αὐτὸν τοὺς ἀξιωμαθημονεύτους τούτους λόγους· «Ἀγνοεῖς, ὦ Ἀντίπατρε, ὅτι μητρὸς ἐν δάκρυον ἀπαλείφει πολλὰς διαβολῶν ἐπιστολάς».

7. Ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα.

Ὁ ἄνθρωπος συνίσταται ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς. Ἡ κεφαλὴ, αἱ χεῖρες, οἱ πόδες εἶνε μέρη τοῦ σώματος ἡμῶν. Τὸ σῶμα εἶνε ὄρατὸν καὶ ἄπτόν, ἀλλ' ἡ ψυχὴ εἶνε ἀόρατος· διὸ δὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν, μήτε νὰ ἐγγίσωμεν αὐτήν.

Τὸ σῶμα ἡμῶν θὰ ἀποθάνῃ ἡμέραν τινά, ἀλλ' ἡ ψυχὴ εἶνε ἀθάνατος. Ὅταν τὸ σῶμα θὰ ἀποθάνῃ, ἡ ψυχὴ

θὰ ἐπανεῖθῃ παρὰ τῷ Θεῷ. Συμπεραίνετε λοιπὸν ἐκ τοῦτου ὅτι ἡ ψυχὴ εἶνε πολυτιμότερα τοῦ σώματος. Ἀφοῦ πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸ σῶμα καθαρὸν, πολὺ περισσότερον ὀφειλομεν νὰ διατηρῶμεν τὴν ψυχὴν καθαρὰν καὶ ἀκηλίδωτον· πρὸς τοῦτο δὲ πρέπει νὰ πράττωμεν πάντοτε τὸ ἀγαθόν. Ἡ ἀκαθαρσία καὶ ἡ κηλὶς τῆς ψυχῆς εἶνε αἱ κακαὶ πράξεις.

Μὴ ἀποδίδετε μεγάλην σπουδαιότητα εἰς τὴν καλλονὴν τοῦ σώματος, τὸ ὅποιον ταχέως φθείρεται καὶ παρέρχεται. Φροντίζετε μᾶλλον περὶ τῆς ἀγνότητος καὶ καθαρότητος τῆς ψυχῆς ὑμῶν, ἧτις εἶνε ἀφθαρτος καὶ ἀθάνατος.

8. Τὸ ἀμάραντον.

Τ' ἀμβρίστο τ' ἀμάραντο, λουλούδι χωρὶς χάρι,
ἐπῆγε κ' ἄνθισε σιμὰ στοῦ κήπου τὸ καμάρι,
τὴν ἄσπρη τριανταφυλλιά!

Καὶ τ' ἄσπρα τριαντάφυλλα, ἑρφήφανα πολὺ
γιά τὴ γλυκεϊὰ τους μυρωδιά, τὴ χάρι, τὴ στολή,
εἶπαν μὲ ρόδινη λαλιὰ·

«Αὐτὸ δὲν εἶνε σὰν ἐμᾶς, εἶνε χλωμὸ χορτάρι,
χορτάρι δίχως μυρωδιά, δίχως ζωὴ καὶ χάρι,
χορτάρι περιττό·

ἐνφ' ἐμεῖς τριαντάφυλλα, λουλούδια ζηλεμένα,
πεντάμορφα κ' ἀγαπητὰ καὶ μοσχομυρισμένα
δὲν μοιάζουμε μ' αὐτό».

Μιὰ ἡμέρα δὲν ἐπέρασε, δὲν ἐκλείσεν ἀκόμα,
καὶ τ' ἄσπρο τριαντάφυλλο ζεφύλλισε στὸ χῶμα
χλωμὸ καὶ μαραμμένο·

μὰ τὸ φτωχὸ τ' ἀμάραντο στὴ γῆ τὴ δουλεμένη
ἀμάραντο ἐγεννήθηκε, ἀμάραντο ἀπομένει,
παντοτεινὰ ἀνθισμένο.

Τὸ ρόδο εἶν' ἡ εὐμορφιά, ποὺ στὸ κορμὶ ἀνθίζει
τ' ἀμάραντο ἡ ἀρετὴ, ποὺ τὴν ψυχὴ στολίζει,
ἡ θεία καλωσύνη.

Σὰν ρόδο καὶ τὴν εὐμορφιά ὁ χρόνος τὴν μαραίνει·
ἀλλ' ὅμως σὰν ἀμάραντο ἡ ἀρετὴ ἀπομένει
ἀμάραντη κ' ἐκείνη.

9. Ὁ ἀγαθὸς ἀδελφός.

Πρωῖαν τινά, ἄγνωστον πῶς, ἐξερράγη πυρκαϊὰ εἰς
τινα οἰκίαν χωρίου. Ὁ πατὴρ ἦτο εἰς τὸν ἀγρόν· ἡ δὲ
μήτηρ εἶχεν ἀναχωρήσῃ πρὸ τῆς ἡμέρας διὰ τὴν γείτονα
πόλιν καὶ θὰ ἐπέστρεφε πρὶν ἢ ἐξυπνήσῃ τὰ τέκνα της.

Τὰ τέσσαρα παιδιά, τὰ ὅποια εἶχον μείνη ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐκοιμῶντο βαθέως, ὅτε ἐξερράγη ἡ πυρκαϊὰ. Αἰφνης ἐξύπνησαν πνιγόμενα ὑπὸ τοῦ καπνοῦ καὶ ἤρχισαν νὰ ἐκβάλῃσι φοβεράς κραυγὰς. Ἄλλ' ὁ Ἰωσήφ, ὁ μεγαλειότερος τῶν ἀδελφῶν, ὅστις ἦτο μόλις δώδεκα ἐτῶν, δὲν ἀποβάλλει τὸ θάρρος του· λαμβάνει τὸν ἕνα ἀδελφὸν ἐπὶ τῶν ὤμων του, τὸν δὲ ἄλλον ἀπὸ τῆς χειρὸς, καὶ ἐξελθὼν τῆς οἰκίας σώζει αὐτούς. Ἐν τούτοις ἡ πυρκαϊὰ προώδευεν. Ὁ γενναῖος Ἰω-

Ἐξερράγη πυρκαϊά.

Ἐν τούτοις ἡ πυρκαϊὰ προώδευεν. Ὁ γενναῖος Ἰω-

σὴν ἤθελε νὰ σώσῃ καὶ τὴν μικρὰν τοῦ ἀδελφῆν, τὴν ὁποίαν ἀφῆκεν ἐν τῇ κοιτίδι τῆς. Ὁρμᾶ λοιπὸν εἰς τὴν οἰκίαν. Τὸ ἔδαφος τρίζει ὑπὸ τοὺς πόδας του καὶ αἱ φλόγες ἀναπνῶσι περὶ αὐτόν· ἀλλ' αὐτὸς δὲν προσέχει εἰς τίποτε. Τρέχει κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν κοιτίδα, ἀρπάζει τὴν ἀδελφὴν του καὶ κατορθώνει νὰ ἐξαγάγῃ αὐ-

Ἀρπάζει τὴν ἀδελφὴν του καὶ κατορθώνει νὰ ἐξαγάγῃ αὐτὴν ὑγιῶς.

τὴν ὑγιῶς. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμήν ἐξήρχετο, πεπυρακτωμένη δοκὸς πίπτουσα ἐκτύπησεν αὐτὸν εἰς τὸν βραχίονα καὶ ἐπλήγωσεν αὐτὸν σοβαρῶς. Ὁ Ἰωσήφ δὲν ἀφῆκε τὸ πολῦτιμόν του φορτίον· μετ' ὀλίγον δὲ ἀπέ-

θετεν αὐτὸ πρὸ τῶν ποδῶν τῆς μητρός του.

Φαντάζεσθε βεβαίως ὅποια ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ τῆς δυστυχοῦς μητρός, ὅτε εἶδε πλησίον τῆς ὅλα τὰ τέκνα τῆς ὑγιῶς. Ἐνηγκαλίσθη τὸν Ἰωσήφ καὶ κλαίουσα κατεπίλει αὐτόν, διότι αὐτὸς ἔσωσε τοὺς ἀδελφούς του. Ἀλλὰ καὶ οἱ γείτονες, οἱ ὅποιοι εἶχον τρέξῃ διὰ νὰ σβέσωσι τὴν πυρκαϊάν, ἐνηγκαλίζοντο τὸν γενναῖον Ἰωσήφ καὶ συνεχαιρον αὐτὸν διὰ τὴν καλὴν του διαγωγὴν. Ἐκεῖνος δὲν ὑπερηφανεύετο διὰ τοῦτο, ἀλλ' ἀπλῶς ἀπεκρίνετο· «δὲν ἠδυνάμην νὰ ἀφήσω τὴν μικρὰν μου ἀδελφὴν νὰ καῖ.»

Εὐσπλαγγνὸς τις γείτων παρέλαβε τὴν δυστυχῆ οἰκογένειαν εἰς τὴν οἰκίαν του. Ὁ Ἰωσήφ ἠναγκάσθη νὰ

μείνῃ εἰς τὴν κλίνην, διότι ἡ πληγὴ τοῦ ἦτο σοβαρά· ὁ ἰατρὸς μάλιστα ἐφοβήθη μήπως ἀναγκασθῇ νὰ ἀποκόψῃ τὸν βραχίονά του. Εὐτυχῶς δὲν ἔλαβον τὴν ἀνάγκην νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸ ἔσχατον τοῦτο μέτρον καὶ μετὰ τινα χρόνον ὁ Ἰωσήφ ἰεραπεύθη ἐντελῶς.

10. Ὑπολαῖς καὶ ἰέραξ.

Ὑπολαῖς ἔψαλλε πλησίον τῆς φωλεᾶς τῆς κεκρυμμένη ἐντὸς θάμνου πυκνοῦ. Οἱ νεοσσοὶ αὐτῆς ἤρχισαν νὰ μεγαλῶνσι καὶ νὰ ἐκβάλλωσι μικρὰς φωνάς· ἐκεῖνη δὲ εὐθυμὸς ἐπέτα ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς τὸ ἔσμά της.

Ἄλλ' ἰέραξ τις παρεμόνευε τὴν ὑπολαῖδα. Αἰφνης δέ, ἐνῶ ἡ ὑπολαῖς ἔψαλλεν, ὄρμᾳ καὶ ἀρπάσας αὐτὴν εἰς τοὺς γαμψοὺς του ὄνυχας πετᾶ εἰς τὸν ἀέρα.

Ἡ ὑπολαῖς ἐγνώριζε καλῶς ὅτι ἐμελλε ν' ἀποθάνῃ καὶ ὅτι εἰς οὐδὲν θὰ ἐχρησίμευον αἱ παρακλήσεις. Ἄλλ' ἐνεθυμήθη τοὺς νεοσσοὺς αὐτῆς καὶ μετὰ συγκινητικῆς φωνῆς ἤρχισε νὰ ψάλλῃ·

«Σὲ ζητῶ χάριν διὰ τὰ μικρά μου· θὰ ἀποθάνωσιν ἄνευ τῆς μητρός των· ἐὰν ἔχῃς καὶ σὺ φωλεάν, λυπήθητι τὰ δυστυχῆ παιδιὰ μου.»

Ὁ ἰέραξ ἀπήντησε διὰ φωνῆς τραχείας· «Ματαίως ἔψαλλες διὰ τῆς γλυκυτέρας σου φωνῆς· δὲν θὰ με δια-

Ὁ ἰέραξ ὄρμᾳ κατὰ τῆς ὑπολαῖδος.

φύγης. Οὐδεμίαν ἔχω ἀνάγκην νὰ σκεφθῶ περὶ τῶν μικρῶν σου· εἶμαι ὁ ἰσχυρότερός σου.» Καὶ ὁ ἄσπλαγχνος κατέφαγε τὴν ὑπολαϊδα.

Μετὰ ταῦτα ὁ ἱεράξ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν φωλεάν του.

Εἶδε πλησίον τῆς φωλεᾶς του αἰτόν.

Ἄλλ' ἀφῆκε κραυγὴν φρίκης, ὅτε εἶδε πλησίον αὐτῆς αἰτόν ἔτοιμον νὰ καταφάγη τοὺς νεοσσούς του.

— Εὐσπλαγγίσθη τὰ τέκνα μου, ἔλεγε πρὸς αὐτόν.

— Αἱ παρακλήσεις σου δὲν μὲ συγκινοῦσιν· εἶμαι ὁ ἰσχυρότερος, ἀπήντη-

σεν ὁ αἰetos, καὶ κατέφαγε τοὺς νεοσσούς καὶ αὐτὸν τὸν ἱεράκα.

11. Ἡ παραβολὴ τοῦ πονηροῦ δούλου.

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἠρώτησέ ποτε τὸν Ἰησοῦν· «Κύριε, ποσάκις ἐὰν ἀμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, πρέπει νὰ συγχωρήσω αὐτόν; ἕως ἐπτάκις;»

«Ὅχι ἕως ἐπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά», ἀπήντησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπε τὴν ἐξῆς παραβολήν.

Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὁμοιάζει πρὸς βασιλέα, ὅστις ἐζήτησε λογαριασμὸν παρὰ τῶν δούλων του. Εἰς ἐξ αὐτῶν ἔχρεώσται εἰς τὸν βασιλέα μύρια τάλαντα· ἀλλὰ δὲν

εἶχε νὰ πληρώσῃ αὐτά· ὁ δὲ βασιλεὺς διέταξε νὰ πωληθῇ καὶ αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός του καὶ τὰ τέκνα του, διὰ νὰ πληρωθῇ τὸ χρέος. Τότε ὁ δούλος πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως παρεκάλει αὐτὸν λέγων· «Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ καὶ θὰ σοὶ πληρώσω πάντα.» Ὁ δὲ κύριος εὐσπλαγγισθεὶς τὸν δούλον οὐ μόνον ἀπέλευσεν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀφειλόμενα ἐχάρισεν εἰς αὐτόν.

Ἐξελθὼν ὁ δούλος ἐκείνος συνήνητησεν ἕνα ἐκ τῶν συνδούλων του, ὅστις ἔχρεώσται εἰς αὐτόν ἑκατὸν δηνάρια, καὶ ἐβίαζεν αὐτόν νὰ πληρώσῃ τὰ ὀφειλόμενα. Τότε ὁ σύνδουλος παρεκάλει αὐτόν νὰ περιμείνη· ἀλλ' ὁ σκληρὸς ἐκείνος ἐφυλάκισεν αὐτόν, ἕως οὐ πληρώσῃ τὰ ὀφειλόμενα.

Μαθὼν τὰ γενόμενα ὁ κύριος προσεκάλεσε τὸν πονηρὸν δούλον καὶ εἶπεν αὐτῷ· «Δοῦλε πονηρέ, ὅλον τὸ χρέος σοὶ ἐχάρισα, ἐπειδὴ μὲ παρεκάλεσας· καὶ σὺ λοιπὸν δὲν ἔπρεπε νὰ ἐλεήσῃς τὸν σύνδουλόν σου;» Ὁργισθεὶς δὲ διέταξε νὰ φυλακίσωσιν αὐτόν, ἕως οὐ ἀποδώσῃ τὰ ὀφειλόμενα.

Οὕτω θὰ πράξῃ καὶ εἰς ὑμᾶς ὁ Πατὴρ ὁ οὐράνιος, ἂν δὲν φαίνησθε εὐσπλαγχνοὶ πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ δὲν συγχωρῆτε τὰ σφάλματα αὐτῶν.

12. Ὁ Ἄεων.

Ὁ Ἄεων εἶνε μέγα καὶ ἄγριον σαρκοφάγον ζῷον. Ἐχει κεφαλὴν ὀγκώδη καὶ φοβεράν, ὀφθαλμούς

σπινθηροβόλους καὶ ὀδόντας ἰσχυροὺς καὶ ὀξυτάτους. Οἱ πόδες αὐτοῦ εἶνε βραχεῖς, ἀλλ' ἰσχυρότατοι καὶ ὤπλισμένοι δι' ὀξέων καὶ φοβερῶν ὀνύχων. Ἡ οὐρὰ αὐτοῦ εἶνε μακρὰ καὶ ἀπολήγει εἰς θύσανον· εἰς τὸ ἄκρον δ' αὐτῆς ὑπάρχει κέντρον, δι' οὗ ὁ λέων ὀργιζόμενος πλήττει τὰς πλευρὰς αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ λαιμοῦ ὁ λέων φέρει χαίτην, ἣτις καθιστᾷ τὴν ὄψιν αὐτοῦ μεγαλοπρεπεστάτην.

Λέων.

Τὸ χρῶμα τῆς χαίτης εἶνε μέλαν. Τὸ λοιπὸν σῶμα τοῦ λέοντος καλύπτεται ὑπὸ βραχειῶν τριχῶν χρώματος ξανθοῦ.

Ὁ λέων κατοικεῖ ἐντὸς τῶν δασῶν τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἐν ταῖς Ἰνδίασι· ζῆ δὲ 30 μέχρι 40 ἐτῶν.

Ἡ λέαινα χαίτην δὲν ἔχει. Γεννᾷ κατ' ἔτος 3 ἢ 4 νεογνά, ἅτινα καλοῦνται σκύμνοι ἢ λεοντιδεῖς. Οὗτοι, ὡς καὶ τὰ μικρὰ τῆς γαλῆς, εἶνε λίαν φιλοπαίγμονες. Ἡ λέαινα θηλάζει τοὺς σκύμνους αὐτῆς.

Ἡ λέαινα θηλάζει τοὺς σκύμνους αὐτῆς.

Ὁ λέων βαδίζει ὑπερῆφάνως ἔχων πάντοτε τὴν

κεφαλὴν ὑψωμένην. Εἶνε γενναιοτάτος καὶ ἰσχυρότατος. Δι' ἐνὸς λακτίσματος φονεύει καὶ μέγαν βουὸν/κρατῶν δὲ τὴν λείαν εἰς τὸ στόμα δύναται γὰ ὑπερπηδῆση ὕψος τριῶν μέχρι τεσσάρων μέτρων. Ὁ βρυχηθμὸς αὐτοῦ ἀκούμενος ἐντὸς τῶν δασῶν πρὸ πάντων κατὰ τὴν νύκτα προξενεῖ φρίκην.

Ἐν γένει ὁ λέων εἶνε ζῶον μεγαλοπρεπέστατον, ἰσχυρότατον καὶ φοβερώτατον καὶ διὰ τοῦτο θεωρεῖται ὁ βασιλεὺς τῶν τετραπόδων.

Ὁ λέων τὴν μὲν ἡμέραν κοιμᾷται συνήθως· τὴν δὲ νύκτα ἐξέρχεται εἰς ἀναζήτησιν τροφῆς. Δὲν εἶνε αἰμοχαρῆς· κατὰ τῶν ζῴων ἐπιτίθεται μόνον ὅταν πεινᾷ, κατὰ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἐπιτίπτει σπανίως.

Οἱ λέοντες συλλαμβανόμενοι μικροὶ ἐξημεροῦνται καὶ ἀγαπῶσι τὸν φύλακά των, πρὸ πάντων ἐὰν περιποιηθῆται αὐτούς.

13. Λέων καὶ βάτραχος.

Ὁ βάτραχος ἐκόαζεν·
ὁ λέων ἐξίπασθη
καὶ μέγα ἐφαντάσθη
τὸ ζῶον τὸ μικρόν.

Ἄλλ' εἶδε τὸν κοάζοντα,
κ' ἐκέισε προχωρήσας
καὶ τὸν μικρὸν πατήσας
τὸν ἄφησε νεκρόν.

Μὴ σὲ ταράττη, μὴ σὲ φοβίζη
 πᾶν ὄ,τι γλῶσσα διασαλπίζει·
 πολλακίς φήμη ἀπατήλη
 τὸ μὴ ὑπάρχον διαλαλεῖ.

14. 'Ο εὐγνώμων λέων.

'Ο λέων δύναται νὰ αισθανθῆ εὐγνωμοσύνην καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τοὺς εὐεργέτας του. Ἱστορικὸς τις διηγείται περὶ τούτου τὸ ἀκόλουθον ἐπεισόδιον.

Ὅτε οἱ Ρωμαῖοι ἐξουσίαζον ὅλον τὸν κόσμον, εἰς διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας τῆς Ἀφρικῆς εἶχε δοῦλον ὀνόματι Ἀνδροκλέα, πρὸς τὸν ὅποιον ἐφέρετο μετὰ μεγάλῃς σκληρότητος. Ἐνεκα τούτου ὁ δυστυχὴς Ἀνδροκλῆς ἠναγκάσθη νὰ δραπετεύσῃ διὰ νὰ διαφύγῃ δὲ τὴν ἐκδίκησιν τοῦ κυρίου του, κατέφυγεν εἰς τὴν ἔρημον.

*Ἐξήγαγεν ἀπὸ τὸν πόδα τοῦ λέοντος
 χονδράν ἄκανθαν.

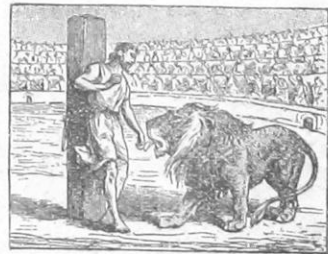
Ἦτο περίπου μεσημβρία, ὅτε ὁ Ἀνδροκλῆς εἰσῆλθεν εἰς βαθὺ καὶ σκοτεινὸν σπήλαιον, ἵνα ἐκεῖ προφυλαχθῆ ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου καὶ ἀναπαυθῆ ἐκ τῆς μακρᾶς ὁδοπορίας. Ἀλλὰ μόλις εἰσῆλθε καὶ εἶδε μετὰ φρίκης λέοντα, ὅστις ἔ-

κειτο καθημαγμένος καὶ ἔβρυχάτο φρικωδῶς. Ὁ Ἀνδροκλῆς ἐνόμισεν ὅτι ἀπώλεσθη· ἀλλ' ὁ λέων ἀντὶ νὰ ὀρμήσῃ κατ' αὐτοῦ, ἠγέρθη μετ' ὀδύνης, ἐπλησία-

σεν ἡσύχως καὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐδείκνυεν εἰς αὐτὸν τὸν πόδα του ζητῶν βοήθειαν. Ὁ δοῦλος συνελθὼν τότε ἐκ τοῦ τρόμου ἐξήτασε τὸν πόδα τοῦ λέοντος καὶ ἐξήγαγε χονδράν ἄκανθαν, ἣτις ἦτο ἐμπεπηγμένη μεταξὺ τῶν ὀνύχων του· ἐκαθάρισε δὲ καὶ τὴν πληγὴν ἀπὸ τοῦ μεμολυσμένου αἵματος. Ὁ δὲ λέων αισθανθεὶς τότε ἀνακούφισιν κατεκλίθη παρὰ τοὺς πόδας τοῦ εὐεργέτου αὐτοῦ καὶ ἐκοιμήθη ἡσύχως.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ λέων καὶ ὁ Ἀνδροκλῆς ἐξῆσαν ὁμοῦ ὡς δύο φίλοι· ἐπὶ τρία ἔτη ἔτρεφοντο δὲ ἐκ τῆς λείας, τὴν ὅποιαν συνελάμβανεν ὁ λέων κατὰ τὰς ἐκδρομὰς αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ Ἀνδροκλῆς στενοχωρηθεὶς ἐκ τοῦ μονοτονίου τούτου βίου ἐφυγεν ἐκ τοῦ σπηλαίου, καθ' ἣν στιγμήν τὸ εὐγνώμων ζῶον εἶχεν ἐξέλθῃ εἰς κυνήγιον.

Μετὰ τριῶν ἡμερῶν πορείαν ὁ Ἀνδροκλῆς περιέπεσε κατὰ δυστυχίαν εἰς χεῖρας ἀποσπάσματος στρατιωτῶν· ἀφοῦ δὲ ὠδηγήθη εἰς τὴν Ρώμην, κατεδικάσθη ὡς δοῦλος λιποτάκτης νὰ καταφαγῶθῃ ὑπὸ ἀγρίων θηρίων. Ἦδη ὁ δυστυχὴς Ἀνδροκλῆς προσεδεδεμένος εἰς μίαν στήλην ἐν μέσῳ τῆς κονίστρας τοῦ θάπτρου ἀνέμενε τὸν θάνατον, ὅτε λέων ὑπερμεγέθους ὄρμησε κατ' αὐτοῦ ἐκβάλλον βρυχηθμούς, αἵτινες

*Ἀντὶ νὰ καταφάγῃ αὐτόν, ἤρχισεν
 νὰ λείψῃ τὰς χεῖράς του.

προϋξένησαν φοίκην εἰς πάντας τοὺς θεατάς. Ἄλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἐπλησίασε καὶ ἠτοιμάζετο νὰ ριθῆ κατὰ τοῦ θύματός του, τὸ φοβερὸν ζῶον ἔστη ἀμέσως ὡς ἐκπεπληγμένον. Ἡ μανία του κατεπραῦνθη, καὶ ἀντὶ νὰ καταφάγῃ αὐτόν, ἤρχισε νὰ λείχῃ τὰς χεῖράς του.

Οἱ θεαταὶ μένουσιν ἐκπληκτοὶ πρὸ τοῦ θεάματος τούτου. Ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ προσκαλέσας τὸν δούλον καὶ μαθὼν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὅ,τι διηγῆθημεν, ἐχάρισεν εἰς αὐτόν τὴν ζωὴν, μετ' αὐτῆς δὲ καὶ τὸν λέοντα.

Μετὰ τὴν ἀνέλπιστον σωτηρίαν του ὁ Ἄνδροκλῆς κρατῶν τὸν σωτήρᾶ του δεδεμένον διὰ λεπτοῦ λωρίου διῆλθε τὰς ὁδοὺς τῆς Ρώμης· ὁ δὲ λαὸς κατὰ τὴν διαβάσιν αὐτοῦ ἐκραύγαζεν· Ἄϊδου ὁ λέων, ὅστις ἔδωκε φιλοξενίαν εἰς ἕνα ἄνθρωπον· Ἰδοὺ δὲ καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἐθεράπευσε τὸν λέοντα».

150 Ἡ ἐργασία εἶνε μήτηρ τῆς εὐτυχίας.

Ὁ Σωκράτης εἶχε φίλον νέον τινα ὀνομαζόμενον Ἀρίσταρχον. Ἡμέραν τινα συναντήσας καθ' ὁδὸν τὸν Ἀρίσταρχον βλέπει αὐτόν τεθλιμμένον καὶ μελαγχολικόν.

— Διατί, Ἀρίσταρχε, εἶσαι τεθλιμμένος καὶ μελαγχολικός; ἠρώτησεν ὁ Σωκράτης.

— Γνωρίζεις, ὦ Σώκρατες, ὅτι ὁ πατήρ μου ἀπέ-

θανε καὶ εἶμαι ὀρφανός. Ἐχω νὰ θρέψω μητέρα καὶ ἑπτὰ ἀδελφάς, ἡ δὲ περιουσία μου εἶνε ἐλαχίστη· ἔνεκα δὲ τῶν περιστάσεων τὰ κτήματά μας οὐδὲν σχεδὸν εἰσόδημα φέρουσι καὶ οὐδεὶς δανείζει εἰς ἡμᾶς χρήματα.

— Λυπεῖται λοιπὸν διὰ τὰς ἀδελφάς σου, ὡσεὶ εἶχες φορτίον βαρὺ καὶ ὄχληρόν; Ἐγὼ δ' ἐνόμιζον ὅτι εἶνε εὐτύχημα καὶ χαρὰ νὰ ἔχῃ τις οὐ μόνον ἀδελφοὺς ἀλλὰ καὶ ἀδελφάς.

— Καὶ ἐγὼ, Σώκρατες, ἀγαπῶ τὰς ἀδελφάς μου καὶ σέβομαι τὴν μετέρα μου. Ἄλλὰ πῶς νὰ θρέψω, πῶς νὰ ἐνδύσω αὐτάς;

— Καὶ τί ἐργάζονται, Ἀρίσταρχε, αἱ ἀδελφαί σου;

— Τί νὰ ἐργάζωνται; Ἡ ἐργασία τῶν κορασιῶν προξενεῖ μᾶλλον ζημίαν παρὰ ὠφέλειαν.

— Νομίζω, Ἀρίσταρχε, ὅτι ἀρχίζω νὰ ἀνακαλύπτω πῶς δύνασαι νὰ θεραπεύσῃς τὴν λύπην σου καὶ τὰς οικονομικὰς σου δυσχερείας.

Βοήθησόν με καὶ ἴσως θὰ εὐρωμεν τὸ μέσον τῆς θεραπείας.

— Εἶμαι πρόθυμος, ὦ Σώκρατες, νὰ σὲ βοηθῶ εἰς

Σωκράτης.

δ, τι θέλεις. Ἄν φρονῆς ὅτι δύναμαι ν' ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὰς δυσχερείας, αἱ ὁποῖαι τόσον πολὺ μὲ στενοχωροῦσι, θὰ σοὶ εἶμαι εὐγνώμων οὐ μόνον ἐγώ, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀδελφαὶ μου.

— Γνωρίζουσιν ἐργασίαν τινὰ αἱ ἀδελφαὶ σου, Ἀρίσταρχε;

— Βεβαίως, ~~θεωρεῖτε~~ διδάσκαλέ μου. Ὁ πατήρ μου ἔδωκεν εἰς αὐτὰς τελείαν ἐλληνικὴν ἀνατροφὴν. Ἄλλὰ τί ὠφελεῖ;

— Καὶ τίνας ἐργασίας γνωρίζουσι;

— Γνωρίζουσι νὰ ράπτωσι καὶ νὰ κεντῶσι· γνωρίζουσι νὰ γράφωσι. Μία γνωρίζει καὶ ζυγαφικὴν· μία δὲ ἄλλη γνωρίζει νὰ ὑφαίνῃ καλλιτεχνικώτατα ὑφάσματα.

— Σὺ, Ἀρίσταρχε, ἔχεις θησαυρὸν κεκρυμμένον ἐν τῇ οἰκίᾳ σου καὶ προσποιεῖσαι ὅτι δὲν γνωρίζεις αὐτόν.

— Ἐγώ, Σώκρατες, πιστεύω εἰς τοὺς λόγους σου· ἀλλὰ δὲν μοὶ φανερόνεις, σὲ παρακαλῶ, τοῦτον τὸν κεκρυμμένον θησαυρὸν μου; Ἀφοῦ ἔχω θησαυρὸν κεκρυμμένον ἐν τῇ οἰκίᾳ μου, εἶμαι πλούσιος· ἐγὼ δὲ ἠγνόουν τοῦτο μέχρι τοῦδε.

— Βεβηχιάτατα, Ἀρίσταρχε, δύνασαι νὰ εἶσαι πλούσιος, ἐὰν πλούσιος εἶνε ὅστις ἔχει ὅσα ἀπαιτοῦνται, διὰ νὰ θεραπεύῃ τὰς ἀνάγκας του.

— Εἶμαι σύμφωνος ὅτι ὁ τοιοῦτος εἶνε πλούσιος, ἐὰν μόνον προσθέσωμεν ὅτι πλούσιος εἶνε ὅστις ἔχει τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὰς ἀνάγκας του καὶ τι πλέον, διὰ νὰ βοηθῇ καὶ τοὺς ἄλλους.

— Ἐχεις δίκαιον, Ἀρίσταρχε, καὶ σ' ἐπαινῶ διὰ τὴν συμπλήρωσιν. Ἐγὼ δὲν προσέθηκα τὸ δεύτερον, διότι εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου κατατάσσω καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ βοηθῇ τοὺς πάσχοντας.

— Ἀλλὰ ποῦ λοιπὸν εἶνε ὁ θησαυρὸς μου, ὦ Σώκρατες; Βλέπεις ὅτι ἔγινα ἀνυπόμονος διὰ νὰ μάθω αὐτόν.

— Εὐθύς θὰ ἴδῃς αὐτόν, Ἀρίσταρχε. Ἀγόρασον ὀλίγον ὕφασμα, ἔστω καὶ ἐπὶ πιστώσει, καὶ δὸς αὐτὸ εἰς ἐκείνας τὰς ἀδελφάς σου, αἱ ὁποῖαι γνωρίζουσι καλλιτερον νὰ ράπτωσι, διὰ νὰ κατασκευάσωσι χιτῶνα καὶ εἴ τι ἄλλο ἐνδυμα. Αἱ δὲ ἀδελφαὶ σου, αἱ ὁποῖαι γνωρίζουσι καλὸν κέντημα, ἄς κεντήσωσιν ἐνδύματα ἢ ἐπιπλα· ἢ δὲ ζυγράφος ἄς ζυγραφήσῃ εἰκόνα τινὰ. Δὸς νῆμα εἰς τὴν καλὴν ἀδελφὴν σου, ἢ ὁποῖα γνωρίζει νὰ ὑφαίνῃ· καὶ τέλος μία ἐξ αὐτῶν ἄς ἀντιγράψῃ τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου διὰ τοὺς παῖδας, οἱ ὁποῖοι φοιτῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα.

Δὲν γνωρίζεις, ὦ Ἀρίσταρχε, ὅτι ἐκ τόσων ἐργασιῶν δύνασθε οὐ μόνον πάσας τὰς ἀνάγκας ὑμῶν νὰ θεραπεύητε καὶ τοὺς πτωχοτέρους νὰ βοηθῆτε, ἀλλ' ἀκόμη καὶ μικρὸν περισσεύμα κατὰ μῆνα νὰ ἔχητε;

— Ναί, ὦ Σώκρατες. Ἀλλὰ τί θὰ εἶπῃ ὁ κόσμος; δὲν εἶνε ἐντροπὴ αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Ἀριστάρχου νὰ ἐργάζωνται διὰ νὰ τρέφωνται;

— Πάντες μὲν οἱ φρόνιμοι πολῖται, ὦ Ἀρίσταρχε, θὰ ἐπαινέσωσι τὰς ἀδελφάς σου· περὶ δὲ τῶν ἀνοήτων οὐδόλως φροντίζομεν τί θὰ εἴπωσι. Πῶς δὲ εἶνε ἐντροπὴ, ὦ Ἀρίσταρχε, νὰ ἐργάζωνται, ἀφοῦ

καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ τιμῶσι τὴν ἐργασίαν; Ἡ ἀγνοεῖς ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θυγάτηρ τοῦ Διός, λέγεται καὶ Ἐργάνη καὶ ὅτι ὁ Ἡρακλειδὸς ὄλην τὴν ἡμέραν ἐργάζεται μὲ τὴν σφύραν εἰς τὸ ἐργαστήριόν του; Πῶς εἶνε ἐντροπή, ἀφοῦ καὶ οἱ βασιλεῖς ἐργάζονται καὶ αἱ θυγατέρες τῶν βασιλέων; Μήπως δὲν ἀνέγνωσας ὅτι ἡ Ναυσικᾶ, ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῶν Φαιάκων, ἔπλυνε τὰ φορέματα τῶν ἀδελφῶν της καὶ τῶν γονέων της; Μήπως ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν κατεσκεύασε διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν του τὸ πλοιαρίον του; Οἱ βασιλεῖς τῆς Περσίας δὲν ἐξέρχονται καθ' ἐκάστην εἰς κυνήγιον; Ἡ νομίζεις ὅτι τὸ ράψιμον, τὸ κέντημα καὶ ἡ ζωγραφία εἶνε ἐργασίαι ὀλιγώτερον ἐντιμοὶ ἀπὸ τὸ κυνήγιον;

Ἀθηνᾶ.

χονται καθ' ἐκάστην εἰς κυνήγιον; Ἡ νομίζεις ὅτι τὸ ράψιμον, τὸ κέντημα καὶ ἡ ζωγραφία εἶνε ἐργασίαι ὀλιγώτερον ἐντιμοὶ ἀπὸ τὸ κυνήγιον;

Ἄκουτον, τέκνον μου Ἀρίσταρχε, τί λέγει ὁ σοφὸς ποιητὴς Ἡσίοδος·

«Ἐργον οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη τ' ὄνειδος».

Ὁ Ἀρίσταρχος ἠκολούθησε τὴν σοφὴν καὶ πατρικὴν συμβουλήν τοῦ Σωκράτους καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἀπηλλάγη ἀπὸ πάσας τὰς στενοχωρίας, ἐν δὲ τῇ οἰκίᾳ του ἐβασίλευεν ἡ χαρά.

Ἡ δουλειὰ ντροπὴ δὲν εἶνε·
ἐντροπὴ εἶν' ἡ ἀργία.

16. Τὸ πτηνόν.

Τὸ φῶς ὁπότεν τῆς αὐγῆς χρυσοῦν τὰ βουνὰ τῆς γῆς, ἀρχίζει τότε τὸ πτηνόν τὸ ἄσμά του τὸ πρωινόν. Ἡ ἄκακος αὐτοῦ φωνὴ τὸν Πλάστην ψάλλει κ' ἐπαινεῖ. Τὴν προσευχὴν του τὸ πτηνὸν εὐθύνει πρὸς τὸν οὐρανόν.

Ἀρχίζει τότε τὸ πτηνόν τὸ ἄσμά του τὸ πρωινόν.

Εὐθὺς μετὰ τὴν προσευχὴν τῶν ἔργων κάμνει τὴν ἀρχήν· ἢ νέαν κτίζει φωλεάν, ἢ διορθοῖ τὴν παλαιάν. Ζητεῖ τοὺς σκόκληκας τῆς γῆς καὶ ὄσῳ φέρει τῆς πηγῆς, καὶ σπεύδει πρὸς τοὺς νεοσσοὺς καὶ τρέφει πρόθυμον αὐτοῦς.

Καὶ σπεύδει πρὸς τοὺς νεοσσοὺς.

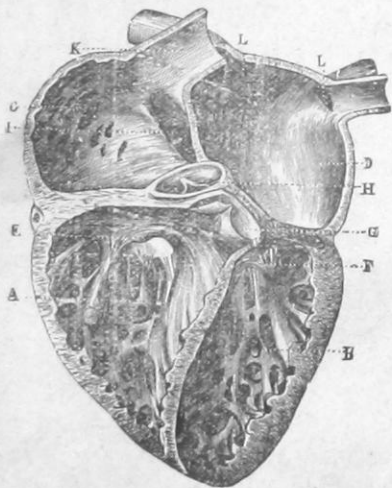

Ὁδηγεῖ με νὰ μὴ ἀργῶ.

Θεέ μου, τοῦ φωτός πηγῆ,
κ' ἐμέ ἀξίον' ἐν στοργῇ,
νὰ σοι προσφέρω ὡς πτηνὸν
εὐχὴν καὶ ὕμνον πρωινόν.
Ὁδήγε με νὰ μὴ ἀργῶ,
νὰ γίνω φίλεργος κ' ἐγώ,
κ' ἐργάτης ἔργων ἀρεσῶν
εἰς Σε τὸν μόνον θαυμαστών.)

17. Ἡ καρδία. — Τὸ αἷμα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ — Ἐπεθύμουν, μητέρα μου, νὰ μάθω
τί εἶνε ἡ καρδία, περὶ τῆς ὁποίας συχνάκις μι-
λοῦμεν καὶ τὴν
ὁποῖαν αἰσθά-
νομαι νὰ πάλλῃ
ἐντὸς τοῦ στή-
θους μου.

Καρδία.

ΜΗΤΗΡ — Ἡ
καρδία εἶνε ὄργανον
σπουδαιότα-
τον ὅταν παύ-
σωσιν οἱ παλμοὶ
αὐτῆς, ἐπέρχεται
καὶ ὁ θάνατος.
Ἡ καρδία εἶνε
σαρκώδης θύλα-
κος ἔχων σχῆμα ἀπίου ἀνεστραμμένου· κεῖται δὲ

ἐντὸς τοῦ στήθους μεταξύ τῶν δύο πνευμόνων
καὶ ἔχει τὴν κορυφὴν ἐστραμμένην ὀλίγον πρὸς
τὰ ἀριστερά. Ἐσωθεν ἡ καρδία εἶνε κοίλη καὶ
διαιρεῖται εἰς τέσσαρας κοιλοτήτας.

Γ. — Καὶ τί ὑπάρχει ἐντὸς τῶν κοιλοτήτων
τούτων; Τὸ αἷμα, ὑποθέτω.

Μ. — Τὸ αἷμα, μάλιστα, ἀλλ' ὄχι ἀκίνητον.
Δός μοι τὴν χειρά σου. Βλέπεις ἐδῶ εἰς τὸν καρ-
πὸν κυανᾶς γραμμᾶς, αἵτινες ὁμοιάζουσι πρὸς
τοὺς ποταμούς, τοὺς γεγραμμένους ἐπὶ τῶν γεω-
γραφικῶν πινάκων;

Γ. — Ἄ! εἶνε αἱ φλέβες, ἐντὸς τῶν ὁποίων
ὑπάρχει αἷμα, καὶ διὰ τοῦτο φαίνονται κυαναῖ.

Μ. — Αἱ φλέβες εἶνε σωλῆνες, οἱ ὁποῖοι διακλα-
δίζονται εἰς πάντα τὰ μέρη τοῦ σώματος. Ἐκτὸς
τῶν σωλῆνων τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι οἵτι-
νες δὲν φαίνονται, διότι δὲν κεῖνται πλησίον τῆς
ἐπιδερμίδος. Οὗτοι δὲ ὀνομάζονται ἀρτηρίαί.

Αἱ ἀρτηρίαὶ καὶ αἱ φλέβες ἁμῶν καλοῦνται
αἱματοφόρα ἀγγεῖα. Ἐντὸς τῶν ἀγγείων τού-
των κινεῖται τὸ αἷμα καὶ διαμοιράζει εἰς πάντα
τὰ μέρη τοῦ σώματος τὰς θρεπτικὰς οὐσίας, τὰς
ὁποίας περιέχει. Πρέπει νὰ γνωρίζῃς, ὅτι πάντα
τὰ συστατικά τοῦ σώματος ἡμῶν φθείρονται
καθ' ἐκάστην στιγμὴν καὶ εἶνε ἀνάγκη ν' ἀναπλη-

ρῶνται. Τὴν ἐργασίαν δὲ ταύτην ἐκτελεῖ τὸ αἷμα κινούμενον ἐντὸς τῶν αἱματοφόρων ἀγγείων.

Ἄπὸ τῆς καρδίας τὸ αἷμα εἰσέρχεται εἰς τὰς ἀρτηρίας καὶ δι' αὐτῶν φθάνει εἰς πάντα τὰ μέρη τοῦ σώματος. Ἄφου δὲ πράξη τοῦτο, εἰσέρχεται εἰς τὰς φλέβας, μετὰ τῶν ὁποίων εἶνε ἠνωμένα τὰ ἄκρα τῶν ἀρτηριῶν, καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν καρδίαν. Ἀκολουθῶς δι' ἄλλων ἀγγείων τὸ αἷμα μεταβαίνει εἰς τοὺς πνεύμονας, ὅπου καθαρίζεται ἄφου δὲ καθαρισθῆ, ἐπανέρχεται εἰς τὴν καρδίαν. Οὕτω συμπληροῦται μία κίνησις, μία κυκλοφορία τοῦ αἵματος.

Γ.—Εἶμαι ὅμως περίεργος, μῆτέρ μου, νὰ μάθω τίς κινεῖ τὸ αἷμα.

Μ.—Λάβε τὸ ἐλαστικὸν τοῦτο ἄπιον καὶ πῖσον αὐτό. Τί βλέπεις; Διὰ τῆς πίεσεως ἐξωθεῖται τὸ ὕδωρ εἰς τὰ ἐκτός. Κατὰ τὸν ἴδιον λοιπὸν τρόπον συστέλλεται καὶ ἡ καρδία, ἄφ' ἑαυτῆς ὅμως ὁσάκις δὲ συστέλλεται, ἐξωθεῖ τὸ αἷμα εἰς τὰς ἀρτηρίας. Ἡ συστολή αὕτη τῆς καρδίας παράγει καὶ τοὺς κτύπους, τοὺς ὁποίους ὀνομάζομεν παλμούς.

Οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας μεταδίδονται καὶ εἰς τὰς ἀρτηρίας. Τοῦτο δὲ δύνασαι νὰ αἰσθανθῆς, ἐὰν διὰ τῶν δακτύλων πίεσης ἐλαφρῶς τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς σου.

Γ.—Μάλιστα, μῆτέρ μου, αἰσθάνομαι κτύπον.

Μ.—Ὁ κτύπος οὗτος καλεῖται σφυγμός. Ἐκαστος σφυγμὸς ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἓνα παλμὸν τῆς καρδίας. Οἱ ἰατροὶ ἐξετάζουσι τὸν σφυγμὸν, διὰ νὰ ἴδωσιν ἐὰν ἡ καρδία πάλλῃ κανονικῶς.

Γ.—Καὶ πῶς; Εἶνε γνωστὸν πόσοι σφυγμοὶ γίνονται εἰς ὠρισμένον τινα χρόνον;

Μ.—Μάλιστα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἡ καρδία πάλλει ὑπὲρ τὰς ἐξήκοντα φορὰς κατὰ λεπτόν. Ὑπάρχουσιν ὅμως περιστάσεις, καθ' ἃς οἱ παλμοὶ ἐπιταχύνονται, ὡς ὅταν τρέξῃ τις, ἢ ὅταν γυμνασθῆ βιαίως.

18. Οἱ Διόσκουροι.

Ὁ Κάσιωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης ἦταν υἱοὶ τῆς Λήδας καὶ τοῦ Τυνδάρου, βασιλέως τῆς Σπάρτης. Οἱ δύο οὗτοι ἀδελφοὶ ἐλέγοντο καὶ Διόσκουροι. Ὁ Κάσιωρ ἦτο θνητός, καθὼς πάντες οἱ ἄνθρωποι, ὁ δὲ Πολυδεύκης λέγουσιν ὅτι ἦτο ἀθάνατος.

Οἱ δύο ἀδελφοὶ τῆς αὐτῆς εἶχον πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, ὥστε, ὅτε ὁ Κάσιωρ ἐφρονεῖθη ἐν τινι μάχῃ, ὁ Πολυδεύκης δὲν ὑπέφερε νὰ ζῆ μόνος ἄνευ τοῦ ἀδελφοῦ του. Ὅθεν παρεκάλεσε τὸν Δία νὰ στείλῃ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν θάνατον· ὁ δὲ Ζεὺς θαυμάσας τὴν πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀγάπην τοῦ Πολυδεύκου προέτεινεν εἰς αὐτὸν ἢ νὰ ζῆ πάντοτε μετὰ τῶν θεῶν ἐν τῷ Ὀλύμ-

πω, ἡ μίαν μὲν ἡμέραν νὰ ζῆ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του ἐν τῷ Ὀλύμπῳ, τὴν δὲ ἄλλην μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἄδῃ. Ὁ Πολυδεύκης, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε ν' ἀποχωρισθῆ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του, προετίμησε τὸ δεύτερον καὶ οὕτω χάριν τοῦ ἀδελφοῦ ἱθυσίασε τὴν διαρκῆ εὐτυχίαν του.

19. Ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἐνώσει.

Τὰς τελευταίας του εὐχὰς
εἰς τὸν Θεὸν προσφέρων
εἰς τὴν ἐσχάτην κλίνην του
ἐκάθητο ὁ γέρων.

Εἰς τοὺς υἱοὺς του ἤθελε,
τὰ ὄμματα πρὶν κλείσει,
μίαν ὑστάτην συμβουλήν
ἀκόμη νὰ χαρίσῃ.

Καὶ δέσμην ράβδων ἰσχυρὰν
ἔχων ἐνώπιόν του
ἐκάλεσε μὲ τ' ὄνομα
καθένα τῶν υἱῶν του.

« Ἐλθετε, τέκνα μου· καθεὶς
ὑμῶν ἂς δοκιμάσῃ
τίς εἶνε μᾶλλον ἱκανὸς
τὸ δέμα νὰ συνθλάσῃ.

Καὶ ἦλθεν ὁ πρωτότοκος
ταχύτερος τῶν ἄλλων,
ὡς μᾶλλον ἰσχυρότερος
καὶ θαρραλέος μᾶλλον.

Πλὴν μάτην φεῦ ἐξήντησε
τὸ σθένος καὶ τὸ πῦρ του·
ἡ δέσμη ἦτο ἰσχυρὰ
καὶ ἀσθενῆς ἡ χεὶρ του.

Ἦλθεν ὁ δεύτερος υἱός...
ὁ τρίτος μετ' ἐκείνον·
πλὴν ἡσχυρῶν ἐφευγε
καθεὶς τὸ δέμ' ἀφίνων.

Ἄλλ' ὅμως, ὅτε ἔλυσε
τὰς ράβδους μίαν μίαν,
τότε χωρὶς ἀντίστασιν
καὶ δίχως ἀγωνίαν

Καθεὶς προσήρχετο θαρρῶν
νὰ δείξῃ τὴν ἰσχύν του.
Κ' εἶπεν ὁ γέρων, ἐλαφρῶς
κινῶν τὴν κεφαλὴν του·

«Ἄν τοῦτο τὸ παράδειγμα
τώρα δὲν ἐννοῆτε,
μὴν ἡμέραν, τέκνα μου,
θὰ μὲ ἐνθυμηθῆτε.

»Μείναιτε πάντοτε καὶ σεῖς,
ὡς εἴσθε, ἠνωμένοι.
Ἔπου ἡ ἔνωσις, ἐκεῖ
κ' ἡ δόξα παραμένει».

20. Κιτρία ἢ χρυσομηλέα.

(κοινῶς πορτοκαλιά).

Κιτρία ἢ χρυσομηλέα εἶνε δένδρον ἀειθαλές,
ἔχον φύλλα στιλπνά, πριονωτά, ἐλαιοβριθῆ. Τὰ
ἄνθη αὐτῆς εἶνε λευκὰ καὶ εὖοσμα. Ὁ καρπός,
τὸ πορτοκάλιον, ἔχει σχῆμα σφαιρικόν καὶ χρῶμα
ἐρυθροκίτρινον. Συνίσταται δὲ ἐκ δύο μερῶν, τοῦ
περικαρπίου καὶ τοῦ μεσοκαρπίου. Τὸ περικάρ-
πιον εἶνε παχὺ καὶ ἐλαιοβριθές, τὸ δὲ μεσοκάρπιον
χυμῶδες καὶ περιέχει ἐν ἑαυτῷ πολλὰ σπέρματα.

Πάντα τὰ ὄργανα τοῦ φυτοῦ τούτου εἶνε εὖο-
σμα, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἄνθη, τὰ φύλλα καὶ οἱ καρποί,
διότι περιέχουσιν ἀσκίδια, πλήρη ἀρώματικῶν
ἐλαίων.

Συγγενεῖς τῆς χρυσομηλέας εἶνε ἡ μηδικὴ κι-

τρία (κιτριά), ἡ ὀξύχυμος κιτρία (λεμονιά), ἡ
γλυκύχυμος κιτρία (γλυκολεμονιά), ἡ κοινὴ
κιτρία (νεραντζιά), ἡ τρυφερὰ κιτρία, ἡ παρά-
γουσα τὰ εὐωδέστατα Σινικὰ μῆλα (μανδαρῖνια).

Τὰ εὐγενῆ ταῦτα δένδρα καλοῦνται ἐσπερι-
δοειδῆ, διότι οἱ καρποὶ τῆς πορτοκαλέας ἐκαλοῦντο
ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μῆλα τῶν Ἑσπερίδων. Ἡ
ἀρχικὴ πατρίς αὐτῶν εἶνε ἡ Ἀσία· νῦν δὲ καλ-
λιεργοῦνται εἰς τὰς περὶ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν

χώρας καὶ ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Οἱ δὲ καρποὶ αὐτῶν εἶνε σπουδαιότατον ἀντικείμενον ἐμπορίου.

21. 'Ο περι ἀρετῆς καὶ κακίας μῦθος.

Α'.

Ὅτε ὁ Ἡρακλῆς μετέβαιεν ἐκ τῆς παιδικῆς εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, ἐξῆλθεν εἰς ἤτυχόν τινα τόπον καὶ καθίσας ἐσκέπτετο, ποίαν ὁδὸν τοῦ βίου νὰ τραπῆ, τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς ἢ τὴν τῆς κακίας.

Τότε ἐφάνησαν ἐρχόμενοι πρὸς αὐτὸν δύο γυναῖκες. Ἐκ τούτων ἡ μὲν ἦτο εὐπρεπὴς κατὰ τὴν ὄψιν καὶ εὐγενής· ἐφόρει ἐσθῆτα λευκὴν καὶ ἦτο καθαρὰ μὲν κατὰ τὸ σῶμα, σεμνὴ δὲ καὶ σώφρων. Ἡ δ' ἑτέρα ἦτο πολὺταρκος καὶ μαλθακὴ, κεκαλλωπισμένη δὲ εἰς ἄκρον· ἐφόρει ἐσθῆτα ποικίλην· συχνὰ δὲ παρετήρει ἑαυτὴν μετὰ φιλαρσεκειας, περισκόπει δὲ καὶ ἐάν τις ἄλλος αὐτὴν παρατηρῆ· πολλάκις δὲ καὶ εἰς τὴν ἑαυτῆς σκιάν ἀπέβλεπε.

Ὅτε δὲ ἦλθον πλησιέστερον τοῦ Ἡρακλέους, ἡ μὲν πρώτη ἐβάδιζε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἡ δ' ἑτέρα ἔτρεξε πρώτη πρὸς τὸν Ἡρακλέα καὶ εἶπε·

«Βλέπω, ὦ Ἡράκλεις, ὅτι ἀπορεῖς ποίαν ὁδὸν τοῦ βίου νὰ τραπῆς. Ἐὰν λοιπὸν κάμῃς ἐμὲ φίλην, θὰ σὲ ὀδηγήσω εἰς τὴν τερπνοτάτην καὶ εὐκολωτάτην ὁδόν. Καὶ τὰ μὲν τερπνὰ τοῦ βίου πάντα θὰ ἀπολαύσῃς, τὰ

δὲ δυσάρεστα οὐδὲως θὰ δοκιμάσῃς· διότι δὲν θὰ φροντίζῃς περὶ πολέμων καὶ ἄλλων πραγμάτων, ἀλλὰ πάντοτε θὰ σκέπτησαι τί εὐχάριστον φαγητὸν ἢ ποτὸν νὰ γευθῆς, ἢ τί τερπνὸν νὰ ἴδῃς καὶ ἀκούσῃς, πῶς νὰ κοιμᾶσαι μαλακώτατα καὶ πῶς ν' ἀπολαύσῃς ταῦτα πάντα ἄνευ κόπου. Ἐὰν δὲ ποτε ὑποπτεύσῃς, ὅτι δὲν θὰ ἔχῃς τὰ μέσα, διὰ νὰ ἀποκτήσῃς τὰ ἀγαθὰ ταῦτα, δὲν θὰ εἶνε ἀνάγκη νὰ πορίζηται αὐτὰ μὲ κόπους καὶ ταλαιπωρίας τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς· ἀλλὰ θὰ πράττῃς πάντα, ἐξ ὧν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ κερδαίνῃς τι· διότι ἐγὼ δίδω ἐξουσίαν εἰς τοὺς φίλους μου νὰ ὠφελῶνται πανταχόθεν».

Καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἀκούσας ταῦτα, «ὦ γυναῖ, εἶπε, πῶς ὀνομάζεσαι;» Ἐκείνη δὲ εἶπεν· «Οἱ μὲν φίλοι μου μὲ ὀνομάζουσιν Εὐδαιμονίαν, οἱ δὲ ἐχθροί μου Κακίαν».

Β'

Τότε ἐπλησίασε καὶ ἡ ἄλλη γυνὴ καὶ εἶπε· «Καὶ ἐγὼ ἐρχομαι πρὸς σέ, ὦ Ἡράκλεις, διότι γνωρίζω τοὺς γονεῖς σου καὶ κατενόησα τὴν ἀγαθὴν φύσιν σου. Ἐκ τούτων δ' ἐλπίζω ὅτι, ἂν ἀκολουθήσῃς τὴν ὁδὸν μου, θὰ πράξῃς καλὰ καὶ σπουδαῖα ἔργα· ἐγὼ δ' ἕνεκα σοῦ πολὺ ἐντιμοτέρα καὶ διαπρεπεστέρα θὰ φανῶ. Δὲν θὰ σὲ ἐξαπατήσω δὲ δι' εὐχαρίστων λόγων, ἀλλ' ὅπως οἱ θεοὶ ὤρισαν τὰ ἀνθρώπινα, οὕτω θὰ σοὶ εἶπω μετ' ἀληθείας. Οὐδὲν τῶν ἀγαθῶν καὶ καλῶν ἄνευ κόπου καὶ ἐπιμελείας δίδουσιν οἱ θεοὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἄλλ' ἐὰν ἐπιθυμῆς οἱ θεοὶ γὰ εἶνε πρὸς σὲ εὐμενεῖς, πρέπει νὰ

θεραπείης τοὺς θεοὺς· ἐὰν θέλῃς ὑπὸ φίλων ν' ἀγαπᾶσαι, τοὺς φίλους πρέπει νὰ εὐεργετῆς· ἐὰν ὑπὸ τῆς πόλεως ἐπιθυμῆς νὰ τιμᾶται, τὴν πόλιν πρέπει νὰ ὀφελῆς· ἐὰν ἀξιοῖς ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος πάσης νὰ θυμαζῆσαι, τὴν Ἑλλάδα πρέπει νὰ εὐεργετῆς· ἐὰν ἐπιθυμῆς ἡ γῆ νὰ σοὶ φέρῃ καρποὺς ἀφθόνους, τὴν γῆν πρέπει νὰ θεραπεύης· ἂν στοχάζῃσαι ὅτι ἀπὸ ποιμνίων θὰ πλουτήσῃς, τὰ ποιμνία πρέπει νὰ περιποιηθῆς· ἐὰν διὰ πολέμου ἐπιθυμῆς νὰ γίνῃς μέγας καὶ ἐπιφανής, εἶνε ἀνάγκη νὰ μάθῃς παρὰ τῶν εἰδημόνων τὰς πολεμικὰς τέχνας καὶ νὰ γυμνασθῆς εἰς αὐτάς· ἐὰν δὲ καὶ κατὰ τὸ σῶμα ἐπιθυμῆς νὰ εἶσαι δυνατός, πρέπει νὰ γυμνάξῃς αὐτὸ διὰ πόνων καὶ ἰδρώτων».

Καὶ ἡ Κακία διακόψασα εἶπεν· «Ἐννοεῖς, ὦ Ἡράκλεις, ὅτι δύσκολος καὶ μακρὰ εἶνε ἡ ὁδός, ἣν ἡ γυνὴ αὕτη σοὶ διηγείται. Ἐγὼ δὲ δι' εὐκόλου καὶ βραχείας ὁδοῦ θὰ σὲ ὀδηγήσω εἰς τὴν εὐδαιμονίαν».

Καὶ ἡ Ἀρετὴ εἶπεν· «ὦ ἀθλία, καὶ τί ἀγαθὸν ἔχεις σύ; ἢ ποῖαν ἡδονὴν αἰσθάνεσαι σύ, ἣτις οὐδὲ ἀναμένεις τὴν τῶν εὐχαρίστων ἐπιθυμίαν; διότι πρὸ τῆς πείνης τρώγεις καὶ πρὸ τῆς δίψης πίνεις· καὶ διὰ νὰ τρώγῃς μὲν εὐχαρίστως, μαγείρους ἐφευρίσκεις· διὰ νὰ πίνῃς δὲ εὐχαρίστως, καὶ οἶνους πολυτελεῖς παρασκευάζεις καὶ χιόνα κατὰ τὸ θέρος περιτρέχουσα ζητεῖς· ἵνα δὲ κοιμηθῆς εὐχαρίστως, παρασκευάζεις τὰς στρωμνάς μαλκᾶς· διότι ἐπιθυμεῖς τὸν ὕπνον οὐχὶ ἕνεκα κόπων, ἀλλ' ἕνεκα ἀργίας. Ἐνῶ δὲ εἶσαι ἀθάνατος, ἐκ τῶν θεῶν μὲν εἶσαι ἀπερριμμένη, ὑπὸ δὲ τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώ-

πων δὲν τιμᾶσαι. Οὐδέποτε δὲ ἤκουσας τὸν ἰδίόν σου ἔπαινον, καὶ οὐδέποτε εἶδες καλόν τι ἔργον σου. Τίς δὲ θὰ ἐπίστευεν εἰς σέ, ὅταν λέγῃς τι; τίς δὲ θὰ σὲ ἐβοήθει, ὅταν ἔχῃς ἀνάγκη τινός; ἢ τίς φρόνιμος θὰ ἐτόλμα νὰ γίνῃ ὁπαδός σου;

Ἐγὼ δὲ συναναστρέφομαι μὲν μετὰ τῶν θεῶν, συναναστρέφομαι δὲ μετ' ἀνθρώπων τῶν ἀγαθῶν. Ἐργον δὲ καλόν, οὔτε θεῖον οὔτε ἀνθρώπινον, δὲν γίνεται χωρὶς ἐμοῦ. Οἱ δὲ φίλοι μου εὐχαρίστως μὲν καὶ ἄνευ ἐνοχλήσεων ἀπολαμβάνουσι τὰ φαγητὰ καὶ τὰ ποτά, διότι ἀναμένουσιν, ἕως οὗ ἐπιθυμήσωσιν αὐτά· κοιμῶνται δὲ γλυκύτερον ἢ οἱ μὴ ἐργαζόμενοι. Καὶ οἱ μὲν νέοι διὰ τοὺς ἐπαίνους τῶν προεσβυτέρων χαίρουσιν, οἱ δὲ γέροντες διὰ τὸς τιμὸς τῶν νέων σεμνύνονται. Καὶ εὐχαρίστως μὲν τὰς παλαιὰς πράξεις ἐνθυμοῦνται, εὐχαρίστως δὲ πράττουσι τὰς παρούσας· καὶ δι' ἐμὲ ἀγαπῶνται μὲν ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ τῶν φίλων, τιμῶνται δὲ ὑπὸ τῆς πατρίδος. Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ πεπρωμένον τέλος, δὲν κεῖνται ἐν τῷ τάφῳ ἄνευ τιμῆς, ἀλλὰ πάντοτε ὑμνούμενοι διαμένουσιν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἐπερχομένων γενεῶν. Τοιαῦτα, ὦ τέκνον γονέων ἀγαθῶν, ἐὰν πράττης, δύνασαι νὰ ἔχῃς τὴν μακαριστοτάτην εὐδαιμονίαν».

Ὁ Ἡρακλῆς ἄνευ πολλῆς σκεψέως ἠκολούθησε τὴν Ἀρετὴν καὶ ἔκτοτε ἐβάδιζε τὴν ἀνώμαλον καὶ δύσβατον αὐτῆς ὁδόν, ἵνα δοξασθῇ καὶ γίνῃ εὐδαιμίων.

22. Τὰ μεταλλεῖα.

Γνωρίζομεν ὅτι πολλὰ τῶν ὀρυκτῶν, ἅτινα ἐξορύσσονται ἐκ τῆς γῆς, καλοῦνται *μέταλλα*. Τὰ μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξάγονται τὰ μέταλλα, καλοῦνται *μεταλλεῖα*. Ταῦτα λαμβάνουσι τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ μετάλλου, τὸ ὁποῖον ἐξάγεται ἐξ αὐτῶν· οὕτω π. χ. λέγομεν *μεταλλεῖον ἀργύρου*, *μεταλλεῖον σιδήρου* κλπ. ✕

Τὰ μεταλλεῖα κατασκευάζονται ὑπὸ τὴν γῆν ὡς ἐξῆς. Κατὰ πρῶτον σκάπτουσιν ἐν τῇ γῇ φρέατα, ὡς τὰ γνωστὰ ὑμῖν φρέατα τῶν οἰκιῶν· ἔπειτα δέ, ἀφοῦ κατέλθωσιν εἰς τὸ βάθος τῶν φρεάτων, ἀνοίγουσιν ὑπογείους δρόμους ἢ στοὰς κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις ✕

Τὰ μέταλλα δὲν εὑρίσκονται συνήθως καθαρὰ ἐντὸς τῶν μεταλλείων, ἀλλὰ μεμιγμένα μετὰ χωμάτων καὶ ἄλλων σωμάτων. Τὰ τοιαῦτα μίγματα καλοῦνται *μεταλλεύματα*· ἐξ αὐτῶν δ' ἀποχωρίζεται τὸ καθαρὸν μέταλλον διὰ τήξεως. Ἡ εἰς τοῦτο ἀσχολουμένη τέχνη καλεῖται *μεταλλουργία*. ✕

23. Ὁ σίδηρος.

Ἐν τῶν χρησιμωτάτων εἰς τὸν ἄνθρωπον μετάλλων εἶνε ὁ σίδηρος, ὁ ὁποῖος ἐξορύσσεται ἐκ τῆς γῆς.

Ὁ σίδηρος εὑρίσκεται ἐν τῇ γῇ μεμιγμένος μετ' ἄλλων σωμάτων· ἀποχωρίζεται δ' ἐξ αὐτῶν τηρόμενος ἐντὸς κλιβάνων.

Ὁ τετηγμένος σίδηρος ἐκρέων ἐκ τῶν κλιβάνων χύνεται ἐντὸς τύπων καὶ καλεῖται σίδηρος χυτός. Ἐκ τούτου κατασκευάζουσι διάφορα ἀντικείμενα, οἷον θερμάστρας, σωλήνας καὶ ἄλλα.

Ἐὰν τὸν χυτὸν σίδηρον τήξωσιν ἐκ νέου ἐντὸς ἄλλων κλιβάνων, λαμβάνουσι τὸν *σφυρηλατὸν* σίδηρον, ὅστις εἶνε μαλακός, εὐκαμπτος καὶ λίαν ἑκτατός.

Τὸν σίδηρον τοῦτον σφυρηλατῶν ὁ σιδηρουργὸς διὰ μεγάλης σφύρας ἐπὶ τοῦ ἄκμορος, κατασκευάζει διάφορα ἐργαλεῖα καὶ ἄλλα χρήσιμα ἀντικείμενα. Ἐκ τοῦ σφυρηλάτου σιδήρου κατασκευάζονται πρὸς τούτοις σύρματα καὶ ἐλάσματα λεπτότατα.

Ἐπίσης καὶ τρίτον εἶδος σιδήρου, ὁ *χάλυψ*, ὅστις εἶνε σκληρότατος καὶ ἐλαστικός. Ἐὰν δὲ πυρακτώσαντες ἐμβαπτίσωμεν αὐτὸν ἐντὸς ψυχροῦ ὕδατος, γίνεται σκληρότατος καὶ τότε χαράσσει καὶ τὴν ὕαλον. Ἐκ τοῦ χάλυβος κα-

Ὁ σιδηρουργὸς σφυρηλατεῖ τὸν σίδηρον.

κατασκευάζονται βελόναι, μάχαιραι, φαλίδες, πρίονες, ρίνας καὶ ἄλλα.

Ὁ σίδηρος εἶνε τὸ ἀφθονώτατον καὶ χρησιμώτατον ἐκ πάντων τῶν μετάλλων. Ἐξ αὐτοῦ κατασκευάζονται διάφορα ἐργαλεῖα καὶ πολυπλοκώταται μηχαναί. Ὁ σίδηρος, ἐὰν ἐκτεθῆ εἰς τὴν ὑγρασίαν ἢ εἰς τὸν ἀέρα, καλύπτεται ὑπὸ στρώματος κιτρίνης κόνεως, ἣτις καλεῖται σκωρία καὶ καταστρέφει αὐτόν. Τὸν σίδηρον προφυλάττομεν ἀπὸ τῆς σκωρίας διὰ τῆς βαφῆς.

24. Τὸ ἄσμα τῆς βελόνης.

Ἡ μήτηρ τῆς Ἑλένης εἶχε δώση εἰς αὐτὴν ἐργόχειρόν τι, διὰ νὰ τὸ ράψῃ. Ἡ Ἑλένη ὅμως δὲν ἠγάπα πολὺ τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ προετίμα νὰ παίξῃ μὲ τὰς κούκλας τῆς· διὰ τοῦτο ἡ μικρὰ βελὸνῃ ἐφαίνετο εἰς αὐτὴν πολὺ βαρεῖα. Αἱ χεῖρες αὐτῆς εἶχον κουρασθῆ ταχέως καὶ ἦδη ἠτοιμάζετο ν' ἀφήσῃ τὴν ἐργασίαν καὶ νὰ τρέξῃ πρὸς τὴν κούκλαν τῆς, ἣτις ἀπὸ τῆς θέσεώς της παρετῆρει τὴν Ἑλένην

Ἡ μικρὰ βελὸνῃ ἐφαίνετο εἰς αὐτὴν βαρεῖα.

διὰ τῶν ὠραίων γαλανῶν ὀφθαλμῶν της. Πόσον εὐτυχῆς θὰ ᾔτο!

Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔφθασεν εἰς τὰ ὦτα αὐτῆς γλυκὺς ἤχος. Προσῆλωσε τὴν προσοχὴν καὶ

ἤκουσεν ὠραῖον ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἔφαλλον ἡ μικρὰ βελὸνῃ. Ἴδου τί ἔφαλλον ἡ βελὸνῃ!

Ἡ ἐργασία εἶνε νόμος τοῦ κόσμου. Πᾶς ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἐργάζεται· εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται νὰ ζῇ ἀνωφελῶς ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς δημιουργίας ἤμην κεκλεισμένη εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς καὶ ἀπετέλου μέρους ἐνὸς ὄγκου μεταλλεύματος. Ἀλλ' εἰ ἄνθρωποι, ἀφοῦ εἰσεχώρησαν μέρη τοῦ βάθους ἐκείνου, μὲ ἐξήγαγον μετὰ τοῦ μεταλλεύματος ἐκ τῆς γῆς. Ἀκολούθως μὲ ἀπεχώρισαν ἀπὸ τὰς ἀκαθαρσίας, μετὰ τῶν ὁποίων ἤμην ἠνωμένη, μὲ ἔτηξαν διὰ τοῦ πυρὸς ἐπανειλημμένως καὶ διὰ τῆς κατεργασίας μὲ μετέβαλον εἰς λεπτὸν νῆμα χάλυβος. Εἶτα τὴν μὲν μίαν ἄκραν μου ἐλέπτυναν καὶ κατέστησαν ὀξεῖαν, τὴν δ' ἄλλην πλατύναντες ἐτύπησαν. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ βελὸνῃ!

Ἐσχέφθης, μικρά, τί θὰ ἐγίνετο, ἐὰν δὲν ὑπῆρχον ἐγώ; Εἰς ἐμὲ ὀφείλεις τὴν ἐνδυμασίαν σου· ἐγὼ ἦνωσα τὰ διάφορα μέρη τῶν ὑφασμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων αὐτὴ συνίσταται. Τὰ δὲ ὑφάσματα ταῦτα ἄλλοι κατασκεύασαν διὰ σέ. Ἄλλοι ἐσπείραν διὰ σέ τὴν κάνναβιν, συνέλεξαν τὸν βάμβακα, ἔκοψαν τὸ μαλλίον ἐκ τῆς ράχως τῶν προβάτων· ἄλλοι δ' ἔκλωσαν καὶ ὕφαναν αὐτὰ χάριν σου.

Πόσοι ἄνθρωποι ἀπὸ τῆς γεννήσεώς σου ἐφρόντισαν διὰ τὰς ἀνάγκας σου! πόσοι κατῆλθον καὶ εἰς αὐτὰ τὰ βῆθ τῆς γῆς, διὰ νὰ πληρώσωσιν αὐτάς! Μὴ λησμό-

νει ποτὲ τοῦτο, καί, καθ' ὅσον αὐξάνεις κατὰ τὴν ἡλικίαν, προσπάθησον καὶ σὺ νὰ φανῆς ὠφέλιμος.

» Ἐνθυμεῦ πάντοτε τὸ ἔξτμά μου. Ἡ ἐργασία εἶνε νόμος παγκόσμιος. Πᾶς ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐργάζεται εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται νὰ ζῆ ἀνωφελῶς ἐπὶ τῆς γῆς».

25. Ὁ περὶ Ἀρίωνος μῦθος.

Ὁ Ἀρίων, τοῦ ὁποίου πατὴρ ἦτο ἡ Μήθυμνα, πόλις κειμένη εἰς τὰ βόρεια παράλια τῆς νήσου Λέσβου, ἦτο ὁ ἄριστος κιθαρωδὸς τῆς ἐποχῆς του. Οὗτος, ἀποῦ διήλθε τὸν πλείστον χρόνον τοῦ βίου του πλησίον τοῦ Περιάνδρου, τοῦ τυράννου τῆς Κορίνθου, ἐπεθύμησε νὰ πλεύσῃ εἰς Ἴταλίαν καὶ Σικελίαν. Ἀποῦ δ' ἐκεῖ ἐκέρδησε πλοῦτη πολλά, ἠθέλησε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Κόρινθον. Ἀνεχώρησε λοιπὸν ἐκ τοῦ Τάραντος¹ ἐντὸς πλοίου Κορινθίων, ἐπειδὴ εἰς αὐτοὺς μόνον εἶχεν ἐμπιστοσύνην. Οὗτοι ὅμως ἐν τῷ πελάγει ἐσκέφθησαν νὰ ρίψωσιν ἐκ τοῦ πλοίου τὸν Ἀρίωνα εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ λάβωσι τὰ χρήματα, τὰ ὅποια εἶχεν. Ὁ δὲ Ἀρίων ἐννοήσας τοῦτο παρεκάλει νὰ χάρισῃ εἰς αὐτοὺς τὰ χρήματα, οὗτοι δὲ νὰ χάρισωσιν εἰς αὐτὸν τὴν ζωὴν. Οἱ ναῦται ὅμως δὲν ἐπίειθοντο εἰς ταῦτα, ἀλλὰ διέτασσαν ἢ αὐτὸς νὰ φονεύσῃ ἐαυτὸν, διὰ νὰ τύχῃ ταφῆς ἐν τῇ ξηρᾷ ἢ νὰ πηδήσῃ τάχιστα εἰς τὴν θάλασσαν.

1. Ὁ Τάρας ἦτο ἐπίσημος καὶ ἀρχαία τὸ πάλαι πόλις ἐν τῇ κάτω Ἴταλίᾳ, ἀποικία τῶν Λακεδαιμονίων ἰδρυθεῖσα τῷ 707 π.Χ.

Στενοχωρηθεὶς ὁ Ἀρίων διὰ ταῦτα παρεκάλει νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς αὐτὸν νὰ σταθῇ μεθ' ὅλης του τῆς στολῆς ἐν τῇ πρύμνῃ τοῦ πλοίου καὶ νὰ ψάλλῃ ἔξτμά τι· μετὰ δὲ τὸ ἔξτμα ἔδιδε τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ ἐφόνευεν ἐαυτὸν. Οἱ δὲ ναῦται εὐχαριστηθέντες, ἐπειδὴ ἔμελλον ν' ἀκούτωσι τὸν ἄριστον τῶν ἀνθρώπων ἀοιδόν, ἀπεσῦρθησαν ἐκ τῆς πρύμνης εἰς τὸ μέσον τοῦ πλοίου.

Ὁ Ἀρίων τότε ἐνδυθεὶς τὴν ὠραίαν στολὴν του καὶ

λαβὼν τὴν κιθάραν, ἐστάθη ἐν τῇ πρύμνῃ καὶ ἔψαλεν ὕμνον πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος.

Ἀποῦ δ' ἐτε-

λείωσε τὸν ὕμνον, ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν ὅπως ἦτο ἐνδεδυμένος. Καὶ οἱ μὲν ναῦται ἀπέπλεον εἰς Κόρινθον, τὸν δὲ Ἀρίωνα λέγουσιν ὅτι δελφίν τις ἔλαβεν ἐπὶ τῆς ράχews του καὶ ἔφερεν ἔξω εἰς τὸ Ταίναρον ἀκρωτήριον.

Ἀποῦ ὁ Ἀρίων ἀπέβη εἰς τὴν ξηρὰν, μετέβη πεζὸς εἰς Κόρινθον μεθ' ὅλης του τῆς στολῆς καὶ παρουσιάσθη εἰς τὸν βασιλέα διηγήθη πᾶν ὅ,τι συνέβη. Ὁ Περιάνδρος ὅμως δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὸν Ἀρίωνα· διὸ περιώρισεν αὐτὸν, ἵνα μὴ ἔχῃ συγκοινωνίαν τινά, καὶ περιέμενε τὴν ἐπάνοδον τῶν ναυτῶν. Ὡς δὲ ἦλθον οὗτοι, προσεκάλεσεν αὐτοὺς ὁ Περιάνδρος καὶ ἠρώτα ἐὰν ἐγνώριζόν τι περὶ Ἀρίωνος. Οὗτοι δὲ ἀπήντησαν ὅτι

Δελφίν.

ἦτο σῶος καὶ ὑγιής ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ὅτι ἀφῆκαν αὐτὸν εὐτυχοῦντα ἐν Τάραντι. Ἄλλ' ἐνῶ ἔλεγον ταῦτα, αἴφνης παρουσιάσθη ἐνώπιον αὐτῶν ὁ Ἄριων, ὅπως εἶχεν, ὅτε ἐξεπήδησεν ἐκ τοῦ πλοίου εἰς τὴν θάλασσαν· οἱ δὲ ναῦται φοβηθέντες ὠμολόγησαν τὸ ἔγκλημά των.

Ταῦτα μὲν λοιπὸν ἔλεγον περὶ Ἀρίωνος τοῦ Μηθυμαίου, τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἀγαλμα χαλκοῦν οὐχὶ μέγα ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Ταινάρου. Παρίστα δὲ τὸ ἀγαλμα τοῦτο ἄνθρωπον ἐπὶ δελφίνος.

26. Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπὶς.

Κι' ἂν δὲν μοῦ μείν' ἐντὸς τοῦ κόσμου
 ποῦ ν' ἀκουμβήσω, νὰ σταθῶ,
 ἐκεῖ ἴψηλά εἶν' ὁ Θεός μου·
 πῶς ἤμπορῶ ν' ἀπελπισθῶ;

Εἶν' ὁ Θεός, ποῦ μ' ἔχει πλάση
 τὸ χέρι του τὸ σπλαχνικό·
 δὲν ἤμπορεῖ νὰ μὲ ξεχάσῃ
 καὶ νὰ μ' ἀφήσῃ νηστικό.

Φαιδρὰ στὰ δάση ὀλογουρίζουν
 τοῦ Οὐρανοῦ τὰ πετεινά,
 ποτὲ δὲν σπεύρουν, δὲν θερρίζουν,
 κι' ὅμως κανένα δὲν πεινά.

Μέσ' στὰ λειβάδι' ἀνθοὶ καὶ κρίνοι
 δὲν ἔμαθον ὑφαντική,
 κι' ὅμως ὁ Πλάστης τοὺς ἐνδύνει
 μὲ μιὰ στολὴ βασιλική.

Κ' ἐμὲ λοιπὸν ἐντὸς τοῦ κόσμου,
 μικρὸ παιδάκι κι' ὄρφανό,
 θὰ μὲ φροντίσ' ὁ Πλαστοουργός μου,
 ποῦ κατοικεῖ στὸν Οὐρανό.

27. Τὸ βιβλίον.

Τὸ βιβλίον ἀποτελεῖται ἐκ φύλλων χάρτου λευκοῦ, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶνε τετυπωμένα γράμματα κατὰ γραμμὰς κανονικάς. Τὰ βιβλία εἶνε ταμεῖα γνώσεων, ἐκ τῶν ὁποίων πᾶς ὅστις θέλει δύναται νὰ ἀντλήσῃ. Διὰ τῶν βιβλίων αἱ ἰδέαι τῶν ἀνθρώπων διαδίδονται καὶ γίνονται κοινὸν ἀπάντων κτήμα· δι' αὐτῶν οἱ ἄνθρωποι πολλαπλασιάζουσι τὰς γνώσεις των, φωτίζουν τὸ πνευμά των καὶ ἀποβάλλουσι τὸ σκότος τῆς ἀμαθείας καὶ ἀπαιδευσίας. Τὰ βιβλία λοιπὸν εἶνε ἀληθεῖς εὐεργέται ἡμῶν καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν αὐτὰ καὶ νὰ ἀσχολώμεθα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν διαρκῶς.

Ἄλλὰ μὴ νομίσητε, ὅτι πάντοτε οἱ ἄνθρωποι εἶχον τὸ εὐτύχημα νὰ ἔχωσιν ἄφθονα, ὡς ἡμεῖς,

καὶ εὐθηνὰ βιβλία. Ἄλλοτε τὰ βιβλία δὲν ἐξετυποῦντο ὡς σήμερον, ἀλλ' ἀντεγράφοντο ὑπὸ ἀνθρώπων εἰδικῶν εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην, τῶν ἀντιγραφῶν.

Ὅταν ὁ μαθητὴς ἀναγκάζεται νὰ ἀντιγράψῃ μίαν ἢ δύο σελίδας βιβλίου τινός, εὕρισκει τὴν ἐργασίαν ταύτην μακρὰν καὶ ἐπίπονον. Φαντασθῆτε λοιπὸν πόσον μακρὸν, ἐπίπονον καὶ πολυδάπανον ἔργον ἦτο ἡ ἀντιγραφή ὀλοκλήρου βιβλίου. Ὡς ἐκ τούτου τὰ βιβλία ἦσαν τότε σπάνια καὶ πολύτιμα· ὀλίγοι δὲ ἄνθρωποι ἠδύναντο ν' ἀγοράζωσι τοιαῦτα. Τοῦτο δὲ ἐγένετο μέγα ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀνθρώπων.

Ἰπῆρξεν ὁμοῦς εἰς ἄνθρωπος, ὅστις ἐφαντάσθη νὰ κατασκευάσῃ ἰδιαιτέρως ἕκαστον τῶν γραμμάτων ~~τῶν~~ ἀλφαβήτου εἰς μέγαν ἀριθμὸν. Κατεσκευάσε δὲ αὐτὰ ἐν εἰδει μικρῶν τετραγώνων ἐκ ξύλου καὶ βραδύτερον ἐκ μετάλλου. Ἐκ τῶν γραμμάτων τούτων παρέθηκεν ὅσα ἐχρειάζοντο, διὰ νὰ σχηματισθῶσι λέξεις καὶ φράσεις, καὶ τὸ ὄλον ἔθηκεν ἐπὶ τινος τραπέζης. Ἀκολουθῶς ἤλειψε τὰ γράμματα διὰ μαύρης μελάνης, ἠπλώσεν ἐπ' αὐτῶν φύλλον χάρτου ὀλίγον ὑγρὸν, ὑπέβαλε τὸ ὄλον ὑπὸ πίεσιν καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέσυρε τὸ φύλλον τοῦ χάρτου. Τὰ γράμματα ἦσαν τετυπωμένα ἐπὶ τοῦ χάρτου καὶ ἐσχημάτιζον λέ-

ξεις καὶ φράσεις. Οὕτω λοιπὸν ἐφευρέθη ἡ τυπογραφία. Ὁ ἐφευρέτης αὐτῆς ὠνομάζετο Ἰωάννης Γούτεμπεργ, γεννηθεὶς τῷ 1409 ἐν Μογουντία. Ὁ Ἰωάννης Γούτεμπεργ εὐηργέτησε μεγάλως τὴν ἀνθρωπότητα, διότι ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας ἡ ἐκπαίδευσις ἐγένετο εὐκόλος εἰς πάσας τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων καὶ μεγάλως διεδόθη.

Φύλλα χάρτου, τὰ ὅποια εἶνε τετυπωμένα τοιουτοτρόπως, παραλαμβάνει ὁ βιβλιοδέτης, ράπτει κατὰ σελίδας καὶ ἀκολουθῶς περιβάλλει αὐτὰ δι' ἐπικαλύμματος ἐκ χονδροῦ χάρτου· οὕτω δὲ γίνεται τὸ βιβλίον. Τὰ βιβλία πωλοῦνται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ.

Ἄς ἀποφεύγωμεν τὴν ἀνάγνωσιν τῶν κακῶν βιβλίων, ὅσα διδάσκουσιν ἐναντίον τῆς εὐσεβείας, τῆς εὐσπλαγχνίας, τῆς δικαιοσύνης, τῆς αἰδοῦς, τῶν καλῶν ἡθῶν· ἄς περιοριζώμεθα δὲ εἰς μόνην τὴν ἀνάγνωσιν τῶν καλῶν καὶ ὠφελίμων. Τὸ κάλλιστον πάντων τῶν βιβλίων εἶνε τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον.

Γούτεμπεργ.

Καὶ τὰ βιβλία, ὅπως καὶ τὰ τετράδια, οἱ μαθηταὶ ὀφείλουσι νὰ φυλάττωσι καθαρὰ καὶ ἀβλαβῆ.

27. Τί λέγει τὸ βιβλίον

Ἰδοὺ τί λέγει πρὸς ὑμᾶς τὸ βιβλίον.

«Παιδιά, ὅταν ἔρχησθε εἰς τὴν σχολὴν, μὴ χάνετε μηδὲ λεπτόν ἀνωφελῶς. Ἀγαπᾶτε τὸ βιβλίον, δι' οὗ

φωτίζετε τὸν νοῦν ὑμῶν ἀναγινώσκετε αὐτὸ μετ' εὐχαριστήσεως. Τὸ μικρὸν τοῦτο βιβλίον σὰς ἀγαπᾶ, χωρὶς νὰ τὸ ὑποπτεύητε· εἶνε φίλος, ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ σὰς φωτίσῃ. Πάντα, ὅσα ἐντὸς τοῦ βιβλίου ὑμῶν ἀναγινώσκετε, ἐγράφησαν ὑπὸ χειρὸς ἀνθρώπου, ὅστις βεβαίως σὰς ἀγαπᾶ. Ὁ ὁμίλων

Φραγκλίνος.

πρὸς ὑμᾶς διὰ τῆς φωνῆς τοῦ βιβλίου εἶνε φίλος ἄγνωστος, ἀλλ' ἀρωσιωμένος εἰς ὑμᾶς· ἐπιθυμεῖ δὲ νὰ σὰς ἴδῃ εὐτυχῆ.

»Μανθάνετε λοιπὸν ὅσα διδάσκει ὑμᾶς τὸ βιβλίον καὶ σπουδάζετε ὅσον δύνασθε. Διὰ τῆς σπουδῆς ἔρχεται ἡ σοφία καὶ ἐκδιώκει τὴν ἀμάθειαν· ἡ δὲ σοφία εἶνε ἡ εὐτυχία ὑμῶν. Παράδειγμα φέρω εἰς ὑμᾶς τὸν Φραγκλίνον, τὸν περιώνυμον ἐκεῖνον σοφὸν Ἀμερικανόν. Οὗτος ἦτο μικρὸς μαθητὴς ἐν τινι τυπογραφείῳ· ἀλλὰ διὰ τῆς σπουδῆς καὶ τῆς μελέτης καλλιεργή-

σας βχμηδὸν τὸ πνεῦμά του κατώρθωσεν οὐ μόνον τὴν ἰδίαν του πατρίδα, ἀλλὰ καὶ σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα νὰ ὠρελήσῃ· ἀπέκτησε δ' οὕτω ὄνομα ἀθάνατον ἐν τῇ ἱστορίᾳ.

28. Ὁ σῖτος.

Ὁ ἄνθρωπος τρώγει τὸν ἄρτον αὐτοῦ ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου του. Τοιοῦτος εἶνε ὁ παγκόσμιος νόμος, τὸν ὁποῖον ἐπέβαλεν ὁ Θεός. Ζητοῦμεν τὴν καθημερινὴν ἡμῶν τροφήν παρὰ τῆς γῆς· αὕτη δὲ ἀνταποκρίνεται εἰς τοὺς κόπους ἡμῶν καὶ καλλιεργούμενη παράγει ἀφθόλους καρπούς. Μεταξὺ τῶν καρπῶν τούτων εἶνε καὶ οἱ δημητριακοὶ καρποί, τῶν ὁποίων οἱ κόκκοι ἀποτελοῦσι τὴν κυρίαν τροφήν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὡς τύπος τῶν δημητριακῶν καρπῶν λαμβάνεται ὁ σῖτος.

Ὁ σῖτος εἶνε φυτὸν ἐπέτειον, ἔχον ρίζαν ἰνώδη καὶ καυλὸν κάλαμον, κοῖλον καὶ γοατώδη. Τὰ φύλλα αὐτοῦ εἶνε μακρὰ καὶ στενὰ καὶ περιβάλλουσιν ἐν μέρει τὸν καυλὸν ἐν εἴδει κολεῶν· ἐξ αὐτῶν καὶ κολεοφόρα καλοῦνται. Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ καυλοῦ παράγονται τὰ ἄνθη ἀποτελοῦντα στάχυν, ὅστις συνίσταται ἐκ πολλῶν μικρῶν ἀνθίων.

Ἐκ τῶν ἀνθίων παράγονται οἱ κόκκοι τοῦ σί-

Ἐκλογὴ Ἀναγνωσμάτων Δ'

του, οἱ ὅποιοι ἔχουσι χρωμα κίτρινον καὶ φέρουσι αὐλακα κατὰ τὴν μίαν ἐπιφάνειαν.

Σίτος.

Διὰ τὴν βλαστῆσιν ὁ σίτος, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ δημητριακοὶ καρποὶ, πρέπει νὰ καλλιεργήσωμεν τὴν γῆν καὶ νὰ σπείρωμεν ἐν αὐτῇ τοὺς σπόρους. Διὰ τῆς καλλιεργείας ὁ ἄνθρωπος ἐξαναγκάζει τὴν γῆν νὰ ἐξαγάγῃ τοὺς θησαυροὺς, οἱ ὅποιοι εἶνε κεκρυμμένοι ἐντὸς αὐτῆς. Ὅσον δὲ περισσότερο καλλιεργεῖ τὴν γῆν, τοσοῦτον καὶ πλείονας συνάγει καρποὺς.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Ῥωμαίων γεωργὸς τις ἀπελάμβανεν ἐκ μικροτάτης γῆς πλουσιωτέρους καὶ ὠραιότερους καρποὺς ἢ οἱ γείτονες αὐτοῦ, οἱ κατέχοντες μεγάλας γαίας. Οὗτοι δὲ ζηλοτυπήσαντες διὰ τοῦτο κατηγόρησαν αὐτόν, ὅτι μετεχειρίζετο μαγείας καὶ δι' αὐτῶν εἴλκυεν εἰς τὸν ἀγρόν του τοὺς καρποὺς τῶν ἄλλων.

Ὁ γεωργὸς παρουσιάσθη εἰς τὸ δικαστήριον βλέπων δὲ ὅτι ἐκινδύνευε νὰ καταδικασθῆ, παρουσίασεν ἐνώπιον τῶν δικαστῶν πάντα τὰ γεωργικὰ του ἐργαλεῖα, τοὺς ρωμαλέους ὑπηρέτας καὶ τοὺς καλῶς τετραμμένους βοῦς αὐτοῦ καὶ εἶπεν· « Ἴδού αἱ μαγεῖαί μου· δὲν δύναμαι νὰ δείξω εἰς ὑμᾶς,

μήτε νὰ παραστήσω τοὺς κόπους καὶ τοὺς ἰδρώτάς μου». Οἱ δικασταὶ τότε ἐπήγесαν τὴν φιλεργίαν τοῦ γεωργοῦ καὶ ἀμέσως ἠθώωσαν αὐτόν.

Ἐκτὸς τοῦ σίτου εἰς τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς περιλαμβάνονται καὶ ἡ κριθή, ἡ σίκαλις, ἡ βρώμη καὶ ὁ ἀραβόσιτος. Καλοῦνται δὲ πάντες οἱ καρποὶ οὗτοι δημητριακοί, διότι κατὰ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας τὴν καλλιέργειαν αὐτῶν ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους ἡ Δημήτηρ, ἡ θεὰ τῆς γεωργίας.

29. Δημήτηρ καὶ Τριπτόλεμος.

Α'

Ἡ Δημήτηρ, θυγάτηρ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ρέας καὶ ἀδελφὴ τοῦ μεγάλου Διός, ἦτο προστάτις τῆς γεωργίας καὶ τῆς εὐφορίας τῆς γῆς.

Ἡ Δημήτηρ εἶχε θυγατέρα τὴν ὠραίαν Περσεφόνην. Αὕτη ἐξῆλθεν ἡμέραν τινὰ εἰς τοὺς ἀνοφοροὺς λειμῶνας καὶ ἐπαίξε βλέπουσα διάφορα ἄνθη, ρόδα καὶ ὠραία ἴα. Ἄλλ' αἴφνης ἠνοίχθη ἡ γῆ καὶ ἐξεληθὼν ὁ Πλούτων ἤρπασε τὴν ὠραίαν κόρην καὶ ἐκάθισεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ ἄρματος του.

Ἡ Περσεφόνη ἐξέβαλε τότε ἰσχυρὰς κραυγὰς. Ταύτας ἀκούσασα ἡ Δημήτηρ ἠσθάνθη μεγίστην λύπην καὶ ἀμέσως ἤρχισε νὰ τρέχῃ ὡς πτηνὸν καὶ νὰ ἐρωτᾷ

θεούς και ανθρώπους περι τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. Ἄλλ' οὐδεις ἠδύνατο νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν πληροφορίαν τινά.

Δημήτηρ.

ροφορίαν τινά περι τῆς ἀρπαγῆς τῆς Περσεφόνης.

Ἄλλ' οὐδεις ἠδύνατο νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν πληροφορίαν τινά. Ἐννεὰ ἡμέρας περιεφέρετο τοιουτοτρόπως ἡ Δημήτηρ κρατοῦσα ἀνά χειρας δάδας ἀνημμένας, καὶ οὔτε ἄμβροσίαν ἔτρωγεν, οὔτε νέκταρ ἔπινε. Τὴν δὲ δεκάτην ἀπεφάσισε νὰ μεταβῆ εἰς τὸν Ἥλιον, ὅστις ἐκ τοῦ αἰθέρος ἐπιβλέπει ἐφ' ἀπάσης τῆς τε γῆς καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ νὰ ἐρωτήσῃ αὐτόν, ἐὰν ἠδύνατο νὰ δώσῃ πλη-

ροφορίαν τινά περι τῆς ἀρπαγῆς τῆς Περσεφόνης. Ὁ Ἥλιος εἶπεν εἰς αὐτήν· «Ἄνασσα Δῆμητερ, τὴν θυγατέρα σου ἤρπασεν ὁ Πλούτων καὶ ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὸν σκοτεινὸν Ἄδην. Τῆς ἀρπαγῆς δὲ ταύτης αἷτιος εἶνε ὁ Ζεὺς, διότι τῇ ἀδείᾳ αὐτοῦ ἤρπασεν ὁ Πλούτων τὴν Περσεφόνην».

θεῶν ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου καὶ περιεφέρετο ἐπὶ τῆς γῆς μὲ μορφήν θνητῆς γυναικός. Οὕτω περιπλανώμενη ἔφθασεν εἰς τὴν Ἐλευσίνα καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τινος λίθου ὑπὸ τὴν σκιάν ἐλαίας πλησίον τοῦ φρέατος, ἐξ οὗ ὑδρεύοντο οἱ πολῖται. ἦτο δὲ λίαν τεθλιμμένη. Μετ' ὀλίγον ἤλθον εἰς τὸ φρέαρ, ἵνα ἀντλήσωσιν ὕδωρ, αἱ θυγατέρες τοῦ Κελεοῦ, τοῦ βασιλέως τῆς Ἐλευσίνος, ὠραιαὶ ὡς θεαί. Ὅτε δὲ εἶδον τὴν τεθλιμμένην γραῖαν, ἐπλησίασαν καὶ ἠρώτησαν αὐτὴν τίς εἶνε, πόθεν ἔρχεται καὶ διατί κάθηται ἔξω τῆς πόλεως.

Πρὸς ταύτας ἀπήντησεν ἡ Δημήτηρ.

«Εἶμαι ξένη. Πειραταὶ μὲ ἤρπασαν ἐκ τῆς Κρήτης· κατώρθωσα ὅμως νὰ διαφύγω καὶ ἔφθασα εἰς τὸν τόπον τοῦτον. Λάβετε οἶκτον ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ ὀδηγήσατέ με εἰς τὸν οἶκόν τινος ἐκ τῶν προυχόντων, ὅπου νὰ ὑπηρετῶ, διὰ νὰ ζήσω».

Αἱ κόραι, ἀφοῦ ἐπλήρωσαν τὰς ὑδρίας των, ἔτρεξαν ἀμέσως εἰς τὸν οἶκον καὶ ἀνήγγειλαν εἰς τὴν μητέρα των Μετάνειραν ὅσα εἶδον καὶ ἤκουσαν. Ἡ Μετάνειρα προσέταξε τὰς θυγατέρας αὐτῆς νὰ καλέσωσι τὴν γραῖαν· αὐταὶ δέ, ὡς ἔλαφοι πηδῶσαι, ἐπανῆλθον ἐκεῖ, ὅπου εἶχον ἀφήσῃ τὴν γραῖαν, καὶ παραλαβοῦσαι ὠδήγησαν αὐτὴν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον. Ἡ δὲ Μετάνειρα ὑπεδέχθη τὴν γραῖαν φιλοφρόνως καὶ ἀνέθηκεν εἰς αὐτὴν τὴν ἀνατροφὴν τοῦ βρέφους αὐτῆς Δημοφῶντος.

Β'

Ἀφοῦ ἡ Δημήτηρ ἐγκατεστάθη εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Κελεοῦ, ἀνέλαβε τὴν ἀνατροφὴν τοῦ μικροῦ Δημοφῶντος.

τος. Δὲν ἔτρεφεν ὁμως τὸ παιδίον οὔτε διὰ γάλακτος, οὔτε δι' ἄλλης τινὸς τροφῆς, ἀλλ' ἔχριεν αὐτὸ δι' ἀμβροσίας, διὰ νὰ τὸ καταστήτῃ ἀγήρατον καὶ ἀθάνατον. Ἡμέραν δὲ τινα θέλουσα νὰ φανερωθῇ εἰς τὴν Μετάνειραν εἶπεν εἰς αὐτήν·

«Ἐγὼ εἶμαι ἡ θεὰ Δημήτηρ, ἡ ὁποία τιμῶμαι τὰ μέγιστα ὑπὸ τε τῶν ἀθανάτων καὶ τῶν θνητῶν. Ἄλλ' ἄς σπεύτῃ σύμπας ὁ λαὸς ν' ἀνεγείρῃ εἰς τιμὴν μου μέγαν ναόν». Εὐθύς δὲ μετέβαλεν ἀνάστημα καὶ μορφὴν, ἀπέβαλε τὸ γῆρας καὶ περιεβλήθη πᾶσαν τὴν οὐρανίαν αὐτῆς καλλονήν. Θεῖα δὲ εὐωδία διεχύθη ἐκ τῶν πέπλων αὐτῆς. Ἐλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτῆς καὶ ἡ ξανθὴ κόμη ἐκυμάτιζεν ἐπὶ τῶν ὤμων τηςβ

Ταῦτα ἰδοῦσα ἡ Μετάνειρα ἐξεπλάγη καὶ ἔμεινεν ἄφωνος ἀπέναντι τῆς θεᾶς· τὴν δ' ἔσπεραν ἀνήγγειλε ταῦτα εἰς τὸν Κελεόν. Οὗτος δὲ τὴν ἐπαύριον συγκαλέσας τὸν λαὸν εἰς συνέλευσιν προσέταξε νὰ κατασκευάσωσιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς λόφου ὠραίων ναὸν τῆς Δήμητρος. Πάντες πεισθέντες εἰς τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως ἤρχισαν τὴν ἐργασίαν· ἐν μῖσ δὲ ἡμέρᾳ ἀπεπέρατῶσαν τὸν ναόν, διότι ἐβοήθει αὐτοὺς καὶ ἡ θεὰ. Εἰς τὸν ναὸν τοῦτον εἰσῆλθεν ἡ Δημήτηρ καὶ διέμεινεν ἐκεῖ μακρὰν τῶν ἄλλων θεῶν βραχέως λυπούμενη διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς θυγατρὸς της.

Ἐπὶ τέλους ὁμως ὁ Ζεὺς ἀπέστειλε τὸν Ἑρμῆν εἰς τὸν Ἄδην, ἵνα παραλάβῃ τὴν Περσεφόνην καὶ ὀδηγήτῃ αὐτὴν πλησίον τῆς μητρὸς της. Ὁ Πλούτων συγκατένευσε καὶ ὁ Ἑρμῆς ἀνέβιβασε τὴν Περσεφόνην εἰς τὴν

γῆν καὶ ὠδήγησεν αὐτὴν εἰς τὸν ἐν Ἐλευσίνοι ναόν.

Οὐδεὶς δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν χαρὰν, ἢ ἠθθάνθη, ἢ Δημήτηρ, ὅτε ἐπανεῖδε τὴν θυγατέρα της. Ὁρμηθεὶς πρὸς αὐτὴν καὶ ἐναγκαλισθεῖσα κατεφιλεῖ αὐτήν. Ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν συνωμίλου περὶ τῆς ἀγάπης των καὶ ἔλθσιμόνου τὴν λύπην των μετὰ τόσον μακρὸν ἀποχωρισμόν. Τοτε ὁ Ζεὺς ἔστειλε τὴν Ρέιν, διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν Ὀλυμπον τὴν Περσεφόνην καὶ τὴν Δήμητρα. Ἀνήγγειλε δὲ εἰς αὐτήν, ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι ἡ Περσεφόνη ἐπὶ τέσσαρας μόνον μῆνας τοῦ ἔτους θὰ ἔμεινεν ἐν τῷ ζοφερῷ Ἄδην, κατὰ δὲ τοὺς ἄλλους πλησίον τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ τῶν ἄλλων θεῶν.

Ἡ Δημήτηρ ὑπήκουσεν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Διός. Πρὶν ἢ ὁμως ἀναβῆ εἰς τὸν Ὀλυμπον, ἠέλητε νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς κατοίκους τῆς Ἐλευσίνας διὰ τὴν φιλοξενίαν, ἢ παρέσχον αὐτῇ. Πρὸς τοῦτο ἔδωκεν εἰς τὸν Τριπτόλεμον, τὸν μεγαλείτερον υἱὸν τοῦ Κελεοῦ, δίφρον συρόμενον ὑπὸ πτερωτῶν δρακόντων καὶ σπόρους γεννημάτων· ἐδίδαξε δ' αὐτὸν πῶς νὰ καλλιεργήσῃ τὴν γῆν καὶ νὰ σπείρῃ τοὺς σπόρους.

Ὁ Τριπτόλεμος φερόμενος διὰ τοῦ ἀέρος ἐπὶ τοῦ δίφρου ἔσπειρε τὸν πολυτίμον σπόρον εἰς ὄλην τὴν οἰκουμένην· ἐδίδαξε δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ὅσα αὐτὸς ἐδίδαχθη ὑπὸ τῆς Δήμητρος καὶ κατέστη μέγας εὐεργέτης τῶν ἀνθρώπων. Ἐκτοτε οἱ ἄγροι οὕτω καλλιεργούμενοι, παράγουσι τὸν σίτον, τὴν κριθήν, τὴν σίκαλιν, τὴν βρώμην καὶ πάντας τοὺς καρπούς, ὅσοι ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς Δήμητρος καλοῦνται *δημητριακοὶ καρποὶ*.

30. Ὁ οὐρανός.

Ὅταν ἡ νύξ ἀπλόγη ἐν τῷ οὐρανῷ τὸν ποικιλόστικτον αὐτῆς πέπλον, μυριάδες φώτων σπινθηρίζουσι πανταχόθεν ἐπὶ τοῦ διαυγοῦς αἰθέρος. Τότε ἀπαστρέπτουσιν ἀπὸ ἀπέιρων ἀποστάσεων οἱ αἰώνιοι ἀστέρες καὶ φαίνονται τρόπον τινὰ ὅτι προσμειδιῶσιν ἡμῖν ἐκ τοῦ ἀπέιρου. Τότε ὁ οὐρά-

Μυριάδες ἀστέρων σπινθηρίζουσι.

νιος θόλος ἀκτινοβολεῖ, ὡσεὶ ἦτο κατάστικτος ἐκ λίθων σμαράγδου καὶ σαπφείρου, καὶ ἐκτείνεται μεγαλοπρεπῆς ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν.

Ὅπως ἀπολαύση τις τοῦ θεάματος τούτου ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ καλλονῇ, πρέπει νὰ ἐκλέξη μίαν τῶν νυκτῶν

ἐκείνων, καθ' ἃς ἡ ἀτμόσφαιρα εἶνε διαυγῆς καὶ δὲν σελαγίζεται ὑπὸ τοῦ σεληνιακοῦ φέγγους. Τότε πραγματικῶς ὁ οὐρανός προσομοιάζει πρὸς ἀπέραντον θάλασσαν, ἧς ἡ ἐπιφάνεια εἶνε κατεσπαρμένη ὑπὸ κόνεως χρυσοῦ καὶ ἀδαμάντων. Εἰς τὴν θέαν τοιαύτης λαμπρότητος ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου προσβάλλεται ὑπὸ θαυμασμοῦ καὶ ἀρρήτου συγκινήσεως.

Τὸ στερέωμα, τὸ διαυγῆς καὶ γελόεν χρῶμα τοῦ

οὐρανοῦ κατὰ τὰς αἰθρίας νύκτας ἐξαγγέλλει πραγματικῶς τὰ θαυμάσια τῆς δημιουργίας καὶ διηγεῖται τὴν δόξαν τοῦ αἰωνίου Πλάστου.

31. Τὸ ταξειδί τ' οὐρανοῦ.

— Πῶς ἤθελα ν' ἀνέβαινα στὸν οὐρανό, μητέρα μου!

Τί χώρα μαγική!

— Μπορεῖς ν' ἀνέβης!

— Μπᾶ! μπορῶ; Πῶς τάχα; ... μὲ τὴ σφαιρά μου; ..

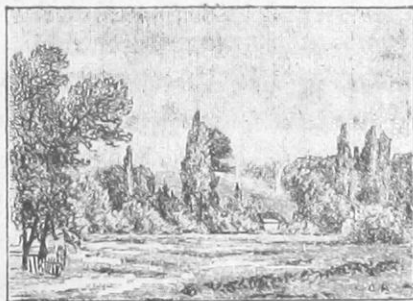
— Προσεύχου κ' εἰς' ἐκεῖ.

Ὅποιος προσεύχεται πετὶ στὸν οὐρανὸ καὶ ζῆ, γιὰ τὴν ὥρ' αὐτῆ μιλι με τὸν Θεὸν μαζῆ.

32. Ἡ ἀτμόσφαιρα.

Ὁ ἀήρ ἐν μικρᾷ ποσότητι δὲν ἔχει χρῶμα, ἀλλ' ἐν μεγάλῃ φαίνεται κυανούς.

Παρατηρήσατε μακρὰν τοὺς λόφους ἢ τὰ ὄρη, τὰ ὅποια ὑψοῦνται εἰς τὸν ὄριζοντα· φαίνονται κυανὰ ἔνεκα τοῦ στρώματος

Τὸ κυανὸν χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ παράγεται ἐκ τοῦ στρώματος τοῦ ἀέρος.

τοῦ ἀέρος, ὅστις παρεμπίπτει μεταξὺ ἡμῶν καὶ

ἐκείνων. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον παράγεται καὶ τὸ κυανοῦν χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ.

Τὸ στρώμα τοῦ ἀέρος, ὅστις περιβάλλει τὴν γῆν, καλεῖται ἀτμόσφαιρα. Τὸ ὕψος τῆς ἀτμοσφαιρας ὑπολογίζεται εἰς 60 χιλιόμετρα.

Ὅταν δὲν ὑπάρχη ἄνεμος, δὲν αισθανόμεθα τὸν ἀέρα πέριξ ἡμῶν· ἀλλ' ἂν κινήσωμεν βιβλίον ἢ ριπίδιον, ὃ ἄῃρ θὰ προσβάλλῃ καὶ θὰ δροσίσῃ τὸ πρόσωπον ἡμῶν. Ὅταν τρέχωμεν μεθ' ἱκανῆς ταχύτητος, π. χ. ἐν σιδηροδρόμῳ, αισθανόμεθα ὅτι διασχίζομεν τὸν ἀέρα.

Ἀναβῶμεν ἐπὶ ὑψηλοτάτου ὄρους. Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους βλέπομεν χλοερούς λειμῶνας καὶ δένδρα θάλλοντα· ὅσον δμως ἀναβαίνομεν, ἡ θερμοκρασία ἐλαττοῦται καὶ ἡ βλάστησις ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξαφανίζεται· ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ὑπάρχουσιν αἰωνίως χιόνες. Ἐννοεῖτε λοιπὸν ὅτι, ὅσον ἀναβίνομεν πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, τόσο ἡ θερμοκρασία καταπίπτει, διότι τὰ ὑψηλότερα στρώματα τοῦ ἀέρος εἶνε ἀραιότερα.

Ἡ ἀτμόσφαιρα λοιπὸν εἶνε ὡς μανδύας, ὅστις προφυλάσσει τὴν γῆν διατηρῶν τὴν ἡλιακὴν θερμότητα. Ἐκεῖ ὅπου τὸ περιβάλλυμα τοῦτο καθίσταται ἐλαφρότερον, τὸ ψῦχος γίνεται αισθητόν. Αἱ ὑψηλαὶ ὄρειναι χῶραι εἶνε ἀκατοίκητοι.

33. Ἡ βαρύτης τοῦ ἀέρος.

Ὁ Λουκάς ἠγόρασε βαρέλιον οἴνου· θέλων δὲ νὰ ἐξαγάγῃ τὸν οἶνον ἐτρύπησε τὸ βαρέλιον ἐκ τῶν κάτω. Ἄλλ' ὁ οἶνος δὲν ἔρρεεν· ὁ δὲ Λουκάς ἠπόρει διὰ τοῦτο.

Ὁ Λουκάς ἠπόρει διὰ τοῦτο.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν διήρχετο ἐκεῖθεν ὁ κύρ Μάρκος μετὸν διδάσκαλον τοῦ χωρίου.

— Πῶς, Λουκά; εἶπεν ὁ κύρ Μάρκος· ἔγινες τόσοσων ἐτῶν καὶ ἀκόμη δὲν γνωρίζεις ὅτι πρέπει νὰ τρυπήσῃς τὸ βαρέλιον καὶ ἄνωθεν, διὰ νὰ τρέξῃ ὁ οἶνος;

— Καὶ διὰ τί τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ Λουκάς.

— Διὰ τί; μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν γνωρίζω τὴν αἰτίαν. Εἰς τὸν καιρὸν μας δὲν ἐδίδασκον τοιαῦτα πράγματα εἰς τὸ σχολεῖον. Ἄλλ' ἰδοὺ ὁ διδάσκαλος, ὃ ὁποῖος θὰ σοὶ ἐξηγήσῃ τὴν αἰτίαν τούτου.

— Τοῦτο δὲν εἶνε δύσκολον, εἶπεν ὁ διδάσκαλος. Εἶμαι βέβαιος ὅτι καὶ ὁ μικρὸς υἱὸς σας Πέτρος δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὸ φαινόμενον τοῦτο. Ὁ ἄῃρ ἔχει βάρος, μολονότι δὲν αισθανόμεθα αὐτό, καὶ διὰ τοῦ βάρους αὐτοῦ πιέζει τὰ σώματα κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις. Ὅταν λοιπὸν τρυπήσωμεν

τὸ βαρέλιον κάτωθεν μόνον, ὁ ἀήρ διὰ τοῦ βάρους
τοῦ πιέζει τὸν οἶνον ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω

Ο οἶνος ἐκρέει ὡς ἐκ τοῦ
βάρους του.

καὶ ἐμποδίζει αὐτὸν νὰ ἐκ-
ρεύσῃ. Ἐὰν ὁμως κάμωμεν
καὶ ἄλλην ὀπήν ἄνωθεν, ὁ
ἀήρ θὰ πιέζῃ τὸν οἶνον καὶ
ἐκ τῶν ἄνω καθὼς καὶ ἐκ
τῶν κάτω. Αἱ δύο ἀντίθετοι

πίεσεις μηδενίζονται τότε

καὶ περισσεύει τὸ βάρος τοῦ οἴνου, ὡς ἐκ τοῦ ὀ-
ποίου ἐκρέει οὗτος.

34. Οἱ ἄνεμοι.

Ἐκαστος ἐξ ὑμῶν γνωρίζει ὅτι εἰς πάντα τὰ
μέρη τῆς γῆς δὲν ὑπάρχει κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον

ἡ αὐτὴ θερμοκρασία.

Ἵπάρχουσι χῶραι, ἐν
ταῖς ὁποίαις ὁ ἀήρ εἶ-
νε ψυχρότερος καὶ ἄλ-
λαι πάλιν, ἐν αἷς εἶνε
θερμότερος.

Ἐννοεῖτε βεβαίως τί
συμβαίνει ἐκ τούτου·
ὅ,τι συμβαίνει καὶ ἐν

τῷ δωματίῳ σας, ὅταν ἀνάπτητε τὸ πῦρ ἐν τῇ ἐ-
στία. Ὁ θερμὸς δηλαδὴ ἀήρ ἀνέρχεται, ἄλλος δὲ

Οἱ ἄνεμοι ἐπιφέρουσι
καταιγίδας.

ψυχρὸς καταλαμβάνει τότε τὴν θέσιν ἐκείνου.

Ἐκ τοιούτου λοιπὸν λόγου σχηματίζονται τὰ
διάφορα ρεύματα τοῦ ἀέ-
ρος, τὰ ὁποῖα παράγουσι
τοὺς ἀνέμους.

Ἡ δύναμις τῶν ἀνέ-
μων εἶνε μεγάλη. Οἱ ἄ-
νεμοι γίνονται ἐνίοτε σφο-
δρότατοι καὶ ἐπιφέρουσι
καταιγίδας καὶ θυέλ-
λας, αἵτινες ἐκρίζουσι

δένδρα, ἀνατρέπουσιν οἰκοδομὰς καὶ ἄλλας προ-
ξενουσι βλάβας. Συνήθως ὁμως οἱ ἄνεμοι εἶνε

ὠφελιμώτατοι εἰς ἡμᾶς· διότι οὗτοι στρέφουσι τὰς

πτέρυγας τοῦ ἀνεμομύ-
λου καὶ κινουσι μετὰ τα-
χύτητος τὰ ἱστιοφόρα

πλοῖα· φέρουσι τὰς βρο-
χάς, αἵτινες γονιμοποι-
οῦσι τὴν εὐεργετικὴν γῆν·

διαχέουσι τὴν ὑγρασίαν
εἰς διαφόρους χῶρας καὶ

καθαρίζουσι τὴν ἀτμόσφαιραν ἐκ τῶν ἐπιβλαβῶν
μιασμάτων.

Οἱ ἄνεμοι λαμβάνουσι τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ μέρους
τοῦ ὀρίζοντος, ἐκ τοῦ ὁποίου πνέουσιν. Οὕτω ὁ

Ὁ ἄνεμος νινεῖ τὰς πτέρυγας
τοῦ ἀνεμομύλου.

Ὁ ἄνεμος νινεῖ τὰ ἱστιο-
φόρα πλοῖα.

πνέων ἀπὸ βορρᾶ καλεῖται βόρειος, ὁ ἀπὸ νότου νότιος, ὁ ἀπ' ἀνατολῶν ἀνατολικός ἢ ἀπηλιώτης καὶ ὁ ἀπὸ δυσμῶν δυτικός ἢ ζέφυρος.

35. Δάμων καὶ Φιντίας.

Διονύσιος, ὁ τύραννος τῶν Συρακουσῶν, εἶχε καταδικάσῃ τὸν Φιντίαν εἰς θάνατον ἐπὶ ἀπλῇ καταγγελίᾳ. Ὁ Φιντίας ἐζήτησε τότε παρὰ τοῦ τυράννου τὴν ἄδειαν νὰ μεταβῇ εἰς τινα γείτονα πόλιν, διὰ νὰ τακτοποιήσῃ σπουδαίας τινὰς ὑποθέσεις· ὑπεσχέθη δὲ ὅτι θὰ ἐπανάλθῃ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν. Ὁ τύραννος δὲν ἐπέτρεψε κατ' ἀρχὰς τοῦτο· ἀλλ' ὅτε ὁ Δάμων, ὁ φίλος τοῦ Φιντίου, ἠγγυήθη περὶ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτοῦ ἐπὶ κινδύνῳ τῆς ἰδίας του ζωῆς, ὁ Φιντίας ἔλαβε τὴν ἄδειαν καὶ ἀνεχώρησε.

Ἄλλ' αἱ ὑποθέσεις τοῦ Φιντίου ἐμηκύνοντο. Φθάνει ἡ ὠρισμένη ἡμέρα καὶ ὁ λαὸς συναθροίζεται εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐμελλε νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ποινή. Τινὲς μὲν κατηγοροῦσι τὸν Δάμωνα) διότι ἀπερισκέπτως ἠγγυήθη ὑπὲρ τοῦ φίλου του· ἄλλοι δὲ λυποῦνται αὐτόν, βλέποντες ὅτι κινδυνεύει νὰ θανατωθῇ αὐτὸς ἀδίκως. Ὁ Δάμων ὁμως βαίνει ἀταράχως πρὸς τὸν θάνατον. Εἶνε βέβαιος ὅτι ὁ φίλος του θὰ ἐπιστρέψῃ· ἀλλὰ θὰ ᾔτο εὐτυχής, ἐὰν δὲν ἐπέστρεφε.

Ἡ ὀλεθρία στιγμή ἐπλησίαζε πλέον, ὅτε πολλαὶ φωναὶ θορυβωδῶς ἀνήγγειλαν τὴν ἐπιστροφήν τοῦ Φιντίου.

Τρέχει ὁ Φιντίας, πετᾷ εἰς τὸν τόπον τῆς τιμωρίας καὶ βλέπει τὸ ξίφος ἑτοιμὸν νὰ καταπέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ φίλου του. Ρίπτεται τότε εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Δάμωνος, καὶ οἱ δύο φίλοι ἐναγκαλίζονται ἀλλήλους καὶ κλαίουσιν· ἐν μέσῳ δὲ τῶν κλαυθμῶν διαφιλοκοῦσι πρὸς ἀλλήλους τίς ν' ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου.

Οἱ δικασταὶ βλέποντες τὸ ἐξάσιον ἐκεῖνο δεῖγμα τῆς ἀγάπης ἀναλύονται εἰς δάκρυα· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ τύραννος καταβὰς ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐζήτησε νὰ γίνῃ φίλος αὐτῶν.

36. Ἀναπνοή.

ΜΗΤΗΡ.— Παῦλε, πίεσον διὰ τῶν δακτύλων τὴν ρινά σου καὶ κλείσον τὸ στόμα. . . . Δύνασαι νὰ μείνῃς ἐπὶ πολὺ οὕτω;

(Ὁ Παῦλος κατ' ἀρχὰς κάμνει νεῦμα ὅτι δὲν δύναται εἶτα δὲ ἀφίμων ἐλευθέραν τὴν ρίνα καὶ ἀνοίγων τὸ στόμα ἀναπνεῖ μεθ' ὀρμῆς καὶ ἀναφωνεῖ).

Ω! τί ὠραῖον εἶνε νὰ ἀναπνῆ τις!

ΜΗΤΗΡ.— Καὶ ἐὰν ἐκράτουν διὰ τῆς βίας τὴν ρίνα καὶ τὰ χεῖλη σου κεκλεισμένα, τί θὰ ἐγίνεσο;

ΠΑΥΛΟΣ.— Θὰ ἐπιγύμνη, θὰ ἀπέθνησκον.

Μ.— Βλέπεις λοιπόν, ὅτι ἡ ἀναπνοή εἶνε ἀπαραίτητος εἰς τὴν ζωὴν. Τί δὲ κάμνομεν, ὅταν ἀναπνέωμεν;

Π.— Εἰσπνέομεν ἀέρα.

Νικηταῖν ἔνω 1905 1909
1708 1906
1908 790

Μ. — Καὶ τί γίνεται κατόπιν ὁ ἀήρ οὗτος ;

Π. — Κατέρχεται εἰς τὸ στήθος.

Μ. — Καὶ ἔπειτα ;

Π. — Δὲν γνωρίζω πλέον.

Μ. — Κρατεῖς τὸν ἀέρα τοῦτον ἐντὸς τοῦ στήθους σου ;

Π. — Ὅχι· αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκπνεύσω τὸν ἀέρα, τὸν ὁποῖον εἰσέπνευσα.

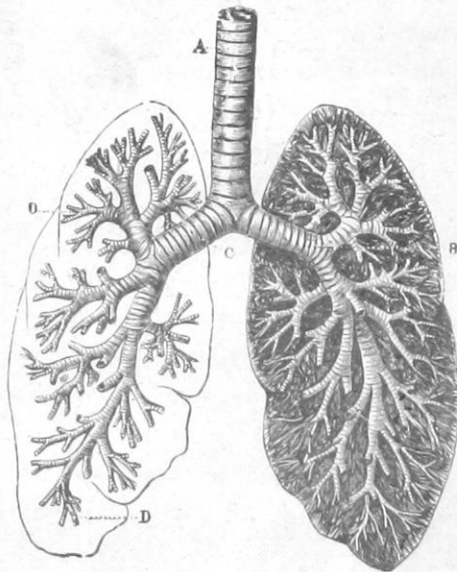
Μ. — Λοιπὸν ἡ ἀναπνοή σύγκειται ἐκ τῆς εἰσπνοῆς καὶ τῆς ἐκπνοῆς. Κατὰ τὴν εἰσπνοὴν εἰσπνέομεν ἀέρα, κατὰ δὲ τὴν ἐκπνοὴν ἐκπνέομεν αὐτόν. Ὁ εἰσπνέομενος ἀήρ κατέρχεται, ὡς εἶπες, εἰς τὸ στήθος· ἐκεῖ εἰσέρχεται ἐντὸς τῶν πνευμόνων, ὅπου συναντᾷ τὸ αἷμα καὶ καθαρίζει αὐτό. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξέρχεται, διότι δὲν εἶνε πλέον χρήσιμος.

Π. — Καὶ διατί δὲν εἶνε πλέον χρήσιμος ;

Μ. — Ὁ περιβάλλον ἡμᾶς ἀήρ περιέχει ἀερίον τι, ὀξυγόγον καλούμενον, τὸ ὁποῖον εἶνε ἀναγκαϊότατον εἰς τὴν ζωὴν. Ὅταν λοιπὸν ὁ ἀήρ συναντήσῃ ἐντὸς τῶν πνευμόνων τὸ αἷμα, δίδει εἰς αὐτὸ τὸ ἀναγκαῖον ὀξυγόγον καὶ παραλαμβάνει τὸ ἐντὸς τοῦ αἵματος περιεχόμενον ἀνθρακικὸν ὀξύ. Περὶ τοῦ ἀερίου τούτου γνωρίζεις, ὅτι παράγεται ἐκ τῆς καύσεως ἀνθράκων καὶ ξύλων καὶ εἶνε ἀκατάλληλον εἰς τὴν ἀναπνοήν. Ὡστε ὁ ἐντὸς τῶν

πνευμόνων ἀήρ μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν ἐκείνην περιέχει ἀνθρακικὸν ὀξύ· καὶ διὰ τοῦτο εἶπον ἀνωτέρω ὅτι δὲν εἶνε πλέον χρήσιμος· τοῦναντίον μάλιστα εἶνε καὶ λίαν ἐπιβλαβής.

Διὰ τοῦτο λοιπὸν εἶνε ἀνάγκη ν' ἀνανεῶμεν τὸν ἀέρα τῶν δωμάτων· διὰ τὴν αὐτὴν ἐπίσης λόγον, τέκνον μου, εἶνε ἐπικίνδυνον εἰς τὴν ὑ-

Πνεύμονες.

γείαν νὰ συναθροίζωνται πολλοὶ ἀἰθρωποι ἐντὸς αἰθούσης μικρᾶς καὶ κατῶς ἀεριζομένης. Ὁ καθαρὸς ἀήρ εἶνε ἀναγκαϊότατος καὶ ὠφελιμώτατος εἰς τὴν ὑγείαν ὑμῶν.

Π. — Καὶ εἰ πνεύμονες, μῆτερ, περὶ τῶν ὁποίων ὠμιλήσατε, πῶς εἶνε κατεσκευασμένοι ;

Μ. — Οἱ πνεύμονες εἶνε δύο μᾶζαι σπογγώ-

δεις κείμεναι ἐντὸς τοῦ στήθους· μεταξύ δὲ αὐτῶν κεῖται ἡ καρδιά.

Π.— Πάντα τὰ ζῶα ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ ἀναπνέωσι;

Μ.— Μάλιστα, τέκνον μου, καὶ τὰ ζῶα καὶ αὐτὰ τὰ φυτά. Τὸ πτηνόν, τὸ ὁποῖον ἀναπτύσσεται ἐντὸς τοῦ ὕψους, ἀναπνέει τὸν ἐν αὐτῷ ἀέρα.

Παρατήρησας βεβαίως, ὅτι εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ ὕψους ὑπάρχει χῶρος κενός· ὁ χῶρος οὗτος δὲν εἶνε παντελῶς κενός, ἀλλὰ πλήρης ἀέρος, ὅστις εἰσέρχεται εἰς αὐτὸν διὰ τῶν ἀφνῶν πόρων τοῦ κελύφους. Οἱ δὲ ἰχθύες ἔχουσι τοιαῦτα ὄργανα ἀναπνοῆς, ὥστε δύνανται ν' ἀναπνέωσι τὸν ἐντὸς τοῦ ὕδατος διαλελυμένον ἀέρα.

Π.— Ἀναπνέουσι λοιπὸν καὶ τὰ φυτά, μῆτέρ μου; Τι περίεργον! Ἄλλ' αὐτὰ δὲν ἔχουσι ρίνα καὶ στόμα· πῶς λοιπὸν ἀναπνέουσι;

Μ.— Μάλιστα, Παυλέ μου· καὶ τὰ φυτὰ ἀναπνέουσι, καθὼς πάντες οἱ ἄνθρωποι καὶ πᾶν ὄντι ζῆ. Καὶ δὲν ἔχουσι μὲν ρίνα καὶ στόμα, ἔχουσιν ἕως ἄλλα ὄργανα, δι' ὧν ἀναπνέουσι. Τὰ ὄργανα ταῦτα εἶνε τὰ φύλλα. Ταῦτα εἶνε πλήρη μικρῶν πόρων, δι' ὧν διέρχεται ὁ ἀήρ. Ἄλλ' εἶνε ἀνάγκη νὰ σοὶ εἴτω διαφορὰν τινα, ἣτις ὑπάρχει μεταξύ τῆς ἀναπνοῆς τῶν ζῶων καὶ τῆς τῶν φυτῶν. Τὰ μὲν ζῶα πάντοτε ἀφαιροῦσιν ἀπὸ τοῦ

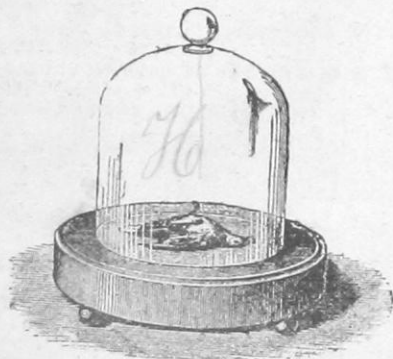
ἀέρος ὀξυγόνον καὶ δίδουσιν εἰς αὐτὸν ἀνθρακικὸν ὀξύ· τὰ δὲ φυτὰ κατὰ μὲν τὴν ἡμέραν πράττουσι τὸ ἐναντίον, παραλαμβάνουσι δηλαδὴ ἀνθρακικὸν ὀξύ καὶ ἀποδίδουσιν ὀξυγόνον, οὕτω δὲ καθαρίζουσι τὸν ἀέρα· κατὰ δὲ τὴν νύκτα μολύνουσι καὶ αὐτὰ, ὡς ἡμεῖς, τὸν ἀέρα, ἐπειδὴ παραλαμβάνουσι ὀξυγόνον καὶ ἀποδίδουσιν ἀνθρακικὸν ὀξύ. Διὰ τοῦτο εἶνε ἐπιβλαβὲς νὰ διατηρῶμεν φυτὰ ἐντὸς τῶν κοιτῶνων κατὰ τὴν νύκτα.

37. Ἄσφυξία.

Ὅταν ὁ ἀήρ δὲν ἀνανεοῦνται συνεχῶς, γνωρίζετε ὅτι δὲν εἶνε κατάλληλος πρὸς ἀναπνοήν. Δύναται μάλιστα νὰ διακοπῇ ἡ ἀναπνοή, καὶ τοῦτο καλεῖται ἄσφυξία. Ἐὰν ἡ ἄσφυξία παραταθῇ, ἐπιφέρει τὸν θάνατον.

Θέσατε στρουθίον ὑπὸ ὑάλινον κώδωνα. Μετὰ τρεῖς περίπου ὥρας θὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ θὰ κλίνη τὴν κεφαλὴν· θὰ πάθῃ δηλαδὴ ἐξ ἄσφυξίας. Ἐὰν πέσῃ τις εἰς τὴν θάλασσαν καὶ δὲν γνωρίζῃ νὰ κολυμβᾷ, θὰ πνιγῇ. Νομίζετε ἴτως, ὅτι τὸν θάνατον ἐπιφέρει τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον πίνει. Ὅχι· οἱ πνιγόμενοι ἀποθνήσκουσιν ἐξ ἄσφυξίας, διότι δὲν ἔχουσιν ἀέρα ν' ἀναπνεύσωσι.

Μὴ εἰσέρχεσθε εἰς ὑπόγειον, ὅπου βράζει νέος οἶνος ἢ ζυθος, χωρὶς ν' ἀφήσητε αὐτὸ πρῶτον νὰ ἀερισθῇ· διότι ἐκ τῆς ζυμώσεως τοῦ οἴνου παράγεται ἀνθρακικὸν ὄξιον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἀσφυξίαν.

Τὸ πτηνὸν θὰ πάθῃ ἐξ ἀσφυξίας.

τὸν κώδωνα κεκλεισμένον πτηνόν, δώσητε εἰς αὐτὸ καθαρὸν ἀέρα, θὰ ἀναλάβῃ τὴν ζωὴν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Διὰ τοῦτο, ἐὰν θέλωμεν νὰ σώσωμεν τοὺς ἐξ ἀσφυξίας παθόντας, πρέπει νὰ φέρωμεν αὐτοὺς εἰς καθαρὸν ἀέρα, ν' ἀφαιρέσωμεν μάλιστα καὶ τὰ ἐνδύματα αὐτῶν.

Ἡ ἀσφυξία δὲν εἶνε πάντοτε ταχεῖα. Ὅταν δὲν ἀνανεῶμεν τὸν ἀέρα μικροῦ ὀψοματιοῦ, αἰσθανόμεθα κακοδιαθεσίαν ἢ ἀσφυξία δύναται νὰ ἐπέλθῃ βραδέως.

Ὅταν γράφητε, πολλὰκις ἡ θέσις τοῦ σώματος ὑμῶν εἶνε κακὴ· κλίνετε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ

τετραδίου καὶ κυρτόνετε τὸ στήθος ὑμῶν. Ὁ διδάσκαλος τότε σὰς ἐπιπλήττει· γνωρίζετε διατί; διότι ἡ τοιαύτη στάσις τοῦ σώματος βλάπτει τὴν ὑγίαν σας· οὕτω κεκυρτωμένοι δὲν δύνασθε νὰ ἀναπνεύσητε καλῶς. Κρατεῖτε λοιπὸν τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στήθος ὄρθια καὶ ἀναπνέετε τὸν ἀέρα δι' ἐλευθέρων πνευμόνων.

38. Ὁ δακτύλιος τοῦ Πολυκράτους.

Ἡ Σάμος ἦτο μία τῶν μεγίστων καὶ ἐπισημοτάτων παρὰ τὴν Μ. Ἀσίαν ἐλληνικῶν νήσων. Ταύτης τῆς νήσου τύραννος ὑπῆρξέ ποτε ὁ Πολυκράτης. Οὗτος τοσαύτην δύναμιν ἐντὸς ὀλίγου ἀπέκτησεν, ὥστε τὸ ὄνομα αὐτοῦ διεφημίση καθ' ἅπασαν τὴν Ἰωνίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα, διότι, ὅπου δῆποτε καὶ ἂν ἐξεστράτευε, πανταχοῦ ἐπετύγγανε.

Φίλος τοῦ Πολυκράτους ἦτο ὁ τότε βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Ἄμασις. Οὗτος ἐγνώριζε κάλλιστα τὴν μεγάλην εὐτυχίαν τοῦ Πολυκράτους καὶ λυπούμενος ἔγραψεν αὐτῷ τὰ ἐξῆς.

«Ὁ Ἄμασις λέγει τὰ ἐξῆς πρὸς τὸν Πολυκράτη Εἶνε μὲν εὐχάριστον νὰ μανθάνῃ τις, διὸ φίλος του καὶ σύμμαχος εὐτυχεῖ· ἐγὼ ὁμως εἰς ὄσους ἀγαπῶ εὐχομαι νὰ μὴ εὐτυχῶσι κατὰ πάντα· διότι οὐδένα ἀνθρώπον γνωρίζω, ὅστις δὲν ἐτελείωσε τὸν βίον κακῶς, ἐνῶ πρότερον ἦτο καθ' ὅλα εὐτυχής. Σὺ λοιπὸν, ἐὰν θέλῃς νὰ ἀκούσῃς

τὴν συμβουλὴν μου, πρᾶξον τὰ ἐξῆς: Σκέφθητι τί πρᾶγμα ἔχεις πολυτιμώτατον, τοῦ ὁποίου ἡ ἀπώλεια θὰ σὲ λυπήσῃ πολὺ, καὶ ἀπόβαλε τοῦτο οὕτως, ὥστε νὰ μὴ ἀναφανῆ πλέον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἐὰν τοῦ λοιποῦ μεταξὺ τῶν εὐτυχιῶν σου δὲν ἐπέρχονται καὶ δυστυχίαι, διόρθωνε αὐτὰς κοθ' ὄν τρόπον ἐγὼ σοὶ ὑπέδειξα.

Ἀναγνώσας ταῦτα ὁ Πολυκράτης καὶ ἐννοήσας ὅτι καλῶς συνεβούλευσεν αὐτὸν ὁ Ἄμασις, ἐσκέφθη νὰ εὕρῃ τί ἦτο τὸ πολυτιμώτατον τῶν πραγμάτων του, τοῦ ὁποίου ἡ στέρησις θὰ ἐλύπει τὰ μάλιστα τὴν ψυχὴν του· εὗρε δὲ ὅτι τοῦτο ἦτο ὁ ἐκ λίθου σμαράγδου χρυσόδετος δακτύλιος, τὸν ὁποῖον μετεχειρίζετο ὡς σφραγιδα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἠτοίμασε πεντηκόντορον πλοῖον, εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸ καὶ αὐτὸς καὶ πολλοὶ ἄλλοι καὶ ἀνήχθησαν εἰς τὸ πέλαγος. Τότε ἀφαιρέσας ἀπὸ τοῦ δακτύλου τὴν σφραγιδα ἔρριπεν αὐτὴν ἐνώπιον πάντων εἰς τὸ πέλαγος· μετὰ δὲ ταῦτα ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ λυπούμενος μεγάλως.

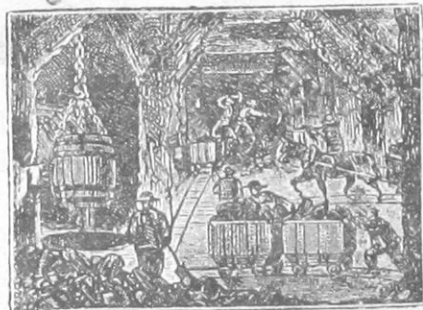
Μετὰ πέντε δὲ ἡ ἐξ ἡμέρας ἀλιεύς τις συλλαβὸν ἰχθὺν μέγαν καὶ ὠραῖον ἦλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ προσέφερε τὸν ἰχθὺν εἰς τὸν Πολυκράτην· οὗτος δὲ εὐχαριστηθεὶς ἐκάλεσεν εἰς τὸ δεῖπνον καὶ τὸν ἀλιέα. Ἐνῶ ὁμως οἱ θεράποντες ἐσχιζόν τὸν ἰχθὺν, εὗρον ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ τὸν δακτύλιον τοῦ Πολυκράτους· ἀμέσως δὲ ἔλαβον αὐτὸν καὶ χαίροντες ἔφερον εἰς τὸν Πολυκράτη λέγοντες πῶς εὗρέθη. Ταῦτα πάντα ἔγραφεν ὁ Πολυκράτης πρὸς τὸν Ἄμασιν εἰς Αἴγυπτον.

Ὁ Ἄμασις λαβὼν καὶ ἀναγνώσας τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πολυκράτους ἐνόησεν ὅτι ὁ φίλος του δὲν ἐμελλε νὰ ἔχῃ καλὸν τέλος, ἀφοῦ εὗρισκε καὶ ὅσα ἔρριπτε πέμψας δὲ κήρυκα εἰς Σάμον εἶπεν ὅτι διαλύει τὴν φιλίαν. Ἐπραξε δὲ τοῦτο, ἵνα μὴ καταλάβῃ τὸν Πολυκράτη δεινὴ τις καὶ μεγάλη δυστυχία καὶ λυπηθῆ διὰ ταύτην καὶ αὐτὸς ὡς φίλος. Πράγματι δὲ τὸ τέλος τοῦ Πολυκράτους ὑπῆρξεν οἰκτρὸν.

39. Λιθάνθραξ.

Ὁ λιθάνθραξ εἶνε ὀρυκτὸν καύσιμον, ἔχον χρῶμα μέλαν καὶ λάμψιν λιπώδη. Εὐρίσκεται δὲ πολλαχοῦ τῆς γῆς, ἰδίᾳ ὁμως ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐνθα ὑπάρχουσι τὰ πλουσιώτατα ἀνθρακωρυχεῖα.

Οἱ λιθάνθρακες καιόμενοι παράγουσι θερμότητα ἀνωτέραν τῶν ἀνθράκων καὶ ξύλων· τούτου δ' ἕνεκα χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰ ἀτμόπλοια, τοὺς σιδηροδρόμους καὶ τὰ ἀτμοκίνητα ἐργοστάσια.

Ἀνθρακωρυχεῖον.

Ἐὰν θερμάνωμεν λιθάνθρακας ἐντὸς ὑαλίνου σωλήνος, ἐξέρχεται ἐξ αὐτῶν ἀερίον τι εὐφλεκτον, τὸ ὁποῖον καλεῖται φωταέριον. Τοῦτο, ἐὰν διοχετευθῆ διὰ σωλήνων, χρησιμεύει εἰς φωτισμὸν τῶν ὀδῶν, τῶν καταστημάτων καὶ οἰκιῶν. Ἐκτὸς ὁμοῦ τοῦ ἀερίου τούτου ἐξέρχεται ἐκ τῶν λιθανθράκων καὶ πίσσα· ὑπολείπεται δ' ἐν τῷ σωλήνι ἄνθραξ σπογγώδης, ὃ ὁποῖος καλεῖται φρυκτάνθραξ (κὸκ) καὶ χρησιμεύει πρὸς καυσίον.

Οἱ λιθάνθρακες ἐσχηματίσθησαν ἐκ φυτῶν, ἅτινα ἐν ἀρχαιοτάτοις χρόνοις ἀπετέλουν δάση πυκνότατα ἐπὶ τῆς γῆς. Τὰ φυτὰ ταῦτα ἕνεκα διαφόρων μεταβολῶν, αἵτινες ἐπῆλθον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, κατεχώσθησαν ἐν αὐτῇ· ἀφοῦ δὲ ἐκαλύφθησαν ὑπὸ χωμάτων, ἀπηνθρακώθησαν βαθμηδὸν μετὰ παρέλευσιν αἰῶνων ἕνεκα τῆς θερμότητος.

Τὰ ἀνθρακωρυχεῖα ἀποτελοῦνται ἐκ μεγάλων ὑπογείων στοῶν, ἐν αἷς ἐργάζονται χιλιάδες ἐργατῶν. Ἡ ἐξαγωγή τῶν λι-

Τὰ ἀέρια ἀναφλέγονται καὶ κοημνίζουσι τὰς στοάς.

θανθράκων συνοδεύεται καὶ ὑπὸ φοβερῶν κινδύνων· διότι τὰ ἐντὸς τῶν λιθανθράκων ὑπάρχοντα εὐφλεκτα ἀέρια ἀναμιγνύονται μετὰ τοῦ ἀέρος καὶ

πληροῦσι τὰς στοάς· ἐὰν δέ τις εἰσέλθῃ εἰς τὴν στοάν φέρων λυχνίαν, τὰ ἀέρια ἀναφλέγονται μετὰ πατάγου, κρημνίζουσι τὰς στοάς καὶ καταθάπτουσι τοὺς ἐργάτας. Εὐτυχῶς ὁμοῦ Ἄγγλος τις ἐφευρε τὴν λεγομένην ἀσφαλίστικὴν λυχνίαν, δι' ἧς οἱ ἐργάται προφυλάσσονται ἀπὸ τοῦ κινδύνου τούτου.

40. Φωταέριον.

Ἐκ τῶν λιθανθράκων ἐξάγεται, ὡς εἶδομεν, καὶ ἀέριον εὐφλεκτον, τὸ ὁποῖον καλεῖται φωταέριον καὶ χρησιμεύει πρὸς φωτισμὸν τῶν ὀδῶν, τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν καταστημάτων.

Ἄεριοφυλάκιον.

Τὸ φωταέριον ἐξάγεται ὡς ἐξῆς: Ἐντὸς λεβήτων σιδηρῶν θέτουσι λιθάνθρακας καὶ θερμαίνουσιν αὐτοὺς ἰσχυρῶς. Ἐκ τῶν λιθανθράκων τότε ἐξέρχονται ἀέρια, ἅτινα διὰ σωλήνος εἰσάγονται εἰς διάφορα δωμάτια, ἐντὸς τῶν ὁποίων πλύνονται καὶ καθαρίζονται καὶ ἐπὶ τέλους συναθροίζονται εἰς τὸ λεγόμενον ἀεριοφυλάκιον. Ἐξ αὐτοῦ τὰ ἀέρια εἰσέρχονται εἰς ὑπογείους σωλήνας καὶ δι' αὐτῶν διοχετεύονται εἰς τὰς διαφόρους ὁδοὺς τῆς πόλεως, εἰς τὰς οἰκίας καὶ τὰ καταστήματα.

Τὸ φωταέριον, ἂν δὲν περιέχῃ ἀέρα, καίεται ἡσυχῶς· ὅταν ὁμως εἶνε ἀναμεμιγμένον μετ' ἀέρος,

Φανὸς φωταερίου.

ἀνάπτει μετὰ πατάγου καὶ προξενεὶ μεγάλας καταστροφάς. Ἐὰν ἐντὸς δωματίου, ἐν ᾧ ὑπάρχει σωλὴν ἀερίοφωτος, μείνη ἀνοικτὴ ἢ δικλείς τοῦ σωλῆνος, τὸ δωμάτιον πληροῦται ὑπὸ τοῦ φωταερίου. Ἐὰν δὲ εἰς τοιοῦτο δωμάτιον εἰσαγάγῃ τις φῶς, τὸ αἶριον ἀνάπτει μετὰ πατάγου, συντρίβει τὰ ἔπιπλα, ἀνατρέπει τὸν εἰσελθόντα εἰς τὸ δωμάτιον καὶ κατακαίει αὐτόν. Ἀπαιτεῖται

λοιπὸν μεγάλη προσοχὴ καὶ προφύλαξις, ὅταν μεταχειριζώμεθα τὸ αἶριον τοῦτο.

41. Τὸ θερμοόμετρον.

Ἐντὸς τοῦ δωματίου τοῦ πατρός μου ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ τοίχου ὄργανόν τι, τὸ ὁποῖον ὁ πατήρ μου αὐστηρῶς μὲ ἀπηγόρευσε νὰ ἐγγίσω. Τὸ ὄργανον τοῦτο ὁ πατήρ μου ὀνομάζει θερμοόμετρον. Ὅσακις δὲ θέλει, καθὼς λέγει, νὰ καταμετρήσῃ

τὸν βαθμὸν τῆς θερμότητος ἢ τοῦ ψύχους, παρατηρεῖ μετὰ προσοχῆς τὸ ὄργανον τοῦτο.

Βλέπων τὸν πατέρα μου νὰ πράττῃ τοῦτο ἐπεθύμησα νὰ μάθω τί ἦτο τὸ ὄργανον ἐκεῖνο. Ἐσπέραν δὲ τινα παρεκάλεσα αὐτόν νὰ μοὶ ἐξηγήσῃ πῶς ἦτο κατεσκευασμένον τὸ θερμοόμετρον τοῦ.

Ὁ πατήρ μου ἐγέλασεν, εἶτα δὲ ἐσχέφθη ἐπ' ὀλίγον καὶ μοὶ εἶπε· «μάλιστα, θὰ σὲ διδάξω πῶς εἶνε κατεσκευασμένον τὸ θερμοόμετρον μου· ἀλλὰ προηγουμένως ἔχω ἀνάγκην θερμοῦ ὕδατος. Πλήρωσον μέχρι χειλέων τὸ δοχεῖον τοῦτο καὶ θές αὐτὸ ἐπὶ τῆς πυρᾶς. Πρόσεχε ὁμως καλῶς νὰ μὴ χυθῇ μηδεμίαν σταγόναν, ὅταν τὸ ὕδωρ θὰ θερμαίνεται».

Θερμοόμετρον.

Ἀμέσως ἐπλήρωσα τὸ δοχεῖον μέχρι στεφάνης καὶ ἔθηκα αὐτὸ ἐπὶ τῆς πυρᾶς, χωρὶς οὐδεμίαν σταγόναν νὰ χύσω.

Ἀλλὰ συνέβη τι, τὸ ὁποῖον δὲν προέβλεπον. Ὅτε τὸ ὕδωρ ἤρχισε νὰ θερμαίνεται καὶ νὰ συρίζῃ ἐλαφρῶς, ἤρχισεν ἐπίσης νὰ χύνεται ἐκ τῶν χειλέων τοῦ δοχείου καὶ νὰ βρέχῃ τοὺς ἀνθρακας. Ἐγὼ δὲ μὴ ἐννοῶν τὸ συμβαῖνον ἐφώνουν· «Πάτερ, τὸ ὕδωρ χύνεται καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἐμποδίσω αὐτό. Καθ' ὅσον θερμαίνεται, δὲν θέλει νὰ

μείνη ἐντὸς τοῦ δοχείου· νομίζει τις ὅτι ἡ θερμότης ἐξωθεῖ αὐτὸ πρὸς τὰ ἐκτὸς».

Ταῦτα ἀκούσας ὁ πατήρ μοι ἀπεκρίθη γελῶν· «Τοῦτο ἀκριβῶς περιέμενον· ὅτι μοι λέγεις θὰ σὲ κάμη νὰ ἐννοήσης πῶς εἶνε κατεσκευασμένον τὸ θερμομέτρον μου. Τὸ ὕδωρ τοῦ δοχείου χύνεται,

Τὸ ὕδωρ χύνεται.

διότι ἡ θερμότης διαστέλλει αὐτό. Ἐὰν ὁ σωλὴν τοῦ θερμομέτρου τούτου περιεῖχεν ὕδωρ, θὰ ἔβλεπες ὅτι τὸ ὕδωρ ὑπὸ μὲν τῆς θερμότητος θὰ διεστέλλετο καὶ θὰ ἀνῆρχετο ἐν τῷ σωλῆνι, ὑπὸ δὲ τοῦ ψύχους θὰ συνεστέλλετο καὶ θὰ κατήρχετο ἐν αὐτῷ.

» Ἀλλὰ δὲν διαστέλλεται μόνον τὸ ὕδωρ. Ἡ θερμότης διαστέλλει πάντα τὰ σώματα. Παρατήρησον τὸ σιδηροῦν τοῦτο σύρμα· ἐὰν θερμάνω αὐτό, διαστέλλεται ἀμέσως· καὶ ἐὰν μετρήσω τὸ μῆκος αὐτοῦ, θὰ εὔρω ὅτι εἶνε κατὰ τινα χιλιοστόμετρα μακρότερον. Πάντα λοιπὸν τὰ σώματα διαστέλλονται διὰ τῆς θερμότητος· ἀλλὰ γενικῶς τὰ ὑγρά διαστέλλονται περισσότερον τῶν στερεῶν. Ἐπομένως τὸ ὕδωρ διαστέλλεται εὐκολώτερον τοῦ λίθου καὶ τοῦ σιδήρου. Ἀλλὰ τὸ οἶνόπνευμα καὶ ὁ ὑδράργυρος διαστέλλονται πλείονον καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος.

» Ἐνεκα τούτου προτιμῶσι νὰ πληρῶσι τὸν σωλῆνα τοῦ θερμομέτρου δι' οἶνοπνεύματος ἢ ὑδραργύρου. Παρατήρησον τὸ θερμομέτρον μου· τὸ λευκὸν ἐκεῖνο ὑγρὸν, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἐν τῷ σωλῆνι, εἶνε ὑδράργυρος. Ἐὰν ἡ θερμότης αὐξήσῃ, ὁ ὑδράργυρος ἀναβαίνει ἐν τῷ σωλῆνι· ἐὰν δ' ἐπικρατῇ ψυχός, ὁ ὑδράργυρος καταβαίνει.»

Κατόπιν ὁ πατήρ μου ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ τοίχου τὸ θερμομέτρον καὶ μοι εἶπε·

«Τώρα θὰ ἴδῃς πῶς αἰσθάνεται καὶ τὴν ἐλαχίστην θερμότητα· βάλε τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτοῦ.»

Ἔθηκα τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοῦ θερμομέτρου καὶ ἀφῆκα αὐτὴν στιγμάς τινας ἐπὶ τοῦ μικροῦ δοχείου, τὸ ὁποῖον περιεῖχεν ὑδράργυρον. Ἀμέσως ὁ ὑδράργυρος ἀνῆλθεν ἐν τῷ σωλῆνι.

— Παρατηρήσατε, πάτερ μου, ἀναβαίνει, ἀναβαίνει, ὡς νὰ αἰσθάνηται τὴν χεῖρά μου!

— Μάλιστα, Ἀντώνιε, καὶ θὰ ἀνέβαινε πλείονον, ἐὰν ἐπλησίαζες τὸ θερμομέτρον εἰς τὸ πῦρ, ἢ ἐὰν ἐβύθιζες αὐτὸ ἐντὸς ζέοντος ὕδατος, ἀπεκρίθη ὁ πατήρ μου.

Ἐπειτα, ἐνῶ μοι ἐδείκνυε τὸ θερμομέτρον, ἐξηκολούθησε· «Παρατηρεῖς ἐπὶ τοῦ θερμομέτρου τὰς διαίρεσεις ταύτας ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 20,

Ἔθηκα τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοῦ θερμομέτρου.

30, 40; Αἱ διαιρέσεις αὗται καλοῦνται βαθμοὶ καὶ εἶνε ὡς βαθμίδες κλίμακος, κατὰ μῆκος τῆς ὁποίας ἀναβαίνει καὶ καταβαίνει ὁ ὑδράργυρος ἀναλόγως τῆς θερμότητος ἢ τῆς ψυχρότητος τῆς ἀτμοσφαίρας.

» Διὰ τὰ βαθμολογήσῃσι τὸ θερμομέτρον, βυθίζουσιν αὐτὸ ἐντὸς ζέοντος ὕδατος, ἢ κάλλιον κρατοῦσιν αὐτὸ ὑπεράνω τῶν ἀτμῶν, τοὺς ὁποίους παράγει ὕδωρ ζέον. Ὁ ὑδράργυρος ἀναβαίνει τότε μέχρι σημείου τινός, ὅπου σημειοῦσι τὸν ἀριθμὸν 100. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος παριστᾷ τὴν θερμότητα τοῦ ζέοντος ὕδατος. Μετὰ ταῦτα βυθίζουσι τὸ θερμομέτρον ἐντὸς τηχομένου πάγου. Ὁ ὑδράργυρος καταβαίνει μέχρι σημείου τινός, ὅπου σημειοῦσι 0. Τὸ 0 σημαίνει τὴν θερμοκρασίαν τοῦ τηχομένου πάγου. Ἐπειτα δὲ τὸ μεταξὺ τοῦ 0 καὶ τοῦ 100 διάστημα διαιροῦσιν εἰς 100 ἴσα μέρη, ἃ τινὰ καλοῦνται βαθμοί.

» Τὸ θερμομέτρον εἶνε ὄργανον ἀναγκαιότατον καὶ εἰς τοὺς ἰατρούς, ὅτινες δι' αὐτοῦ εὐρίσκουσι τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος τῶν ἀσθενῶν καὶ συμπεραίνουσιν, ἂν ὁ ἀσθενὴς ἔχη πυρετόν.

» Ἄς ἴδωμεν ποῖον βαθμὸν δεικνύει τὸ θερμομέτρον ἐντὸς τῶν χειρῶν σου. Δεικνύει 37 βαθμούς. Τοῦτο σημαίνει ὅτι δὲν ἔχεις πυρετόν· διότι ἡ συνήθης θερμοκρασία τοῦ ἀνθρωπίνου

σώματος εἶνε 37 βαθμῶν· εἰς τινὰς δμως ἀσθενείας ἢ θερμοκρασία δύναται ν' ἀναβῆ ἕως 40 καὶ 41 βαθμῶν».

42. Ἐνδύματα.

Τὰ ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα φέρομεν, ἦσαν ἄγνωστα εἰς τοὺς πρώτους ἀνθρώπους. Οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἐνδυμασίαν κατ' ἀρχὰς ἐλάμβανον ἐκ τῶν φυτῶν τρυφεροὺς φλοιούς ἢ πλατεῖα φύλλα καὶ δι' αὐτῶν ἐκάλυπτον τὴν γυμνότητα τοῦ σώματος των. Ἐπειτα ἤρχισαν νὰ μεταχειρίζονται δέρματα ἀγρίων ζώων καὶ τελευταῖον ἐφεύρον τὸν τρόπον νὰ ὑφαίνωσι φυτικὰς ὕλας ὡς τὸ λίνον, ἢ ζωικὰς ὡς τὸ ἔριον.

Τὰ ἐνδύματα ὑμῶν κατασκευάζονται ἐκ φυτικῶν ἢ ζωικῶν ὑλῶν. Φυτικά ὕλαι εἶνε ἡ κάνναβις, τὸ λίνον, ὁ βάμβαξ, ζωικά δὲ τὸ ἔριον καὶ ἡ μέταξα.

Ἐκτὸς τῶν ἐνδυμάτων φέρομεν περικνημίδας καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, κάλυμμα δὲ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Αἱ περικνημίδες πλέκονται ἐκ διαφόρων νημάτων κεχρωματισμένων· τὰ ὑποδήματα κατασκευάζονται ἐκ τοῦ δέρματος ζώων τινῶν· οἱ δὲ πῖλοι, ἔχοντες διάφορα σχήματα,

κατασκευάζονται ἐκ διαφόρων ὑλῶν, οἷον ἐκ τριχῶν κάστορος, ἐκ ψιάθου κ.λ.π.

Τὰ ἐνδύματα πρέπει νὰ φυλάττωνται καθαρὰ, διότι ἡ καθαριότης οὐ μόνον καλὸν συστατικὸν τοῦ ἀνθρώπου εἶνε, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαιοτάτη διὰ τὴν ὑγίαν. Ὁ παραβλέπων τὴν καθαριότητα τοῦ σώματος καὶ τῶν ἐνδυμάτων προσεγγίζει πρὸς τὰ ζῶα, μᾶλλον δὲ γίνεται κατώτερος αὐτῶν· διότι καὶ μεταξὺ τῶν ζῶων τὰ πλεῖστα πλύνουσι καὶ καθαρίζουσι τὸ τρίχωμα ἢ τὸ πτέρωμα αὐτῶν

43. Κάνναβις—Δίνον.

Ἡ κάνναβις εἶνε φυτὸν ἐπέτειον, πατρίδα ἔχον τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Περσίαν· σήμερον ὅμως καλλιεργεῖται εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην.

Ὁ κορμὸς τοῦ φυτοῦ τούτου εἶνε ὀρθοφυῆς καὶ κυλινδρικός. Ἐξ αὐτοῦ φύονται φύλλα ἑμισχα, τραχέα, παλαμοσχιδῆ. Τὰ δὲ ἄνθη εἶνε δύο εἰδῶν, ἄρρενα καὶ θήλεα. Καὶ τὰ μὲν ἄρρενα ἔχουσι στήμονας ἄνευ ὑπέρου, τὰ δὲ θήλεα ὑπερον ἄνευ στημόνων· κείνται δὲ οὐχὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φυτοῦ.

Ὁ φλοιὸς τοῦ κορμοῦ συνίσταται ἐξ ἰνῶν ὑπολεύκων καὶ στερεῶν. Αἱ ἴνες αὐται εἶνε συγκεκολλημέναι πρὸς ἀλλήλας διὰ τινος κολλητικῆς

ὑλης. Διὰ τὰ ἀποχωρήσωσιν αὐτάς, βυθίζουσι τοὺς καυλοὺς ἐντὸς τοῦ ὕδατος ἐπὶ 15 ἢ 20 ἡμέρας.

Ἐντὸς τοῦ ὕδατος διαλύεται ἡ κολλητικὴ ὕλη καὶ ἀποχωρίζονται αἱ ἴνες.

Μετὰ ταῦτα ἐκθέτουσι τὰ στελέχη εἰς τὸν ἥλιον, ἵνα ξηρανθῶσι, καὶ ἔπειτα ἀποσπῶσι τὰς ἴνας. Ἐκ τῶν ἰνῶν τῆς καννάβεως κατασκευάζουσι διάφορα ὑφάσματα· ἐξ αὐτῶν κατασκευάζονται ἐπίσης καὶ σχοινία.

Κάνναβις.

Οἱ καρποὶ τῆς καννάβεως περιέχουσι σπέρματα χρήσιμα πρὸς τροφήν τῶν πτηνῶν. Ἐκ τῶν σπερμάτων τούτων ἐξάγουσι καὶ παχύρρευστον ἔλαιον, χρήσιμον εἰς τὴν ζωγραφικὴν καὶ εἰς φωτισμόν.

Τὸ δὲ λίνον εἶνε φυτὸν ἐπέτειον λεπτοφυῆς καλλιεργούμενον πολλαχοῦ. Ὁ κορμὸς αὐτοῦ εἶνε λεπτὸς κυλινδρικός, τὰ φύλλα ἑμισχα καὶ ἀκέραια, τὰ δὲ ἄνθη εἶνε ὠραῖα χρώματος κυανοῦ.

Ἐκ τῶν ἀνθέων παράγονται οἱ καρποί, οἱ ὁποῖοι περιέχουσι πολλά σπέρματα ὠρειδῆ, πεπιεσμένα, στιλπνά, ἐρυθρομέλανα καὶ λιπαρά. Ὁ φλοιὸς τοῦ κορμοῦ τοῦ λίνου περιέχει ἴνας, τὰς ὁποίας ἀποχωρίζουσιν, ὡς καὶ τὰς τῆς καννάβεως. Ἐκ τῶν ἰνῶν τούτων κατασκευάζουσι τὰ λινᾶ ὑφάσματα, ὡς καὶ λεπτότατα νήματα, χρήσιμα εἰς τὴν ραπτικήν. Ἐκ δὲ τῶν σπερμάτων ἐξάγεται ἔλαιον χρήσιμον εἰς τὴν ζωγραφικὴν.

44. Λίνον καὶ κάρναβις.

(Μῦθος).

Ἐν τινι ἀγρῷ εὐρίσκοντο πλησίον ἀλλήλων κάρναβις καὶ λίνον. Ἡ κάρναβις, ὑψηλοτέρα τοῦ λίνου, ἔβλεπε μετὰ περιφρονησεως τὸ μικρὸν τοῦτο φυτόν, τὸ ὁποῖον μόλις ἐφθανεν εἰς τὸ ἤμισυ τοῦ ὕψους αὐτῆς. Τὸ μικρὸν λίνον παρεπονείτο, διότι ἡ κάρναβις ἐλάμβανε τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου· ἡμέραν δὲ τινα λέγει πρὸς αὐτήν·

— Πῶς λοιπὸν θὰ αὐξήσω καὶ ἐγώ, ἀφοῦ μὲ ἀφαιρεῖς ὅ,τι εἶνε ἀναγκαῖον εἰς τὴν ζωὴν;

— ὦ! τί μεγάλη δυστυχία! ἀπήνητησεν ἡ κάρναβις· δὲν θὰ δυνηθῆς βέβαια νὰ δώσῃς ὀλίγας ἴνας εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Μάθε ὅτι πολὺ σπουδαιότερον εἶνε νὰ αὐξήσω ἐγώ ἐλευθέρως, διὰ νὰ αὐξήσωσι συγχρόνως καὶ αἱ ἰνὲς μου.

— Αἱ ἰνὲς μου δὲν εἶνε τόσο μακριαί, ὡς αἱ ἰδικαί

σου, ἐπανελάθε τὸ λίνον· ἀλλ' εἶνε πολὺ λεπτότερα, καὶ λευκότερα.

— Αἱ ἰδικαί μου εἶνε κίτριναί, μάλιστα· ἀλλ' εἶνε στερεαί· ἐξ αὐτῶν κατασκευάζονται τὰ σχοινία τῶν πλοίων καὶ τὰ ἱστία, διὰ τῶν ὁποίων διαπλέουσι τὰς θαλάσσας. Σὺ δύνασαι νὰ παλαίσης ποτὲ κατὰ τῶν ἀνέμων ὡς ἐγώ;

— Εἶνε ἀληθὲς ὅτι δὲν δύναμαι νὰ παράγω οὐδὲν τόσο στερεόν· ἀλλὰ τί θὰ ἔκαμνες, ἐὰν ἐζήτηον παρὰ σοῦ ὑφάσματα τόσο λεπτά, ὡς οἱ ἱστοὶ τῆς ἀράχνης;

Τὴν φιλονικίαν ἤκουσε χόρτον χλοάζον παρὰ τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ εἶπε· «Διατί φιλονικεῖτε; Ἡ ἀξία τοῦ ἐνός δὲν εἶνε κατωτέρα τῆς τοῦ ἄλλου, διότι ἀμφοτέρα εἶθε χρήσιμα. Ἄξιος περιφρονησεως εἶνε μόνον ἐκεῖνος, ὅστις εἰς οὐδὲν εἶνε χρήσιμος».

45. Ρόδο καὶ ἀγριολούλουδο.

Σὲ ρίζα μίας τριανταφυλλιάς ἦτανε φυτρωμένο ἓν ἀγριολούλουδο χλωμὸ καὶ μικροκαμωμένο. Ποιὸς ξέρει ποῖδ βροχόνερο, ποιὸς ξέρει ποῖδ ἀέρι τὸ ἔφερε καὶ τῷσπερε μονάχο δίχως ταῖρι. Γιὰ πόνους εἶχε γεννηθῆ, γιὰ πόνους τὸ καίμενο καὶ πρὶν ἀνθῆσθ τὸ φτωχὸ ἦτανε μαραμμένο.

Κ' ἐκεῖ ψηλά, πολὺ ψηλά, ἓνα τριανταφυλλάκι καμάρονε καὶ ἔπαυζε γλυκὰ μὲ τ' ἀεράκι. Γεμάτο δρόσο κ' ἄμορφοι καὶ μυρωδιὰ καὶ χάρι στὴ ρίζα του δὲν κύτταξε ἀπ' τὸ πολὺ καμάρι, νὰ ἰδῆ τί κάμνει τὸ φτωχὸ, νὰ λυπηθῆ λιγάκι κ' ἓνα γλυκόλογο νὰ πῆ σὸ μαῦρο λουλουδάκι.

Πέρασαν 'μέραις, πέρασαν' ἔπηγε ἡ μὲν ὁ χρόνος, ἔσθυσαν τὰ κάλλη τοῦ ἑνὸς καὶ τάλλου παθεῖ ὁ πόνος. Ἦσαν τὰ φύλλα καὶ τῶν δυὸ καὶ τὸ φτωχὸ ἐχάθη καὶ τῶμορφο καὶ πλοῦσιον κ' αὐτὸ κ' αὐτὸ ἡμαρῆθη. Κ' ἐγὼ πού τ' ἄξερα τὰ δυὸ, σὰν ἦσαν ἀνθισμένα, καὶ πάλι τὰ εἶδα ὕστερα ξερὰ καὶ μαραμμένα.

" Ἄν καὶ μικρὸν, κατάλαθα ὅτι στὸν κόσμον τοῦτο δὲν πρέπει νὰ καυχώμαστε γιὰ φειροφίαν καὶ πλοῦτον. Εἴ εἰ τὰ πλοῦτον πρόσοκαιρα κ' ἡ φειροφία δὲν μένει, καὶ μόνο καθαρὴ καρδιά 'ς τὸν Πλάστον ἀνεβαίνει. " Ἄς ἀγαποῦμε τὰ φτωχὰ καὶ τὰ δυστυχισμένα, ἄς δίνωμε παρηγοριὰ στὰ ἔρημα, στὰ ξένα.

Καὶ ὅταν τὰ παιγνίδια μας τὰ τόσα βαρεθοῦμε, κ' ὅταν χορτάσωμε πολὺ, τότε ἄς θυμηθοῦμε νὰ δώσωμε καὶ στὸ φτωχὸ κ' ἐκεῖνο νὰ χορτάσῃ, νὰ δώσωμε στὸ ὄρφανὸ κ' ἐκεῖνο νὰ γελάσῃ. " Ω! ἀγαπᾶτε τὰ φτωχὰ, τὰ ἔρημα, τὰ ξένα " ὦ! διδότε παρηγοριὰ στὰ μικροποτισμένα.

46. Βάμβαξ.

Βάμβαξ.

Ὁ βάμβαξ εἶνε χνουδός, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται ἐντὸς τοῦ καρποῦ ποώδους τινὸς φυτοῦ. Τὸ φυτὸν τοῦτο καλεῖται βάμβαξ ὁ ποώδης. Ὁ βάμβαξ εἰσήχθη εἰς τὴν Εὐρώπην ὑπὸ τῶν Ἀράβων καλλιιεργεῖται δὲ νῦν εἰς διαφόρους μεσημβρινὰς χώρας τῆς Εὐρώπης, εἰς τὴν Ἀλγερίαν, τὴν Ἀμερικὴν καὶ ἰδίως εἰς τὰς Ἰνδίας. Ὁ βάμβαξ

εὐδοκιμεῖ εἰς κλίμα θερμὸν καὶ εἰς γαίας γονίμους, δροσερὰς καὶ βαθείας.

Ὅταν ὁ καρπὸς τοῦ βάμβακος ὠριμάσῃ, διασχιζέται ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἐξέρχεται ὁ χνουδός. Ὁ χνουδός οὗτος ἐνίοτε μὲν εἶνε λευκός ὡς ἡ χιών, ἐνίοτε δὲ ὡς ὑποκίτρινος. Ἐξ αὐτοῦ δὲ κατασκευάζονται πλεῖστα ὄσα ὑφάσματα.

Οἱ καρποὶ τοῦ βάμβακος περιέχουσι καὶ πολλὰ σπέρματα, τὰ ὁποῖα παρέχουσι ἔλαιον παχύρρευστον, χρήσιμον εἰς φωτισμόν.

47. Ἵποδήματα.

Ἐκτὸς τῶν ἐνδυμάτων, πρὸς προφύλαξιν τῆς ὑγείας ἡμῶν ἔχομεν ἀνάγκην καὶ ὑποδημάτων. Ταῦτα κατασκευάζονται ἐκ τοῦ δέρματος τῶν κατοικιδίων ζώων, οἷον τοῦ βοῦς, τοῦ προβάτου καὶ τῆς αἰγός.

Τὸ δῆμα τῶν ζώων τούτων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθῆ, ὅπως λαμβάνεται ἐκ τῶν ζώων, ἀλλ' ἔχει ἀνάγκην κατεργασίας.

Τὰ δῆματα κατεργάζονται οἱ βυρσοδέψαι ὡς ἐξῆς. Κατὰ πρῶτον ἀφαιροῦσιν ἀπ' αὐτῶν τὸ τρίχωμα· εἶτα δὲ βυθίζουσιν αὐτὰ ἐντὸς ὕδατος ἀναμειγμένου μὲ κόνιν φλοιοῦ δρυός.

Ἐντὸς τοῦ ὕδατος τούτου τὰ δῆματα μένουσιν

ἐπὶ πολλοὺς μῆνας καὶ γίνονται στερεὰ καὶ εὐκαμπα· μετὰ δὲ ταῦτα ἐξάγονται καὶ ξηραίνονται. Τότε πλέον ὀνομάζονται βύρσαι καὶ εἶνε κατάλληλα πρὸς χρῆσιν· ἐξ αὐτῶν δὲ ὁ ὑποδηματοποιὸς κατασκευάζει τὰ ὑποδήματα.

Τὰ δέρματα χρησιμεύουσιν εἰς κατασκευὴν καὶ ἄλλων ὠρελίμων πραγμάτων. Ἐκ τοῦ δέρματος τοῦ ἵππου κατασκευάζονται χαλινοὶ καὶ ἐρίππια· ἐκ τοῦ δέρματος τῶν αἰγῶν καὶ τῶν ἐριφίων χειρόκτια· ἐκ δὲ τοῦ δέρματος τοῦ ὄνου τύμπανα.

48. Βιομηχανία—'Εμπόριον.

Διὰ νὰ ἔχωμεν πάντα, ὅσα εἶνε ἀπαραίτητα εἰς τὸν βίον ἡμῶν, ἀπαιτοῦνται δύο τινά· 1) ἡ πρώτη ὕλη, ἣτις εἶνε ἡ βάσις, τὸ σῶμα τοῦ πράγματος· 2) ὁ τρόπος, διὰ τοῦ ὁποίου κατεργαζόμεθα τὴν πρώτην ὕλην καὶ κατασκευάζομεν ἐξ αὐτῆς τὰ ἀναγκαῖοντα εἰς ἡμᾶς πράγματα. Τὸν τρόπον τοῦτον καλοῦμεν τέχνην. Διὰ νὰ ἔχωμεν π. χ. τροφήν, ἀπαιτεῖται θρεπτικὴ ὕλη· ἡ ὕλη ὅμως αὕτη δὲν χρησιμεύει, ὡς παρέχεται ὑπὸ τῆς φύσεως, ἀλλ' εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑποστῇ διαφόρους τροποποιήσεις. Ὁ κόκκος τοῦ σίτου εἶνε οὐσία λίαν θρεπτικὴ· ἀλλ' ὅστις νομίζει, ὅτι θὰ χορτασθῇ τρώγων ὠμούς κόκκους σίτου, ἀπατᾶται·

ἦλθε τέλος καὶ εἰς τὰς Σάρδεις πρὸς τὸν Κροῖσον. Ἐλθὼν δὲ ἐφιλοξενεῖτο ἐν τοῖς ἀνακτόροις ὑπὸ τοῦ Κροῖσου. Μετὰ ταῦτα δὲ τὴν τρίτην ἢ τετάρτην ἡμέραν κατὰ διαταγὴν τοῦ Κροῖσου ὑπῆρξεν περιήγος τὸν Σόλωνα εἰς τοὺς θηταυρούς τοῦ Κροῖσου καὶ ἐδείκνυον εἰς αὐτὸν πάντα, ὅσα ἦσαν μεγάλα καὶ πολυτελῆ. Ἀφοῦ δὲ παρετήρησεν οὗτος ταῦτα, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Κροῖσος τὰ ἐξῆς·

«Ἐεῖνε Ἀθηναῖε, ἐπειδὴ μεγάλη φήμη ἔφθασεν εἰς ἡμᾶς καὶ περὶ τῆς σοφίας σου καὶ περὶ τῆς περιηγήσεώς σου, ὅτι ἐκ φιλομαθείας περιῆλθες καὶ εἶδες πολλὰ μέρη τῆς γῆς, μοὶ ἐπῆλθεν ἐπιθυμία νὰ σ' ἐρωτήσω, ἐὰν μέχοι τοῦδε εἶδες ἀνθρώπον τινα, ὅστις νὰ εἶνε ὁ εὐδαιμονέστατος ἐξ ὄλων». Ὁ μὲν Κροῖσος ἠρώτα ταῦτα, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο ὁ εὐδαιμονέστατος τῶν ἀνθρώπων· ὁ Σόλων ὅμως, χωρὶς νὰ κολακεύσῃ αὐτὸν διόλου, εἶπεν· «Ἔω βρασιλεῦ, ἐγνώρισα ἓνα ἀνθρώπον εὐδαιμονέστχτον, Τέλλον τὸν Ἀθηναῖον».

Ὁ Κροῖτος, ἐπειδὴ ἐξεπλάγη διὰ τὸ λεχθέν, ἠρώτησε μετ' ἀνυπομονητίας· «Διὰ τί νομίζεις ὅτι ὁ Τέλλος εἶνε ὁ εὐδαιμονέστατος τῶν ἀνθρώπων;»

Ὁ δὲ Σόλων εἶπε· «Πρῶτον μὲν διότι ὁ Τέλλος εἶχε παῖδας καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ εἶδε ν' ἀποκτήσωσι πάντες οὗτοι τέκνα καὶ νὰ ζήσωσι πάντα· δευτέρον δὲ διότι καὶ ἱκανὴν διὰ τὸν τόπον μὲς περιουσίαν εἶχε καὶ τὸ τέλος τοῦ βίου του ὑπῆρξε λαμπρότατον. Διότι, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολέμησαν πρὸς τοὺς γείτονάς των Μεγαρεῖς ἐν Ἐλευσίει, ἐβοήθησε τοὺς οἰκείους

καί, ἀφοῦ ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τοὺς πολεμίους, ἀπέθανεν ἐνδοξότατα· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἔθαψαν αὐτὸν δημοσίᾳ δαπάνῃ ἐκεῖ, ὅπου ἔπεσε, καὶ ἐτίμησαν αὐτὸν μεγάλως.

B'

Δευτέρα ἐρώτησις τοῦ Κροῖσου πρὸς τὸν Σόλωνα.

Ἄφοῦ ὁ Σόλων διηγήθη τὰ κατὰ τὸν Τέλλον, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Κροῖσος, τίνα ἐγνώριζε δεύτερον μετ' ἐκείνων· ἤλιπε δὲ ὅτι ἀφεύκτως θὰ τύχῃ τοῦλάχιστον τῶν δευτερείων. Ἄλλ' ὁ Σόλων εἶπε· «Μετὰ τὸν Τέλλον εὐδαιμονεστάτους γνωρίζω τὸν Κλέοβιν καὶ τὸν Βίωνα. Οὗτοι ἦσαν κατὰ τὸ γένος Ἀργεῖοι καὶ εἶχον περιουσίαν ἰκανήν, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ρώμην σώματος τοιαύτην, ὥστε ἀμφοτέροι ἦσαν ἐξ ἴσου νικηταὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας» καὶ μαλιστα διηγοῦνται περὶ αὐτῶν τὰ ἐξῆς·

»Ἡμέραν τινά, ὅτε οἱ Ἀργεῖοι ἐτέλουσαν ἑορτὴν εἰς τὴν θεᾶν Ἥραν, ἦτο ἀνάγκη ἐξ ἅπαντος νὰ μεταβῆ εἰς τὸν ναὸν αὐτῆς ἡ μήτηρ των ἐφ' ἀμάξης, συρομένης ὑπὸ ζεύγους βοῶν. Ἄλλ' οἱ βόες δὲν ἤρχοντο ἐγκαίρως ἐκ τοῦ ἀγροῦ· ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἀδύνατον νὰ περιμείνωσι περισσότερον, οἱ νεανῖαι ἐζευξαν ἑαυτοὺς καὶ ἔσυραν τὴν ἀμαξαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκάθητο ἡ μήτηρ των. Ἄφοῦ δὲ διέτρεξαν διάστημα τεσσαράκοντα καὶ πέντε σταδίων, ἔφθασαν εἰς τὸν ναόν.

»Τότε οἱ μὲν Ἀργεῖοι περικυκλώσαντες ἐμακάριζον αὐτοὺς διὰ τὴν ρώμην των, αἱ δὲ Ἀργεῖαι τὴν μητέρα των, διότι εἶχε τοιαῦτα τέκνα. Ἡ δὲ μήτηρ, περι-

χαρῆς διὰ τὴν πρᾶξιν καὶ τὴν φήμην τῶν τέκνων της, ἔστη ἐνώπιον τοῦ ἀγάλματος καὶ ἠύχετο νὰ δώσῃ ἡ θεὰ] εἰς τὰ τέκνα της, τὰ ὁποῖα ἐτίμησαν αὐτὴν τόσον, ὅ,τι εἶνε ἄριστον εἰς τὸν ἄνθρωπον. Μετὰ ταύτην

Ἥρα.

δὲ τὴν εὐχὴν οἱ νεανῖαι, ἀφοῦ ἐθυσίασαν καὶ ἔφαγον καλῶς, κατεκοιμήθησαν ἐν αὐτῷ τῷ ναῷ, ἀλλὰ δὲν ἐξύπνησαν πλέον· τοῦτο δὲ ὑπῆρξε τὸ τέλος τῆς ζωῆς των. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι κατεσκευάσαν ἀγάλματα αὐτῶν καὶ ἀνέθεσαν ταῦτα εἰς τοὺς Δελφοὺς πρὸς ἐνδειξιν ὅτι ὑπῆρξαν ἄνδρες ἄριστοι».

Γ'

Τὸ τέλος τῆς συνδιαλέξεως τοῦ Σόλωνος καὶ Κροΐσου.

Ὁ Σόλων λοιπὸν τῆς εὐδαιμονίας τὰ δευτερεῖα ἀπέδωκεν εἰς τούτους. Ὁ δὲ Κροΐσος ἀπολέσας τὴν ὑπομονὴν εἶπεν· «ὦ ξέε, Ἀθηναῖε, ἡ δὲ ἡμετέρα εὐδαιμονία τόσον μηδαμινὴ σοὶ ἐφάνη, ὥστε οὐδὲ τῶν κοινῶν ἀνθρώπων ἐθεώρησας ἡμᾶς ἀξίους;»

Ὁ δὲ Σόλων εἶπεν· «ὦ Κροΐσε, μὲ ἐρωτᾷς περὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶνε ἄστατα. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἀνθρώπου οὐδεμίᾳ ἡμέρᾳ φέρει τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, τὸ ὅποιον ἔφερον ἢ προηγουμένη. Σὺ δὲ βλέπω ὅτι καὶ πολὺ πλοῦσις εἶσαι καὶ βασιλεὺς πολλῶν ἀνθρώπων. Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὅποιον μὲ ἠρώτησας, ἐγὼ δὲν σοὶ λέγω ἀκόμη, πρὶν μάθω ὅτι ἐτελεύτησας τὸν βίον καλῶς· διότι ὅστις εἶνε πολὺ πλοῦσις, δὲν εἶνε εὐδαιμονέστερος ἀπὸ τὸν ἔχοντα τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, ἐὰν δὲν εὐτυχῆσῃ καὶ νὰ τελευτήσῃ τὸν βίον καλῶς. Διότι πολλοὶ ἀνθρώποι βαθύπλουτοι δὲν εἶνε εὐτυχεῖς, ἐνῶ πολλοὶ ἔχοντες μετρίαν περιουσίαν εἶνε εὐτυχεῖς. Λοιπὸν πρέπει νὰ βλέπωμεν ποῖον θὰ εἶνε τὸ τέλος ἐκάστου πράγματος; διότι εἰς πολλοὺς ἡ τύχη, ἐνῶ πρῶτον προσφέρει εὐδαιμονίαν, καταστρέφει ἔπειτα τούτους καθ' ὅλοκληρίαν».

Ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ Σόλωνος δυσαρεστηθεὶς ὁ Κροΐσος ἀπέπεμψεν αὐτόν· ἐνόμισε δ' αὐτόν ἀμαθῆ, διότι ἀφίνων τὰ παρόντα ἀγαθὰ συνεβούλευε νὰ βλέπωμεν τὸ τέλος παντὸς πράγματος.

Δ'

Ὁ Κροΐσος ἐνθυμεῖται τὸν Σόλωνα.

Ἐτη τινὰ μετὰ ταῦτα ὁ Κροΐσος βλέπων ὅτι τὸ Περσικὸν κράτος ἠϋξανεῖν ὑπὸ τὸν βασιλέα αὐτοῦ Κῦρον, ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Περσῶν, ἵνα ἐμποδίσῃ τὴν αὐξησιν τῆς δυνάμεως αὐτῶν.

Ὁ Κροΐσος λοιπὸν παρασκευασθεὶς ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Περσῶν. Ἀλλὰ μὴ δυνηθεὶς νὰ νικήσῃ τὸν Κῦρον, ἐπανῆλθεν εἰς Σάρδεῖς καὶ διέλυσε τὸν στρατὸν αὐτοῦ· ἐσκέπτετο δὲ μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ χειμῶνος νὰ ἐκστρατεύτῃ καὶ πάλιν ἄμᾳ τῷ ἔαρι κατὰ τῶν Περσῶν. Ὁ δὲ Κῦρος μαθὼν ταῦτα ἐπέρχεται ὅσον τὸ δυνατὸν τάχιστα κατὰ τῶν Σάρδεων καὶ πολιορκεῖ τὸν Κροΐτον ἐντὸς αὐτῶν. Μετὰ δέκα τεσσάρων ἡμερῶν πολιορκίαν οἱ Πέρσαι κυριεύουσι τὰς Σάρδεῖς· τὸν δὲ Κροΐτον συλλαμβάνουσι ζῶντα καὶ ὀδηγοῦσι πρὸς τὸν Κῦρον. Οὗτος δὲ σωρεύσας μεγάλην πυρὰν ἀνεβίβασεν ἐπ' αὐτῆς τὸν Κροΐτον δεδεμένον δι' ἀλύσεων. 2,

Ἐνῶ ὁ Κροΐσος εὕρισκετο ἐν τῷ αὐτῷ δυστυχίᾳ, ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τοῦ Σόλωνος, ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν ζώντων εἶνε εὐδαίμων. Ὡς δὲ ἐνεθυμήθη τούτους, ἀνεστέναξε καὶ τρίς εἶπε τὸ ὄνομα «Σόλων».

Καὶ ὁ Κῦρος ἀκούσας διέταξε τοὺς διερμηνεῖς νὰ ἐρωτήσωσι τὸν Κροΐτον, τίς οὗτος, ὃν ἐπεκαλεῖτο. Οὗτοι δὲ πλησιάσαντες ἠρώτων. Ὁ δὲ Κροΐσος μέχρι τινὸς μὲν ἐσιώπη· μετὰ δὲ ταῦτα βιαζόμενος εἶπεν· «Ἐπικαλοῦμαι ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου τὰς συμβουλὰς θὰ ἠύχομην εἰς ὄλους τοὺς βασιλεῖς ἀντὶ πολλῶν χρημᾶ-

των». Ἐπειδὴ δὲ οἱ διερμηνεῖς δὲν ἐνόησαν τί ἔλεγεν, ἠρώτων αὐτὸν καὶ πάλιν τί εἶπε. Ἐκεῖνος δ' ἔλεγεν ὅτι πρὸ καιροῦ ἦλθεν εἰς τὰς Σάρδεις Σόλων ὁ Ἀθηναῖος, καὶ ἀφοῦ εἶδε πάντα τὰ πλοῦτη του, εὔρισκεν αὐτὰ μηδαμινά· εἶπε μάλιστα τοιαῦτα, ὥστε ὅπως εἶπε καὶ συνέβησαν εἰς αὐτὸν πάντα, ἂν καὶ οἱ λόγοι του δὲν ἀνεφέροντο μόνον εἰς αὐτόν, ἀλλ' εἰς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ μάλιστα εἰς τοὺς νομίζοντας ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς.

Ὁ μὲν Κροῖσος ταῦτα διηγήθη. Ὁ δὲ Κῦρος μετενόησε· καὶ συλλογισθεὶς ὅτι καὶ αὐτός, ἐνῶ εἶνε ἄνθρωπος, παραδίδει ζῶντα εἰς τὴν πυρὰν ἄλλον ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπῆρξε κατώτερός του κατὰ τὴν εὐδαιμονίαν, διέταξε νὰ θέσῃσι τάχιστα τὸ πῦρ καὶ νὰ καταβιβάσῃσι τὸν Κροῖσον.

50. Σύμπαν.—Ἀστέρες.

Σύμπαν λέγοντες ἐννοοῦμεν τὸ σύνολον τῆς δημιουργίας, ἤτοι τὸν οὐρανόν, τὴν γῆν, τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τοῦ οὐρανόθεν θόλου ἀπαστράπτοντα σημεῖα.

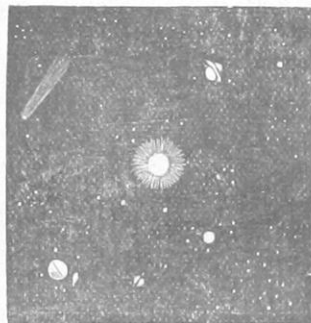
Ὁ οὐρανὸς ἢ τὸ στερέωμα εἶνε ἄπειρον διάστημα, τὸ ὁποῖον ἐκτείνεται ὑπεράνω ἡμῶν καὶ σχηματίζει ὠραῖον κυανοῦν θόλον. Εἶδομεν δ' ἄλλαχού, ὅτι τὸ κυανοῦν τοῦτο χρῶμα προέρχεται ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρας.

Ἐὰν ἐν αἰθρία τινὶ νυκτὶ στρέψωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανόν, παρατηροῦμεν ἐν αὐτῷ ἄπειρα μικρὰ σημεῖα, ἀπαστράπτοντα ἐν εἶδει σμαράγδων καὶ σαπφείρων. Τὰ σημεῖα ταῦτα, ὡς καὶ ὁ ἥλιος, ὁ φωτίζων ἡμᾶς τὴν ἡμέραν, καὶ ἡ Σελήνη, καλοῦνται ἀστέρες. Οἱ ἀστέρες εἶνε σώματα ὀγκωδέστατα καὶ πελώρια· φαίνονται ὅμως εἰς ἡμᾶς τόσο μικρά, διότι εὐρίσκονται εἰς ἄπειρον ἄφ' ἡμῶν ἀπόστασιν.

Ἡ ἐπιστήμη, ἢ ὁποία πραγματεύεται περὶ τῶν ἀστέρων, καλεῖται ἀστρονομία· οἱ δὲ εἰς ταύτην ἀσχολούμενοι καλοῦνται ἀστρονόμοι. Ἡ ἀστρονομία διδάσκει πῶς εἶνε τὸ μέγεθος ἐκάστου τῶν ἀστέρων, πόσον ἀπέχουσιν οὗτοι ἀφ' ἡμῶν, τίς ἢ πορεία αὐτῶν ἐν τῷ ἀπείρῳ διαστήματι κλπ.

Οἱ ἀστρονόμοι γνωρίζουσιν ὅτι ὑπάρχουσι πολλὰ εἶδη ἀστέρων, ἤτοι οἱ ἀπλανεῖς, οἱ πλανῆται καὶ οἱ κομηῆται.

Οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες εἶνε σώματα αὐτόφωτα,

Παρατηροῦμεν ἄπειρα μικρὰ σημεῖα.

κείμενα εἰς μεγίστας ἀπὸ τῆς Γῆς ἀποστάσεις. Καλοῦνται δ' οὕτω, διότι φαίνονται ὅτι δὲν πλανῶνται, δηλ. δὲν μεταβάλλουσιν ἐν σχέσει πρὸς ἀλλήλους τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ἔχουσιν ἐν τῷ οὐρανῷ. Οἱ δὲ πλανῆται εἶνε ἀστέρες περιστροφόμενοι περὶ τὸν Ἥλιον καὶ μεταβάλλοντες τὴν ἐν τῷ οὐρανῷ θέσιν αὐτῶν. Οἱ ἀστέρες οὗτοι δὲν εἶνε αὐτόφωτοι, ἀλλ' ἀντανακλῶσιν ὡς κάτοπτρα τὸ φῶς, ὅπερ λαμβάνουσι παρὰ τοῦ Ἥλιου. Εἶνε δὲ μικρότεροι τῶν ἀπλανῶν καὶ κεῖνται πλησιέστερον εἰς ἡμᾶς. Μεταξὺ τῶν πλανητῶν κατατάσσεται καὶ ἡ Γῆ, ἐφ' ἧς κατοικοῦμεν. Οἱ δὲ κομῆται εἶνε ἀστέρες φαινόμενοι εἰς τὸν οὐρανὸν σπανιώτατα· διακρίνονται δὲ ἐκ τῆς φωτεινῆς οὐρᾶς, ἣν φέρουσι.

Οἱ κυριώτεροι πλανῆται εἶνε ὁ Ἑρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Γῆ, ὁ Ἄρης, ὁ Ζεὺς, ὁ Κρόνος, ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδῶν. Ἐκ τούτων πάντων βεβαίως γνωρίζετε τὴν Ἀφροδίτην, ἥτις μετὰ τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην εἶνε ὁ λαμπρότατος τῶν ἀστέρων, ὅσοι φαίνονται ἐν τῷ ἡμετέρῳ οὐρανῷ. Ὁ ἀστήρ οὗτος ἀναφαίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ τὴν ἑσπέραν πρῶτος μετὰ τὴν Σελήνην καὶ καλεῖται Ἑσπερος· τὴν δὲ πρωΐαν τελευταῖος πάντων ἀποκρύπτεται πρὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ μεγαλοπρεποῦς τῆς ἡμέρας μονάρχου· τότε δὲ φέρει ἰδιαί-

τερον ὄνομα καλούμενος Ἑωσφόρος ἢ Ἀγγερινός.

Ἡ νύξ ὅταν ἐπέλθῃ, ὡσάν δειλὴ τις κόρη,
σὸ πρώτη ἀπὸ δλα μὲ συστολὴν προκύπτεις·
γλυκοχαράζει μόλις κί' ὀπίσω εἰς τὰ ὄρη
ἑσχάτη σὺ τῶν ἀστρων τὸ πρόσωπόν σου κρύπτεις.

51. Ἀνάγνωσις μέσ' στ' ἄστρα.

— Πάμε, Κωστή, ἐφύγαν, βλέπεις, ὄλοι,
καὶ θὰ κρυώσης ἔξω, εἰν' ἀργά.
Ἄρχιζει τώρα κρύο στὸ περιβόλι
καὶ πέφτει ἡ δροσιὰ σιγὰ σιγὰ.

Μὰ τί στηλόνεις ἔτσι τὴ ματιὰ σου,
'ς ἂν κάτι νὰ ζητᾷς στὸν οὐρανὸ;
Δὲν ἔμπορεῖς νὰ ἰδῆς ὀλόγυρά σου·
ἄπλωσ' ἡ νύκτα πέπλο σκοτεινὸ.

— Μοῦ εἶπες χθές, παντοῦ, σὲ κάθε τόπο πῶς ἔμπορεῖ κανεὶς νὰ ἰδῆ γραφτὸ τὸ ὄνομα τοῦ Πλάστου δίχως κόπο· γιὰ τοῦτο μέσα στ' ἄστρα τὸ ζητῶ.

— Εἶνε γραμμένο 'ς ὄλη μας τὴν πλάσι τὸ ὄνομά Του, μὴν ἀνησυχῆς. . . .
Μὰ δὲν ἔμπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ διαβάσῃ, ἢ μὲ τὰ μάτια μόνον τῆς ψυχῆς.

52. Ἄργυρος — Χρυσός.

Ὁ ἄργυρος εἶνε μέταλλον, ἔχον λευκὸν καὶ στίλβον χρῶμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἀλλοιοῦται ὑπὸ τοῦ ἀέρος.

Ὁ ἄργυρος εὐρίσκεται καθαρὸς καὶ ὀνομάζεται ἄπυρος ἄργυρος· ὁμοῦς ἀπαντᾷ μεμιγμένος μετ' ἄλλων σωμάτων, ἐξ ὧν ἀποχωρίζεται. Ἀργυροῦχα μεταλλεῖα εὐρίσκονται ἐν Γερμανίᾳ, Αὐστρίᾳ καὶ ἐν Λαυρίῳ τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ ἄργυρος εἶνε λίαν ἔκτατος καὶ μαλακός. Ἐὰν ὁμοῦς ἀναμιχθῆ μετὰ χαλκοῦ, ἀποτελεῖ κρᾶμα σκληρόν, ἐκ τοῦ ὁποῖου κατασκευάζονται νομίσματα, σκεύη καὶ κοσμήματα.

Ὁ χρυσὸς ἀπαντᾷ ἄπυρος ἢ μεμιγμένος μετ' ἀργύρου καὶ χαλκοῦ· εὐρίσκεται δὲ ἐν Οὐγγαρίᾳ, Σιβηρίᾳ καὶ Καλλιφορνίᾳ, ἐντὸς στρωμάτων τῆς

γῆς καὶ εἰς τὰς ἄμμους τῶν χρυσοφόρων ποταμῶν ὡς φυλλάρια ἢ καὶ ὡς μικροὶ κόκκοι.

Ὁ χρυσὸς ἔχει χρῶμα κίτρινον καὶ λάμψιν ἰσχυράν· ἐὰν δὲ ἐκτεθῆ εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὴν ὑγρασίαν, δὲν ἀλλοιοῦται. Εἶνε καὶ αὐτὸς λίαν ἔκτατος καὶ μαλακός· ὅταν ὁμοῦς ἀναμιχθῆ μετ' ἀργύρου, ἢ μετ' ἀργύρου καὶ χαλκοῦ, ἀποτελεῖ κρᾶμα σκληρόν. Ἐκ τοῦ χρυσοῦ κατασκευάζονται νομίσματα καὶ κοσμήματα.

53. Τὰ νομίσματα.

Διὰ νὰ ἀνταλλάσσωσι ταχέως καὶ εὐκόλως τὰ προϊόντα, οἱ ἄνθρωποι μεταχειρίζονται τὰ νομίσματα, ἅτινα κατασκευάζονται ἐκ διαφόρων μετάλλων.

Ἐν Τουρκίᾳ ὑπάρχουσι νομίσματα χρυσᾶ μὲν ἢ λίρα, ἢ ἡμίσεια λίρα καὶ τὸ τέταρτον τῆς λίρας· ἀργυρᾶ δὲ ὁ μετζιδιὲς καὶ αἱ ὑποδιαίρεσεις αὐτοῦ, τὸ δίγροσον, τὸ γρόσιον καὶ ἡ εἰκοσάρα· ἐκτὸς δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ τὰ λεγόμενα μεταλλικὰ νομίσματα. Ἐκτὸς τῶν ὀθωμανικῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ κυκλοφοροῦσι καὶ ξένων κρατῶν νομίσματα, οἷον ἡ Ἀγγλικὴ λίρα, τὸ Γαλλικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν εἰκοσάφραγκον καὶ ἄλλα.

Μόνη ἡ κυβέρνησις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κό-

πτη νομίσματα. Ἐκαστον νόμισμα ἔχει βάρος, ὄγκον καὶ διάμετρον ὠρισμένα, φέρει δὲ ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὠρισμέτα σύμβολα. Ὀρισμένον ἐπίσης εἶνε καὶ τὸ ποσὸν τοῦ μετάλλου, ἐκ τοῦ ὁποίου κατασκευάζεται ἕκαστον νόμισμα.

Τὰ νομίσματα, τὰ ὁποῖα δὲν κατασκευάζονται κατὰ τὰς ὠρισμένας ἀναλογίας καὶ κόπτονται κρυφίως, καλοῦνται *κίβδηλα*, οἱ δὲ κατασκευάζοντες αὐτὰ *κίβδηλοποιοί*. Οἱ κίβδηλοποιοὶ συλλαμβανόμενοι καταδικάζονται εἰς βαρυτάτας ποινάς.

Ἐκτὸς τῶν νομισμάτων, ἅτινα κατασκευάζονται ἐκ μετάλλων, ὑπάρχουσι καὶ χάρτινα νομίσματα, τὰ ὁποῖα ἐκδίδονται ὑπὸ τῶν *τραπεζῶν* καὶ καλοῦνται *τραπεζικὰ γραμματία*. Ταῦτα ἔχουσι πράγματι τὴν ἀξίαν, ἣτις σημειοῦται ἐπ' αὐτῶν, διότι ὑπάρχει πάντοτε ἐν τῇ *τραπέζῃ* εἰς χρυσὸν ἢ ἄργυρον ποσὸν ἴσον ἢ ὑπέρτερον τῆς ἀξίας τῶν γραμματίων, ἅτινα εὐρίσκονται ἐν κυκλοφορίᾳ.

Μεγάλην λοιπὸν σπουδαιότητα ἔχουσι τὰ νομίσματα ἐπομένως καὶ ὁ πλοῦτος εἶνε μέγα ἀγαθόν, ὅταν ὁμοίως γίνηται καλὴ χρῆσις αὐτοῦ.

Ἡ ἐργασία καὶ ἡ οἰκονομία εἶνε αἱ δύο πηγαὶ τοῦ πλοῦτου. Ὁ ἐργατικὸς καὶ οἰκονόμος ἄνθρωπος οὐ μόνον τὰ καθ' ἡμέραν πρὸς τὸν βίον

χρειώδη πορίζεται, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡσυχίαν τοῦ γήρατός του ἐξασφαλίζει, διότι ἀποταμιεύει ποσόν τι διὰ τῆς οἰκονομίας.

54. Ἡ τοῦ πλησίον ἀγάπη.

Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διδάσκων τὸν Ἰουδαϊκὸν λαὸν εἶπε τὴν ἐξῆς παραβολήν·

Ἄνθρωπός τις μετέβαινε ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν Ἱεριχώ. Καθ' ὁδὸν ὁμοίως συνελήφθη ὑπὸ ληστῶν, οἵτινες ἐλήστευσαν αὐτὸν καὶ πληγώσαντες ἀφῆκαν αὐτὸν ἡμιθανῆ καὶ ἀνεχώρησαν.

Διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης διῆλθεν ἱερεὺς τις, ὁ ὁποῖος ἰδὼν τὸν ἄνθρωπον ἐξηκολούθησεν ἀδιάφορος τὸν δρόμον του. Ἐπειτα διῆλθεν εἰς *Λευίτης*, ὅστις ἔκαμε τὸ αὐτό. Κατόπιν διῆλθεν εἰς *Σαμαρείτης*, ὁ ὁποῖος ἐλυπήθη τὸν ἄνθρωπον καὶ πλησιάσας ἔχυσεν εἰς τὰς πληγὰς του ἔλαιον καὶ οἶνον· ἀφοῦ δὲ ἀνεβίβασεν αὐτὸν εἰς τὸ ζῶόν του, ἔφερεν αὐτὸν εἰς ἕν ξενοδοχεῖον καὶ τὸν περιποιήθη. Τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν, ὅτε ἀνεχώρει, παρήγγειλεν εἰς τὸν ξενοδόχον νὰ περιποιηθῇ αὐτὸν καὶ ὑπεσχέθη ὅτι εἰς τὴν ἐπιστροφήν του θὰ πληρώσῃ τὰ ἐξόδα. /

Ἡ παραβολὴ αὕτη τοῦ Κυρίου διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι πάντες πρέπει νὰ βοηθώμεθα καὶ ν' ἀγαπώμεθα

Ἄνεβίβασεν αὐτὸν εἰς τὸ ζῶόν του.

ὡς ἀδελφοί, διότι πάντες ἔχομεν ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν πατέρα, τὸν Θεόν.

Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη εἶνε καθήκον παντὸς ἀνθρώπου. Πάντες ἔχομεν ἐλαττώματα, πάντες ἔχομεν ἀδυναμίας. Ἄς ὑποστηρίζωμεν λοιπὸν ἀλλήλους· ἄς μάθωμεν νὰ βαστάζωμεν τὰ βάρη ἀλλήλων, διότι οὐδεὶς ἐπαρκεῖ μόνος εἰς ἑαυτὸν. Πρέπει ἀμοιβαίως νὰ βοηθώμεθα, νὰ ἀγαπώμεθα, νὰ διδασκώμεθα. Ἔστε ἀγαθοὶ καὶ ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἀληθὴς χαρὰ ὑπάρχει μόνον εἰς τὰς συγκινήσεις τῆς καρδίας. Ἡ εὐσπλαγχνία, ἡ συμπάθεια, ἡ συγγνώμη εἶνε ὅ, τι εὐγενέστερον καὶ ὑψηλότερον ὑπάρχει ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

Ἡ ἀγάπη ἀναπαύεται ἐν τῷ βαθεῖ τῶν ἀγνῶν ψυχῶν, ὡς ἡ σταγὼν τῆς δροσίου ἐν τῇ κάλυκτι τοῦ ἄνθους.

55. Ὁ χειμὼν.

... Αἱ χελιδόνες πάλιν εἰς χώραν ἐφυγον θερμὴν καὶ παραλίαν ἀλλήν. Καὶ ἦλθε πάλιν ὁ χειμὼν, ὁ παγετώδης γέρων, τὸ ψῦχος, τὴν ἐρήμωσιν καὶ τὰς χιόνας φέρων.

Νῦν εἶνε, μεσονύκτιον βαθὺ καὶ ἐρεβώδες, τὰ δένδρα σείει τοῦ βορρᾶ τὸ πνεῦμα μανιώδες, καὶ ἄνωθεν τοῦ Πάρνηθος σαλπίζει καὶ μυκάται, καὶ μὲ τοὺς βράχους δέρεται καὶ μὲ τὰς δρυὺς κτυπάται. Σείεται τ' ὄρος, ὁ δρυμῶν, καὶ τρέμει τὸ πεδίου· θαρρεῖς καταποντίζεται ἡ γῆ ὡς κοῦφον πλοῖον· καὶ εἰς τὸ σκότος τ' ἀχανὲς δύο ἰσπεῖς πλανῶνται, ὁ Κεραυνὸς καὶ ὁ Βορρᾶς, καὶ λυσσῶδῶς κτυπῶνται. Εἰς τῆς θυέλλης ὁ Βορρᾶς τὰς πτέρυγας ἰσπεύει ὁ ἄλλος μέλαν σύννεφον ἀστράπτων τιθασσεύει. Ἡ ἀστραπή τοῦ λάμποντος ἰσπεύς προηγείται καὶ μὲ βροντὰς ὁ ἵππος τοῦ ὀμέλας χρεμετίζει. Τὸ δόρυ τοῦ ἀπέραντον καὶ πύρινον κινεῖται καὶ εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς τὴν φλόγα του βυθίζει. Ἡ μαινομένη καταγιγῆς αὐξάνει ἐτι πλέον· μὲ τρόμον τὸ πηρὸν ζηρεῖ τὰ βάθη τῶν σπηλαίων· κατάπληκτος ὁ ἀέρας ἐκ τῆς δρυὸς κλαγγάζει καὶ τὴν δορκάδα φιλικῶς ὁ λύκος πλησιάζει.

56. Αἱ τροφαί.

Διὰ νὰ ἀναπληρῶμεν τὰς δυνάμεις καὶ διατηρῶμεν τὴν ζωὴν ἡμῶν, εἶνε ἀνάγκη νὰ τρώγωμεν καὶ νὰ πίνωμεν. Περὶ τῆς ἀνάγκης ταύτης εἰδοποιούμεθα ὑπὸ δύο αἰσθημάτων τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης. Ἐὰν δὲν ἠσθανόμεθα πείναν καὶ δίψαν, δὲν θὰ ἐσκεπτόμεθα νὰ λάβωμεν τροφήν· ἐπομένως δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ζήσωμεν.

Τροφήν λέγοντες ἐννοοῦμεν πᾶσαν οὐσίαν, ἧτις, ὅταν εἰσαχθῆ καὶ χωρευθῆ ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῆνι, χρησιμεύει κυρίως εἰς τὸ νὰ καταπαύσῃ τὴν πείναν ἢ τὴν δίψαν. Κατόπιν ἡ οὐσία αὕτη

ἀφομοιοῦται πρὸς τὰ συστατικά τοῦ σώματος, ἀναπληροῖ τὰ ἀπολεσθέντα αὐτοῦ μέρη καὶ αὐξάνει τὸν ὄγκον αὐτοῦ.

Ἐκαστον εἶδος ζώου ἔχει ἰδιαιτέραν τροφήν. Ἐνεκα τούτου τὰ ζῷα ἀναλόγως τῆς τροφῆς αὐτῶν διαιροῦνται εἰς τρεῖς μεγάλας τάξεις· 1) τὰ φυτοφάγα, ἅτινα τρέφονται ἐκ χόρτων, σπόρων, καρπῶν καὶ ἄλλων φυτικῶν ὑλῶν· 2) τὰ σαρκοφάγα, τὰ ὁποῖα τρέφονται ἐκ ζωικῶν οὐσιῶν· καὶ 3) ὅσα τρέφονται ἀδιακρίτως ἐκ φυτικῶν καὶ ζωικῶν οὐσιῶν. Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων κατατάσσεται καὶ ὁ ἄνθρωπος.

Τὸ φυτικὸν λοιπὸν καὶ τὸ ζωικὸν βασίλειον παρέχουσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀφθόνως τὰς ὑλας, ὅσαι εἶνε ἀναγκαῖαι πρὸς τροφήν αὐτοῦ, οἷον τὸν σίτον, τὰ λαχανικά, τοὺς καρπούς, τὸ κρέας, τὸ βούτυρον, τὸ ἔλαιον κτλ.

Ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε πρέπει νὰ κάμνη κατάχρησιν τροφῆς ἔνεκα λαιμαργίας. Οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι τρώγομεν διὰ νὰ ζῶμεν, καὶ ὄχι ὅτι ζῶμεν διὰ νὰ τρώγωμεν. Ἡ λαιμαργία εἶνε ἐλάττωμα καὶ διὰ τοὺς μεγάλους καὶ διὰ τοὺς μικροὺς.

57- Τὸ ὕδωρ.

Ἐκ πάντων τῶν δώρων, ἅτινα ὁ εὐεργετικὸς θεὸς ἐχάρισεν εἰς τὴν φύσιν, τὸ ὕδωρ εἶνε τὸ ἀφθονώτατον καὶ ὠφελιμώτατον.

Τὸ ὕδωρ εἶνε τὸ πρῶτον καὶ τὸ φυσικώτατον ποτόν. Ὁ ἄνθρωπος θὰ ἀπέθνησκειν, ἐὰν ἐστερεῖτο ὕδατος· οὐδὲν θὰ ἠδύνατο ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτό. Τὸ ὕδωρ εἶνε ἐπίσης ἀναγκαιότατον εἰς παρασκευὴν τῶν τροφῶν· δι' αὐτοῦ βράζομεν τὸ κρέας, τὰ λάχανα, τὰ ὄσπρια, ἅτινα χρησιμεύουσιν ὡς τροφή ἡμῶν. Τὸ ὕδωρ εἶνε ὠφελιμώτατον καὶ εἰς τὴν ὑγείαν ἡμῶν· δι' αὐτοῦ καθαρίζομεν τὸ σῶμα, τὰ ἐνδύματα, τὰς κατοικίας ἡμῶν καὶ τὰ χρήσιμα σκεύη.

Τὸ ὕδωρ εἶνε ἀπαραίτητον καὶ εἰς τὰ ζῷα, καθὼς καὶ εἰς τὰ φυτά. Τὸ ὕδωρ βοηθεῖ μεγάλως εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φυτῶν. Εἰς τὰς χώρας, εἰς τὰς ὁποίας αἱ βροχαὶ εἶνε συχναί, ἡ φύσις δίδει εἰς τὴν γῆν ἀφθόνως τὸ ὕδωρ, οὗτινος αὕτη ἔχει ἀνάγκην. Ἄλλ' ὑπάρχουσι καὶ χῶραι, εἰς τὰς ὁποίας αἱ βροχαὶ εἶνε σπανιώτεραι καὶ ἡ ξηρασία ἀπειλεῖ ἐνίοτε τὰ φυτά. Εἰς τὰς χώρας ταύτας ὁ ἄνθρωπος παρέχει εἰς τὴν διψῶσαν γῆν τὸ ἀναγκαῖον ὕδωρ, μεταφέρων αὐτὸ ἐκ τῶν πλησίον ποταμῶν ἢ λιμνῶν.

Πρὸς τοῦτο δὲ μεταχειρίζεται ὑπογείους σωλήνας, σκάπτει αὐλακας, ἢ κατασκευάζει διώρυγας.

Ἄλλὰ δὲν περιορίζονται εἰς ταῦτα μόνα αἱ ὀφέλιαι τοῦ ὕδατος. Τὸ ὕδωρ εἶνε ἐκ τῶν πρώτων παραγόντων τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, διότι χρησιμεύει ὡς δύναμις κινητήριος. Ὁ παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ μύλος κινούμενος διὰ τινος τροχοῦ μεταβάλλει τὸν σίτον εἰς ἄλευρον. Ἄλλὰ τίς κινεῖ τὸν τροχόν; Τὸ ὕδωρ. Στρέψατε τώρα τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἴδου μέγα τι σκάφος, τὸ ὁποῖον διασχίζει μετὰ ταχύτητος τὴν θάλασσαν, ἐνῶ ἐξερεύγεται νέφη καπνοῦ. Εἶνε ἀτμόπλοιοι. Τὰ ἀτμόπλοια καὶ οἱ σιδηρόδρομοι χρησιμεύουσιν εἰς τὸ ἐμπόριον, διότι δι' αὐτῶν μεταφέρονται ταχέως τὰ ἐμπορεύματα ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Ἄλλὰ πῶς κινούνται τὰ ἀτμόπλοια καὶ οἱ σιδηρόδρομοι; Διὰ τοῦ ἀτμοῦ. Ὁ δὲ ἀτμὸς πῶθεν παράγεται; Ἐκ τοῦ ὕδατος. Ἄλλὰ διὰ τοῦ ἀτμοῦ ἐργάζονται καὶ πάντα τὰ μεγάλα ἐργαστάσια, ἐντὸς τῶν ὁποίων κατασκευάζονται διάφορα τῆς βιομηχανίας προϊόντα.

Τὸ ὕδωρ χρησιμεύει καὶ ὡς μέσον συγκοινωνίας. Αἱ θάλασσαι καὶ οἱ ποταμοὶ εἶνε ὁδοὶ ὑγραί. Ἐπὶ τῶν ὑγρῶν τούτων ὁδῶν πλέουσι τὰ πλοῖα καὶ τὰ ἀτμόπλοια, διὰ τῶν ὁποίων καὶ οἱ ἄνθρω-

ποι ταχέως συγκοινωνοῦσι πρὸς ἄλλας ἀπομεμαχρυσμένες χώρας, καὶ τὰ ἐμπορεύματα μεταφέρονται ἀπὸ τόπου εἰς τόπον.

Τέλος τὸ ὕδωρ παρουσιάζει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἐν ὄλῃ τῇ φύσει ὠραιότατα φαινόμενα. Οἱ ἀτμοὶ αὐτοῦ διακεχυμένοι ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ παράγουσι τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ἀνατολῆς καὶ δύσεως τοῦ Ἡλίου. Τὸ ὕδωρ δίδει εἰς τὸ οὐράνιον τόσον τὰ θελκτικώτατα αὐτοῦ χρώματα· ἐπὶ δὲ τῆς Γῆς σχηματίζει τοὺς δροσεροὺς ρύακας, τὰς πηγὰς καὶ τὰς λίμνας, ἐπὶ τῆς ἀργυρᾶς τῶν ὁποίων ἐπιφανείας ἀντανεκλᾶται τὸ ὠχρὸν τῆς Σελήνης φῶς. Τὸ ὕδωρ σχηματίζει τοὺς ποταμούς, τὰ ὀφειοειδῆ ρεύματα τῶν ὁποίων διασχίζουσι μετὰ τосαύτης χάριτος τὰς κοιλάδας. Τέλος ἐξ ὕδατος εἶνε ἐσχηματισμένη ἡ δτὲ μὲν γαλινιῶσα, δτὲ δὲ ἀγρία καὶ τρικυμιώδης θάλασσα, τῆς ὁποίας ἡ θεὰ διεγείρει ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν τοσαῦτα αἰσθήματα.

58. Οἱ τρεῖς φίλοι.

A'

Μέσ' σὲ λαγκάδι σκιερὸ καὶ ἡσυχο μῖα μέρα
 ρυάκι κρυσταλλένιο
 στὸ πράσινο διαμάντεψε χορτάρι πέρα πέρα,
 κι' ἄγρια κρίνα μὲ νερὸ ἐδρόσιζε ἀσημένιο.
 Ἦταν ἡμέρα ὠμορφη κι' αὐγὴ πολὺ ἀκόμη,
 ὅταν ἐφάνησαν ἐκεῖ μάζῃ τρεῖς πεζοδρόμοι.

Β'

Συνωμιλοῦσαν κ' ἤρχονταν ἕξάν φίλοι ἀγαπημένοι,
 Κ' εἰς ρίζα δένδρου κάθησαν ἀπάνω κουρασμένοι.
 'Ο ἕνας ἄνδρας ἦτανε θρασύς, μὲ φτερωμένα
 τὰ πόδια, μ' ἄταχτα μαλλιά καὶ γένεια μπερδεμένα
 τὸν λέγαν «ἄνεμο Βοριᾶ». Οἱ σύντροφοί του πάλι
 γυναῖκες ἦτανε· ἡ μιὰ ἕξάν γίγαντας μεγάλη
 κάθε πνοή της ἔκαιγε· σπινθήριζ' ἡ ματιά της
 καὶ ἕξάν δυὸ φλόγες μοιάζανε τὰ δύο μάγουλά της.
 'Ο κόσμος τὴν ἐτρόμαζε καὶ τὴν ἐπιθυμοῦσε
 καὶ τ' ὄνομά της ἔλεγαν «Φωτιά», ὅπου περνοῦσε.
 Ἡ ἄλλη ἦτον δροσερή, γλυκεῖα γαλανομάτα,
 καὶ ὁ Βορριάς καὶ ἡ Φωτιά μὲ σέβας τὴν μιλοῦσαν
 τὰ μάτια της ἐντροπαλὰ κ' ἀγγελισμὸ γεμάτα,
 κάτω στὴ γῆ ἐβλέπανε· «Τιμή» τὴν ἔκαλοῦσαν.

Γ'

'Αφοῦ ξεκουρασθήκανε, εἶπ' ὁ Βοριάς· «φοβοῦμαι,
 μήπως ἐκεῖ ποὺ τρέχομε καμμιά φορὰ χαθοῦμε.
 Γιὰ πέστε, ποῦ μπορεῖ κανεὶς νὰ βρῆ τὸν ἄλλο πάλι,
 ἂν χωρισθοῦμε τρέχοντας σὲ μιὰ μεριά καὶ σ' ἄλλη;»
 «Εὐκόλα, εἶπε ἡ φωτιά, νὰ μ' εὑρετε ἔμπορεῖτε·
 ὅπου κυττάζετε καπνὸ, ἐκεῖ θὲ νὰ μὲ ἰδῆτε...»
 Κ' εἶπ' ὁ Βοριάς· «Σὲ κύματα ἐπάνω φουσκωμένα
 κ' ὅπου τὰ φύλλα σείονται θὰ μ' εὑρετε κ' ἐμένα.
 'Ομως ἐσένα, ποῦ, Τιμή, ἂν κάποτε χαθοῦμε,
 ἔμποροῦμε νὰ σὲ βροῦμε;»
 Κ' ἐκεῖνη ἀνεστέναζε· «Ἀνίσως μ' ἀγαπάτε,
 τοῦ ἀποκρίθηκε, ποτὲ νὰ μὴ μὲ παρατάτε·
 ἂν φύγω, μήτε Ἄνεμος, μήτε Φωτιά μὲ φθάνει!»
 'Κεῖνος, ποῦ χάσῃ τὴν τιμή, γιὰ πάντα τὴν ἐχάνει

59. 'Ο πάγος.

Τὸ ὕδωρ, ὅταν ψυχθῆ ἱκανῶς, γίνεται σῶμα
 στερεὸν καὶ μεταβάλλεται εἰς πάγον. 'Ο πάγος
 εἶνε ἐλαφρότερος τοῦ ὕδατος καὶ διὰ τοῦτο ἐπι-
 πλέει ἐπ' αὐτοῦ.

Τὸ ὕδωρ, ὅταν μεταβληθῆ εἰς πάγον, αὐξάνει
 κατ' ὄγκον. Πληρώσατε ὕδατος φιάλην τινὰ καὶ
 κλείσατε τὸ στόμιον αὐτῆς. Ἐὰν τὸ ὕδωρ παγώ-
 σῃ, ὁ πάγος θὰ ἔχη ἀνάγκην περισσοτέρου χώρου·
 ἐπειδὴ δὲ δὲν εὐρίσκει τοιοῦτον, θὰ διαρρήξῃ τὴν
 φιάλην. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὸ ὕδωρ, ὅταν πα-
 γώσῃ, δύναται νὰ διαρρήξῃ καὶ τὰ στερεώτατα
 πράγματα, π. χ. τηλεβόλα ἐξ ὀρειχάλκου.

Οἱ λίθοι διαρρηγνύονται συνήθως κατὰ τὸν χει-
 μῶνα ὑπὸ τοῦ πάγου. Δὲν παγόνουσι βεβαίως οἱ
 λίθοι, ἀλλὰ τὸ ἐν αὐτοῖς ὕδωρ, τὸ ὁποῖον καὶ
 διαρρηγνύει αὐτούς.

Τὸ ὕδωρ εἶνε τὸ μόνον ὑγρὸν, ὅπερ, ὅταν στε-
 ρεοποιηθῆ, διαστέλλεται, ὅταν δηλαδὴ παγώσῃ,
 αὐξάνει κατ' ὄγκον.

60. Σχῆμα καὶ κινήσεις τῆς Γῆς.

'Εξ ὄλων τῶν πλανητῶν ὁ μᾶλλον ἐνδιαφέρων
 ἡμᾶς εἶνε ἀναντιρρήτως ὁ πλανήτης, ἐπὶ τοῦ
 ὁποῖου κατοικοῦμεν, δηλαδὴ ἡ Γῆ.

Ἡ Γῆ, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι πλανῆται, εἶνε σῶμα ἑτερόφωτον καὶ φωτίζεται ἐκ τοῦ Ἡλίου. Ἡ Γῆ ἔχει σχῆμα στρογγύλον εἶνε δηλ. ὀγκωδεδεσάτη σφαῖρα, τῆς ὁποίας τὰ $\frac{3}{4}$ περίπου καλύπτουσι τὰ ὕδατα. Δὲν δυνάμεθα ὁμως νὰ διακρίνωμεν τὴν στρογγυλότητα τῆς Γῆς, διότι ἐλάχιστον μόνον μέρος αὐτῆς βλέπομεν· τοῦτο δὲ παρίσταται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ὡς ἐπίπεδός τις ἐπιφάνεια. Διάφορα ἔμως φαινόμενα πείθουσιν ἡμᾶς περὶ τῆς σφαιρικότητος τῆς Γῆς.

Ἐν ἐκ τῶν φαινομένων τούτων εἶνε ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὁποῖον φαίνονται τὰ πλησιάζοντα ἢ ἀπομακρυνόμενα ἀντικείμενα. Ὅταν πλοῖόν τι πλησιάσῃ εἰς τὸν λιμένα, κατὰ πρῶτον διακρίνομεν μακρόθεν τὰ ἄκρα τῶν ἰσῶν αὐτοῦ, ἔπειτα τὰ ἰστία καὶ τελευταῖον τὸ σκάφος. Τὸ ἐναντίον δὲ συμβαίνει, ὅταν τὸ πλοῖον ἀποπλήξῃ ἐκ τοῦ λιμένος· τότε, ἐνῶ τὸ πλοῖον ἀπομακρύνεται, κατὰ πρῶτον ἀποκρύπτεται τὸ σκάφος, εἶτα τὰ ἰστία καὶ τελευταῖον αἱ κορυφαὶ τῶν ἰσῶν. Τὸ φαινόμενον τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς καμπυλότητος τῆς θαλάσσης, ἣτις ἀποκρύπτει τὰ κάτω μέρη τοῦ πλοίου. Ἄν ἡ θάλασσα ἦτο ἐπίπεδος, ἔπρεπε τὸ πλοῖον, ὅταν μὲν ἀπομακρύνηται, νὰ ἐξαφανίζηται ἐν ταύτῳ ὅλον, ὅταν δὲ πλησιάσῃ, ν' ἀναφαίνηται ἐν ταύτῳ ὅλον.

Ἡ Γῆ στρέφεται περὶ ἑαυτὴν εἰς 24 ὥρας, ὡς δυνάμεθα νὰ περιστρέψωμεν πορτοκάλιον περὶ βελόνην, τὴν ὁποῖαν διαπερῶμεν διὰ μέσου αὐτοῦ. Κατὰ τὴν κίνησιν ταύτην ἡ Γῆ παρουσιάζει ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὸν Ἡλίον πάντα τὰ σημεῖα τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. Ἐκ τούτου δὲ παράγεται ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ, ἡ πρῶια, ἡ ἑσπέρα καὶ ἐν γένει πᾶσαι αἱ ὥραι τῆς ἡμέρας. Τῷ ὄντι ὁ Ἡλιος φωτίζει τὴν Γῆν· ἐπειδὴ δὲ αὕτη εἶνε σφαῖρα, ἐννοοῦμεν ὅτι ὁ Ἡλιος δὲν δύναται νὰ φωτίσῃ εἰμὴ τὸ ἥμισυ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. Τὸ ἥμισυ τοῦτο, τὸ ὁποῖον φωτίζεται, ἔχει ἡμέραν· ἐνῶ τὸ ἕτερον ἥμισυ, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἐν τῷ σκότει, ἔχει νύκτα.

Ὁ Ἡλιος φωτίζει τὸ ἥμισυ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Ἐνῶ ἡ Γῆ στρέφεται περὶ ἑαυτὴν, ταυτοχρόνως περιστρέφεται καὶ περὶ τὸν Ἡλίον ἐν διαστάματι ἐνὸς ἔτους. Ἡ κίνησις αὕτη παράγει τὰς τέσσαρας ὥρας τοῦ ἔτους.

61. Τὸ πῦρ.

Εἶνε χειμῶν καὶ τὸ ψυχὸς δριμύτατον. Οἱ ἄνθρωποι ριγοῦσιν ἐκ τοῦ ψύχους καὶ διὰ τὰ θερμανθῶσιν, ἀνάπτουσι πῦρ.

Τὸ πῦρ εἶνε πολυτιμώτατον ἀγαθὸν καὶ ἄριστον δῶρον τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν σκεφθῆτε, θὰ εὔρητε ὅτι τὸ πῦρ παρέχει εἰς ἡμᾶς πλείστας ὠφελείας.

Ἄνευ πυρὸς δὲν θὰ εἶχομεν φαγητά, οὔτε ρόφημα θερμόν, οὔτε κρέας, οὔτε ἄρτον. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχε τὸ πῦρ, θὰ ἤμεθα ἠναγκασμένοι νὰ τρώγωμεν λάχανα καὶ χόρτα, ὡς τὰ φυτοφάγα ζῷα.

Ἄνευ πυρὸς δὲν θὰ εἶχομεν τὰ ποικιλώτατα καὶ χρησιμώτατα γεωργικὰ καὶ ἄλλα ἐργαλεῖα, οἷον ψαλίδας, μαχαίρας, ἀξίνιας, σφύρας, βελόνιας κλπ.

Τὸ πῦρ παράγεται ἐκ τῶν καυσίμων ὑλῶν, οἷον ξύλων, ἀνθράκων, λιθανθράκων κλπ. Ἐκ τῶν καυσίμων ὑλῶν μεγαλειτέρα χρῆσις γίνεται τῶν λιθανθράκων, διότι τούτους μεταχειρίζομεθα οὐ μόνον εἰς τὰς θερμάστρας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς καμίνους τῶν σιδηρουργείων, τῶν ἐργοστασίων καὶ τῶν ἀτμομηχανῶν.

Εἰς τὰς οἰκίας, διὰ τὰ θερμαίνωμεθα, μεταχειρίζομεθα τὰς ἐστίας, τὰς θερμάστρας, ἢ τὰ πύραυρα, ἐντὸς τῶν ὁποίων καίομεν ξυλάνθρακας.

Τὸ πῦρ εἶνε μεγίστη εὐεργεσία καὶ θεῖον δώ-

ρημα εἰς τὸν ἄνθρωπον. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐπίστευον, ὅτι τὸ πῦρ ἔφερον εἰς τὴν Γῆν τολμηρὸς τις θνητός, ὁ Προμηθεύς, ὅστις ἔκλεψεν αὐτὸ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Ἄλλ' ὅταν δὲν προσέχωμεν, τὸ πῦρ δυνατὸν νὰ προξενήσῃ εἰς ἡμᾶς μεγίστας συμφορὰς καὶ ἀνεπανόρθωτα δυστυχήματα· τοιαῦτα δὲ εἶνε τὰ ἐκ τῶν πυρκαϊῶν προερχόμενα.

62. Ἡ πυρκαϊὰ τοῦ Βοσπόρου.

Ἐλοῦζετο γιὰ ὑστερὴν φορὰ, προτοῦ ἀφήσῃ τὰ οὐράνια δώματα, ὁ ἥλιος στοῦ Βοσπόρου τὰ νερὰ κ' ἐχάριζε τὰ περὶ λαμπρὰ του χρώματα, ποῦ μόν' ἢ Ἴρις ἔχει ἕσαν προβαίνη στοῦ κόσμου τὴν κυρά, τὴν ζακουσμένη.

Δὲν λάμπει περὶ τὸ φῶς στὸν οὐρανὸ, μέσ' στὸ σκοτάδι ὁ Βόσπορος βυθίζεται, καὶ κάθε ἄστρο ὠραῖο, φωτεινὸ, ποῦ στὰ γοργὰ νερὰ του καθρεφτίζεται, μοιάζει χλωμὴ, χλωμὴ χρυσολαμπίδα, βγαλμένη ἀπὸ μιὰ τοῦ ἡλίου ἀχτίδα.

Μ' ἄξαφνα μέσ' στὸ σκότος τὸ βαθύ,
καὶ μέσ' στὸν ὕπνο ἀκόμη τὸν βαθύτατο,
ποὺ ὁ κόσμος ὅλος εἶχε ναρκωθῆ
καὶ τὸν ναουόριζ' ὄνειρο γλυκύτατο,
μιὰ λάμψη τὸ νυκτόπεπλο ξεσχιζεῖ
κι' ὄλη τὴν Πόλι ἄγρια φωτίζει.

Φωτιά! μεγάλη, φοβερὴ φωτιά
παντοῦ 'ζάν πύρινο ποτάμι ἀνοίγεται,
κ' ἡ θάλασσα κατάντικρ' ἡ πλατειά,
κ' ἡ πόλι μέσ' στῆς φλόγες σφιγγοπνίγεται!
Φωτιά, ποὺ λές, πὼς ἔβγαιν' ἀπ' τὸν Ἄδην,
φωτιά πεῖο τρομερὴ κι' ἀπ' τὸ σκοτάδι!..

Σ' ἐκείνη τῇ σπαρακτικῇ στιγμῇ
ἀκούονται κραυγαὶ καὶ ὄδυρμοι.
—Φωτιά, φωνάζουν, ἄσπλαχνη μᾶς καίει....
Καὶ κλαίει τὸ παιδί, κ' ἡ μάνα κλαίει!
Κι' ὅλος ὁ πόνος ποῦθγαιν' ἀπ' τὰ στήθια
βοήθεια, λές, κ' ἐφώναξε, βοήθεια....

—Βοήθεια στὸ παιδί μου τὸ φτωχό,
φωνάζει μιὰ μητέρα, καὶ σκοτόνεται...
"Αχ! ἓνα τῶχα, ἓνα μοναχό!
καλοὶ μου Χριστιανοί, δὲν τὸ γλυτόνετε;
Ἐδῶ, στήν ἄλλη κάμαρα κοιμᾶται
καὶ θὰ καῖ... κανεὶς δὲν μὲ λυπᾶται!

"Ἐτσ' ἡ μητέρα, λές, παραλαλεῖ,
καὶ μὲ μαλλιά λυτά, μ' ἄγριο τὸ βλέμμα τῆς
ὄρμα μέσα στῆς φλόγες, 'ζάν τρελλή,
—νοιώθει φωτιά πεῖο πύρινη στὸ αἷμά τῆς—
κ' εὐρέθη τ' ἀκριβὸ παιδί τῆς πάλι.
ἀπ' τῆς φωτιάς στῆς μάνας τὴν ἀγκάλη.

Τοῦ κάκου ἡ φωναὶς κ' ἡ προσευχαίς
ἡ φλόγες γιγαντεύουν καὶ πλαταίνονται!
Τοῦ κάκου θρηνηφοῦν φτωχοί, φτωχαίς
θαρρεῖς πὼς μὲ τὰ δάκρυα πεῖο θερμαίνονται,
θαρρεῖς πὼς μὲ τοὺς θρήνους ἀγριεῖουν
καὶ γλώσσαις μαύραις, πύριναις θεριεῖουν.

Νερά παντοῦ καὶ φλόγες πλημμυροῦν!
Καὶ 'ζάν θεριά, ποὺ ἀλληλοσπαραζόνται,
ὄρμουν μὲ λύσσαν, πάλ' ὑποχωροῦν·
'συχάζουν μιὰ στιγμῇ, μὰ ξαναρπάζονται,
καὶ τὸ νερό, μέσα στὴν πάλη ἐκείνη,
ἀπ' τῆ φωτιά κανεὶς δὲν διακρίνει!

Τὰ σπήτια, ὅπου ἔκαψ' ἡ φωτιά,
ἔμειναν μαῦρα κ' ἔρημα συντρίμματα·
κι' ὅπου κανένας ρίψη μιὰ ματιά,
θὰ 'δῆ γυρνὰ καὶ πεινασμένα θύματα!
Σβύν' ἡ φωτιά, μ' ἀπ' τῶν φτωχῶν τὰ στήθια
μιὰ λέξις πάλι ἀκούεται, «βοήθεια!»

63. Προμηθεύς.

Α'

Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ εἶχον κτισθῆ. Ἡ θάλασσα ἔβρεχε διὰ τῶν κυμάτων τῆς τὰς ἀκτὰς καὶ περιεκύκλου τὰς νήσους, οἱ δὲ ἰχθύες ἐκολύμβων ἐντὸς αὐτῆς καὶ ἐσκίρτων ζωηρῶς.

Ἐξω εἰς τὴν ξηρὰν τὰ πτηνὰ ἐκελάδουν διὰ γλυκειάς φωνῆς πετώντα ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον· οἱ ἄγροὶ ἦσαν καταπράσινοι καὶ τὰ ἄνθη εὐωδίαζον. Διάφορα ζῷα ἔβοσκον εἰς τοὺς λειμῶνας καὶ ἄλλα εἶχον τὰς φωλεάς των εἰς τὰ δάση. Πόσον ὠραία ἦτο ἡ φύσις ὄλη! Ἄλλ' ὅμως οἱ ἄνθρωποι δὲν ἠσθάνοντο τὴν καλλονὴν ταύτην τῆς φύσεως.

Οἱ ἄνθρωποι ἦσαν ἀπολίτιστοι, ἀμαθεῖς· δὲν ἐγνώριζον νὰ προνίζωσι σανίδας ἐκ τῶν κορμῶν τῶν δένδρων· δὲν ἤξευρον νὰ κατασκευάζωσι πλίνθους, οὔτε λίθους νὰ πελεκῶσιν, οὔτε οἰκίας νὰ κατασκευάζωσιν, ἀλλ' ἔζων ἐντὸς σπηλαίων, ὡς ἄγρια θηρία. Δὲν ἐγνώριζον νὰ διακρίνωσιν οὔτε τὸ ἀνθηρὸν ἔαρ, οὔτε τὸ καρποφόρον θέρος, οὔτε τὸ φθινόπωρον μὲ τὰς πολλὰς ὀπώρας του, οὔτε τὸν χειμῶνα μὲ τὸ ψῦχος καὶ τοὺς πάχους του.

Ὁ Προμηθεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Ἰαπετοῦ, ἦτο οὐ μόνον σοφώτατος, ἀλλὰ καὶ λίαν φιλόανθρωπος. Ὅθεν ἐσπλαγχνισθεὶς τοὺς ἀνθρώπους ἠθέλησε νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτοὺς ἐκ τῆς ἀθλιότητος, εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκοντο.

Τότε ἐν τῷ οὐρανῷ ἐβασίλευεν ὁ Ζεὺς.

Οἱ ἄνθρωποι εἰς πάσας τὰς ἐργασίας των εἶχον ἀνάγκην πυρός· ἀλλὰ πῦρ δὲν εὕρισκετο ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ δὲ Ζεὺς δὲν ἤθελε νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς τὸ πολύτιμον τοῦτο ἀγαθόν. Ὁ Προμηθεύς λοιπὸν ἀφῆρσε κρυφίως ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸ πῦρ καὶ ἔφερον αὐτὸ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Οὗτοι δέ, ἀφοῦ ἐσώρευσαν ξύλα, ἤναψαν πυρὰν καὶ εὐχαρίστουν ἐκ βάθους καρδίας τὸν Προμηθεά διὰ τὸ πολύτιμον τοῦτο δῶρον. Ἐκτοτε, ὅτε ἦτο ψῦχος, ἐκάθηντο πέριξ τῆς πυρᾶς καὶ ἑθερμαίνοντο· ἐμαγεύρευον τὴν τροφήν των καὶ ἔτρωγον ἡμέρους τροφὰς καὶ οὐχὶ βαλάνους καὶ ρίζας, ὡς χῆτροι· ἐργάζοντο δὲ καὶ τὸν σίδηρον καὶ κατεσκευάζον ἐξ αὐτοῦ ἄροτρα καὶ διάφορα ἐργαλεῖα.

Ἄλλ' ὁ Ζεὺς, ὡς εἶδεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὰς φλόγας, αἰτινες ἔλαμπον κάτω εἰς τὴν γῆν, ἐνόησεν ὅτι ὁ Προμηθεύς ἀφαιρέσας τὸ πῦρ ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τοὺς ἀνθρώπους· ἀπεπάσισε δὲ νὰ τιμωρήσῃ αὐτὸν σκληρῶς διὰ τὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπην του. Παρέδωκε λοιπὸν τὸν Προμηθεά εἰς τὸν θεὸν Ἡφαιστον καὶ εἰς τοὺς σκληροκαρδίους αὐτοῦ ὑπηρέτας, τὸ Κράτιος καὶ τὴν Βίαν· προσέταξε δὲ αὐτοὺς νὰ ὀδηγήσωσιν αὐτὸν μακρὰν, πολὺ μακρὰν, καὶ νὰ προσηλώτωσιν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ Καυκάσου, τοῦ ἀγρίου ὄρους τῆς Σκυθίας.

Ὁ Ἡφαιστος ἠγάπα τὸν Προμηθεά· ἀλλὰ πῶς ἠδύνατο νὰ παρακούσῃ εἰς τὴν προσταγὴν τοῦ Διὸς;

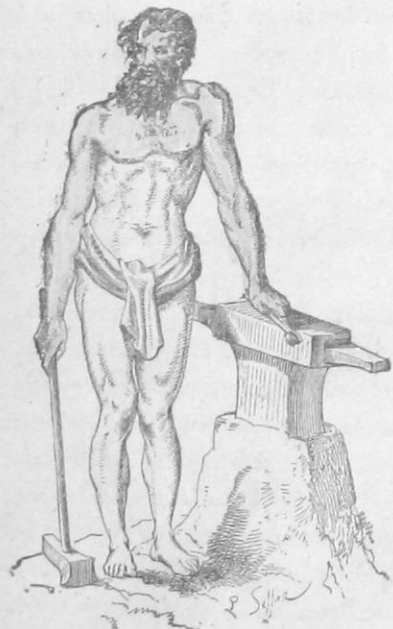
Τέλος ἔφθασαν εἰς τὸν Καυκάσον, καὶ ὁ Ἡφαιστος στραφείς πρὸς τὸν Προμηθεά εἶπε·

— ἌΩ ὑψηλόφρον υἱὲ τῆς Θεμίδος, ἄκων ἀναγ-

κάζομαι νὰ σὲ προσηλώσω δι' ἀλύτων δεσμῶν ἐπὶ τοῦ ἀπανθρώπου τούτου βράχου. Ἐδῶ οὔτε φωνὴν θ' ἀκούσης, οὔτε μορφήν ἀνθρώπου θὰ ἴδης· ἐδῶ θὰ μένης ἀκίνητος καὶ θὰ σὲ φλογίζει ὁ καυστικὸς ἥλιος· θὰ μένης αὔπνος καὶ δὲν θὰ δύνασαι νὰ κάμψης τὸ γόνυ σου. Αὐτὰ ἀπήλαυσας ἐκ τῆς φιλανθρωπίας σου».

Β'

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἥφαιστος μετὰ μεγάλης λύπης προσήρμωσεν εἰς τοὺς βραχίονας, εἰς τὰς κνήμας καὶ εἰς τοὺς μηρούς τοῦ Προμηθέως ἀδιάρηκτα δεσμὰ καὶ ἐκάρφωσεν αὐτὰ ἐπὶ τῶν βράχων· τὸ δὲ στήθος αὐτοῦ διεπέρασε διὰ σφηγός, ἥτις ἦτο ἀδύνατον νὰ θραυσθῇ.

Ἥφαιστος.

Οἱ ἀσπλαγχνοὶ ὑπηρεταὶ τοῦ Ἥφαιστου δὲν ἤρκοῦντο εἰς τὴν σκληρὰν ταύτην ὑπηρεσίαν, ἀλλ' ἐχλεύαζον διὰ πικρῶν λόγων τὸν Προμηθέα. «Κτύπα δυνατὰ, ἔλεγε τὸ Κράτος πρὸς τὸν Ἥφαιστον· σφίγγε, ὅσον δύ-

νασαι· διότι εἶνε πανοῦργος καὶ δύναται νὰ εὕρῃ μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν δεσμῶν νὰ διαφύγῃ».

Ὁ Προμηθεύς ὅμως ὑπέφερε τὰς βασάνους καὶ τοὺς χλευασμοὺς μεγαλοφρόνως, χωρὶς οὐδὲν παράπονον νὰ προφέρῃ, χωρὶς οὐδεὶς στεναγμὸς νὰ ἐκφύγῃ ἐκ τοῦ στήθους αὐτοῦ. Ἄλλ' ὅτε ἀνεχώρησεν ὁ Ἥφαιστος καὶ οἱ σκληροὶ αὐτοῦ ὑπηρεταὶ, ὠδύρετο διὰ τὴν ἀδικον τιμωρίαν, ἣν ἐπέβαλεν εἰς αὐτὸν ὁ Ζεὺς. Αἱ δὲ πνοαὶ τῶν ἀνέμων ἔφερον μακρὰν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης τοὺς στεναγμοὺς αὐτοῦ.

Αἱ Ὠκεανίδες ταραχθεῖσαι ἐκ τῶν κρότων τῆς σφύρας καὶ τῶν ὄδυρμῶν τοῦ Προμηθέως ἦλθον εἰς τὸν Καύκασον καὶ προσεπάθουν νὰ παρηγορήσωσι τὸν Προμηθέα. Καὶ αὐτὸς ὁ γέρον Ὠκεανὸς κινήσας μακρόθεν ἐκ τῆς ὑγρᾶς αὐτοῦ κατοικίας ἦλθε πρὸς τὸν Προμηθέα, καὶ ἀφοῦ ἐστάθη πλησίον του, εἶπε·

«Λυποῦμαι ἐκ καρδίας, Προμηθεῦ, δι' ὅσα πάσχεις· εἶμαι συγγενῆς σου καὶ διὰ τοῦτο σπαράσσεται ἡ καρδιά μου· ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τῆς συγγενείας οὐδένα ἄλλον τιμῶ, ὅσον σέ. Εἰπέ μοι, εἰς τί δύναμαι νὰ σὲ βοηθήσω;»

Ὁ δὲ Προμηθεύς ἰδὼν τὸν Ὠκεανὸν εἶπε·

«Τί βλέπω; Καὶ σύ, Ὠκεανέ, ἦλθες νὰ ἴδης τὴν ἀθλιότητά μου; ἰδὲ πῶς με ἀντήμειψεν ὁ Ζεὺς, ἐμὲ τὸν φίλον του, ὅστις τὸν ἐβοήθησα, διὰ νὰ καταλάβῃ τὸν θρόνον».

Ἐπειτα ὁ Ὠκεανὸς προσεπάθησε νὰ καταπέσῃ τὸν Προμηθέα νὰ ὑποτάσσῃται εἰς τὸν Δία καὶ νὰ περιορίζῃ

τὴν ὑπερήφανον γλῶσάν του. Ὑπέσχετο δὲ ὅτι αὐτὸς
θὰ μεσιτεύσῃ, διὰ νὰ καταπαύσῃ ὁ Ζεὺς τὴν ὀργὴν του.

Ἐπὶ Προμηθεὺς ὁμῶς ἀπεκρίθη·

«Οὐδὲν κακὸν ἔπραξα, διὰ νὰ μετανοήσω. Τὸ μόνον
σφάλμα μου εἶνε ὅτι πολὺ ἠγάπησα τοὺς ἀνθρώπους

Τρομερὸς γόνυ ἔτρωγε τὸ ἥπαρ τοῦ Προμηθεύς.

καὶ εὐηργέτησα αὐτούς. Οἱ ἄνθρωποι ἦσαν δυστυ-
χεῖς καὶ ἀξιοὶ οἴκτου. Εἶχον ὀφθαλμούς καὶ δὲν
ἔβλεπον, ἀκούοντες δὲν ἤκουον, καὶ οὐδὲν ἔργον ἔπρατ-
τον φρονίμως. Ἐγὼ ἐδίδαξα αὐτοὺς τὰς ἀνατολάς καὶ
δύσεις τῶν ἀστέρων· ἐδίδαξα αὐτοὺς νὰ ἀριθμῶσιν,
ἐπενόησα δι' αὐτοὺς τὰ γράμματα καὶ δι' αὐτῶν ἐνί-

σχυσα τὸ μνημονικὸν αὐτῶν· ἔζηυξα τοὺς βοῦς εἰς τὸ
ἄροτρον, διὰ ν' ἀνακουφίσωσι τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς δὲ
ἵππους ἔζηυξα εἰς τὸ ἄρμα. Ἐδίδαξα τοὺς ἀνθρώπους
νὰ ναυπηγῶσι τὰ θαλασσοπλάνητα πλοῖα, διὰ νὰ
πλέωσιν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· ἐδίδαξα αὐτοὺς νὰ μετα-
χειρίζωνται φάρμακα εἰς τὰς ἀσθενείας των· ἐδίδαξα
αὐτοὺς νὰ ἐξορύττωσιν ἐκ τῆς γῆς χρυσόν, σίδηρον,
ἄργυρον, χρυσὸν καὶ νὰ κατεργάζωνται αὐτούς. Μάθε
τέλος, φίλε Ὠκεανέ, ὅτι πᾶσαι αἱ τέχναι τῶν ἀνθρώ-
πων ἐκ τοῦ Προμηθεύς προήλθον·

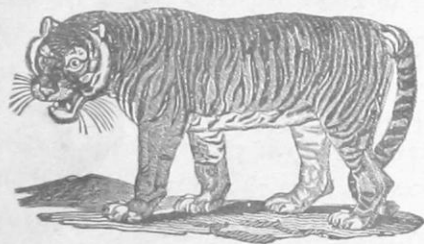
Ὁ Ζεὺς, διὰ νὰ τιμωρήσῃ σκληρότερον τὸν Προ-
μηθεά, ἔστειλε τρομερὸν γῦπα, ὅστις καθ' ἐκάστην
ἔτρωγε τὸ ἥπαρ αὐτοῦ. Ἡῤῥανε δὲ τοῦτο τὴν νύκτα
καὶ οὕτως ἡ φρικτὴ βία οὐδέποτε ἔπαυε.

Ἐπὶ διασχίλια ἔτη ἐβασανίζετο ἐπὶ τοῦ Καυκάσου ὁ
φιλόανθρωπος καὶ ὑπερήφανος Προμηθεύς. Τέλος δὲ ὁ
Ἡρακλῆς διερχόμενος ἐκεῖθεν ἐφόνησε τὸν γῦπα, καὶ
συντρίψας τὰ σιδηρᾶ δεσμὰ ἠλευθέρωσε τὸν Προμηθεά.

64. Τίγρις.

Ἡ τίγρις εἶνε ἀγριώτατον σαρκοφάγον ζῷον.
Ὅμοιάζει πολὺ πρὸς τὴν γαλῆν, ἀλλ' εἶνε μεγα-
λειτέρα αὐτῆς. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς τίγριδος, ὡς
καὶ οἱ τοῦ λέοντος, εἶνε ζωηρότατοι καὶ σπινθη-
ροβόλοι· ἡ γλῶσσα αὐτῆς εἶνε αἰμόχρους, οἱ ὀδόν-
τες ὀξύτατοι καὶ οἱ ὄνυχες ἰσχυρότατοι.

Ἡ τίγρις εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κοιλίαν ἔχει τρίχας λευκάς. Τὸ λοιπὸν τρίχωμα αὐτῆς εἶνε

Τίγρις.

ξανθὸν καὶ φέρει μελαίνας κηλίδας ἢ ραβδώσεις ἀπὸ τῆς ράχεως πρὸς τὴν κοιλίαν.

Ἡ τίγρις ζῆ εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἀσίας καὶ γεννᾷ 4 ἢ 5 σκύμους, τοὺς ὁποίους προφυλάττει μετὰ μεγάλης στοργῆς.

Ἡ τίγρις εἶνε περισσότερο τοῦ λέοντος αἰμοβόρος καὶ αἰμοχαρῆς, διότι, πεινῶσα καὶ μὴ, ἐπιπίπτει κατὰ τῶν ἄλλων ζῴων καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἀφοῦ δὲ συλλάβῃ τὸ θῆμά της, ἀπορροφᾷ μετὰ μεγάλης ἡδονῆς τὸ αἷμα αὐτοῦ, ἐνῶ συγχρόνως ἐκβάλλει ἀγρίας κραιugas χαρᾶς.

Ἡ τίγρις θηρεύεται διὰ τὸ ὠραῖον αὐτῆς δέρμα. Τὸ κυνήγιον δμως αὐτῆς εἶνε πολὺ ἐπικίνδονον καὶ γίνεται διὰ τινος ἀγρίου ζώου, τοῦ ἐλέφαντος, ὃν φοβεῖται ἡ τίγρις.

65. Ἡ ὕαλος.

Αἱ πρῶται ὕλαι, ἐκ τῶν ὁποίων κατασκευάζονται ἡ ὕαλος, εἶνε ἄμμος, ἄργιλλος, ἄσβεστος καὶ πότασσα.

Αἱ ὕλαι αὗται, ἐὰν τεθῶσιν ἐντὸς λέβητος καὶ θερμανθῶσιν ἰσχυρῶς, τήκονται βαθμηδόν· ἀναμιγνυόμεναι δὲ ἀποτελοῦσιν ὑγρὸν βαρύτερον. Ἐὰν αἱ ὕλαι, τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται πρὸς κατασκευὴν τῆς ὕαλου, εἶνε καθαραί, τὸ ὑγρὸν τοῦτο εἶνε ἄχρουν· ἐπειδὴ δμως ἡ ἄμμος καὶ πρὸ πάντων ἡ ἄργιλλος περιέχουσιν ἀκαθαρσίας, ἡ τετηκυῖα ὕαλος ἔχει χρῶμα ὑποπράσινον.

Ἀφοῦ τακῶσιν αἱ ἀνωτέρω ὕλαι, ὁ ἐργάτης λαμβάνει μακρὸν σιδηροῦν σωλῆνα, ὅστις κατὰ τὸ ἐν ἄκρον φέρει ξυλίνην λαβήν. Διὰ τοῦ σωλῆνος τούτου λαμβάνει ἐκ τοῦ λέβητος ποσότητά τινα τῆς τετηκυίας ὕλης καὶ ἐμφυσᾷ ἐν τῷ σωλῆνι. Τότε ἡ μαλακὴ καὶ σχεδὸν ὑγρὰ μάζα ἐξογκοῦται εἰς σχῆμα ἀπίου· εἶτα δὲ διὰ διαφόρων μέσων ὁ ἐργάτης δίδει εἰς αὐτὴν τὸ κατάλληλον σχῆμα. Ἐκ τῆς ἰδίας μάζης κατασκευάζονται καὶ αἱ ὕαλοι τῶν παραθύρων, διὰ μέσου τῶν ὁποίων εἰσέρχεται τὸ φῶς εἰς τὰ δωμάτια.

Ἡ κατασκευὴ τῶν ὕαλοπινάκων εἶνε ἀπλουστάτη. Ὁ ἐργάτης λαμβάνει εἰς τὸ ἄκρον τοῦ

γνωστοῦ σωλῆνος ποσότητά τινα ἐκ τῆς τεττηκυίας ὕλης, ἐμφυσᾷ ἐν αὐτῷ καὶ ἐξογκώνει τὴν μᾶζαν εἰς σχῆμα κυλίνδρου. Μετὰ ταῦτα ἀποκόπτει τὰ δύο ἄκρα τούτου καὶ ἔχει τοιοιτοτρόπως τέλειον ἐξ ὑάλου κύλινδρον. Διὰ τὸ νὰ μεταβάλη δὲ τὸν κύλινδρον τοῦτον εἰς πλάκα, σχίζει αὐτὸν κατὰ μῆκος καὶ βάλλει ἐντὸς κλιθάνου ἀρκούντως θερμοῦ, διὰ τὸ νὰ γίνῃ μαλακός. Καθ' ὅσον ἡ ὑαλος γίνεται μαλακωτέρα, ὁ ὑαλοποιὸς ἐκτείνει τὸν κύλινδρον διὰ τινος ξυλίνου κανόνος· τελευταῖον δὲ ἰσοπεδοῖ αὐτὸν διὰ σιδηρᾶς πλακός.

Τὴν ὑαλον φροντίζουνσι νὰ ψυχραίνωσι βραδύτατα, διότι ἄλλως καθίσταται λίαν εὐθραυστος.

Ὁ κρύσταλλος εἶνε εἶδος ὑάλου, ἣτις χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν ἀντικειμένων πολυτελείας. Ὁ κρύσταλλος παρασκευάζεται ἐξ ἄμμου λευκῆς, ποτάσης καὶ ὀξειδίου μολύβδου. Εἶνε διαφανέστερος τῆς κοινῆς ὑάλου καὶ ἔχει βᾶρος μεγαλείτερον· ἐξ αὐτοῦ δὲ δύναται τις νὰ διακρίνη τὸν κρύσταλλον ἀπὸ τὴν ὑαλον.

66. Τὰ ἡφαίστεια.

Ἐσπέραν τινά, περὶ τὸ τέλος τοῦ δείπνου, ὁ Γεώργιος διηγείτο εἰς τὸν πατέρα του ὅ,τι εἶχεν ἀναγνώσῃ ἐν τῷ βιβλίῳ του τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Ἄνεγνωσα σήμερον, ἔλεγεν, ὅτι τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Γῆς εἶνε πεπυρακτωμένον. Θαυμάζω πῶς δύναται νὰ συμβαίῃ τοιοῦτόν τι!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔφερον ἡ ὑπηρέτρια τὰ ἐπιδόρπια, τέσσαρα ὠραῖα μῆλα ἐψημένα. Ἡ μήτηρ ἔλαβεν ἐν ἐκ τῶν μῆλων καὶ ὁ πατήρ ἐπίσης· ὑπελείποντο δὲ δύο ἀκόμη.

Εἰς τὴν τράπεζαν παρεκάθητο καὶ ὁ Μιχαήλ, ὁ νεώτερος τοῦ Γεωργίου ἀδελφός, ὅστις ἦτο ὀλίγον λαίμαργος. Οὗτος ἤρπασε τὸ μεγαλιέτερον ἐκ τῶν δύο μῆλων, τὰ ὁποῖα εἶχον μείνη, καὶ τὸ ἐδάγκασε μετὰ σπουδῆς· ἀλλ' ἀμέσως ἀφῆκεν αὐτὸ φωνάζων. Τὸ μῆλον ἐφαίνετο σχεδὸν ψυχρόν, ὅταν ἤγγιζέ τις αὐτὸ διὰ τῶν δακτύλων· ἀλλὰ τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ ἔβραζεν ἀκόμη, καὶ ὁ Μιχαήλ διὰ τοῦτο εἶχε καύση τὸ στόμα του.

Πάντες ἐγέλασαν διὰ τὸ πάθημα τοῦ λαίμαργου. Ὁ δὲ πατήρ, ἀφοῦ ἔλαβε τὸ μῆλον τοῦ Μιχαήλ, εἶπε·

Ἡ ὑπηρέτρια ἔφερον εἰς τὴν τράπεζαν τὰ ἐπιδόρπια.

Ἦρπασε τὸ μεγαλιέτερον μῆλον.

— Παρατηρήσατε, τέκνα μου, τὸ μῆλον τοῦτο ἔχετε ἐν σμικρῷ τὴν εἰκόνα τῆς Γῆς. Τὸ μῆλον

Ἀφῆκεν αὐτὸ
φρονάξων.

τοῦτο διδάσκει ὑμᾶς ἀκριβῶς ὅ,τι θέλετε νὰ μάθητε. Ἡ Γῆ εἶνε στρογγύλη ὡς τὸ μῆλον καὶ ὡς αὐτὸ ψυχρὰ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ὥστε δὲν δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς θερμότητα.

— Ἴδού, ἀνέκραξε τότε ὁ Μι-

χαήλ, ἐπὶ τοῦ μήλου ἐκάθισε μυῖα.

— Καὶ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, ἐπανελάβεν ὁ πατήρ, ὁμοιάζομεν πρὸς τὴν μυῖαν ταύτην, καὶ ὡς αὐτὴ δὲν ὑποπεύομεν τὴν ἐσωτερικὴν τῆς Γῆς θερμότητα. Ἐν τούτοις οἱ σοφοὶ ἀνεκάλυψαν πρὸ πολλοῦ τὴν ὑπαρξίν τῆς θερμότητος ταύτης, ὅτι δηλαδὴ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Γῆς εἶνε τετηγμένον καὶ πεπυρακτωμένον, ὡς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ μήλου τούτου. Ἐὰν σκάψωμεν μέχρι βάθους 30 μέτρων, θὰ αἰσθανθῶμεν ὀλίγον τι περισσοτέραν θερμότητα, παρ' ὅσῃν αἰσθανόμεθα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς. Ἐὰν κατέλθωμεν βαθύτερον, θὰ αἰσθανθῶμεν τὴν θερμότητα αὐξάνουσαν· εἰς βάθος δὲ 1500 μέτρων εἶνε ἀδύνατον νὰ ζήσωμεν.

Τώρα, ἐὰν ἠδυνάμεθα νὰ ἀνοίξωμεν εἰς μέρος τι τῆς Γῆς ὀπὴν βαθυτάτην, γνωρίζετε τί θὰ ἐγίνετο; Ὅχι βεβαίως. Παρατηρήσατε τὸ μῆλον

τοῦ Μιχαήλ. Ἐκ τῶν ὀπῶν, ἃς ἤνοιξαν οἱ μικροὶ αὐτοῦ ὀδόντες, βλέπετε ὅτι ἐξέρχονται ἄτμοι καὶ

ταυτοχρόνως ὑγρὸν τι καίον, τὸ ὁποῖον τρέχει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ μήλου. Τοῦτο ἀκριβῶς θὰ συνέβαινεν, ἐὰν οἱ ὀδόντες τοῦ μικροῦ μας λαι-

Ἡφαίστειον (Βεσοῦβιος)

μάργου ἦσαν τόσον ὀξεῖς, ὥστε νὰ διατρυπήσωσι τὴν Γῆν. Τοιαῦται ὀπαὶ εἶνε φυσικῶς ἐσχηματισμένοι ἐπὶ τῶν κορυφῶν ὀρέων τινῶν, ἅτινα καλοῦνται ἡφαίστεια. Αἱ ὀπαὶ αὗται ὀνομάζονται κρατῆρες τῶν ἡφαιστειῶν· ἐξ αὐτῶν δ' ἐξέρχεται καπνὸς καὶ ρευστὴ τις μᾶζα πεπυρακτωμένη, καλουμένη λάβα.

— Λοιπόν, εἶπεν ὁ Γεώργιος, οἱ ὀδόντες τοῦ Μιχαήλ ἐσχημάτισαν ἐπὶ τοῦ μήλου ἡφαίστεια;

— Μάλιστα, εἶπεν ὁ πατήρ. Καὶ τὰ ἡφαίστεια ταῦτα εἶνε τρία, ὅσα καὶ ἐν Εὐρώπῃ. Ἴδού ὁ Βεσοῦβιος, ἰδού κατωτέρω ἢ Αἴττη καὶ ὑψηλότερον ἢ Ἐκλα. Ἐχεις λοιπόν Μιχαήλ τὴν Γῆν ἐντὸς τοῦ πινακίου σου. Τώρα θὰ ἐκρύψω

πλέον τὸ μῆλόν σου καὶ δύνασαι νὰ φάγῃς αὐτό·
μετὰ δὲ ταῦτα θὰ μοὶ εἴπῃς ὅ,τι σὲ ἐδίδαξα.

67. Εὐγνωμοσύνη.

Ἔινε Κυριακὴ. Εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ εἰς τὰς πλατείας
τοῦ χωρίου τὰ παιδιά παίζουν, τρέχουσιν ἐδῶ καὶ
ἐκεῖ. Ὅποια εὐχαρίστησις νὰ διασκεδάξῃ τις τὴν Κυ-
ριακὴν, ἀφοῦ ὄλην τὴν ἑβδομάδα εἰργάσθη κατῆμενος
ἐπὶ τῶν θρανίων τοῦ σχολείου!

Ἄλλ' ἰδοὺ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης βαδίζει βρα-
δέως παιδίον τι, ἐπὶ δὲ τοῦ ὤμου του στηρίζεται γέρον
τις, τὸν ὅποιον ὀδηγεῖ μετὰ προσοχῆς.

Ἐπὶ τοῦ ὤμου
τοῦ στηρίζεται
γέρον τις.

Ὁ γέρον εἶνε ὁ θετὸς πατὴρ τοῦ
παιδίου· ἐγήρασε πλέον, δὲν βλέπει
καὶ τὸ παιδίον ὀδηγεῖ αὐτὸν εἰς τὸν
δρόμον. Ἡ ζωὴ τοῦ γέροντος διατη-
ρεῖται ἀκόμη χάρις εἰς τὰς προσπα-
θείας τοῦ μικροῦ παιδίου. Ἐνῶ τὰ
συνομήλικά του παιδιά τρέχουσιν, πη-
δῶσι καὶ παίζουν, ἐκεῖνο συνοδεύει
πάντοτε τὸν γέροντα. Δὲν γνωρίζει

πλέον τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ παιγνιδίου· αἰσθάνεται
ὅμως εὐχαρίστησιν τινα πολὺ ἀνωτέραν διὰ τὴν ἀφο-
σίωσιν, τὴν ὁποίαν δεικνύει πρὸς τὸν γέροντα.

Ὁ βραχίον τοῦ γέροντος εἶνε βαρὺς καὶ ὁ ὤμος τοῦ
παιδίου κλίνει· ἀλλὰ τὸ παιδίον οὐδὲν λέγει. Ἐνίοτε ὁ

τυφλὸς γέρον τὸ ἐρωτᾷ. Ἀδὲν σὲ βαρύνω, παιδίον μου;
δὲν σὲ κουράζω;»

«Μὴ ἀνησυχεῖτε, ἀποκρίνεται τὸ παιδίον. Ἐἶσθε
δι' ἐμὲ δευτέρως πατήρ. Μήπως ἡ χεὶρ τοῦ πατρὸς
εἶνε ποτε βαρεῖα διὰ τὸν βραχίονα τοῦ υἱοῦ;»

Τώρα πλέον ὁ γέρον ἀπέθανε. Τὸ παιδίον ἔγινεν
ἀνὴρ· ἀλλ' ἡ εὐγενὴς του καρδιά δὲν ἤλλαξε· δὲν
ἐλησμονήσῃ τὸν γηραιὸν του φίλον, εἰς τὸν ὅποιον εἶχεν
ἀφιερῶσιν τὰ παιδικὰ του ἔτη. Ὁ ὤμος του κλίνει
ἀκόμη, ὡς νὰ στηρίζῃ τὴν τρέμουσαν χεῖρα τοῦ
γέροντος.

68. Παιδίον καὶ ἡλιοτρόπιον.

Παιδίον.

Ἐπερήφανόν μου ἄνθος, δὲν μοῦ λέγεις, τάχα ποῖα
σὲ παρακινεῖ αἰτία,
πάντοτε τὸ μέτωπόν σου, τὸ μ' ἀκτίνας ἐστεμμένον,
νὰ τὸ ἔχῃς πρὸς τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας ἐστραμμένον;

Ἡλιοτρόπιον.

Πρὸς τὸν ἥλιον γυρίζω πάντοτε τὴν κεφαλὴν μου,
ἐπειδὴ καὶ εἰς ἐκεῖνον χρεωστωὴ τὴν ὑπαρξίν μου·
ἴδέ τον, φλόγας ζωογόνους ἐκ τοῦ ὕψους του ἀφίνει
καὶ ἐπάνω μου τὰς χύνει... ✕

Τὰς χρυσὰς αὐτοῦ ἀκτίνας εἰς τὸ πρόσωπόν μου ρίπτει
καὶ μ' ἀκτίνας τὸ καλύπτει...

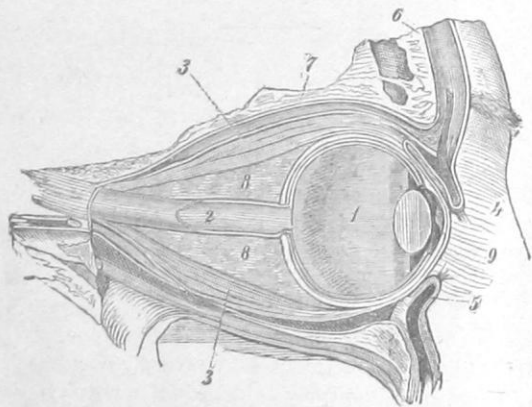
Ἄν αὐτὸς δὲν μ' ἐβοήθει, δὲν θὰ μ' ἐβλεπες νὰ θάλλω·
ὡστε στρέφον πρὸς ἐκεῖνον, φίλε μου, δὲν κάμνω ἄλλο,
παρὰ μόνον τοῦ ἐκφράζω

τὴν εὐγνωμοσύνην, ὅπου ἐνδομύχως δοκιμάζω.

Τὸ παράδειγμά μου τοῦτο καὶ σύ, φίλε μου, μιμήσου κ' ἔχε πάντοτε τὸ ὄμμα καὶ τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς σου ἐστραμμένον πρὸς Ἐκεῖνον, ὅστις πάντα κυβερνᾷ κ' ὑπὲρ σοῦ κ' ὑπὲρ τῶν ἄλλων φιλανθρώπως μεριμνᾷ.

69. Ὁφθαλμός—Οὖς.

Ἐν πάντων τῶν ὀργάνων τοῦ ἡμετέρου σώματος τὸ λεπτότερον καὶ τὸ μαῖλλον εὐαίσθητον εἶνε ὁ ὀφθαλμός. Ὅθεν καὶ περὶ αὐτοῦ προϋνόησεν ὁ Θεός, ἵνα προφυλάσσεται ἐντελέστατα.

Ὁφθαλμός.

Οἱ ὀφθαλμοὶ εἶνε σφαιρικοὶ βολβοὶ κείμενοι ἐντὸς κοιλοτήτων τοῦ προσώπου, αἵτινες καλοῦνται κόγχαι. Ἴνα δὲ μὴ τρίβωνται ἐπὶ τῶν ὀστέων τῶν κογχῶν, περιβάλλονται ὑπὸ παχέος στρώματος λίπους.

Ἄνωθεν τῶν ὀφθαλμῶν κεῖνται ἐν εἴδει τόξων αἱ ὄφρρες, αἵτινες κωλύουσι τὸν ἰδρῶτα τοῦ μετώπου νὰ κατέρχεται εἰς αὐτούς. Ἐμπροσθεν οἱ ὀφθαλμοὶ προφυλάσσονται ὑπὸ τῶν βλεφάρων, ἅτινα καὶ εἰς τὸν ἐλάχιστον κίνδυνον κλείονται καὶ προφυλάττουσιν αὐτούς. Περὶ τὰ χεῖλη δὲ τῶν βλεφάρων ὑπάρχουσι τρίχες, αἱ βλεφαρίδες, διὰ τῶν ὁποίων τὰ βλέφαρα κλείονται ἀσφαλέστατα.

Δὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν πάντα τὰ μέρη τοῦ ὀφθαλμοῦ, διότι πολλὰ κεῖνται ἐντὸς αὐτοῦ. Τὰ ἐξωτερικὰ μέρη, τὰ ὁποῖα δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν, εἶνε ὁ σκληρὸς χιτῶν, ἡ ἴρις καὶ ἡ κόρη.

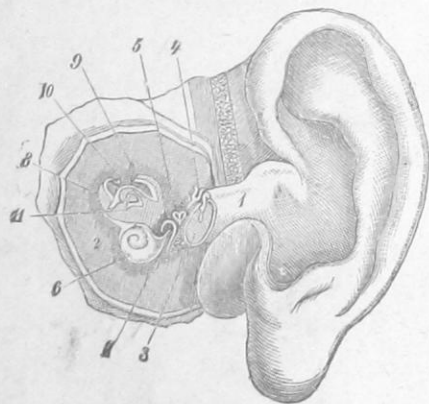
Σκληρὸς χιτῶν ὀνομάζεται τὸ ἐξωτερικὸν περιβλημα τοῦ ὀφθαλμοῦ, τὸ ὁποῖον εἶνε λευκὸν καὶ ἀδιαφανές. Εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ ὀφθαλμοῦ ὁ σκληρὸς χιτῶν μεταβάλλει σύστασιν καὶ γίνεται διαφανής· ἐπικαλύπτει δὲ τὸν ὀφθαλμὸν ὡς κυρτὴ ὕαλος ὥρολογίου καὶ καλεῖται κερατοειδὴς χιτῶν.

Ἡ ἴρις εἶνε τὸ στρογγύλον καὶ κεχρωματισμένον μέρος τοῦ ὀφθαλμοῦ Ἡ ἴρις ἔχει διάφορον χρῶμα, γλαυκόν, μέλαν, καστανόν. Ἐκ τοῦ χρώματος δὲ τούτου ὀνομάζονται καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ γαλανοί, μαῦροι, καστανοί.

Ἡ δὲ κόρη εἶνε μικρὰ στρογγύλη ὀπή, ἣτις κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἰριδος καὶ ὁμοιάζει πρὸς μέλαν τι σημεῖον. Ἡ ὀπή αὕτη διαστέλλεται ἢ συ-

στέλλεται ἀναλόγως τῆς ζωηρότητος τοῦ φωτός.

Ὁ ὀφθαλμός εἶνε ὄργανον πολυτιμότατον. Ἄνευ αὐτοῦ δὲν θὰ ἐβλέπομεν τὰ ὠραία χρώματα καὶ τὰ ποικιλώτατα σχήματα τῶν ἀντικειμένων. Ἄνευ αὐτοῦ δὲν θὰ ἐθαυμάζομεν τὴν ὠραίαν φύσιν, κάτω μὲν τὰ ποικιλώτατα ἀντικείμενα καὶ φαινόμενα τῆς γῆς, ἄνω δὲ τὸ μεγαλοπρεπέστατον νυκτερινὸν θέαμα τοῦ ἀστερόεντος οὐρανοῦ. Ἄς εὐχαριστῶμεν λοιπὸν τὴν Πανάγαθον Θεὸν διὰ τὸ δῶρον τοῦτο, δι' οὗ τοσαύτας ἀπολαύσεις λαμβάνομεν, καὶ ἄς προσέχωμεν νὰ μὴ βλάψωμεν αὐτό.

οὺς.

μικρὰς λεπτοτάτης μεμβράνης, ἧτις εἶνε τεταμένη ὡς ἡ μεμβράνα τοῦ τυμπάνου· πάλλεται δὲ καὶ εἰς τὸν ἐλάχιστον θόρυβον.

Τὸ οὖς ἀναπτύσσεται εἰς τὰ ἔκτος ἐν εἰδει κόγχης, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ὑπάρχει ὀπή, καλουμένη ἀκουστικός πόρος. Ὁ ἀκουστικός πόρος εἰς τὸ βάθος κλείεται διὰ

Διὰ νὰ προφυλάσσηται τὸ οὖς ἀπὸ τὰ ἔντομα, τὰ ὁποῖα θὰ εἰσῆρχοντο εἰς αὐτό, ὁ ἀκουστικός πόρος φέρει μικρὰς τρίχας ἐν εἰδει κιγκλίδων· πρὸς τούτοις δὲ ἐντὸς αὐτοῦ ἐκκρίνεται καὶ ὕλη τις κιτρίνη καὶ πικρά, *κυστέλη* καλουμένη, ἧτις ἐμποδίζει τὴν εἴσοδον ἐπιβλαβῶν ἀντικειμένων. Καὶ τὸ οὖς εἶνε ὄργανον πολυτιμότατον· δι' αὐτοῦ ἀκούομεν τὴν γλυκεῖαν φωνὴν τῶν προσφιλῶν ἡμῖν προσώπων· δι' αὐτοῦ ἐπίσης ἀντιλαμβανόμεθα τῆς θείας ἀρμονίας τῆς μουσικῆς καὶ τέρπομεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν.

70. Αἱ Σειρήνες.

Αἱ Σειρήνες ἦσαν θυγατέρες τῆς *Μελπομένης* καὶ τοῦ *Ἀχελῷου*. Ἐνῶ ποτε ἔπαιζον ἐν *Σικελίᾳ* μετὰ τῆς *Περσεφόνης*, ἀφῆκαν αὐτὴν δειλῶς νὰ ἀρπασθῆ ὑπὸ τοῦ *Πλούτωνος*· ἡ δὲ *Δημήτηρ* ὀργισθεῖσα μετεμόρφωσεν αὐτὰς εἰς τέρατα, τὰ ὁποῖα διετήρησαν μόνην τὴν παρθενικὴν μορφήν τῶν *Σειρήνων*.

Αἱ Σειρήνες κατόκησαν παρὰ τὰ *Τυρρηνικὰ* παράλια τῆς *Ἰταλίας* εἰς τινὰ χαριεστάτην νῆσον, ἧτις ἐλέγετο *Ἀνθέμουσα*. Ἦσαν δὲ τρεῖς· ἡ *Παρθενόπη* ἐκίθαρξεν, ἡ *Λευκωσία* ἠῦλει, ἡ δὲ *Λίγεια* ἐμελῶδει. Τοιαύτη δὲ ἀπετελεῖτο συναυλία καὶ μουσική, ὥστε οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων φθάνων ἐκεῖ ἠδύνατο ν' ἀντιστῆ πρὸς τὰ γόητρα τῆς μολπῆς των καὶ νὰ μὴ λη-

σμονήση πατρίδα, φίλους, γονεῖς, καταλείπων τὸ πλοῖον αὐτοῦ εἰς σκοπέλους καὶ τὴν ζωὴν του εἰς πάντα θάνατον.

Ἦλθομεν ἐκεῖ, εἶδομεν μακρόθεν τὸ κάλλος αὐτῶν τὸ ἀμύθητον· εἶδομεν κατακεκαλυμμένην τὴν νῆσον ὑπὸ λευκῶν ὀστῶν ἀνθρώπων· λεπτὴ εὐώδης αὔρα ἔφερε μέχρις ἡμῶν τῆς οὐρανιας μουσικῆς των τοὺς πρῶτους μελιχροὺς τόνους. Αἱ χεῖρες ἠτόνησαν· αἱ κῶπαι ἔπληττον τὴν γαληνιώσαν θάλασσαν ὡς λιπόθυμοι· εἶτα δὲ ἠγέρθησαν ἅπαντες ἔνθεοι προσβλέποντες τὰς Σειρήνας. Καὶ πρῶτος ὁ νεαρὸς Βοῦτος, ἑταῖρος ἡμῶν, ἔμμανῆς ὑπὸ τοῦ μέλους των ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν πλέων πρὸς αὐτάς. Οὐδεὶς παρεκώλυεν αὐτόν· ἀλλ' ἀνελάβομεν τὰς κώπας ἐν μέθῃ μαγικῇ, καὶ ἡ Ἀργὴ ἐφέρετο πετῶσα πρὸς τὴν ἄρρητον ἀρμονίαν τῶν Σειρήνων. Τὸ πᾶν ἐλησμονήθη, τὸ πᾶν ἀπώλετο· τί ὁ μέλλων θάνατος ἀπέναντι τοῦ ἀκουομένου μέλους; *Ἄς ἀπεθνήσκομεν.

Αἶφνης ἀπὸ τῆς πρῶρας τῆς ἀργοῦς ἠκούσθη ἄλλη μολπῆ, ἄλλη μελωδία, ἄλλος τόνος οὐράνιος. *Ἦτο ὁ Ὀρφεύς. Ὁπίσθιον μέλος ἀπὸ τὰ χεῖλη του, ὁποῖος τόνος ἀπὸ τῆς λύρας του, ὅποια ἀρμονία ἦτο ἐκείνη! Μικρὸν καὶ αἱ κῶπαι πάλιν ἐστῆσαν. Οἱ Ἀργοναῦται ἐστράφησαν πρὸς τὸν Ὀρφέα. Ὁ Ὀρφεύς, ὡς θεός, ἠγωνίζετο πρὸς τὰς Σειρήνας. Εἰς τὴν μεγίστην ἀνάτασιν τῆς φωνῆς τοῦ ἀθανάτου μελωδοῦ ἡ Ἀργὴ ὠμίλησεν, αἱ δὲ Σειρήνες νικηθεῖσαι ἔπεσον εἰς τὸ κῦμα καὶ ἀπέλιπιδες ἐπνίγησαν. Ἐσώθημεν

71. Καταμέτρησις τοῦ χρόνου.

Ἡ διαίρεσις τοῦ ἔτους εἰς μῆνας, ἐβδομάδας καὶ ἡμέρας εἶνε λίαν ὠφέλιμος διὰ τὴν καλὴν χρῆσιν τοῦ χρόνου καὶ τὴν διανομὴν τῆς ἐργασίας. Ἄλλὰ δὲν ἀρκεῖ μόνη αὕτη ἡ διαίρεσις. Καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἔχομεν πλῆθος ἀσχολιῶν διαφορῶν· πρέπει λοιπὸν καὶ ἡ ἡμέρα νὰ εἶνε ἀκριβῶς διηρημένη, ἵνα παρακολουθῶμεν τρόπον τινὰ βῆμα πρὸς βῆμα τὸν φεύγοντα χρόνον.

«Τί ὥρα εἶνε;» Συχνότατα κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας κάμομεν τὴν ἐρώτησιν ταύτην. Ἀπαντῶμεν δ' εἰς αὐτὴν εὐκόλως, διότι ὑπάρχουσι τὰ ὠρολόγια.

Ἄλλοτε πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῶν ὠρολογίων πρὸς καταμέτρησιν τοῦ χρόνου μετεχειρίζοντο τὰ ἡλιακὰ ὠρολόγια καὶ πρὸ τούτων τὴν κλεψύδραν.

Ἡ κλεψύδρα συνίστατο ἐκ δοχείου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ κάτω μέρος ἔφερε μικρὰν ὀπήν. Τὸ ὕδωρ τοῦ δοχείου ρέον ἐκ τῆς ὀπῆς ἐκείνης ἐχρησίμευε πρὸς καταμέτρησιν χρονικοῦ τινος διαστήματος. Παρὰ τοῖς Ἑλλήσι καὶ Ῥωμαίοις π. χ. οἱ δικαζόμενοι ἐν τοῖς δικαστηρίοις εἶχον ὠρισμένον χρόνον διὰ νὰ ὀμιλήσωσιν· ὁ χρόνος δ' οὗτος ἐμετρεῖτο διὰ τῆς κλεψύδρας· ὅτε δηλ. τὸ ὕδωρ τῆς κλεψύδρας ἐξηντλεῖτο, ὤφειλε νὰ περατωθῇ καὶ ἡ ἀγόρευσις.

Τὸ ἡλιακὸν ὥρολόγιον σύγκειται ἐξ ἐπιπέδου ἐπιφανείας (τοίχου ἢ πίνακος ξυλίνου), ἣτις εἶνε ἐκτεθειμένη εἰς τὸν ἥλιον καὶ εἰς τὸ κέντρον φέρει μετάλλινον δείκτην. Ὁ δείκτης οὗτος φωτιζόμενος ὑπὸ τοῦ ἡλίου ρίπτει ἐπὶ τοῦ ὥρολογίου σκιάν, τῆς ὁποίας ἡ διεύθυνσις καὶ τὸ μῆκος εἶνε διάφορα κατὰ τὰς διαφοροὺς ὥρας τῆς ἡμέρας· ἡ σκιά δὲ αὕτη χρησιμεύει,

Ἡλιακὸν ὥρολόγιον.

ἵνα δεικνύῃ τὴν πάροδον τῶν ὥρῶν τῆς ἡμέρας. Ἡ ἐφευρέσις τοῦ ἡλιακοῦ ὥρολογίου ἀποδίδεται εἰς Ἑλληνας σοφοὺς, οἵτινες ἤκμασαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 200 ἔτη π. Χ. Πολὺ δὲ βραδύτερον ἐφευρέθησαν τὰ ἐν χρήσει νῦν ὥρολόγια.

Ἡ ὥρολογοποιία ἔλαβε σήμερον μεγίστην ἀνάπτυξιν· εἶνε δὲ διαδεδομένη ἰδίως ἐν Ἑλβετίᾳ.

Τὰ ἐν χρήσει νῦν ὥρολόγια φέρουσιν, ὡς γνωστόν, δύο βελόνας, δι' ὧν δεικνύονται αἱ ὥραι. Αἱ βελόλαι αὗται κατασκευάζονται ἐκ μετάλλου καὶ εἶνε ἄνισοι κατὰ τὸ μέγεθος· προσαρμόζονται δὲ ἐπὶ τοῦ ὥρολογίου εἰς τὸ κέντρον κυκλικῆς πλακός, διηρημένης εἰς 12 ἴσα μέρη διὰ τὰς ὥρας καὶ εἰς 60 διὰ τὰ λεπτά. Ἡ μεγάλη βε-

λόνη διατρέχει ὄλην τὴν περιφέρειαν τῆς πλακός, ἕως οὗ ἡ μικρὰ μεταβῆῃ ἀπὸ μιᾶς ὥρας εἰς ἄλλην.

72. Ἡ Σελήνη καὶ αἱ φάσεις αὐτῆς.

Ὅταν ἐπέρχηται ἡ νύξ, βλέπομεν πολλάκις ἐν τῷ οὐρανῷ ἀστέρα τινά, ὅστις εἶνε ἰσομεγέθης πρὸς τὸν Ἥλιον καὶ ἔχει ὑπωχρον καὶ ἀσθενὲς φῶς. Τὸν ἀστέρα τοῦτον καλοῦμεν *Σελήνην*. Αὕτη εἶνε πολὺ μικροτέρα τῆς Γῆς καὶ ἔτι περισσότερον τοῦ Ἥλιου φαίνεται ὁμως ἰσομεγέθης πρὸς αὐτόν, διότι εἶνε πολὺ πλησιεστέρα εἰς ἡμᾶς. Ἡ Σελήνη περιστρέφεται περὶ τὴν γῆν καὶ καλεῖται *δορυφόρος* αὐτῆς, ὡς καλοῦνται καὶ πάντες οἱ ἄλλοι ἀστέρες, οἵτινες περιστρέφονται περὶ τοὺς πλανήτας.

Σελήνη.

Παρατηρήσατε βεβαίως, ὅτι ἡ Σελήνη δὲν ἐμφανίζεται ἔχουσα πάντοτε τὸ αὐτὸ σχῆμα. Ὅταν κατὰ πρῶτον ἀναφαίνεται ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, τὸ

φωτεινὸν μέρος αὐτῆς εἶνε μικρὸν καὶ ἔχει σχῆμα δρεπάνου (νέα σελήνη). Τὸ φωτεινὸν τοῦτο μέρος αὐξάνει ἡμέρα τῇ ἡμέρα κατὰ πάχος καὶ γίνεται ἡμικύκλιον (πρῶτον τέταρτον). Μετὰ τοῦτο τὸ φῶς πληροῖ ὅλον τὸν δίσκον τῆς Σελήνης, ἡ ὁποία τότε λέγεται πανσέληνος καὶ φέρει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς μελαίνας κηλίδας, αἰτινες δίδουσιν αὐτῇ σχῆμα μορφῆς ἀνθρωπίνης. Μετὰ παρέλευσιν ἡμερῶν τινῶν τὸ φῶς ἐλαττοῦται βαθμηδὸν καὶ τὸ φωτεινὸν μέρος τῆς Σελήνης λαμβάνει πάλιν σχῆμα ἡμικυκλίου (τελευταῖον τέταρτον). τοῦτο δὲ βαθμηδὸν κοιλαίνεται καὶ μεταβάλλεται εἰς δρεπανοειδές, ἕως οὗ ἡ Σελήνη καταστῆ ἀφανής.

Αἱ διάφοροι αὗται μεταβολαὶ τοῦ σχήματος τῆς Σελήνης καλοῦνται φάσεις· εἶνε δὲ τέσσαρες, ἤτοι ἡ νέα σελήνη, τὸ πρῶτον τέταρτον, ἡ πανσέληνος καὶ τὸ τελευταῖον τέταρτον.

Ὁ χρόνος, τὸν ὁποῖον ἀπαιτεῖ ἡ Σελήνη, ἵνα διέλθῃ διὰ πασῶν τῶν φάσεων αὐτῆς, συνίσταται ἐξ 29 ἡμερῶν καὶ 12 ὥρῶν περίπου. Τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα καλεῖται συνοδικὸς μῆν. Δώδεκα δὲ τοιοῦτοι μῆνες ἀποτελοῦσι τὸ σεληνιακὸν ἔτος, τὸ ὁποῖον εἶνε μικρότερον τοῦ ἡλιακοῦ ἔτους κατὰ 11 περίπου ἡμέρας. Τὸ σεληνιακὸν ἔτος εἶνε ἐν χρήσει παρ' Ὀθωμανοῖς καὶ Ἰουδαίοις,

τὸ δὲ ἡλιακὸν παρὰ τοῖς χριστιανικοῖς λαοῖς.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ὡς τὸν Ἥλιον θεώρουν θεὸν καλοῦντες αὐτὸν Ἀπόλλωνα, οὕτω καὶ τὴν Σελήνην, καλοῦντες αὐτὴν Ἄρτεμιν, βασιλίσσαν τῶν νυκτῶν καὶ ἀδελφὴν τοῦ Ἀπόλλωνος.

73. Τὸ φεγγάρι.

Ἀπὸ τὸ βουνὸ μὲ χάρι
βγῆκε τὸ λαμπρὸ φεγγάρι,
καὶ θαρρεῖς, χαμογελά.
Καὶ ἔζ' ἀν σφαῖρα πυρωμένη
κατ' ὀλίγον ἀναβαίνει
στὸν αἰθέρα ὑψηλά.

Σκότος ἦτο κ' ἠφρανίσθη·
ὄλ' ἡ χώρα ἐφωτίσθη·
ποῖα εὖμορφος εἰκῶν!
Ἐφωτίσθησαν κοιλάδες
καὶ βουνά καὶ πεδιάδες
καὶ τὸ δάσος τῶν πευκῶν.

Καὶ εἰς τὸ δωμάτιόν μου
τὸ φεγγάρι τὸ καλόν μου
λάμψιν στέλλει ἀπ' ἐκεῖ,
καὶ τὴν παιδικὴν μου κλίνην
τὴν ἐφώτισε κ' ἐκείνην
μὲ τὸ χρῶμα τὸ γλυκὸ.

Καὶ μὲ βλέπει πῶς πλησίον
τῶν εἰκόνων τῶν ἁγίων
τὸν Θεὸν παρακαλῶ,
καὶ μὲ συντριβὴν καρδίας
δέομαι τῆς Παναγίας
μὲ τὰ θεῖα ὁμιλῶν.

Φεγγαράκι, χαῖρε τώρα
νὰ πλαγιάσω εἶνε ὦρα
καὶ γλυκὰ νὰ κοιμηθῶ.
Ἐνωρὶς νὰ ἐξυπνήσω,
τὸν Θεὸν νὰ εὐλογήσω
κ' εἰς τὸ ἔργον νὰ δοθῶ.

74. Ἡ ἐκδίκησις τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου.

Κεκυρτωμένος ὑπὸ βαρῦ φορτίον ὁ γέρον Πέτρος, πτωχὸς ἀλιεύς, ἐπέστρεφεν ἐκ τοῦ δάσους. Περιφρονήσας παρὰ τὴν ἡλικίαν του τὴν δριμύτητα τοῦ χειμῶνος εἶχε μεταβῆ εἰς τὸ παρακείμενον δάσος, ἵνα φέρῃ ἐκεῖθεν ὀλίγα ξύλα διὰ τὴν οἰκογένειάν του.

Ὁ δυστυχὴς γέρον ἐβάδιζε μετὰ δυσκολίας διὰ μέσου τῶν χιόνων καὶ διηυθύνετο πρὸς τὴν γέφυραν, διότι ἡ οἰκία του ἔκειτο εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Ὅτε ὁμως διήρχετο πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ κληρονομοῦ Θωμᾶ, οὗτος ἐξεληθὼν καταπόρφυρος ἐκ θυμοῦ εἶπεν εἰς τὸν γέροντα ὀργίλως·

— Ποῦ εὔρες, κύρ Πέτρε, αὐτὰ τὰ ξύλα; Τὰ ξύλα ταῦτα εἶνε ἰδικὰ μου· ἔκλεψες λοιπὸν αὐτά.

— Δὲν εἶμαι κλέπτης, κύρ Θωμᾶ, ἀπήντησε τρέμων ὁ πτωχὸς Πέτρος.

— Ψεῦδσαι· χθὲς ἔκψα τὰ ξύλα ταῦτα ἐκ τοῦ δάσους. Ἄφες τα ἀμέσως καὶ φύγε.

— Ὅχι, κληρονομή· συνέλεξα αὐτὰ ἔν πρὸς ἓν, χωρὶς νὰ ἐγγίσω ὅσα ἀνήκουσιν εἰς σέ. Παρατήρησον, εἶνε ξύλα ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια εὐρίσκονται διεσκορπισμένα ὑπὸ τὰ δένδρα.

— Τὰ ἔκλεψες, σοὶ λέγω, ἀνέκραξεν ὁ Θωμᾶς· ἀρκοῦσι τὰ ψεύδη.

Καὶ ταῦτοχρόνως ἀπέσπασε τὸ φορτίον ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ γέροντος καὶ ἔρριψεν αὐτὸ ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ. Ἄἴδου, ἔτελειώσεν ἡ συζήτησις» εἶπε γελῶν καὶ εἰσῆλθε θριαμβευτικῶς εἰς τὸν οἶκόν του.

Μετά τινας ἡμέρας ὁ καιρὸς ἐβελτιώθη, οἱ πάγοι τοῦ ποταμοῦ ἀνέλυον, κολοσσαῖα δὲ λείψανα αὐτῶν ἐπέπιπτον μετὰ κρότου κατὰ τῆς γεφύρας καὶ ἠπέιλου νὰ διαλύσωσιν αὐτήν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Γεώργιος, ὁ νεώτερος υἱὸς τοῦ Θωμᾶ, ἐπανερχόμενος ἐκ τῆς πόλεως ἔμελλε νὰ διέλθῃ ἐπὶ τῆς κλονιζομένης γεφύρας· ἀλλ' ἐδίσταζε φοβούμενος τὴν μανίαν τῶν καταφερομένων ὑδάτων. Ὁ Πέτρος, ὁ ὁποῖος εἰργάζετο ἐπὶ τῆς ὄχθης πρὸς διόρθωσιν τοῦ πλοιαρίου του, συνεβούλευσε τὸν Γεώργιον νὰ μὴ ἐκθέσῃ τὴν ζωὴν του εἰς κίνδυνον. Ὁ Θωμᾶς ὁμως, ὁ ὁποῖος εὐρίσκετο τότε εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην, διέταξε τὸναντίον τὸν υἱὸν του νὰ διαβῆ μὴ ἀκούων τὰς συμβουλὰς τοῦ γέροντος ἀλιεύς.

Ὁ Γεώργιος ὑπήκουσεν εἰς τὸν πατέρα του· ἀλλ' ἡ

μανία τῶν πάγων καὶ τῶν ἀνυψουμένων κυμάτων ἐδιπλασιάζετο. Μία προσβολὴ ἐκρῆμνισε τὴν γέφυραν καὶ μετ' αὐτῆς ἔρριψε τὸν δυστυχῆ νεανίαν εἰς τὰ κύματα· ὁ δὲ χεῖμαρρος παρέσυρεν αὐτόν. Ματαίως ὁ κυνηγὸς ἔτρεχε κατὰ μῆκος τῆς ὄχθης ἀπαρηγόρητος, ἐκτείνων τοὺς βραχίονας, τύπτων τὴν γῆν διὰ τῶν ποδῶν καὶ ἐκβάλλων κραυγὰς ὀδύνης καὶ σπαραγμοῦ.

Ὁ ἀλιεὺς θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ σώσῃ τὸν νεανίαν. Ἀλλὰ θὰ τολμήσῃ, ἐνῷ εἶνε τόσο ἐξησθενημένος ὑπὸ τοῦ γήρατος καὶ τῆς ἀθλιότητος; Θὰ θελήσῃ ἄρα νὰ σώσῃ αὐτόν, ἐνῷ εἶνε τόσο πρόσφατος ἀκόμη αἱ ὕβρεις, δι' ὧν ὁ Θωμᾶς οὐ πρό πολλοῦ εἶχε καταθλίψῃ τὴν καρδίαν του;

Ἀλλ' ὁ Πέτρος οὔτε τὸ γῆράς του συλλογίζεται, οὔτε τὴν προσβολὴν ἐνθυμεῖται. Ρίπτεται εἰς τὸ πλοιαρίον του, τὸ ὠθεῖ ἰσχυρῶς διὰ μέσου τῶν πάγων καὶ τῶν λειψάνων τῆς γεφύρας, ἀρπάζει τὸ παιδίον ἀπὸ τῆς μανίας τῶν κυμάτων καὶ φέρει αὐτὸ εἰς τοὺς ποδας τοῦ πατρός του. «Σοὶ ἀποδίδω τὸν υἱόν σου, τῷ εἶπε μετὰ γλυκύτητος· παρατήρησον, εἶνε ὑγιῆς καὶ σώος».

Ὁ Θωμᾶς δὲν ἐτόλμησε νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του πρὸς τὸν Πέτρον καὶ ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ σιωπηλὸς καὶ συγκεχυμένος· «Συγχώρησόν μοι, γενναῖε γέρον, ἀνέκραξε τέλος χύνων χεῖμαρρον δακρῶν· συγχώρησον τὴν πρὸς σὲ σκληρότητά μου».

— Τί νὰ σοὶ συγχωρήσω; ἐπανέλαβεν ὁ Πέτρος· τὴν ὥραν ταύτην δὲν ἐξεδικήθην ἱκανῶς;

— Τί; εἶπεν ὁ Θωμᾶς μετὰ βαθείας συγχινήσεως·

ἡ ἐκδίκησις ἐκτελεῖται δι' ἀγοθοεργιῶν; ὦ Θεέ μου, οὕτω λοιπὸν ἐκδικεῦνται οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι!

75. Τὰ ποτά.

Τὸ κυριώτερον ποτὸν εἶνε τὸ ὕδωρ. Κατ' ἀρχὰς τὸ ὕδωρ ἦτο τὸ μόνον ποτόν· ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι ἠδυνήθησαν μετ' ὀλίγον νὰ ἐφεύρωσι καὶ ἄλλα. Τὰ συνηθέστερα παρ' ἡμῖν ποτά μετὰ τὸ ὕδωρ εἶνε ὁ οἶνος, ὁ ζυθος καὶ τὰ οἶνοπνευματώδη ποτά.

Μετὰ τὸ ὕδωρ τὸ ὑγιεινότερον διὰ τὸν ἄνθρωπον ποτὸν εἶνε ὁ οἶνος, ἀλλ' ὅταν δὲν γίνηται κατάχρησις αὐτοῦ. Ὁ οἶνος μετρίως πινόμενος βοηθεῖ τὸ πνεῦμα ἐν τῇ ἐργασίᾳ του καὶ διατηρεῖ τὴν σωματικὴν ὑγείαν. Ὅταν ὁμοίως γίνηται κατάχρησις αὐτοῦ, εἶνε ὀλεθριώτατος. Ἡ πείρα ἀποδεικνύει ὅτι οὐδὲν δηλητήριον φέρει τόσο ἀπαισία ἀποτελέσματα, ὅσον ἡ μέθη· διότι οὐδὲν ἄλλο διαφθείρει τοσοῦτον ἀθλίως τὴν ψυχὴν.

Ἡ ἄμπελος, ἔλεγεν ἀρχαῖός τις, φέρει τριῶν εἰδῶν καρπούς, τὴν ἠδονὴν, τὴν μέθην καὶ τὴν μετάνοιαν. Οἱ δὲ Ἰνδοὶ πιστεύουσιν ὅτι οἱ μέθυσοι μετὰ θάνατον μεταμορφοῦνται εἰς κατάστασιν σκωλήκων ἢ ἀγρίων θηρίων· διὰ τούτου δὲ δεικνύουσιν, ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς καταχρήσεως

τῶν πνευματωδῶν ποτῶν εἶνε ὅτι ἡ ψυχὴ περιπίπτει εἰς ἀποκτῆνωσιν.

Ἐπάρχει ἄλλου εἶδους ποτόν, λίαν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς λαοῖς τῶν βορείων μερῶν, ἔνθα δὲν εὐδοκιμεῖ ἡ ἄμπελος· τὸ ποτόν τοῦτο εἶνε ὁ ζῦθος, οὐτινος τὰ κυριώτερα συστατικὰ εἶνε ἡ κριθὴ καὶ ὁ λυκίσκος. Ὁ ζῦθος ἐπενεργεῖ ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου ὀλιγώτερον τοῦ οἴνου, ὡς περιέχων ὀλιγώτερον οἰνόπνευμα· εἶνε δὲ ποτόν θρεπτικὸν καὶ δροσιστικόν.

Τὰ δὲ οἰνοπνευματώδη ποτά, οἶον ἡ ρακὴ καὶ τὰ λοιπά, δὲν εἶνε κυρίως ποτά, ἀλλὰ διεγερτικά, ἀφ' ὧν πρέπει ν' ἀπέχη τις παντελῶς, διότι ἡ χρῆσις αὐτῶν εἶνε ὀλεθριωτέρα τῆς τοῦ οἴνου. Τὰ ποτά ταῦτα περιέχοντα μεγίστην ποσότητα οἰνοπνεύματος κατακαίουσι τὸν στόμαχον, ἀφαιροῦσι τὴν ὄρεξιν, τὸν ὕπνον καὶ τὴν ἐνεργητικότητα τοῦ ἀνθρώπου· ἐπιφέρουσι τὴν παραλυσίαν ἢ τὴν φρενοβλάβειαν· ἐνίοτε ὠθοῦσιν εἰς τὸ ἔγκλημα, πάντοτε δὲ ὀδηγοῦσι τὸν ἄνθρωπον προῶρως εἰς τὸν τάφον. Πόσα ἐγκλήματα δὲν διεπράχθησαν ὑπὸ τὸν ἐρεθισμὸν τῆς μέθης! Πόσους δυστυχεῖς δὲν ὠδήγησεν ἡ μέθη εἰς τὴν φυλακὴν ἢ εἰς τὸ ἰκρίωμα! Πόσοι δ' ἔνεκα αὐτῆς δὲν ἀπέθανον προῶρως!

Καὶ δὲν φονεύει μόνον ἑαυτὸν ὁ μέθυσος· φονεύει καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, διότι καταλείπει αὐτὰ ἐν τῇ ἀθλιότητι ἄνευ τροφῆς,

ἄνευ ἐνδυμάτων, ἄνευ πυρός· δίδει δὲ εἰς αὐτὰ καὶ τὸ χεῖριστον τῶν παραδειγμάτων, τὸ τῆς κακῆς διαγωγῆς.

76. Ὁ οἶνος.

Ὅταν αἱ σταφυλαὶ ὠριμάσῃσι καλῶς, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν δηλ. τοῦ Σεπτεμβρίου μέχρι τῶν μέσων τοῦ Ὀκτωβρίου κατὰ τὰς διαφόρους χώρας, γίνεταί ὁ τρυγητὸς αὐτῶν.

Πρὸς τοῦτο ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά μεταβαίνουσιν εἰς τὰς ἀμπελους καὶ κόπτουσι διὰ μαχαίρων τοὺς βότρους καί, ἀφοῦ συναθροίσωσιν αὐτοὺς ἐντὸς κοφίνων καὶ κανίστρων, μεταφέρουσιν ἀκολούθως εἰς τὴν ἔπανλιν. Ἐκεῖ αἱ σταφυλαὶ ἐκκενοῦνται ἐντὸς ληνῶν καὶ ἄνθρωποι πατοῦσιν αὐτὰς διὰ γυμνῶν τῶν ποδῶν.

Τρυγητός.

Ὁ ἐκ τῶν σταφυλῶν ἐξερχόμενος χυμὸς, καλούμενος γλεῦκος, συναίγεται καὶ εἶτα ἐκκενοῦται ἐντὸς μεγάλων δοχείων, τὰ ὅποια εἶνε κατεσκευασμένα ἐκ ξύλου δρυός. Ἐντὸς τῶν δοχείων τούτων τὸ γλεῦκος ἀναβράζει, ζιμούται καὶ μεταβάλλεται εἰς οἶνον.

Ἡ ζύμωσις εἶνε φαινόμενον λίαν περίπλοκον, τὸ ὁποῖον ὁμως γίνεται φυσικῶς. Τὸ γλεύκος

περιέχει πολὺ σάκχαρι· ἐν τῷ οἴνῳ σάκχαρι δὲν ὑπάρχει, ἀλλ' εἶνε μεταβεβλημένον εἰς οἰνόπνευμα. Αὕτη ἡ μεταβολὴ τοῦ σακχάρους εἰς οἰνό-

Παιδοὶ τὰς σταφυλὰς ἐντὸς τῶν ληνῶν.

πνευμα συνιστᾷ τὴν ζύμωσιν.

Κατὰ τὴν ζύμωσιν ἀναπτύσσεται καὶ ἀέριόν τι, ἀνθρακικὸν ὀξύ καλούμενον, τὸ ὁποῖον

ἐξέρχεται ἐν εἴδει φυσαλίδων. Τὸ ἀέριον τοῦτο δὲν εἶνε κατάλληλον διὰ τὴν ἀναπνοήν. Ἄνθρωπος κλεισμένος εἰς μέρος πεπληρωμένον ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἀποθνή-

Ἐκκενοῦσι τὸν οἶνον εἰς τὰ βαρέλια.

σκει ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν. Διὰ τοῦτο εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀνακαινίζηται συχνότατα ὁ ἀήρ τῆς οἴναποθήκης, ἔνθα ζυμοῦται ὁ οἶνος.

Ἡ ζύμωσις ἄρχεται δώδεκα ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκκένωσιν τοῦ γλεύκους ἐντὸς τῶν δοχείων. Ἄφοῦ δὲ διαρκέσῃ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, ἐξασθενεῖ βαθμηδόν,

ἕως οὗ παύει ἐντελῶς· τότε δὲ ἐκκενοῦσι τὸν οἶνον εἰς τὰ βαρέλια.

Ἐντὸς τῶν βαρελίων τούτων συμβαίνει βραδέως δευτέρα ζύμωσις, δι' ἧς ἀποσυντίθεται καὶ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ σακχάρου. Ταῦτοχρόνως τὸ ὑγρὸν καθαρίζεται καὶ πᾶσαι αἱ ἀκαθαρσίαι καταπίπτουσιν εἰς τὸν πυθμένα καὶ σχηματίζουσι στρῶμα ὑποστάθμης. Μετὰ τινὰ δὲ χρόνον ἐκκενοῦσι τὸν οἶνον τοῦτον ἐντὸς καθαρῶν βαρελίων.

77. Τρυγητός.

Καλῶς μᾶς ἤλθες, Αὔγουστε,
 μὲ τὰ γλυκὰ σου δῶρα,
 τοῦ τρυγητοῦ ἡ ὥρα
 μᾶς κράζει Τί χαρά!
 Λυγίζονται τὰ κλήματα
 χλωρὰ καὶ φουντωμένα,
 σταφύλια φορτωμένα
 καὶ φύλλα δροσερά.

Ἐλάτε ξεκρεμάσατε,
ἀγαπητὰ παιδάκια,
αὐτὰ τὰ καλαθάκια,
ποὺ κρέμονται ἐκεῖ
νὰ πᾶμε νὰ τρυγήσωμεν
εἰς τοῦ παπποῦ τ' ἀμπέλι
γλυκό, γλυκό ἔσαν μέλι
σταφύλι ραζακί.

—
ὦ! τί ὠραῖα κλήματα,
σταφύλια φορτωμένα,
μὲ τάξι φυτευμένα
ἀράδα εἰς τὴν γῆν!
Θεέ, εἰς εὐλογίαν Σου
ἀνοίγομεν τὰ χεῖλη
Σὺ δίδεις τὸ σταφύλι
μ' ἀγάπην, μὲ στοργήν.

—
Γιαγιάκα, σοῦ ἐφέραμεν
καλάθια γεμισμένα
σταφύλια διαλεγμένα,
καλῶς νὰ τὰ δεχθῆς.
Πλὴν θέλομεν τὸν κόπον μας,
ὡς πρέπει, νὰ πληρώσῃς,
φιλάκια νὰ μᾶς δώσῃς
καὶ νὰ μᾶς εὐχρηθῆς.

78. Στῦχνος ὁ κονδυλοφόρος.

Τὸ φυτόν τοῦτο ἐκβάλλει ἐκ τοῦ κατωτάτου
μέρους τοῦ κορμοῦ, ὅθεν ἀρχίζει ἡ ρίζα, ἐπιμή-
κεις παραφυάδας, αἵτινες εἰς τὰ ἄκρα καὶ τὰ
πλάγια φέρουσι τοὺς κονδύλους (γεώμηλα ἢ πα-

Στῦχνος ὁ κονδυλοφόρος.

τάτας). Οἱ κόνδυλοι ἔχουσι διαφόρους ὀφθαλμούς,
ἐκ τῶν ὁποίων φύονται πωδὴ καυλία, κοῖλα καὶ
γωνιώδη. Τὰ φύλλα τοῦ φυτοῦ τούτου εἶνε σύν-
θετα· ἀποτελοῦνται δὲ ἐκ πολλῶν φυλλαρίων
φοειδῶν.

Κατὰ τὸν Ἰούλιον καὶ Αὐγούστον ἀναφαίνονται τὰ ἄνθη κείμενα ἐπὶ μακρῶν ποδίσκων. Ὁ καρπὸς εἶνε σφαιρικός, πολὺσπορος· ἔχει δὲ μέγεθος κερασίου καὶ χρῶμα κατ' ἀρχὰς μὲν πράσινον, εἶτα δὲ λευκόν.

Τὸ φυτὸν τοῦτο βλαστάνει αὐτοφυῶς ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ, ἐξ ἧς ἐφέρθη καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος. Ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ κατὰ πρῶτον ἦτο περιωρισμένη, διότι τὸ φυτὸν ἔθεωρεῖτο δηλητηριῶδες. Βραδύτερον ὅμως οἱ κόνδυλοι αὐτοῦ ἐχρησιμοποιήθησαν ὡς τροφή τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἔκτοτε ἡ καλλιέργεια τοῦ φυτοῦ διεδόθη καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην.

Τὸ φυτὸν τοῦτο πολλαπλασιάζεται διὰ τῶν κονδύλων, οἵτινες φυτεύονται κοπτόμενοι εἰς μέρη οὕτως, ὥστε ἕκαστον αὐτῶν νὰ φέρῃ καὶ ἓνα ὀφθαλμόν.

79. Κολακεία και ειλικρινεία.

Βασιλεὺς τις θέλων νὰ ἐκλέξῃ σύμβουλον τρίμιον καὶ ἱκανὸν συγχρόνως προσεκάλεσεν ἐκ τῶν αὐλικῶν αὐτοῦ πέντε, τοὺς ἱκανωτέρους, καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς·
«Σὺς προσεκάλεσα, διὰ ν' ἀκούσω ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν τὴν ἀλήθειαν. Βλέπετε τοὺς πέντε τούτους ἐξαί-

σίους ἀδάμαντας; θὰ εἶνε ἡ ἀμοιβὴ τῆς ειλικρινείας ὑμῶν. Ἄς εἶπῃ λοιπὸν ἕκαστος ἐξ ὑμῶν ὅ,τι σκέπτεται περὶ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς δόξης μου».

Οἱ τέσσαρες ἐκ τῶν αὐλικῶν ἔσπευσαν ν' ἀπαντήσωσιν ἀλληλοδιαδόχως. Ἐξύψωσαν τὰς ἀρετὰς τοῦ βασιλέως εἰς μέγιστον βαθμὸν καὶ ἐξέφρασαν τὸν ἄπειρον αὐτῶν θαυμασμόν διὰ τὴν δυνάμιν του.

«Κάλλιστα», ἀπήντησεν ὁ ἡγεμὼν καὶ ἔδωκεν εἰς ἕκαστον ἀνὰ ἓνα ἀδάμαντα.

Εἶτα ἀπευθυνόμενος εἰς τὸν πέμπτον εἶπε· «Σὺ δὲ διατί σιωπᾷς; Λέγε μοι καὶ σὺ ὅ,τι σκέπτεσαι περὶ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς δόξης μου».

— Σκέπτομαι, ἀπήντησεν οὗτος, ὅτι ἡ δυνάμις σας εἶνε παρακαταθήκη, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἐνεπιστεύθη εἰς ὑμᾶς πρὸς εὐτυχίαν τοῦ λαοῦ καὶ περὶ τῆς ὁποίας θὰ ζητήσῃ παρ' ὑμῶν λόγον αὐστηρόν. Σκέπτομαι ὅτι ἡ δόξα ὑμῶν θὰ εἶνε ψευδὴς καὶ φθαρτὴ, ἐὰν στηρίζετε αὐτὴν εἰς τὰς τέρψεις καὶ τὰς κατακτήσεις, οὐχὶ δὲ εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων ὑμῶν.

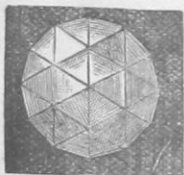
— Δὲν σοὶ δίδω τὸν πέμπτον ἀδάμαντα, ἀπήντησεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλὰ τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν φιλίαν μου. Εἶσαι ὁ σύμβουλος, ὃν ἐζήτουνα.

Τὴν ἐπιούσαν οἱ τέσσαρες ἄλλοι ἐπανελθόντες εἶπον εἰς τὸν βασιλέα, ὅτι οἱ ἀδάμαντες ἦσαν ψευδεῖς.

«Καὶ μήπως νομίζετε ὅτι δὲν ἐγνώριζον τοῦτο; ἀπεκρίθη γελῶν ὁ βασιλεὺς. Μοὶ ἀπονέμετε ψευδεῖς ἐπαίλους, ἐγὼ δὲ δίδω εἰς ὑμᾶς ψευδεῖς ἀδάμαντας· διατί λοιπὸν παραπονεῖσθε;»

80. Ἀδάμας.

Ὁ ἀδάμας εἶνε ὀρυκτὸν πολυτιμώτατον εὐρισχόμενον ἐντὸς τῶν ἄμμων ἐν Ἰνδίαῖς καὶ Ἀμερικῇ. Ὁ ἀδάμας εἶναι ἄχρους καὶ διαφανής. Εὐρίσκονται ὁμοῦ καὶ ἀδάμαντες ἔχοντες χρῶμα ἐρυθρὸν, κίτρινον καὶ μάλιστα μέλαν.

Ἀδάμας.

Ὁ ἀδάμας χαράσσει τὴν ὕαλον καὶ πάντα τὰ ὀρυκτά. Εἶνε λοιπὸν τὸ σκληρότατον πάντων τῶν σωμάτων. Κατ' οὐρανὸν ὁ ἀδάμας εἶνε ὁμοίος πρὸς τὸν ἄνθρακα, καίτοι ἐξωτερικῶς διαφέρει αὐτοῦ.

Ὁ ἀδάμας τριβόμενος ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ κόψεως καθίσταται γωνιώδης καὶ ἀντανεκλᾷ λαμπρότατα τὸ φῶς, ἀκτινοβολεῖ καὶ παρουσιάζει ὀραιότατα χρώματα. Ἐνεκα τῆς ιδιότητος ταύτης οἱ ἀδάμαντες εἶνε πολυτιμώτατοι καὶ χρησιμεύουσιν ὡς κοσμήματα.

Ἐπάρχουσιν ἀδάμαντες μεγάλοι ἔχοντες μεγίστην ἀξίαν. Τοὺς τοιούτους ἀδάμαντας φέρουσιν οἱ βασιλεῖς ἐπὶ τῶν στεμμάτων ἢ σκήπτρων αὐτῶν.

81. Τὸ ὀραιότατον μητρικὸν κόσμημα.

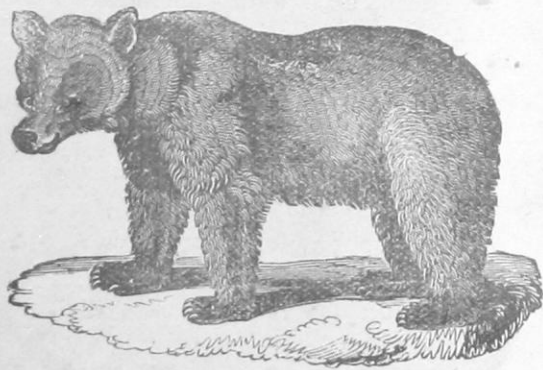
Τὰ τέκνα τῆς ἐπιμελῆς κ' ἐν μητρικῇ φιλοστοργίᾳ ἀνέτρεφε μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἢ ἔμφρων Κορνηλία. Κ' ἐκεῖνα ἠῤῥξανον καλῶς κοσμοῦντα γοῶν, ψυχῆν, καρδίαν, καὶ ἐξεπλήρουν ἐντελῶς αὐτῆς ἐκάστην προσδοκίαν.

Καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὴν γυνή, καλὴ τῆς Κορνηλίας φίλη, ἥτις ματαία καὶ κενὴ περὶ καλλωπισμοῦ ὠμίλει. Κ' ἐπῆνει ὡς τι ζηλωτὸν τὸ εἶδος τῶν αὐτῆς ψελλίων, τὸ πλῆθος τῶν μαργαριτῶν, τὸ σπάνιον τῶν δακτυλίων.

Ὡς δ' εἶπεν ἡ γυνή· «Πολλοὺς καὶ σὺ βεβαίως, Κορνηλία, θὰ ἔχῃς στολισμοὺς καλοὺς, ἀδάμαντας, χρυσᾶ παντοῖα», δεικνύουσα περιχαρῶς τὰ φίλτατά της, ἀπεκρίθη· «Ἴδου ἐμοῦ ὁ θησαυρός· Ἴδου οἱ τιμαλφεῖς μου λίθοι!»

82. Ἄρκτος.

Ἡ ἄρκτος εἶνε ζῷον χονδροειδέστατον. Ἐχει σῶμα ὀγκώδες, τὸ ὁποῖον καλύπτεται ὑπὸ μακρῶν τριχῶν ξανθοῦ χρώματος. Ἡ κεφαλὴ αὐτῆς εἶνε ἐπιμήκης, τὸ μέτωπον κυρτόν, οἱ ὀφθαλμοὶ μικροί, οἱ πόδες στιβαροὶ καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἔχει πέντε δακτύλους ὀπλισμένους δι' ἰσχυρῶν ὀνύχων· ἡ δὲ οὐρὰ αὐτῆς εἶνε πολὺ μικρά.

Ἄρκτος.

Ἡ ἄρκτος βαδίζει ἐπὶ τοῦ πέλματος καὶ διὰ τοῦτο λέγεται πελματοβάμον ζῷον.

Ἡ ἄρκτος εἶνε τὸ ἀγριώτατον ζῷον, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἀκόμη ἐν Εὐρώπῃ. Ζῆ 40 ἕως 50 ἔτη καὶ κατοικεῖ ἀπομεμονωμένη ἐπὶ τῶν ὀρέων καὶ ἐντὸς τῶν δασῶν. Ἡ θήλεια γεννᾷ 5 ἕως 6 μικρά, ἅτινα ὀνομάζονται ἀρκτύλοι.

Κατὰ τὴν μικρὰν αὐτῆς ἡλικίαν ἡ ἄρκτος τρώγει σταφυλὰς καὶ ἄλλας ὀπώρας καὶ πρὸ πάντων ἀγαπᾷ τὸ μέλι. Ὅταν ὁμως αὐξηθῆ, προτιμᾷ τὸ κρέας καὶ τότε ἐπιτίθεται κατὰ διαφόρων ζῴων. Ὁρθουμένη δὲ συλλαμβάνει καὶ πνίγει αὐτὰ διὰ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν καὶ ἀκολούθως κατατρῶγει τὰς σάρκας αὐτῶν. Κατὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐπιτίθεται ἡ ἄρκτος, ὅταν προσβληθῆ ὑπ' αὐτοῦ.

Ἡ ἄρκτος βαδίζει βραδέως. Ὁρθοῦται ὁμως ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν, ἀναρριχᾶται εὐκόλως ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ κολυμβᾷ ἐπιτηδεῖως.

Κατὰ τὸν χειμῶνα ἡ ἄρκτος κλείεται ἐντὸς σπηλαίων, κορμῶν δένδρων ἢ λάκκων, τοὺς ὁποίους αὐτὴ σκάπτει, καὶ ἐκεῖ διέρχεται νεναρκωμένη.

× Ἡ ἄρκτος, ὅταν συλληθῆ μικρά, ἐξημεροῦται, μανθάνει νὰ χορεύῃ καὶ νὰ ἐκτελῆ διαφόρους ἀσκήσεις.

Ἄλλαχού, ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης, ὑπάρχουσι καὶ ἄρκτοι μέλαινοι καὶ λευκαί, μεγαλείτεροι καὶ φοβερώτεροι τῆς κοινῆς ἄρκτου.

Τὸ κρέας τῆς ἄρκτου εἰς τινὰ μέρη τρώγεται. Τὸ δέρμα αὐτῆς χρησιμεύει ὡς τάπησιν καὶ εἰς κατασκευὴν μηλωτῶν. Διὰ τοῦτο θηρεύουσι τὰς ἄρκτους καὶ φονεύουσιν αὐτὰς διὰ τῶν πυροβόλων, ἢ συλλαμβάνουσι διὰ παγίδων.

83. Τὰ ἐπὶ θαύματα τοῦ κόσμου.

Α'

Τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἄγαλμα τοῦ Διός.

Θαύματα τοῦ κόσμου ὠνομάσθησαν τὰ ἔργα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐκίνησαν τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀνθρώπων εἴτε διὰ τὴν μεγάλην τέχνην, δι' ἧς κατασκευάσθησαν, εἴτε διὰ τὸ μέγεθος αὐτῶν, εἴτε διὰ τὰς μεγάλας δυσκολίας, αἵτινες ἔπρεπε νὰ κατανικηθῶσι, διὰ νὰ ἐκτελεσθῶσι τὰ ἔργα ταῦτα.

Τὰ θαύματα τοῦ κόσμου ἦσαν ἑπτὰ. Πρῶτον δ' ἐξ αὐτῶν ἦτο τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἄγαλμα τοῦ Διός.

Ἐν τῇ Ἡλιδί ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῆς Ἰφίτου συνέστη ἡ πανήγυρις τῶν Ὀλυμπίων. Εἰς τὴν πανήγυριν ταύτην συνέρρεε πλῆθος Ἑλλήνων πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκ τῆς συρροῆς ταύτης ἤυξησε μεγάλως ὁ πλοῦτος ὡς καὶ ὁ πληθυσμὸς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. Ἀλλὰ τὸ σημαντικώτατον πάντων ἦσαν τὰ δῶρα, ἄρινα ὑπὸ τῶν προσερχομένων ἐκεῖ προσεφέροντο εἰς τὸν Ὀλύμπιον Δία, τὸν προστάτην τῆς πανηγύρεως.

Ἐκ τοῦ πλοῦτου τούτου πρὸ πάντων καὶ ἐκ τῶν λαφύρων, τὰ ὁποῖα ἔλαβον ἀπὸ τῶν κατοίκων τῆς γείτονος πόλεως Πίσης, ἀπεφάσισαν οἱ Ἡλεῖοι νὰ κατασκευάσωσιν ἄγαλμα τοῦ Διός. Ἀλλὰ θέλοντες νὰ κατασκευάσωσιν αὐτὸ ἄξιον τοῦ θεοῦ, ὃν ἐμελλε νὰ παριστᾷ, καὶ τοῦ πλοῦτου, τὸν ὁποῖον ἀπεφάσισαν νὰ δαπανήσωσι διὰ τὸ ἔργον τοῦτο, ἐφρόντισαν νὰ εὐρωσι

καὶ τεχνίτην δυνάμενον νὰ ἐκτελέσῃ τοῦτο κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν των. Τοιοῦτος δὲ ἦτο ὁ Φειδίας, ὁ μέγιστος

τῶν ἀγαλματοποιῶν οὐ μόνον ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ καὶ πάσης ἐποχῆς ὡς καὶ παντὸς τόπου.

Τὸ ἄγαλμα ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ· παρίστα δὲ τὸν Δία καθήμενον ἐπὶ ἑλεφαντίνου καὶ περιχρύσου θρόνου.

Πέριξ τοῦ ἀγάλματος ὑπῆρχε περιφραγμα, τὸ ὁποῖον ἐκώλυε τὴν εἴσοδον εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐντὸς τοῦ περιφράγματος τὸ ἔδαφος ἦτο ἐστρωμένον διὰ μέλανος καὶ στίλβοντος λείου λίθου· ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοῦ ἔδαφους ἦτο ἡ κρηπίς, ἐφ' ἧς ἵστατο ὁ θρόνος. Ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῆς κρηπίδος ἦσαν γεγλυμμένα πλείστα

ἀριστουργήματα ἐξόχου γλυπτικῆς τέχνης, οἷον ὁ Ἥλιος ἄγων τὸ ἄρμα αὐτοῦ, ὁ Ζεὺς καὶ πλησίον αὐτοῦ ἡ Ἥρα, ὁ Ἑρμῆς, ἡ Ἑστία, ὁ Ἔρως ὑποδεχόμενος τὴν ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναδυομένην Ἀφροδίτην· ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ Ἀμφιτρίτη καὶ ὁ Ποσειδῶν.

Ἐπὶ τῆς κρηπίδος ταύτης ἵστατο ὁ θρόνος, ὁ ὁποῖος ἐστηρίζετο ἐπὶ τεσσάρων ποδῶν. Παρὰ τοὺς ποδας τοῦ

Νιόβη

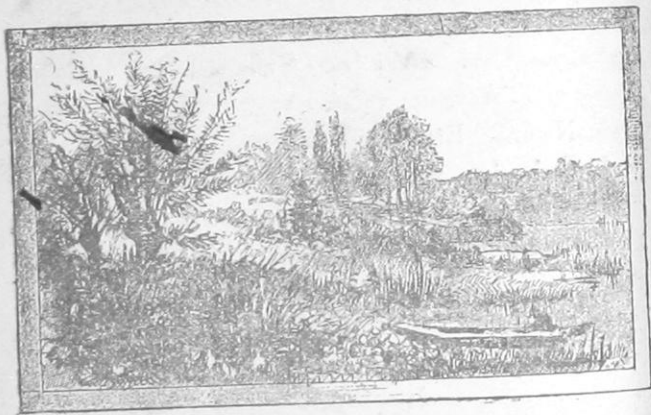
θρόνου εἰκάζοντο Νίκαι, πλησίον δ' αὐτῶν Σφίγγες ἀρπάζουσαι τὰ τέκνα τῶν Θεβαίων, καὶ ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις τοξεύοντες τὰ τέκνα τῆς δυστυχοῦς Νιόβης. Εἰς δὲ τὸ ἀνώτατον μέρος τοῦ θρόνου ὁ Φειδίας εἶχε γλύψῃ τὰς τρεῖς Χάριτας καὶ τὰς Ὠρας.

Τὸ ἄγαλμα παρίστα τὸν Δία καθήμενον ἐπὶ τοῦ θρόνου. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔφερε χρυσοῦν στέφανον ἐν σχήματι κλάδου ἐλαίας· εἰς τὴν δεξιὰν ἐκράτει Νίκην ἑλεφαντόχρυσον ἐστεφανωμένην· εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν εἶχε σκῆπτρον ἐπεξεργασμένον πολυτελῶς καὶ μετὰ μεγάλης τέχνης· ἐπὶ τούτου δ' ἐκάθητο χρυσοῦς ἀετός. Χρυσᾶ ἦσαν τὰ ὑποδήματα τοῦ θεοῦ, χρυσοῦν δὲ καὶ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ πεποικιλμένον διὰ διαφόρων γλυφῶν.

Πάντα τὰ μέρη τοῦ ἀγάλματος τούτου ἦσαν ὠραιότατα· ἀλλὰ πρὸ πάντων ἀξιοθαύμαστος ἦτο ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ ἔκφρασις τῆς μορφῆς, ἥτις εἶχε μεγαλεῖον κινουῦν εἰς ἐκπληξίν τοὺς θεατάς. Τοιαύτην ἔκφρασιν ἔδωκεν ὁ Φειδίας εἰς τὸν Ὀλύμπιον Δία ἐμπνευσθεὶς ἐκ τοῦ Ὀμήρου, ὁ ὁποῖος παρίστα τὸν Δία τόσον φοβερόν, ὥστε μόνις κατεβίβαζε τὰς ὄφρῦς του καὶ ἐσειετο ὁ μέγας Ὀλυμπος.

Κάτωθεν τοῦ ἀγάλματος ἔγραψεν ὁ Φειδίας·

«Φειδίας, Χαρμίδου υἱός, Ἀθηναῖος
μ' ἐποίησεν».

84. Ἡ ἄνοιξις.

Τὰ φύλλ' ἀνοίγουν εἰς τὰ δάση,
ἢ ἄνοιξις μοσχοβολεῖ,
κ' εἰς τὴν χιόνα ἀντιτάσσει
χιόνα ἢ ἀμυγδαλῆ.

Ἡ χελιδών, χωρὶς ἐλαίαν
τοῦ ἕαρος περιστερὰ,
τὴν φωλεάν της τὴν ἀρχαίαν
μὲ ἄνθη πλέκει νεαρά.

Καὶ ἤβης αὔρα παντοῦ πνέει
καὶ πρασινίζει ὄλ' ἢ γῆ·
ὁ ρυαξ εἰς τὴν χλόην ρέει
καὶ ὄλα φαίνονται αὐγῆ!

Ὁ οὐρανός, ἰδέ, ραντίζει
τὴν γῆν μὲ δρόσον, καὶ αὐτὴ
τ' ἀρώματά της τῷ χωρίζει
καὶ πάλιν δρόσον τοῦ ζητεῖ.

ὦ, πῶς ἀνθίζ' ἢ πασχαλέα
σιμὰ εἰς διαυγῆ πηγὴν!
Ἡ πλάσις εἶνε πάλιν νέα
καὶ εἰς τὴν πρώτην της αὐγῆν.

Ἄστρα καὶ κρὶν' ἀντανακλῶσι
τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ,
καὶ ὄλα χαίρουν, ὄλα ζῶσι,
κτίσις καὶ ἄνθρωποι ὁμοῦ.

85. Κάμηλος.

Ἡ κάμηλος εἶνε μέγα ζῷον. Τὸ σῶμα αὐτῆς
καλύπτεται ὑπὸ τριχῶν ξανθοῦ χρώματος. Ἡ κε-
φαλὴ εἶνε ἐπιμήκης καὶ ἄσχημος, ἀναλόγως δὲ
τοῦ σώματος μικρά· τὰ ὦτα εἶνε ἐπίσης μικρά,
τὸ δὲ ἄνω χεῖλος μακρὸν καὶ εἰς τὸ μέσον ἐστι-
σμένον. Ὁ λαιμὸς αὐτῆς εἶνε μακρὸς καὶ καμ-
πύλος, ἢ οὐρὰ μετρία καὶ εἰς τὸ ἄκρον θυσανω-
τῆ, οἱ δὲ πόδες μακροί, εἰς τὸ ἄκρον πλατεῖς καὶ
σαρκώδεις καὶ σχίζονται εἰς δύο χηλᾶς.

Ἐπὶ τῆς ράχεως ἢ κάμηλος φέρει ἓνα ὕβον

σχηματιζόμενον ἐκ λίπους. Ὑπάρχουσι καὶ κάμηλοι φέρουσαι δύο ὕβους ἐπὶ τῆς ράχεως.

Ἡ κάμηλος κατὰγεται ἐκ τῆς Ἀραβίας· ἐκείθεν δὲ διεδόθη εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην. Ζῆ ἕως 30 ἔτη. Ἡ θήλεια κατ' ἔτος γεννᾷ ἓν νεογνόν, τὸ ὁποῖον θηλάζει.

Ἡ κάμηλος τρώγει χόρτα, ἀκάνθας καὶ ἄλλας τροφάς, τὰς ὁποίας μηρυκάζει· καὶ διὰ τοῦτο ἀνάγεται εἰς τὴν τάξιν τῶν μηρυ-

Κάμηλος.

καστικῶν. Ἡ κάμηλος εἶνε ζῷον χρησιμώτατον, διότι τὸ κρέας αὐτῆς εἰς τινὰ μέρη τρώγεται καὶ τὸ γάλα πίνεται. Ἐκ τῶν τριχῶν αὐτῆς κατασκευάζονται ὑφάσματα ἀδιάβροχα καὶ ἐκ τοῦ δέρματος βύρσαι. Εἶνε δὲ ἡ κάμηλος καὶ ζῷον φορηγόν. Ὅταν θὰ φορτώσωσιν ἢ ἐκφορτώσωσιν αὐτήν, γονατίζει.

Ἡ κάμηλος πρὸ πάντων εἶνε χρησιμωτάτη εἰς τὰς ἀμμώδεις καὶ ἀνύδρους ἐρήμους, τὰς ὁποίας μόνῃ αὐτῆς δύναται νὰ διέλθῃ, διότι ἐπὶ πολλὰς

ἡμέρας ἀντέχει εἰς τὴν πείναν καὶ τὴν δίψαν· ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς αὐτῆς εἶνε πλατὺ καὶ σαρκῶδες, βαδίζει εὐκόλως ἐπὶ τῆς ἄμμου. Ἐνεκα τῆς μεγάλης ταύτης χρησιμότητος τῆς καμήλου οἱ Ἀραβες θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς δῶρον τοῦ Θεοῦ.

Αἱ κάμηλοι ὀδοιποροῦσι πολλαὶ κατὰ σειρὰν καὶ συνήθως προηγείται αὐτῶν ὄνος. Τὸ βάδισμα αὐτῶν εἶνε βραδὺ καὶ τόσον τακτικόν, ὥστε ἐπὶ ἑβδομάδας ὀδοιποροῦσαι δὲν ἀλλάσσουν αὐτό.

Ἡ κάμηλος εἶνε ζῷον ἡμερον καὶ ὑπομονητικόν, ἀλλ' ἐνίοτε ἔχει μεγάλην ἰσχυρογνωμοσύνην.

86. Τὰ ἐπτὰ θαύματα τοῦ κόσμου.

Β'

Ὁ κολοσσὸς τῆς Ρόδου.

Ὁ κολοσσὸς τῆς Ρόδου ἦτο ἀγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος κατασκευασμένον ἐκ χαλκοῦ. Ὀνομάσθη δὲ κολοσσὸς ἐνεκα τοῦ ὑπερβολικοῦ αὐτοῦ μεγέθους.

Ὅτε Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς ἐπολιορκῆσε τὴν Ρόδον, οἱ Ρόδιοι ἀντέστησαν γενναίως. Μεθ' ἑλθὼν δὲ τὴν εὐφυίαν, ἣν ἔδειξεν ὁ Δημήτριος, καὶ τὰ μεγάλα μηχανήματα, ἅτινα κατὰ τὴν πολιορκίαν μετεχειρίσθη, δὲν ἠδυνήθη νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν. Συνεβιβάσθη δ' ἐπὶ τέλους πρὸς τοὺς Ροδίους καὶ διαλύσας τὴν πολιορκίαν

ἀνεχώρησεν, ἀροῦ κατέλιπεν εἰς αὐτοὺς τὰς περισσοτέρως πολιορκητικὰς αὐτοῦ μηχανάς. Ἐκ τῶν μηχανῶν τούτων, ἃς ἐπώλησαν οἱ Ρόδιοι, συνέλεξαν τριακόσια *τάλαντα*· τὸ δὲ ποσὸν τοῦτο ἀπεφάσισαν νὰ μεταχειρισθῶσι πρὸς κατασκευὴν ἀγάλματος τοῦ Ἀπόλλωνος.

Τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀγάλματος ἀνέλαβε *Χάρης*, ὁ μαθητὴς τοῦ Λυσίππου, εἰς ἓκ τῶν ἀρίστων ἀγαματοποιῶν τῆς ἀρχαιότητος, καταγόμενος ἐκ τῆς Λίνδου πόλεως τῆς νήσου Ρόδου. Προῦδευσε δ' εἰς τὸ ἔργον ἀρκούντως· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν προῦπελόγισεν ὀρθῶς τὰ ἀναγκαίουντα ἐξοδα, ἐξηντλήθησαν τὰ χρήματα πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ἔργου. Οἱ Ρόδιοι ἠρνήθησαν νὰ δαπανήσωσι καὶ ἄλλα, ὁ δὲ *Χάρης* ἐκ τῆς λύπης ὑποκτόνησε καὶ ἀφῆκεν οὕτως ἡμιτελὲς τὸ ἔργον. Ἀνέλαβε δὲ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ ἕτερος ὀνομαστὸς καλλιτέχνης ἐκ τῆς αὐτῆς πατρίδος, ὁ *Δάχης*, ὅστις καὶ πράγματι ἔφερεν εἰς τέλος τὸ ἔργον.

Παράδοξος ἦτο ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀγάλματος τούτου. Ἀροῦ κατεσκευάσθησαν ἐκ λευκοῦ μάρμαρου τὰ βάθρα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐμελλε νὰ στηθῆ τὸ ἄγαλμα, ἔστησεν ἐκεῖ ὁ τεχνίτης τὰ *χωνευτήριά* του, εἰς τὰ ὁποῖα ἐχύνετο ὁ χαλκὸς καὶ ἐλάμβανε τὸ κατάλληλον σχῆμα. Καὶ πρῶτον μὲν κατεσκευάσθησαν οἱ πόδες τοῦ ἀγάλματος μέχρι τῶν ἀστραγάλων, ἔπειτα τὸ ἄνω τῶν ἀστραγάλων μέχρι τῶν γονάτων μέρος καὶ οὕτω καθεξῆς· διότι, ἂν ὁ τεχνίτης κατεσκεύαζεν ἰδιαίτερώς τὰ μέλη τοῦ ἀγάλματος καὶ ἤθελεν ἔπειτα νὰ προσαρμόσῃ αὐτά, ἦτο ἀδύνατον ἀνθρωπίνῃ δυνάμει

νὰ μετακομίσῃ αὐτὰ ἐκ τοῦ τόπου τῆς κατασκευῆς εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἔπρεπε νὰ στηθῶσι.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἀγάλματος ἦτο κοῖλον· ἀλλὰ διὰ νὰ συνδέωνται καλῶς τὰ μέλη τοῦ ἀγάλματος πρὸς ἄλληλα, ὁ τεχνίτης ἔθηκεν ἐντὸς διαφόρους σιδηροῦς συνδέσμοις, οἱ ὁποῖοι προῦξένουν ἐκπληξιν διὰ τὸ μέγεθός των.

Τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἶχεν ὕψος ἐβδομήκοντα, κατ' ἄλλους δὲ ἑκατὸν εἴκοσι πήχεων. Διὰ τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ ἐχρηιάσθη πεντακοσίων ταλάντων χαλκὸς καὶ τριακοσίων ταλάντων σιδηρός. Ἴνα δὲ λάβῃ τις ἰδέαν τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, ἀρκεῖ νὰ μάθῃ ὅτι εἰς ἄνθρωπος μόλις ἠδύνατο νὰ ἐναγκαλισθῆ τὸν μέγαν δάκτυλον τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

Τὸ ἄγαλμα τοῦτο λέγουσιν ὅτι ἦτο ἔστημένον πρὸ τοῦ λιμένος εἰς τὸν πορθμὸν, καὶ εἶχε τὸν μὲν ἓνα πόδα ἐπὶ τῆς μιᾶς παραλίας, τὸν δὲ ἕτερον ἐπὶ τῆς ἄλλης· κάτωθεν δὲ τῶν ἀνοικτῶν αὐτοῦ σκελῶν διήρχοντο τὰ πλοῖα πλησίαια.

Τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἔργον κατεσκευάσθη τῷ 280 π.Χ. ἀλλὰ δὲν διήρκεσεν ὀρθὸν ὅσον χρόνον θὰ ἤλπίζε τις βλέπων τὸ μέγεθος αὐτοῦ. Πεντήκοντα ἔτη μετὰ τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ ἐκρημνίσθη ὑπὸ ἰσχυροῦ σεισμοῦ· ἀλλὰ καὶ ἐξηπλωμένος χαμαὶ προῦξέει θαυμασμὸν.

Πτολεμαῖος, ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ἔδωκεν εἰς τοὺς Ροδίους τρεῖς χιλιάδας ταλάντων, διὰ νὰ ἀνυψώσωσι τὸν Κολοσσὸν καὶ πάλιν· ἀλλ' οἱ Ρόδιοι, εἴτε διότι ἦτο δύσκολον τὸ ἔργον, εἴτε διότι ἤθελον νὰ κάμωσι καλλιτέραν χρῆσιν τῶν χρημάτων, διέδωκαν ὅτι χρη-

σμός τις ἀπηγόρευε τὴν ἀνέγερσιν αὐτοῦ· οὕτω δὲ ἔδ᾿ ἀπάνησαν τὰ χρήματα εἰς ἐπίσκευήν τῶν τειχῶν τῆς πόλεως καὶ εἰς προμήθειαν διαφόρων πραγμάτων χρησίμων διὰ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς.

Ὁ Κολοσσός ἔμεινε χαμαὶ μέχρι τοῦ ἔτους 672, ὅτε ἡ Ρόδος ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Σαρακηνῶν ἐπώλησεν αὐτὸν εἰς Ἑβραῖόν τινα· οὗτος δέ, ἀφοῦ κατέκοψε τὴν Κολοσσὸν εἰς τεμάχια, μετεκόμισεν αὐτὸν διὰ θαλάσσης εἰς τὰ παράλια τῆς Συρίας. Ἐκεῖθεν δὲ φορτώσας τὰ τεμάχια ἐπὶ ἑννεακοσίων καμήλων μετέφερεν αὐτὰ εἰς τὸ ἑσωτερικὸν τῆς Συρίας, ὅπου καὶ ἐπώλησε τὸν χαλκόν.

87. Χελώνη.

Ἡ χελώνη εἶνε ἔρπετόν. Τὸ σῶμα αὐτῆς καλύπτεται ὑπὸ ὀστράκου, ὅπερ καλεῖται χελώνειον.

Τὸ ἄνω μέρος τοῦ χελωνείου εἶνε κυρτὸν καὶ καλύπτεται ὑπὸ κερατίνων

Χελώνη.

πλακῶν, αἵτινες καλοῦνται φολίδες. Εἰς τὸ ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν μέρος τοῦ χελωνείου ὑπάρχουσιν ὀπαί, ἐξ ὧν ἡ χελώνη, ὀσάκις θέλει, ἐξάγει

τὴν κεφαλὴν, τοὺς τέσσαρας πόδας καὶ τὴν οὐρὰν αὐτῆς.

Ἡ ἑλληνικὴ χελώνη ζῆ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἐντὸς τῶν κήπων καὶ ἀλλαχοῦ. Ὑπάρχουσι καὶ χελῶναι, αἵτινες ζῶσιν ἐντὸς τῶν ποταμῶν καὶ τῶν θαλασσῶν.

Ἡ χελώνη τρώγει φυτὰ, ἀλλὰ πρὸ πάντων σκώληκας καὶ ἔντομα βλαβερὰ εἰς τὰ φυτὰ. Γεννᾷ 4 ἕως 12 ὄψα κατ' ἔτος, κρύπτει αὐτὰ ἐντὸς λάκκων καὶ καλύπτει διὰ χώματος· ἐκεῖ δὲ ταῦτα μετὰ τινα χρόνον ἐκκολάπτονται.

Ἡ χελώνη βαδίζει πολὺ βραδέως.

Τὸ κρέας τῆς χελώνης τρώγεται εἰς τινὰς χώρας, ἐκ δὲ τοῦ χελωνείου αὐτῆς κατασκευάζονται διάφορα σκεύη, ὡς κτένια, θῆκαι καὶ ἄλλα.

88. Λαγῶδες καὶ χελώνη.

Λαγῶδες τις, ἔχων μόνην τὴν γνωστὴν ταχυποδιαν, κατεχλεύαζε χελώνην, ὡς μικρόπουν καὶ βραδεῖαν. Ἡ δ' ἀπήνησε γελῶσα· «Λαγῶέ, μὴ λέγῃς τόσα· Ἡ βραδύπους, ἂν θελήσω, τὸν ταχὺν σὲ θά νικήσω. Τρέξωμεν, νὰ δοκιμάσης, ἂν μὲ φθάσης».

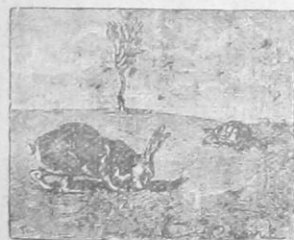

Τρέξωμεν, νὰ δοκιμάσης.

Εἰς τὸν ὕπνον παρεδόθη.

« Τρέξωμεν, ὁ ταχυπόρος
ἐκραξεν, ὄρισας ποῖον
λήψεται ὁ νικηφόρος
νίκης δίκαιον βραβεῖον.
Καὶ ἡ θῆσις διωρίσθη
καὶ ἡ Φρ' ἀπεφασίσθη
καὶ ἐγένετο συνθήκη,
ὡς ἀνήκει.

Πόδας τέσσαρας ἐκίνει
ἵνα εἰς τὸν ὄρον φθάσῃ.

« Ὁ μὲν λαγῶδες, γνωρίζων
βραδυπόρον τὴν χελώνην,
εἰς τὸν ὕπνον, μὴ φροντίζων,
παρεδόθη κ' εἰς ραστώνην,
λέγων· « ὅσον καὶ ἂν θέλῃ
ὡς προδράμη, δὲν μὲ μέλλει.
Ἐγώ, μόλις ἐξυπνήσω,
θὰ ὀρμήσω
καὶ θὰ φθάσω νικητῆς
πρὸ αὐτῆς,»...

Ὡς δ' ὁ ἄλλος ἐξηπνήσας
ἔτρεχε ταχὺς ὀρμήσας.

Ἄλλὰ τρέχουσα ἐκείνη
καὶ σιγμῆν χωρὶς νὰ χάσῃ,
πόδας τέσσαρας ἐκίνει,
ἵνα εἰς τὸν ὄρον φθάσῃ.
Ὡς δ' ὁ ἄλλος ἐξυπνήσας
ἔτρεχε ταχὺς ὀρμήσας,
ἡ ἀκάματος χελώνη
εἶχε φθάσῃ πλέον μόνῃ
εἰς τὸν τόπον τῆς συνθήκης
καὶ τῆς νίκης.

89. Οὐ φροντὶς Ἴπποκλείδῃ.

Κλεισθένης, ὁ τύραννος τῆς Σικυῶνος, εἶχε θυγατέ-
ρα ὀνομαζομένην Ἀγαρίστην. Ταύτην ἠθέλησε νὰ ἐκ-
δώσῃ γυναῖκα εἰς τὸν ἄριστον ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων.

« Ὅτε λοιπὸν ἦλθεν ἡ εορτὴ τῶν Ὀλυμπίων, ὁ Κλει-
σθένης, ἀφοῦ ἐνίκησεν εἰς αὐτὰ τεθρίππῳ, ἐκήρυξεν ἄδ-
στις ἐκ τῶν Ἑλλήνων θεωρεῖ ἑαυτὸν ἄξιον νὰ γίνῃ γαμ-
βρός τοῦ Κλεισθέους, νὰ ἔλθῃ μετὰ ἐξήκοντα ἡμέρας
ἢ καὶ πρότερον εἰς Σικυῶνα· διότι ὁ Κλεισθένης θὰ
τελέσῃ τὸν γάμον ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἐξηκοστῆς
μετὰ τὸ κήρυγμα ἡμέρας».

Τότε ὅσοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἦσαν ἐπιφανεῖς ἤρχοντο
ὡς μνηστῆρες. Ἦλθον λοιπὸν ἐκ πάντων τῶν μερῶν
τῆς Ἑλλάδος οἱ ἐπιφανέστατοι, ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων
ἦλθε Μεγακλῆς ὁ Ἀλκίμενος καὶ Ἴπποκλείδης ὁ Τι-
σάνδρου, ὅστις ὑπερεῖχε τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὰ πλούτη
καὶ τὴν ὠραιότητα. Συνεποσώθησαν δὲ πάντες οἱ μνη-
στῆρες τῆς Ἀγαρίστης εἰς δέκα καὶ τρεῖς.

Ἀφοῦ δὲ ἦλθον οὗτοι κατὰ τὴν προειρημένην ἡμέραν,
ὁ Κλεισθένης πρῶτον ἠρώτα νὰ μάθῃ τὴν πατρίδα καὶ
τὴν οἰκογένειαν ἐκάστου· μετὰ δὲ ταῦτα κρατήσας αὐ-
τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ του ἐπὶ ἓν ἔτος ἐδοκίμαζε τὴν ἀνδραγα-
θίαν, τὸν χαρακτῆρα, τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὸν τρόπον ἐκά-
στου. Ἦρσκον δ' εἰς αὐτὸν πρὸ πάντων οἱ ἐξ Ἀθηναίων
ἐλθόντες καὶ ἐκ τούτων μᾶλλον Ἴπποκλείδης ὁ Τισάνδρου.

« Ὅτε δ' ἔφθασεν ἡ προσδιωρισμένη ἡμέρα τῆς τελέ-
σεως τοῦ γάμου, καθ' ἣν ὁ Κλεισθένης ἔπρεπε ν' ἀπο-
φανθῇ τίνα ἐξ ὄλων προετίμα ὡς γαμβρόν, ἐθυσίασεν

ἐκατὸν βοῦς καὶ ἐκάλεσεν εἰς συμπόσιον τοὺς μνηστῆρας καὶ πάντας τοὺς Σικυωνίους. Ἄφου δὲ ἐπερατώθη τὸ δεῖπνον, συνεζήτησαν περὶ μουσικῆς καὶ περὶ ἄλλων ἀντικειμένων, τὰ ὅποια ὁ λόγος ἔφερεν εἰς τὸ μέσον. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Ἰπποκλείδης ἐκάλεσε τὸν αὐλητὴν νὰ αὐλήσῃ ἄσμα τι χοροῦ. Τοῦτου δὲ γενομένου, ἐχόρευσεν ὁ Ἰπποκλείδης. Ὁ Κλεισθένης δὲ ἔβλεπε μετὰ δυσαρρεσκείας τὸ πρᾶγμα.

Μετὰ δὲ ταῦτα σταματήσας ὀλίγον ὁ Ἰπποκλείδης διέταξε καὶ ἔφεραν τράπεζαν ἀναθὰς δ' ἐπ' αὐτῆς πρῶτον μὲν ἐχόρευε κατὰ τρόπους Λακωνικούς, εἶτα δὲ κατὰ τρόπους Ἀττικούς καὶ τρίτον στηριζας τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐχειρονόμει διὰ τῶν σκελῶν αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Κλεισθένης, ἐν ὄσφ μὲν ὁ Ἰπποκλείδης ἐχόρευε τὰ πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα εἶδη τοῦ χοροῦ, ἐκράτει ἑαυτὸν, εἰ καὶ ἠοθάνετο μεγάλην πλέον ἀηδίαν καὶ ἀποστροφὴν νὰ ἐκλέξῃ αὐτὸν γαμβρὸν διὰ τε τὸν χορὸν καὶ τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ· ὡς δὲ εἶδεν αὐτὸν καὶ νὰ χειρονομῇ διὰ τῶν σκελῶν, δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ κρατήσῃ ἑαυτὸν καὶ εἶπεν· «ὦ παῖ τοῦ Τισσάνδρου, διὰ τοῦ χοροῦ σου ἀπώλεσας τὸν γάμον». Ὁ δὲ Ἰπποκλείδης ἀπήντησεν· «οὐ φροντίς Ἰπποκλείδῃ», δηλαδὴ τὸν Ἰπποκλείδην δὲν τὸν μέλλει. Ἐκτοτε δὲ ἡ φράσις αὐτῆ ἔμεινε παροιμιώδης.

Ὁ Κλεισθένης τότε ἐξέλεξεν ὡς γαμβρὸν τὸν Μεγακλέα· ἀφου δὲ παρεδέχθη οὗτος, ἐπεκυρώθη ὁ γάμος ὑπὸ τοῦ Κλεισθένου. Οὕτω δὲ οἱ Ἀλκμεωνίδαι ἐφημίσθησαν ἀνά τὴν Ἑλλάδα.

90. Καφές.

Ὁ καφές φέρεται εἰς ἡμᾶς ἐκ μεμακρυσμένων μερῶν, ἐκ τῆς Ἀβυσσινίας ἢ Ἀραβίας, ἢ ἐκ τῆς Μαρτινίκας. Τὸ φυτόν, τὸ παράγον τὸν καφέν, ὀνομάζεται *καφέα*. Ἡ καφέα εἶνε μικρὸν δένδρον, τὰ ἄνθη τοῦ ὁποίου ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ ἄνθη τοῦ ἰάσμου καὶ ἔχουσι τερπνὴν εὐωδίαν.

Ἐκ τῶν ἀνθῶν παράγεται ὁ καρπός, ἐρυθρὸς καὶ ὁμοιάζων πρὸς κεράσιον.

Ἐντὸς τοῦ καρποῦ ὑπάρχουσι δύο σπόροι κυρτοὶ μὲν κατὰ τὴν μίαν ἐπιφανείαν, πεπλατυσμένοι δὲ κατὰ τὴν ἐτέραν, ἐπὶ τῆς ὁποίας φέρουσι καὶ αὐλα-

Καφέα.

κα. Οἱ σπόροι οὗτοι εἶνε οἱ κόκκοι τοῦ καφέ· εἶνε δὲ σκληροὶ καὶ ἔχουσι χρῶμα πράσινον.

Τοὺς κόκκους τοῦ καφέ φρύγουσι μέχρις οὗ λάβωσι χρῶμα καστανόν. Ἐὰν καῶσι, μεταβάλλονται εἰς ἄνθρακας καὶ ἀποβάλλουσι τὴν γευσιν καὶ τὸ ἄρωμα αὐτῶν.

Τοὺς πεφρυγμένους κόκκους ἀλέθουσιν ἐντὸς μύλου τοῦ καφέ καὶ μεταβάλλουσιν αὐτοὺς εἰς κόνιν. Ὁ καφὲς μετρίως πινόμενος εἶνε τονωτικὸς καὶ ὠφέλιμος.

91. Θέα.

Ἡ θεά εἶνε δένδρον, τὸ ὁποῖον φύεται εἰς τὰς εὐχράτους χώρας τῆς Κίνας καὶ τῆς Ἰαπωνίας καὶ ἔχει ὕψος δύο περίπου μέτρων. Τὰ φύλλα αὐτῆς εἶνε ὀρειδῆ, βαθέος πρασίνου χρώματος καὶ κατὰ τὴν περιφέρειαν ὀδοντωτά, τὰ δὲ ἄνθη μικρὰ καὶ λευκά.

Θέα.

εἰς κατηγορίας ἀναλόγως τῆς ἡλικίας καὶ τοῦ με-

γέθους αὐτῶν. Τὰ νεώτερα, μικρότερα καὶ κεκαλυμμένα ὑπὸ ἐλαφροῦ χνοῦ συνιστῶσι τὴν καλλιτέραν ποιότητα. Ἀκολούθως ρίπτουσι τὰ φύλλα ἐπὶ σιδηρῶν πλακῶν τεθειμένων ἐπὶ κλιβάνων, καὶ ἀνακινουσιν αὐτὰ ἀδιακόπως, διὰ νὰ μὴ καῶσι. Μετὰ τινὰ λεπτὰ θέτουσι τὰ φύλλα ταῦτα ἐπὶ τραπεζῶν καὶ οἱ ἐργάται στρέφουσιν αὐτὰ ἐντὸς τῶν χειρῶν των. Ἀφοῦ δὲ τυλιχθῶσι καλῶς τὰ φύλλα καὶ ξηρανθῶσιν, εἶνε ἕτοιμα διὰ τὸ ἐμπόριον.

92. Ὁ ζευγηλάτης.

Α

Ἡ Αὐγή.

Θάρρος, γενναῖοί μου βόες, θάρρος! Τὸ ψῦχος τῆς πρωίας εἶνε δριμύ, ἢ δὲ ἀναπνοὴ ἐξέρχεται ἐκ τῶν μυκτήρων σας ἐν εἶδει λευκοῦ ἀτμοῦ. Ἄλλ' ὅταν ἐργάζεται τις, θερμαίνεται. Θάρρος!

Ἀνεχωρήσαμεν πολὺ πρὸ τῆς αὐγῆς καὶ εἶνε δύσκολον ἀκόμη ὑπὸ οὐρανὸν ἀμυδρὸν νὰ σκάψωμεν τὴν γῆν. Ἄλλ' ἰδοὺ ὅτι καὶ οἱ τελευταῖοι ἀστέρες σβύνονται καὶ ἡ ἡμέρα πλησιάζει. Ἡ ἀνατολὴ πορφυροῦται καὶ αἱ ἄκραι τῶν νεφῶν χρυσοῦνται. Μετ' ὀλίγον ὁ λαμπρὸς τοῦ ἡλίου δίσκος θ' ἀναφανῆ καὶ διὰ τῶν θερμῶν καὶ ζωογόνων αὐτοῦ ἀκτίνων θὰ ἐμψυχώσῃ ἡμᾶς. Θάρρος, γενναῖοί μου βόες!

Πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα ἢ ἐργασία εἶνε ζωή. Πάν-

τες ἐν πάσῃ περιστάσει καὶ τεθλιμμένοι καὶ εὐτυχεῖς καὶ δυστυχεῖς ὀφείλομεν νὰ ἐργαζώμεθα. 'Εάν τις εἶνε εὐθυμος καὶ εὐτυχής, ἡ ἐργασία αὐξάνει τὴν εὐθυμίαν καὶ εὐτυχίαν αὐτοῦ· ἡ δὲ καρδιά αὐτοῦ αἰσθάνεται ὑπερηράνειαν, διότι καθίσταται ὠφέλιμος ἐν τῷ κόσμῳ. 'Εάν δὲ τις εἶνε δυστυχής καὶ τεθλιμμένος, ἡ ἐργασία διασκεδάζει τὴν λύπην καὶ παρηγορεῖ καὶ ἀνακουφίζει τὸν πάσχοντα. Δυστυχεύοντες ἐν τῷ κόσμῳ εἶνε ὅσοι εἰς τὰς θλίψεις καὶ τὰς δυστυχίας των οὐδὲν ἄλλο πράττουσιν ἢ νὰ μετῶσι τὰ δάκρυά των.

Θάρος, γενναῖοί μου βόες!

Πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα· ἡ ἐργασία εἶνε νόμος· ἡ ἐργασία παρέχει ὠφελείας καὶ κέρδη. 'Η αὐλαξ, τὴν ὁποίαν ἀνοίγομεν, εἶνε ἡ κοίτη τοῦ προσεχοῦς θερισμοῦ. 'Αλλ' ὁ θερισμὸς οὗτος ἐτοιμάζεται πολὺ πρότερον. 'Ο σπόρος ρίπτεται ἐν τῇ ἐσκαμμένη γῇ καὶ κοιμᾶται ἐν αὐτῇ, ἕως οὗ βλαστήσῃ διὰ τῶν βροχῶν. Κατόπιν ποσάκις πρέπει νὰ φωτισθῶσιν αὐτὸν αἱ εὐεργετικά του ἡλίου ἀκτῖνες, διὰ ν' αὐξηθῇ, ἀνυψωθῇ καὶ δώσῃ εἰς τὸν γεωργὸν τοὺς θρεπτικούς στάχους!

'Ας χαραζώμεν λοιπὸν τὰς αὐλακὰς ἡμῶν, γενναῖοί μου βόες! Τὴν ὥραν ταύτην καὶ ἡ καλὴ οἰκοδέ-

σποινα, ἀφοῦ ἔδωκεν εἰς τὰ παιδιά τὸ πρόγευμά των, ἀποστέλλει αὐτὰ εἰς τὸ σχολεῖον. Καὶ αὐτὰ εἶνε ὁ σπόρος τοῦ μέλλοντος. Εἶθε αἱ χρησταὶ συμβουλαὶ καὶ τὰ καλὰ μαθήματα τῶν γονέων καὶ τῶν διδασκάλων νὰ βλαστήσωσιν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν· εἶθε καὶ ταῦτα νὰ δυνηθῶσι νὰ ἐκπληρώσωσι τὸν προορισμὸν αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ. 'Ας σκάψωμεν καὶ ἄς βαθύνωμεν τὰς αὐλακὰς. Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ πλοῦσιον θερισμὸν εἰς τοὺς γονεῖς καὶ τὸν γεωργόν.

93. 'Η αύγή.

Τί εὐμορφ' εἶν' ἡ ὥρα, ποῦ ἡ φύσις ἀκόμ' ἀπὸ τὸν ὕπνο τὸν βαθθὸν δὲν ἔχει, λές, καλὰ καλὰ ζυπνήσῃ, εἶτε βαριέται καὶ νὰ σηκωθῇ!...

'Από τὰ τόσα ἄστρα ἐν ἀστέρι
μένει, ὁ λαμπερὸς Ἀυγερινός,
καὶ κάτω στής 'Ανατολῆς τὰ μέρη
ἀρχίζει νὰ χρυσόνη ὁ οὐρανός.

'Η θάλασσα ἀρχίζει νὰ σαλεύη
στὰ πρῶτα χάρδια, χάρδια τοῦ Βοριά...
Τὸ κύμα ὀλοένα ζωντανεῖ
καὶ χίλιαι γλώσσαις γλείφουν τὴ στεριά.

'Απὸ τὸ πρῶτο χάραγμα πετοῦνε,
εἴτε στὰ στήθη βόσκουνε τῆς γῆς
μικροὶ κορυδαλοί, πού τραγουδοῦνε
τὸ πρῶτο τραγουδάκι τῆς αὐγῆς.

Πρὶν φέξῃ, ὄλο τὸ χωριὸ ζυπνάει
καὶ δίχως ταραχῆ, δίχως μιλιὰ
καθένας ἐτοιμάζεται νὰ πάη
στὴν καθημερινή του τὴ δουλειά.

'Ο γεωργὸς πηγαίνει στὸ χωράφι,
τὰ πρόβατα τὰ βόσκουν τὰ παιδιὰ,
καὶ ἡ γυναῖκα πλένει, νήθει, βάφει
μὲ τὸ μαρὸ τῆς μέσα στὴν ποδιά.

94. 'Ο ζευγηλάτης.

Β'

'Η εσπέρα.

Θάρρος, γενναῖοι μου βόες! 'Απεκάμετε' δυσκόλως
πλέον σῦρετε τὸ ἄροτρον. 'Αλλ' ὑπομείνατε' ἰδοὺ πλη-
σιάζομεν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔργου ἡμῶν.

'Ο οὐρανὸς ἐρυθροῦται καὶ ὁ ἥλιος δύνων ρίπτει τὰς
τελευταίας αὐτοῦ ἀκτίνας. 'Ἰδοὺ καταβαίνει βαθμηδόν,
δύει καὶ ἡ *μηροειδῆς* σελήνη ἀναγγέλλει ἡμῖν διὰ τῆς
λευκῆς αὐτῆς λάμπειως τὴν νύκτα καὶ τὴν ἀνάπαυσιν.

'Ἄς ἐπιστρέψωμεν. 'Ο σταῦλος περιμένει ὑμᾶς. Σείς
καὶ ἐγὼ δὲν ἀπωλέσαμεν τὴν ἡμέραν ἡμῶν ταύτην.
'Ἐκεῖ κάτω παρὰ τὸ κωδωνοστάσιον κεῖται τὸ χωριόν.
Οἱ φίλοι, οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ γείτονες ἐπανερχονται καὶ
ἐκεῖνοι φέροντες τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ ζεῦγη αὐτῶν. 'Η
καρδιά μου θερμαίνεται καὶ δὲν
αισθάνομαι πλέον κόπον, διότι
συλλογίζομαι, ὅτι μετ' ὀλίγον
θὰ ἐπανεέλθω εἰς τὴν οἰκίαν μου.
'Ἐκεῖ θὰ εὔρω τὸ κάθισμά μου
πλησίον τῆς ἐστίας καὶ τὸν
ζωμὸν ἀχνίζοντα ἐπὶ τῆς τρα-
πέζης. Θὰ τρέξωσιν εἰς τὰς
ἀγκάλας μου τὰ τέκνα· ἡ δὲ καλή μου σύζυγος θὰ
χαιρετίσῃ τὴν ἐπιστροφὴν μου καὶ θὰ μὲ ὑποδεχθῇ μὲ
γλυκὴ μειδίαμα ἐπὶ τῶν χειλέων.

'Ἰδοὺ πλησιάζομεν εἰς τὸ χωριόν. 'Ἄς εὐχαριστήσω-
μεν τὸν Θεόν, ὅστις ἐ χάρισεν εἰς ἡμᾶς καὶ τὴν ἡμέραν
ταύτην καὶ ἔδωκεν ἡμῖν τὴν δύναμιν νὰ ἐργασθῶμεν
καὶ νὰ προπαρασκευάσωμεν τὴν μέλλουσαν ἐσοδεῖαν.

Θὰ τρέξωσιν εἰς τὰς ἀγκάλας μου τὰ τέκνα.

95. Ἡ ἑσπέρα.

Ὁ ἥλιος ὀλοένα καταβαίνει...
τῆ γῆ σὲ λίγη ὥρα παραιτεῖ
κ' ἡ δύσι ροδοκόκκινα ἄντυμένη
στήν ἀγκαλιά της μέσα τὸν κρατεῖ.

Παράξενο· τῆ γῆ ὅταν ἀφήση,
φεύγει μαζὴ του κάθε ἐμποριά·
οἱ κάμποι, τὰ βουνά, ὅλη ἡ φύσι
σκοτεινιασμένη μοιάζουν ζωγραφιά.

Καὶ μέσ' σταις καλαμιαῖς καὶ τὰ πλατάνια
ἴζαν μαῦρο φεῖδι φεύγει τὸ νερό...
Νυκτόνει... ἐκεῖ ἐπάνω στὰ οὐράνια
τὸ πρῶτο ἄστρο λάμπει ἀργυρό.

Ὅλης τῆς γῆς τὴν πλάσι κουρασμένη
ἔχει σκεπάσει ὕπνος σιγαλά
κ' ἡ θάλασσα κοιμᾶται πλαγιασμένη
σὲ μαλακὴ κ' ὑγρὴ ἀκρογιαλιά.

Ὁ γέρω πεῦκος, ποῦ ὀρθὸς περνάει
ὅλη τὴν νύκτα καὶ δροσιὰ ρουφᾷ,
ἀργὰ καὶ ποῦ τὰ φύλλα του κουνάει,
ὡς ἂν νὰ χασμουριέτ' ἀπὸ κρυφά...

Μόνον ἡ βρύσι ἡ χορταριασμένη,
ποῦ ὅλη μέρα λέει καὶ γελᾷ,
κι' αὐτὴν τὴν ὥρ' ἀκόμη δὲν σιωπᾷνε
στὸν ὕπνο της, θαρρεῖς, παραμιλᾷ.

Ἡ τόση ἐρημιὰ σὲ ξεγελάει
καὶ λές—ἐδῶ κοντὰ δὲν ζῆ κανεῖς...
Μὰ ἐξαφνα τῆ σιωπῆ ζυπνάει
ἀντίκαλος ἀνθρωπίνης φωνῆς.

Ἡ γάβγισμα σκυλιοῦ, ἡ πετεινάρι,
ἡ ἀγελάδας μογκρισμα βαρὸ,
εἶτε γιδοῦ κυπρί, εἶτε κριάρι
μὲ τὴ χονδρὴ κουδοῖνα ποῦ φορεῖ.

96. Κοχλίας.

Ὁ κοχλίας εἶνε ζῷον μαλάκιον. ἔχει σῶμα
μαλακόν, τὸ ὅποιον ἐξώθεν καλύπτεται ἀπὸ ἀ-
στράκου λιθώδους. Τὸ ἄττρακον ταῦτα ἔχει

σχήμα ἑλικος καὶ σχηματίζεται ἐξ οὐσίας, τὴν ὁποῖαν ἐκκρίνει τὸ σῶμα τοῦ κοχλίου.

Ὁ κοχλίας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρει τέσσαρας κεραίας, ἐξ ὧν αἱ δύο εἶνε μεγαλείτεραι καὶ φέρουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Τὰς κεραίας ταύτας ὁ κοχλίας συστέλλει καὶ διαστέλλει κατὰ βούλησιν.

Ὁ κοχλίας τὸ σῶμα αὐτοῦ κρύπτει ἐντὸς τοῦ ὄστράκου. Ὅσάκις ὁμως θέλει, ἐξάγει μέρος τοῦ σώματός του ἐκ τοῦ ὄστράκου καὶ σύρεται ἐπὶ

Κοχλίας.

τῆς γῆς διὰ τινος ποδός, τὸν ὁποῖον φέρει κατὰ τὴν γαστέρα. Διὰ τοῦτο ὁ κοχλίας λέγεται γαστερόπουν μαλάκιον.

Ὁ κοχλίας συρόμενος ἀφίνει ἐπὶ τῆς γῆς γλοιώδη τινὰ οὐσίαν δεικνύουσαν τὸν δρόμον αὐτοῦ. Οἱ κοχλίοι πολλαπλασιάζονται δι' ὧν.

Ἐξέρχονται εἰς βοσκὴν μετὰ βροχὴν ἢ κατὰ τὴν δρόσον τῆς νυκτός καὶ τρώγουσι τρυφερά χόρτα καὶ ἄλλα φυτά. Εἶνε λοιπὸν οἱ κοχλίοι ζῶα βλαβερά· χρησιμεύουσιν ὁμως ὡς τροφή ἡμῶν.

Ἐν εἶδος κοχλίου δὲν φέρει ὄστρακον καὶ καλεῖται *λεῖμαξ*.

97. Τὰ ἐπτὰ θαύματα τοῦ κόσμου.

Γ'

Τὸ Μανσολεῖον.

Τὸ ἐξαίσιον τοῦτο ἀριστούργημα φέρει εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων τὰ εὐγενῆ καὶ τρυφερά αἰσθήματα μιᾶς συζύγου πρὸς τὸν σύζυγον αὐτῆς.

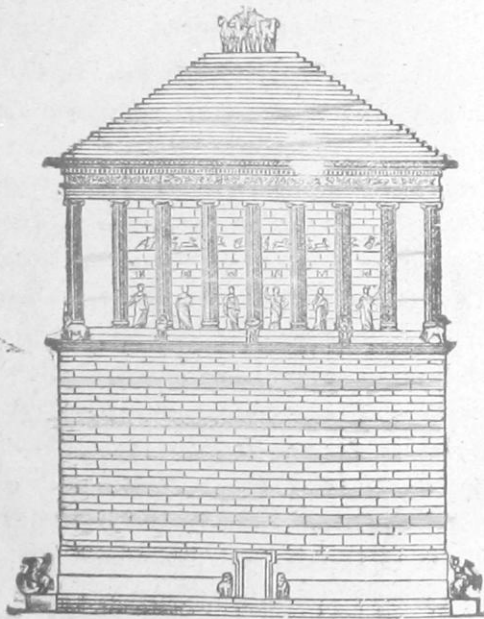
Ἡ Ἀρτεμισία, ἡ βασίλισσα τῆς Κερίας, τοσοῦτον ἠγάπα τὸν σύζυγον αὐτῆς Μανσολον, ὥστε, ὅτε οὗτος ἀπέθανε, καύσασα τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν τέφραν του ἐντὸς οἴνου. Θέλουσα δὲ νὰ μεῖνῃ αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ συζύγου αὐτῆς ἀπεφάσισε νὰ κατασκευάσῃ μνημεῖον ἄξιον τῆς μεγάλης ἀγάπης, ἣν ἠγάπητο πρὸς αὐτόν.

Προσεκάλεσε λοιπὸν τοὺς περιφημοτέρους γλύπτας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τὸν Βρύαξιν, τὸν Σκόπαν, τὸν Λεωχάρην, τὸν Τιμόθεον καὶ τὸν Πυθέα, καὶ ἀνέθηκεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μνημείου. Καὶ ὁ μὲν Σκόπας ἀνέλαβε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀνατολικὴν πλευράν, ὁ Τιμόθεος τὴν πρὸς μεσημβρίαν, ὁ Λεωχάρης τὴν πρὸς δυσμὰς καὶ ὁ Βρύαξις τὴν πρὸς βορρᾶν· ὁ δὲ Πυθεὺς ἀνεδέχθη νὰ κατασκευάσῃ ἄρμα τέθριππον. Πάντες δὲ ὁμοῦ ἐμελλον νὰ κατασκευάσωσι τὴν πυραμίδα, ἐφ' ἧς θὰ ἐτίθετο τὸ ἄρμα ἐκεῖνο.

Τὸ ἔργον εἶχε προχωρήσῃ ἀρκούντως· ἀλλ' ἡ Ἀρτεμισία μὴ δυνηθεῖσα νὰ κατανικήσῃ τὴν λύπην, ἣν ἠσθά-

νετο διὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου τῆς, ἀπέθανε δύο ἔτη μετὰ τὴν ἑναρξιν τῆς κατασκευῆς τοῦ μνημείου.

Τὸ ἔργον ἔμελλε νὰ μείνῃ ἀτελείωτον, διότι ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἀρτεμισίας, ὁ διαδεχθεὶς αὐτὴν εἰς τὸν θρόνον, δὲν ἤθελε νὰ ἐξοδεύσῃ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα

Τὸ Μανσωλεῖον.

ἐχρειάζοντο δι' ἄλλας ἀνάγκας. Ἄλλ' οἱ καλλιτέχναι, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀναλάβῃ αὐτό, ἐθιώρῃσαν δυστύχημα νὰ μείνῃ ἀτελείωτον τοιοῦτον ἔργον, τὸ ὁποῖον θὰ καθίστα ἀθάνατον τὸ ὄνομα καὶ αὐτῶν. Ἀπεφάσισαν

λοιπὸν νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν κατασκευὴν τοῦ μνημείου καὶ ν' ἀποπερατώσωσιν αὐτό, χωρὶς νὰ λάβωσιν ἀμοιβὴν διὰ τὴν ἐργασίαν των.

Τὸ λαμπρότατον τοῦτο μνημεῖον, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη *Μανσωλεῖον* ἐκ τοῦ ὀνόματος ἐκείνου, ἕνεκα τοῦ ὁποῦ κατασκευάσθη, ἐγένετο αἰτία νὰ ὀνομάζωνται *Μανσωλεῖα* καὶ πάντα τὰ ἀξιοθαύμαστα διὰ τὸ μέγεθος ἢ τὴν τέχνην των μνημεῖα.

Τὸ μνημεῖον τοῦτο εἶχε κτισθῆ ἐν Ἀλικαρνασσῶ, πόλει τῆς Καρίας καὶ πρωτεύουσῃ τοῦ βασιλείου τῆς Ἀρτεμισίας, ἐπὶ τόπου καταλλήλου καὶ ὑψηλοῦ.

Τὸ Μανσωλεῖον ἦτο τετράγωνον καὶ εἶχε περιφέρειαν τετρακοσίων ἑνδεκα ποδῶν. Πέριξ δ' αὐτοῦ ἦσαν τριάκοντα ἕξ κίονες, ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο ἡ ἐξωτερικὴ πρόσοψις τοῦ οικοδομήματος.

Ἐπὶ τοῦ τετραγώνου τούτου, τὸ ὁποῖον εἶχεν εἴκοσι πέντε πήχεων ὕψος, κατασκευάσθη πυραμὶς καὶ ἐπὶ ταύτης ἐστήθη τὸ τέθριππον ἄρμα ὥστε τὸ ὄλον ὕψος τοῦ οικοδομήματος ἦτο ἑκατὸν τεσσαράκοντα ποδῶν.

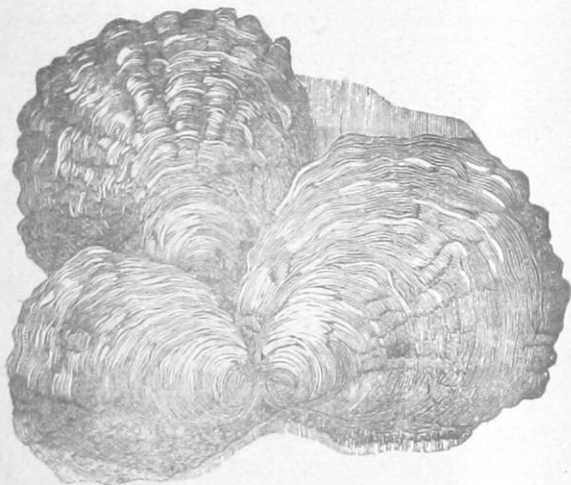
Τὸ λαμπρὸν τοῦτο τῆς τέχνης ἀριστούργημα κατασκευάσθη τῷ 353 περίπου π.Χ. Ἄγνωστον ὁμως εἶνε πότε καταστράφη καὶ εἰς τί ἐχρησίμευσεν ἡ ὕλη, ἐξ ἧς συνίστατο.

98. "Οστρεον.

Τὸ ὄστρεον εἶνε ζῶον *μαλάκιον* καὶ ζῆ ἐντὸς τῶν θαλασσῶν. Τὸ σῶμα αὐτοῦ εἶνε *μαλακὸν* καὶ

εὐρίσκεται ἐντὸς σάκκου μεμβρανώδους, ὅστις καλεῖται χιτών.

Τὸ ὄστρεον κεφαλὴν δὲν ἔχει· διὰ τοῦτο λέγεται μαλάκιον ἀκέφαλον. Τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔξωθεν

Ὀστρεα.

καλύπτεται ὑπὸ δύο ὀστράκων, ἅτινα ὀνομάζονται θυρίδες καὶ ἔχουσι σχῆμα στρογγύλον περιπου· συνδεόμενα δὲ ἐκ τῶν ὀπισθεν ἀνοίγουσι καὶ κλείουσι ὡς θυρίδες κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ ζῴου. Τὰ ὄστρεα διὰ τοῦ κάτω ὀστράκου προσκολλῶνται ἐπὶ τῶν λίθων καὶ μένουσι ἐκεῖ ἀκίνητα· τὴν δὲ τροφήν αὐτῶν λαμβάνουσι ἐκ τοῦ θαλασσίου

ὑδατος, τὸ ὁποῖον εἰσέρχεται ἐντὸς τῶν ὀστράκων αὐτῶν.

Τὰ ὄστρεα γεννῶσιν ἄπειρα ῥά, ἅτινα προσκολλώμενα ἐπὶ τῶν λίθων ἀναπτύσσονται ἐντὸς ὀλίγου χρόνου.

Τὰ ὄστρεα εὐρίσκονται εἰς ἅπαντα τὰ παράλια τῆς Εὐρώπης καὶ εἶνε περιζήτητα διὰ τὸ νοστιμώτατον καὶ θρεπτικώτατον αὐτῶν κρέας.

99. Ἡ ἀνάπαυσις.

Ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ἐνέργειαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνάπαυσις εἶνε ἐπίσης ἀναγκαῖα εἰς αὐτόν.

Ὅταν γηράση τις, αἱ δυνάμεις του ἐξασθενοῦσιν, ἐργάζεται ὀλιγώτερον, ἐνίοτε δὲ μάλιστα καταπαύει πᾶσαν ἐργασίαν. Μετ' ἐργασίαν μιᾶς ἐβδομάδος τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα ἔχουσι ἀνάγκην ἀναπαύσεως ἀπὸ τῶν συνήθων ἐνασχολήσεων. Μετὰ τὸ μάθημα ἡχεῖ ὁ κῶδων τῆς διαχύσεως. Μετὰ δεκάμηνον ἐργασίαν ἐρχονται αἱ διακοπαί. Μετὰ τὴν ἡμέραν ἐπέρχεται ἡ νύξ καὶ μετ' αὐτῆς ἡ ὥρα τοῦ ὕπνου. Οὕτω λοιπὸν ὑπάρχει πάντοτε διαδοχὴ ἐργασίας καὶ ἀναπαύσεως.

Ἄλλ' ἡ ἀνάπαυσις δὲν εἶνε οὔτε εὐχάριστος οὔτε ὠφέλιμος, ὅταν δὲν ἐξαγοράζηται διὰ τῆς ἐργασίας, τῆς ὁποίας εἶνε ἡ φυσικὴ συνέπεια καὶ ἡ δικαία ἀμοιβή. Διὰ τὴν ἡ Κυριακή, αἱ διακοπαὶ καὶ αἱ διαχύσεις ἔχουσι

τόσην ἀξίαν; Διότι τὰ διαλείμματα ταῦτα τῆς ἀναπαύσεως διαδέχονται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον μακρὰς περιόδους ἐργασίας. Παρατηρήσατε τὸν ὄκηρδον μαθητὴν, ὅστις φεύγει ἐκ τῆς σχολῆς, ἢ ἔρχεται εἰς αὐτὴν καταναγκαστικῶς· ἐπὶ τέλους καὶ αὐτὰ τὰ παίγνια δὲν εὐχαριστοῦσιν αὐτὸν ἕνεκα τοῦ κόρου.

Οὕτω λοιπὸν ὁ νόμος τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ καθήκοντος εἶνε γλυκύτερος· διότι, ἐὰν ἐκπληρῶμεν αὐτὸν, αἰσθανόμεθα εὐχαρίστησιν καὶ ἠδονήν.

Πρέπει λοιπὸν νὰ συνειθίσωμεν νὰ διαμοιράζωμεν κανονικῶς τὸν χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐν γένει, καὶ ἰδιαιτέρως τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας μετὰξὺ ἐργασίας καὶ ἀναπαύσεως δίδοντες εἰς ἐκάστην τὸ ἀνήκον μέρος. Ἄς κοιμώμεθα ἑνωρὶς καὶ ἄς ἐγειρώμεθα τὴν πρωίαν ἑνωρὶς· διότι τὴν πρωίαν, ὅτε πᾶσα ἡ φύσις φαίνεται ἀναγεννωμένη, τὸ σῶμα εἶνε ἐλαφρὸν καὶ τὸ πνεῦμα καθαρὸν.

Ὁ Βυφῶν, μέγας συγγραφεὺς καὶ διάσημος σοφὸς τοῦ 18 αἰῶνος, ἄμα δὲ καὶ πλούσιος, μολονότι ἠγάπα πολὺ τὸν ὕπνον, ἠγεῖρετο ὅμως πάντοτε ἑνωρὶς. Ἴδου δὲ τί ἔπραξε, διὰ νὰ κατανικήσῃ τὴν πρὸς τὸν ὕπνον κλίσιν. Διέταξε τὸν ὑπνρέτην του Ἰωσήφ νὰ ἐξυπνᾷ αὐτὸν διὰ τῆς βίας μὴ δίδων προσοχὴν εἰς τὴν ἀντίστασίν του, εἰς τὰς παρακλήσεις ἢ τὰς ἀπειλάς του· καθ' ἐκάστην δὲ πρωίαν ἐπιλοδῶρει αὐτὸν δι' ἐνὸς ταλήρου. Πρωίαν τινὰ ὁ Βυφῶν νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ ὕπνου ἠρνεῖτο νὰ ἐγερθῇ. Τότε ὁ Ἰωσήφ ἔσυρεν αὐτὸν ἐκ τῶν ποδῶν, ἀλλ' ὁ Βυφῶν ἀπεδίωξεν αὐτὸν ἀνακράξας· «εἶσαι αὐθάδης· ἐξέλθε ἀμέσως». Ὁ Ἰω-

σήφ ἐξῆλθεν, ἀλλ' ἐπκνήλθε μετ' ὀλίγον φέρων ποτήριον πλήρες ὕδατος, τὸ ὁποῖον ἔχυσεν ἐπὶ τοῦ κυρίου του· μετὰ δὲ ταῦτα ἐξῆλθε ταχέως. Ὁ Βυφῶν ἠναγκάσθη νὰ ἐγερθῇ καὶ ὅτε μετ' ὀλίγας ὥρας εἶδε τὸν ὑπνρέτην του, «ἰδού, φίλε μου, τῷ εἶπε, λάβε τὸ τάληρόν σου· ἐκέρδισας αὐτὸ πολὺ καλῶς».

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου συνειθίσεν ὁ Βυφῶν νὰ ἐγειρῆται τὴν πρωίαν μόνος του ἑνωρὶς καὶ νὰ ἐργάζεται. Τῷ ὄντι ἡ ἐξίς ἐπὶ τέλους καθιστᾷ τὰ πάντα εὐκόλα. Δι' αὐτῆς κατορθοῦμεν νὰ νικῶμεν οὐ μόνον τὸν ὕπνον, ἀλλὰ καὶ πᾶν εἶδος ὀκνηρίας καὶ ἀποστροφῆς πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος.

100. Ἡ ἐπιστροφή τοῦ ἀσώτου.

1.

Στὰ πόδια σου, πατέρα μου,
περίλυπος γυρίζω
καὶ τρέμω καὶ δακρύζω,
συγχώρησι ζητῶ.
Σ' ἀρνῆθηκα, σ' ἐλύπησα,
ἐσκόρπισα τὸ βίό σου·
ἄχ! νὰ καλοῦμαι υἱός σου
δὲν πρέπει, δὲν τολμῶ.

Ἄλλ' ὁ Θεὸς μου πλέρωσε
 βαρεῖά τὴν ἀφροσύνη!
 ζητοῦσα ἐλεημοσύνη
 γεμάτος ἐντροπή.
 Κ' ἐζήλευσα τὸ σπίτι μου,
 τοὺς δούλους σου φθονοῦσα·
 ἀνώφελα ζητοῦσα
 στὰ ζένα τὸ ψωμί.

Εἰς τοὺς ἀγροὺς κατήντησα
 τοὺς χοίρους νὰ φυλάω·
 κ' ἀπ' τὴν βοσκή νὰ φάω
 μ' ἤρχετο 'πιθυμιά.
 Στὴν θλίψί μου τὸν θάνατο
 χίλιαι φοραὶς τὸν εἶδα!
 Μιὰν μόνην εἶχα ἐλπίδα,
 τὴν πατρικὴ καρδιά.

Τέλος, ἰδοὺ στὰ πόδια σου
 γυρίζω· κύτταξέ με
 πῶς εἶμαι, κύτταξέ με!
 ζυπόλυτος, γυμνός.
 ὦ! δέξου με, πατέρα μου,
 'ζάν δούλο στὴν αὐλή σου·
 τὰ πάθη μου λυπήσου,
 ἂν εἶσαι σπλαχνικός.

2.

Σήκω, παιδί μου! ὀλόχαρα
 σὲ δέχεται ἡ καρδιά μου
 ἐδῶ στὴν ἀγκαλιά μου
 εἰν' ὦρα νὰ χαρῆς.
 Ὅσα, παιδί μου, ὑπόφερες
 ὁ νοῦς μου τὰ μαντεύει.
 Καὶ τί δὲν ὑποπτεύει
 πατέρας δυστυχῆς;

Ἦσουν νεκρὸς κι' ἀνέζησες,
 ἦσουν γιὰ μὲ χαμένος,
 καὶ τῶρ' ἀναστημένος
 μοῦ πρόβαλες ἐμπρός.
 Ἄς σφάζουν τὸ καλλίτερο
 γαλατερό μοσχάρι
 γιὰ τὴν μεγάλη χάρι,
 ποὺ μοῦδωσε ὁ Θεός.

Τὰ πάθη σου λησμόνησε·
 ντύσου λαμπρά, παιδί μου
 στὸ σπίτι σου μαζὴ μου
 θὲ νᾶσαι βασιλιάς.
 Οἱ συγγενεῖς ἄς ἔλθουνε
 κ' οἱ φίλοι νὰ σὲ ἰδοῦνε,
 μ' ἐμᾶς νὰ συγγευθοῦνε
 τὴν ὦρα τῆς χαρᾶς.

101. Πετρέλαιον.

Τὸ πετρέλαιον εἶνε ὀρυκτὸν ὑγρὸν εὐρισκόμενον ἐν τῇ γῆ, ὡς τὰ μέταλλα καὶ τὰ ἄλλα ὀρυκτά. Πηγάζει δὲ ἐκ ρωγμῶν τῆς γῆς πολλαχοῦ, ἰδίᾳ ὁμως ἐν Ἀμερικῇ.

Τὸ φυσικὸν πετρέλαιον ἔχει χρωμα κίτρινον· ὅταν ὁμως ἐκτεθῆ εἰς τὸν ἀέρα, μελανίζει, γίνεται παχύρρευστον καὶ ἐπὶ τέλους στερεὸν ὡς πίσσα. ἔχει δὲ ὀσμὴν διαπεραστικὴν, εἶνε ἐλαφρότερον τοῦ ὕδατος καὶ ἐπιπλέει ἐπ' αὐτοῦ· ὅταν δὲ ἀναφθῆ, παράγει φλόγα καπνίζουσαν.

Ἐκ τοῦ φυσικοῦ τούτου πετρελαίου καθαριζομένου λαμβάνουσι τὸ πετρέλαιον τοῦ ἐμπορίου, ὅπερ χρησιμεύει, ὡς γνωστὸν, πρὸς φωτισμόν.

Τὸ πετρέλαιον ἀπαιτεῖ πρὸς καύσιν πολὺ ποσὸν ὀξυγόνου. Διὰ τοῦτο αἱ λυχνίαι τοῦ πετρελαίου φέρουσι πολλὰς ὀπὰς, δι' ὧν διέρχεται ὁ ἀήρ, καὶ κύλινδρον ὑάλινον, ὥστε νὰ σχηματίζεται ρεῦμα ἀέρος συνεχές.

Τὸ πετρέλαιον, ὡς εἶπομεν, χρησιμεύει πρὸς φωτισμὸν παράγον λαμπρὸν φῶς. Ἡ χρῆσις ὁμως αὐτοῦ ἀπαιτεῖ μεγίστην προσοχὴν, διότι ἀναπτόμενον εὐκόλως προξενεῖ φοβερά δυστυχήματα.

102. Τὰ ἐπιὰ θαύματα τοῦ κόσμου.

Δ.

Ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Ἐφέσῳ

Ἡ Ἐφεσος, μία τῶν ἐπισημοτέρων πόλεων τῆς Ἰωνίας ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἐγένετο ἐτι ἐπισημοτέρα, διότι ἐν αὐτῇ φιλοδομήθη ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος. Ὁ μεγαλοπρεπὴς οὗτος ναὸς εἶχε μῆκος τετρακοσίων εἴκοσι ποδῶν, πλάτος δὲ διακοσίων εἴκοσι.

Ἡ μακρὰ στέγη τοῦ ναοῦ τούτου ἐστηρίζετο ἐπὶ ἑκατὸν εἴκοσιν ἐπτὰ κίονων, ἕκαστος τῶν ὁποίων εἶχεν ἐξήκοντα ποδῶν ὕψος. Κατεσκευάσθησαν δὲ οἱ κίονες οὗτοι δαπάναις πλουσίων βασιλέων καὶ ἐκ δωρεῶν πασῶν τῶν πόλεων τῆς Ἀσίας. Ἐκ τῶν κίονων τούτων τριάκοντα ἕξ ἦσαν οἱ ὠραιότατοι διὰ τὰ ἀριστουργήματα τῆς γλυπτικῆς, τὰ ὁποῖα ὑπῆρχον ἐπ' αὐτῶν· εἰς δὲ εἴλικε τὸν θαυμασμὸν πάντων καὶ ἦτο ἔργον τοῦ Σκόπα, ἐνὸς τῶν περιφημοτέρων τεχνιτῶν τῆς ἀρχαιότητος.

Τὸ σχέδιον τοῦ ναοῦ τούτου ἔδωκεν ὁ Κησιφῶν, ἀλλ' ὅλον τὸ ἔργον ἀπεπερατώθη ἐν διαστήματι διακοσίων εἴκοσιν ἐτῶν. Ἀλλὰ τὸ μέγα τοῦτο ἔργον, διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ὁποίου ἐχρειάσθη τόσος χρόνος, κατεστράφη ἐν μιᾷ μόνῃ νυκτί. Ὁ Ἡρόδοτος, κυριευθεὶς ὑπὸ τῆς ματιώδους ἐπιθυμίας νὰ καταστήσῃ ἀθάνατον τὸ ὄνομά του, ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ ἄλλο τι, δι' οὗ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του, ἔκαυσε τὸν περιφημον ναὸν τὴν ἰδίαν νύκτα, καθ' ἣν ἐγεννήθη ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος.

Ὅτε ὁ μέγας οὗτος κατακτητὴς νικήσας τὸν Δαρείον ἐν τῇ ἐν Γρανικῷ μάχῃ ἐγένετο κύριος τοῦ περσικοῦ πλοῦτου, προέτεινε εἰς τοὺς Ἐφεσίους νὰ ἀνοικοδομήσῃ τὸν ναὸν ἰδίαις δαπάναις, ἂν ἤθελον νὰ γράψωσιν ἐπ' αὐτοῦ τὸ ὄνομα του. Ἄλλ' οἱ φιλότιμοι Ἐφέσιοι δὲν παρέδεχθησαν τὴν συμφωνίαν ταύτην καὶ ἐπεχείρησαν νὰ ἀνοικοδομήσωσι τὸν ναὸν δι' ἰδίων χρημάτων. Πᾶσαι αἱ πόλεις τῆς Ἀσίας ἔδωκαν προθύμως χρήματα· καὶ ἄτομα δὲ πολλὰ συνέδραμον μετὰ μεγαλοδωρίας. Πρὸ πάντων ὁμοῦ ἀξιοθαύμαστον διαγωγὴν ἔδειξαν αἱ γυναῖκες τῶν Ἐφεσίων, αἱ ὁποῖαι προσέφερον πάντα τὰ χρυσᾶ κοσμήματα αὐτῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος θαυμάσας τὸν ζῆλον τοῦτον τῶν Ἐφεσίων κατέστησεν ἐλευθέραν τὴν πόλιν αὐτῶν.

Ὁ ναὸς ἐκτίσθη ἐκ νέου πολὺ ὠραιότερος τοῦ πρώτου. Ἀρχιτέκτων ἦτο ὁ Ἐρμοκράτης δι' ἀριστουργημάτων δὲ ζωγραφικῆς ἐστόλισαν τὸν ναὸν οἱ διάσημοι ζωγράφοι Ἀπελλῆς καὶ Παροράσιος. Ὁ βωμὸς ἦτο ἔργον τοῦ Πραξιτέλους, τὸ δὲ ἄγαλμα τῆς θεᾶς ἦτο ὀλόχρυσον.

Τὸ ἀριστοῦργημα τοῦτο τῆς καλλιτεχνίας κατεστράφη ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ πάντα τὰ ἑξοχα ἔργα, τὰ ὁποῖα ἀπετέλουν τὸν ναὸν τοῦτον, μετεκομίσθησαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐχρησίμευσαν πρὸς στολισμὸν τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης.

103. Χαλκός.

Ὁ χαλκός εἶνε μέταλλον ἐξορυσσόμενον ἐκ τῆς γῆς. Εὐρίσκεται δὲ πάντοτε ἐν τῇ γῆ μεμιγμένος μετ' ἄλλων σωμάτων, ἐξ ὧν ἀποχωρίζεται ὡς καὶ ὁ σίδηρος.

Ὁ χαλκός ἔχει χρῶμα ἐρυθρὸν καὶ λάμψιν ἰσχυράν· ἐκτιθέμενος ὁμοῦ εἰς ὑγρασίαν ἀποβάλλει τὸ λαμπρὸν αὐτοῦ χρῶμα καὶ εἶτα ἐπικαλύπτεται ὑπὸ στρώματος πρασίνου. Ὁ χαλκός λοιπὸν σκωριᾷ, ὡς ὁ σίδηρος· ἀλλ' ἐνῶ ἡ σκωρία τοῦ σιδήρου εἶνε ὠφέλιμος, ἡ τοῦ χαλκοῦ εἶνε δηλητηριώδης.

Ὁ χαλκός εὐρίσκεται ἐν Οὐγγαρίᾳ, Σουηδίᾳ καὶ ἄλλαχού. Εἶνε δὲ μέταλλον χρησιμώτατον, διότι ἐξ αὐτοῦ κατασκευάζονται νομίσματα καὶ μαγειρικὰ σκεύη. Τὰ σκεύη ὁμοῦ ταῦτα εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐπιγανῶνται, ἤτοι νὰ ἐπικαλύπτονται διὰ στρώματος κασσιτέρου, ἵνα μὴ ἡ σκωρία τοῦ χαλκοῦ δηλητηριάσῃ τὰς τροφάς.

Ἐὰν ἀναμίξωμεν χαλκὸν μετὰ ψευδαργύρου, ἀποτελεῖται ὁ ὀρείχαλκος (προυντζος), ὁ ὁποῖος ἔχει χρῶμα χρυσοξανθὸν καὶ χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν κωδῶνων, διότι εἶνε σῶμα λιανῆς κηρόν.

104. Ἑλαία.

Ἡ ἐλαία εἶνε δένδρον ἀειθαλές καὶ πολὺκλαδον. Τὰ φύλλα αὐτῆς ἔχουσι σχῆμα ἐπίμηκες ἐν

Ἑλαία.

εἶδει λόγχης (λογχοειδές) καὶ χρῶμα ἄνωθεν μὲν πράσινον, κάτωθεν δὲ φαιόν. Κατὰ τὸν Μάιον ἡ ἐλαία καλύπτεται ὑπὸ πλήθους ἀνθέων μικρῶν καὶ λευκῶν κειμένων κατὰ σωρούς ἐπὶ κοινοῦ ποδίσκου. Ἐκ τῶν ἀν-

θέων γίνεται ὁ καρπός, ἡ ἐλαία.

Ὁ καρπός ἔχει σχῆμα ὄρειδές καὶ κατὰ πρῶτον μὲν εἶνε πράσινος καὶ περιέχει χυμὸν πικρὸν καὶ λευκόν· εἶτα δὲ γίνεται ἐρυθρῶπός, καὶ τέλος μετὰ τὴν τελείαν ὠρίμανσιν μέλας, γλυκύς καὶ ἐλαιόχος. Τὰ μέρη τοῦ καρποῦ εἶνε τὸ σαρκοκάρπιον, ὅπερ τρώγομεν, καὶ ὁ πυρήν. Ὁ τοιοῦτος καρπός καλεῖται δρύπη.

Αἱ ἐλαῖαι ὠριμάζουσι τὸ φθινόπωρον καὶ τότε πίπτουσι ἀφ' ἑαυτῶν ἐκ τοῦ δένδρου. Τὰς ἀώρους ἐλαίας ταριχεύομεν ἐντὸς ἄλατος ἢ ὄξους· ἐκ δὲ τῶν ὠρίμων ἐξάγουσιν ἔλαιον τρίβοντες αὐτὰς ἐν τοῖς ἐλαιοτριβείοις. Τὸ ἔλαιον μεταχειρίζομεθα,

διὰ νὰ ἀρτύωμεν τὰ φαγητά, διὰ νὰ φωτιζώμεθα καὶ διὰ νὰ κατασκευάζωμεν σάπωνα.

Τὸ ξύλον τῆς ἐλαίας εἶνε σκληρὸν καὶ χρήσιμον εἰς τὴν ξυλουργίαν.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληες θεώρουσαν τὴν ἐλαίαν ὡς σύμβολον εἰρήνης καὶ ἐκ τῶν κλάδων αὐτῆς ἐπλεκον στεφάνους, δι' ὧν ἐστεφάνουν τοὺς νικῶντας ἐν τοῖς ἀγῶσιν.

105. Ἡ ἐλαία.

Εἶμαι τοῦ ἡλίου ἡ θυγατέρα,
ἡ πειὸ ἀπ' ὄλαις χαϊδευτὴ
ἡ τόση ἀγάπη τοῦ πατέρα
τόσφ στὸν κόσμον μὲ κρατεῖ
ὅσφ νὰ γύρω νεκρωμένη,
αὐτὸν τὸ μάτι μου ζητεῖ.
Εἶμ' ἡ ἐληὰ ἡ τιμημένη.

Ὅπου κι' ἂν λάχω κατοικία,
δὲν μ' ἀπολείπουν οἱ καρποὶ
ὡς τὰ βαθειά μου γηρατεῖα
δὲν βρίσκω στή δουλειὰ ἴντροπή.
Μ' ἔχει ὁ Θεὸς εὐλογημένη
κ' εἶμαι γεμάτη προκοπή.
Εἶμ' ἡ ἐληὰ ἡ τιμημένη.

Φρίκη κ' ἔρμιά, νερὰ καὶ σκότη
 τῇ γῆ ἑθάψαν μιὰ φορά. . . .
 Πράσινη, αὐγὴ, μὲ φέρνει πρώτη
 στὸν Νῶε ἢ περιστερά.
 Ὅλης τῆς γῆς εἶχα γραμμένη
 τὴν εὐμορφάδα καὶ χαρά.
 Εἴμ' ἢ ἑλῆά ἢ τιμημένη.

Ἐδῶ στὸν Ἰσκιό μ' ἀπακάτου
 ἦλθ' ὁ Χριστὸς ν' ἀναπαυθῆ,
 κ' ἠκούσθηκ' ἢ γλυκειὰ λαλιά του,
 λίγο προτοῦ νὰ σταυρωθῆ.
 Τὸ δάκρυ του, δροσιὰ ἀγιασμένη,
 ἔχει στὴ ρίζα μου χυθῆ.
 Εἴμ' ἢ ἑλῆά ἢ τιμημένη.

Καὶ φῶς πρότατο χαρίζω
 ἐγὼ στὴν ἄγρια νυχτιά·
 τὸν πλοῦτο πειὰ δὲν τὸν φωτίζω,
 σὺ μ' εὐλογεῖς φτωχολογιά.
 Κι' ἂν ἀπ' τὸν ἄνθρωπο διωγμένη,
 μὰ φέγγω ἔμπρὸς στὴν Παναγιά.
 Εἴμ' ἢ ἑλῆά ἢ τιμημένη.

106. Τὰ ἑπτὰ θαύματα τοῦ κόσμου.

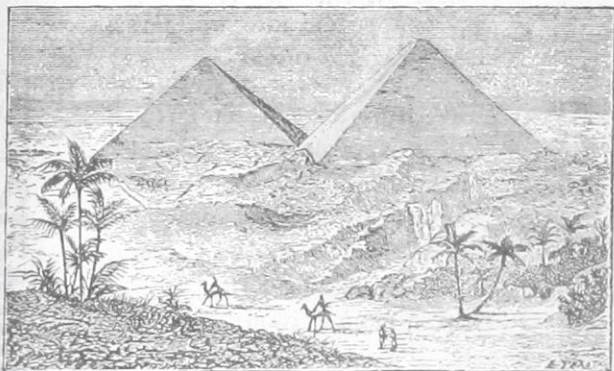
Ε'

Αἱ πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου.

Αἱ πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου εἶνε τὸ μόνον ἐκ τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον δὲν κατέστρεψεν οὔτε ὁ χρόνος, οὔτε οἱ πόλεμοι καὶ αἱ κατακτήσεις· αἱ

πυραμίδες ὑψοῦνται μέχρι σήμερον πελώρια ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐκπλήττουσι τοὺς βλέποντας αὐτάς.

Αἱ πυραμίδες αὗται ἐχρησίμευον ὡς μνημεῖα τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου. Φαίνεται δ' ὅτι κατεσκευά-

Πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου.

σθσαν μετὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀμήρου, διότι ὁ μέγας ποιητής, ἐφ' ὅποια λέγει περὶ τῆς Αἰγύπτου, οὐδὲν ἀναφέρει περὶ πυραμίδων.

Ἄλλοτε ὑπῆρχον πολλαὶ πυραμίδες· ἀλλὰ μόνον ἕως ἐξήκοντα διεσώθησαν μέχρι σήμερον. Ἐκ τούτων δὲ αἱ σημαντικώτεραι κατὰ τὴν κατασκευὴν εἶνε ἡ τοῦ Χέοπος, ἢ τοῦ Χεφρῆνος καὶ ἡ τοῦ Μυκερίνου, αἵτινες θεωροῦνται ὅτι ἀποτελοῦσιν ἐν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τῶν ἀρχαίων χρόνων.

Αἱ πυραμίδες αὗται κεῖνται πλησίον τῆς πόλεως Μέμφιδος ἐπὶ ὄρους τινός, τὸ ὁποῖον ὀνομαζέται Λιβυ-

κὸν καὶ ἔχει ἑκατὸν ποδῶν ὕψος ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος τοῦ Νείλου. Ἡ κορυφή τοῦ ὄρους τούτου ἦτο πετρώδης, ἀλλ' ἐξωμάλυναν καὶ ἰσοπέδωσαν αὐτὴν, πρὶν ἀρχίσωσι τὴν κατασκευὴν τῶν πυραμίδων.

Ἐκάστη τῶν πλευρῶν τῆς πυραμίδος τοῦ Χέοπος εἶχε πλάτος ὀκτώ πλῆθρων καὶ ἴσον ὕψος· κατεσκευάσθη δὲ ἐκ λίθων, ὧν ἕκαστος εἶχε τριάκοντα ποδῶν μῆκος. Μετὰ τσαυτῆς δὲ τέχνης ἐγένετο ἡ οἰκοδομὴ αὐτῶν καὶ τόσον κελῶς προσηρμοζοντο πρὸς ἀλλήλους οἱ λίθοι, ὥστε ὅλη ἡ πυραμὶς φαίνεται ὡς ν' ἀποτελῆται ἐξ ἐνὸς καὶ μόνου παμμεγίστου λίθου, ὁ ὁποῖος ἔχει λείαν καὶ ὁμαλωτάτην τὴν ἐπιφάνειαν.

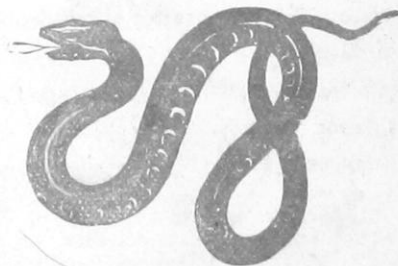
Οἱ λίθοι ἐκ τῶν ὁποίων σύγκεινται αἱ πυραμίδες, ἦταν καταλληλότεροι διὰ τοιαύτας μεγάλας οἰκοδομὰς· ἐφέροντο δ' ἐκ τῆς Ἀραβίας διὰ τοῦ Νείλου ποταμοῦ. Ἐπὶ τῆς πυραμίδος τοῦ Χέοπος ἦτο σημειωμένον, ὅπως λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ὅτι μόνον διὰ σκόροδα, κρίμματα καὶ ραφανίδας ἐξωδεύθησαν χίλια ἑξακόσια τάλαντα. Λέγεται δὲ ὅτι εἰκοσιν ἔτη ἐχρειάσθησαν διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς πυραμίδος ταύτης.

Πλησίον τῆς πυραμίδος τοῦ Χέοπος εἶνε αἱ τοῦ Χεφρῆνος καὶ τοῦ Μυκερίνου. Ἡ τοῦ Χεφρῆνος εἶνε μικροτέρα τῆς πρώτης, ἡ δὲ τοῦ Μυκερίνου πολὺ μικροτέρα τῆς τοῦ Χεφρῆνος.

107. Ἐχίδνα.

Ἡ ἔχιδνα εἶνε ἔρπετόν. Ἐχει σῶμα κυλινδρῶν ἄνευ ποδῶν καὶ σύρεται ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τῆς κοιλίας. Τὰ τοιαῦτα ἔρπετά καλοῦνται ὄφεις.

Τὸ δέρμα τῆς ἔχιδνης καλύπτεται ὑπὸ φολίδων καὶ ἔχει χρωμα φαῖον μετὰ μελαινῶν κηλίδων. Ἡ κεφαλὴ αὐτῆς εἶνε πεπλατυσμένη, τὸ στόμα μέγα, ἡ δὲ γλῶσσα δισχιδῆς.

Ἐχίδνα.

Ἡ ἔχιδνα τρώγει μύς, σαύρας, βατράχους καὶ μικρὰ πτηνά· κατοικεῖ δὲ μεταξὺ τῶν λίθων καὶ τῶν θάμνων. Ἡ θήλεια γεννᾷ ψά. Κατὰ τὸν χειμῶνα ἡ ἔχιδνα περιπίπτει εἰς νάρκην.

Ἡ ἔχιδνα φεύγει τοὺς ἀθρώπους. Ὅταν δμως προσβληθῆ, δάκνει αὐτούς. Τὸ δῆγμα τῆς ἔχιδνης εἶνε θανατηφόρον, διότι ἐκ τῶν ὀδόντων αὐτῆς σταλάζει ἐντὸς τῆς πληγῆς ἰός (δηλητήριον). Ἡ ἔχιδνα λοιπὸν εἶνε ὄφις ἰοβόλος.

108. Τὰ τρία βασίλεια τῆς φύσεως.

Πάντα ὁμοῦ τὰ ὄντα, ἅτινα ἐδημιούργησεν ὁ Θεός, ὀνομάζονται φύσις. Φυσικὴ δὲ ἱστορία εἶνε ἡ ἐπιστήμη, δι' ἧς γνωρίζομεν τὰ ὄντα τῆς φύσεως.

Πάντα τὰ ὄντα διαιροῦνται εἰς τρεῖς μεγάλας τάξεις, αἵτινες ὀνομάζονται *βασίλεια τῆς φύσεως*. Τὰ τρία βασίλεια τῆς φύσεως εἶνε τὸ *βασίλειον τῶν ζώων*, τὸ *βασίλειον τῶν φυτῶν* καὶ τὸ *βασίλειον τῶν ὀρυκτῶν*.

Τὸ βασίλειον τῶν ζώων περιλαμβάνει τὸν ἄνθρωπον καὶ πάντα τὰ ζῷα· τὸ βασίλειον τῶν φυτῶν περιλαμβάνει τὰ δένδρα καὶ πάντα τὰ φυτά· τὸ δὲ βασίλειον τῶν ὀρυκτῶν περιλαμβάνει τὴν γῆν, τοὺς λίθους, τὰ μέταλλα καὶ πάντα τὰ ἐκ τῆς γῆς ἐξορυσσόμενα σώματα.

109. Καρυκεύματα.

Καρυκεύματα καλοῦνται αἱ οὐσαὶ ἐκεῖναι, αἵτινες τίθεται ἐντὸς τῶν τροφῶν εὐχαριστοῦσι τὴν γεῦσιν καὶ διεγείρουσι τὴν ὄρεξιν ἡμῶν. Εἶνε δὲ αἱ οὐσαὶ αὗται ἄλμυραί ὡς τὸ θαλάσσιον ἅλας, ὄξειαι ὡς τὸ ἔξος καὶ ὁ χυμὸς τοῦ λεμονίου, δριμεῖαι ὡς τὸ σκόροδον καὶ τὸ κρόμμυον, ἀρωματικαὶ ὡς τὸ πετροσέλινον, τὸ γλυκάνισον, ἡ βανίλλη, τὸ κιννάμωμον (κανέλλα),

τὰ καρυόφυλλα (μοσχοκάρφια) καὶ τὸ πέπερι. Ὑπάρχουσιν ἐπίσης καρυκεύματα παχέα ὡς τὸ ἔλαιον, τὸ λίπος καὶ ὁ βούτυρος.

Πάσας τὰς οὐσας ταύτας πρέπει νὰ μεταχειρίζομεθα, ἵνα αὐξήσωμεν τὴν ἡδύτα τῶν φαγητῶν καὶ διεγείρωμεν τὴν ὄρεξιν πρὸς ὠφέλειαν τῆς υγείας ἡμῶν· οὐχὶ δέ, ὡς συνηθέστατα συμβαίνει, διὰ νὰ ὑποβάλλωμεν τὴν γαστριμαργίαν καὶ νὰ καταστρέψωμεν τὸν στόμαχον ἡμῶν.

Τὸ καρυκευμα, τὸ ὁποῖον δίδει εἰς τὴν τροφήν καλλίστην γεῦσιν, εἶνε ἡ ὄρεξις, ἥτις ἔρχεται μετὰ τὸν κόπον καὶ τὴν ἐργασίαν. Ἐκούσατε βεβαίως περὶ τοῦ μέλανος ζωμοῦ τῶν ἀρχαίων Σπαρτιατῶν. Ὁ ζωμὸς οὗτος πολὺ ἀπείχε τοῦ νὰ εἶνε νόστιμος· καὶ ἐν τούτοις οἱ Σπαρτιαῖται ἔτρωγον αὐτὸν μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως, διότι γυμναζόμενοι καὶ κοπιᾶζοντες ὅλην τὴν ἡμέραν εἶχον πάντοτε ὄρεξιν. Βασιλεὺς τις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης φαγὼν ἡμέραν τινα μέλανα ζωμὸν εὗρεν αὐτὸν ἀηδέστατον. «Ἐλησμόνησας, βασιλεῦ, εἶπον τότε εἰς αὐτὸν οἱ Λακεδαιμόνιοι, νὰ καρυκεύσῃς τὸν ζωμὸν διὰ τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης, διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ κόπου».

Τὸ κάλλιστον, ὑγιεινότατον καὶ ἀπαραίτητον καρυκευμα πάσης τροφῆς εἶνε τὸ ἅλας.

110. Τὰ ἐπὶ θαύματα τοῦ κόσμου.

ΣΤ'

Τὰ τείχη τῆς Βαβυλῶνος.

Ἡ Βαβυλὼν ὑπῆρξεν ἡ μείσθη καὶ πλουσιωτάτη πόλις τῶν ἀρχαίων χρόνων. Ἡ δύναμις τῶν βασιλέων αὐτῆς ἦτο τοσαύτη, ὥστε κατέκτησαν πολλὰ τῶν περὶ ἔθνῶν καὶ προῦχώρησαν μέχρι τῶν Ἰνδιῶν. Πάντας δὲ τούτους ὑπερέβη ἡ βασίλισσα Σεμίραμις καὶ ἔνεκα τῶν στρατιωτικῶν αὐτῆς ἔργων καὶ διότι κατεσκεύασε τὰ τείχη τῆς Βαβυλῶνος, τὰ ὅποια τόσον μέγα ἔργον ἐθεωρήθησαν, ὥστε οἱ ἄνθρωποι κατέταξαν αὐτὰ μεταξὺ τῶν ἐπὶ θαυμάτων τοῦ κόσμου.

Τὰ τείχη ταῦτα περιέκλειον πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ εἶχον μῆκος τετρακοσίων ὀγδοήκοντα σταδίων· ὥστε ταχυδρόμος τρέχων ἀκαταπαύστως μόλις ἠδύνατο νὰ περιέλθῃ αὐτὰ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. Τὸ ὕψος αὐτῶν ἦτο διακοσίων πήχεων, τὸ δὲ πλάτος πενήκοντα. Κατεσκευάσθησαν δὲ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον.

Ἐσκαπτον τάφρον καὶ ἐκ τοῦ χώματος, τὸ ὅποιον ἐξῆγον, κατεσκευάζον πλίνθους, τὰς ὁποίας μετεχειρίζοντο εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῶν τειχῶν. Τα τείχη κατεσκευάσθησαν ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ὄχθης τῆς τάφρου. Ἔθετον μίαν σειρὰν πλίνθων καὶ ἐπ' αὐτῶν ἔχνον ὑγρὰν ἀσφαλτον, διὰ νὰ πληροῖ τὰ κενὰ διαστήματα καὶ νὰ συνδέῃ τὰς πλίνθους στερεῶς. Μετὰ δὲ τριάκοντα τοιαύτας σειρὰς πλίνθων ἔστρωνον μίαν σειρὰν καλάμων, οὓς συνέδεον ἐπίσης δι' ἀσφάλτου, καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τῆς κορυφῆς. Εἰς μέρη δὲ κατάλληλα ἔκτισαν δια-

κοσίους πενήκοντα πύργους πρὸς φύλαξιν τῶν τειχῶν.

Ἐκτὸς τῶν τειχῶν, τὰ ὅποια περιεκύκλουν τὴν πόλιν, ἡ Σεμίραμις ἔκτισε καὶ ἄλλα δύο ἐπὶ τῶν ὄχθῶν τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ, ὁ ὅποιος διήρχετο διὰ μέσου τῆς πόλεως, ὥστε ἡ πόλις, ἡ ὅποια διὰ τοῦ ποταμοῦ ἦτο διηρημένη εἰς δύο ἑτερομήκη τετράγωνα, προεφυλάσσετο διὰ τειχῶν καὶ ἀπὸ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ.

Ἡ Βαβυλὼν εἶχεν ἑκάτον πύλας· ἐκάστη δὲ ὁδός, ἡ ὅποια ἀπέληγεν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ, εἶχε καὶ θύραν πρὸς τὸν ποταμὸν καὶ κατάβασιν. Ἡ περιώνυμος ἐκείνη βασίλισσα κατεσκεύασε καὶ ὑποβρύχιον δρόμον ὑπὸ τὸν ποταμὸν, διὰ τοῦ ὁποίου μετέβαινον ἐκ τοῦ ἀνακτόρου τοῦ ἐνὸς τετραγώνου τῆς πόλεως εἰς τὸ ἄλλο.

Αἱ τάφροι, αἱ ὁποῖαι ἦσαν περὶ τὰ τείχη, ἐπληροῦντο ὕδατος, ὥστε ἡ πόλις ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἀπόρητος. Τοιαύτη ἰδέα ἐπεκράτει, καὶ ἐν τούτοις δὲν ἠδυνήθη νὰ σωθῇ ἀπὸ τὴν ὑποδούλωσιν, ὅτε Κῦρος ὁ Μέγας, ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ἐπολιόρησεν αὐτὴν καὶ ὅτε ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ τρυφή κατέστησαν ἀνάδρους τοὺς ἄλλοτε γενναίους κατοίκους αὐτῆς.

111. Ἐκλείψεις Ἡλίου καὶ Σελήνης.

Πολλάκις, ἐνῶ ὁ οὐρανὸς εἶνε αἴθριος, βλέπομεν ὅτι τὸ φῶς τῆς Σελήνης κατ' ὀλίγον ἀμαυροῦται, ὁ δὲ δίσκος αὐτῆς σκοτιζέται ὅτε μὲν ὅλος, ὅτε δὲ μέρος αὐτοῦ. Τὸ φαινόμενον τοῦτο διαρ-

κοῦν ὀλίγον χρόνον παρέρχεται, ἢ δὲ Σελήνη ἀναφαίνεται λαμπρά, ὡς πρότερον. Ὅμοιον φαινόμενον παρατηρεῖται ἐνίοτε καὶ ἐπὶ τοῦ Ἡλίου ἐνῶ δηλ. οὗτος λάμπει, αἴφνης τὸ φῶς αὐτοῦ ἀμαυροῦται καὶ γίνεται ἐπὶ τῆς Γῆς τοσοῦτον σκότος, ὥστε καὶ ἀστέρες ἀνατέλλουσιν ἐν τῷ οὐρανῷ. Ἀλλὰ καὶ τὸ φαινόμενον τοῦτο ὀλίγον διαρκεῖ· ὁ δὲ Ἡλιος ἐμφανίζεται μετ' ὀλίγον λαμπρὸς καὶ ἀκτινοβόλος. Τὰ φαινόμενα ταῦτα καλοῦνται ἐκλείψεις τῆς Σελήνης καὶ τοῦ Ἡλίου.

Οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀπαίδευτοι ἄνθρωποι ἐρμηνεύουσι παραλόγως τὰ φαινόμενα ταῦτα πιστεύοντες, ὅτι μέγας δράκων ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ Ἡλίου ἢ τῆς Σελήνης καὶ ἀρπάζει αὐτοὺς διὰ τῶν ὀνύχων. Ἄλλοι δὲ θεωροῦντες τὰς ἐκλείψεις ὡς ὑπερφυσικόν τι καὶ μυστηριῶδες φαινόμενον ἐκπλήττονται καὶ φοβοῦνται ἐκλαμβάνοντες αὐτὰς ὡς κακὸν οἰωνόν.

Ὑμεῖς ὅμως τὸν τεῦθεν θὰ γνωρίζητε, ὅτι ἡ αἰτία τῶν ἐκλείψεων εἶνε ἡ θέσις τοῦ Ἡλίου, τῆς Γῆς καὶ τῆς Σελήνης. Ὅταν δηλ. ἡ Σελήνη εὐρίσκηται εἰς εὐθείαν γραμμὴν μεταξὺ τῆς Γῆς καὶ τοῦ Ἡλίου, κρύπτει καθ' ὀλοκληρίαν ἢ ἐν μέρει τὸν Ἡλίον καὶ τότε συμβαίνει ἔκλειψις αὐτοῦ ὀλικῆ ἢ μερικῆ. Ὅταν δὲ ἡ Γῆ εὐρίσκη-

ται εἰς εὐθείαν γραμμὴν μεταξὺ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης, καλύπτει διὰ τῆς σκιᾶς αὐτῆς τὴν Σελήνην ὀλόκληρον ἢ ἐν μέρει· τότε δὲ συμβαίνει ἔκλειψις Σελήνης ὀλικῆ ἢ μερικῆ.

Αἱ τῆς Σελήνης ἐκλείψεις συμβαίνουσι μόνον κατὰ τὴν πανσέληνον· αἱ δὲ τοῦ Ἡλίου κατὰ τὴν νέαν σελήνην.

112. Τὰ ἐπὶ θαύματα τοῦ κόσμου.

Ζ

Οἱ κρεμαστοὶ κῆποι τῆς Βιβυλῶνος.

Οἱ κρεμαστοὶ κῆποι ὑπῆρχον ἐπίσης ἐν Βιβυλῶνι, ὡς καὶ τὰ περιγραφέντα τεῖχη. Καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἔργου καὶ ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ ἐπέσταν τὸν θαυματὸν ὄλου τοῦ κόσμου.

Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἦτο ἀκριβῶς τετραγωνικόν, ἐκάστη δὲ πλευρὰ αὐτοῦ εἶχε μῆκος τετρακοσίων ποδῶν. Τὸ ἐξω πρόσωπον αὐτοῦ ἀπετελεῖτο ἐκ θολωτῶν οἰκοδομημάτων, τὰ ὅποια ἦσαν κατὰ βηθμίδας τὸ εἰ ὑψηλότερον τοῦ ἄλλου, ὥστε νὰ γίνηται δι' αὐτῶν ἡ ἀνάβασις· τὰ δὲ θολωτὰ ταῦτα οἰκοδομήματα ὑπεστηρίζοντο ἐξωθεν ὑπὸ κιόνων λαμπρῶς κατασκευασμένων.

Τὸ οἰκοδόμημα ὑψοῦτο τοιοιουτρόπως μέχρι τῆς κορυφῆς, ὅπου ὑπῆρχον οἱ κῆποι περιπεφραγμένοι διὰ τευχῶν καὶ ἐπάλξεων. Τὸ ὕψος τοῦ ὄλου ἔργου ἦτο πεντήκοντα ποδῶν.

Ἐπὶ τῶν θολωτῶν οἰκοδομημάτων ἔστρωσαν στύ-

λους λιθίνους, ἐπὶ τούτων ἔστρωσαν ἄλλους στύλους σταυρωτοὺς ἐκ ξύλου φοίνικος, ἐπὶ τῶν ξύλων τούτων ἔστρωσαν καλάμους καὶ ἐπὶ τοῦ στρώματος τῶν καλάμων ἔχυσαν ἄσφαλτον. Ἐπὶ τῆς ἀσφάλτου ἔστρω-

Οἱ κοσμηστοὶ κηποι τῆς Βαβυλώνας.

σαν ἀκολουθῶς πλίνθους ὀπτάς καὶ συνέδεσαν αὐτὰς διὰ γύψου· ἐπὶ αὐτῶν δὲ ἔθηκαν πλάκας μολυβδίνας, ὥστε δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διέλθῃ ὕδωρ δι' αὐτῶν.

Ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου ἔθεσαν χῶμα εἰς μέγα βῆθος, ὥστε νὰ δύνηται νὰ τρέφῃ τὰ μεγαλειτέρα δένδρα. Ἐφύτευσαν λοιπὸν παντὸς εἶδους δένδρα, διήρσαν τὸ μέρος εἰς πρασιάς, μετέβαλον αὐτὸ εἰς

κῆπους καὶ ἔκτισαν μάλιστα καὶ καταλλήλους τερπνάς καὶ εὐαρέστους βασιλικὰς κατοικίας.

Οἱ κῆποι οὗτοι ἐποτίζοντο ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, τὸ ὅποιον ἀνεβίβαζετο ἔω· ἐκεῖ διὰ μηχανῶν ἀοράτων, ὥστε οὐδεὶς ἐγνώριζε πόθεν καὶ πῶς ἀνεβίβαζετο.

113. Αἱ ὥραι τοῦ ἔτους.

Ὅπως ἡ διαδοχὴ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς παράγεται ἐκ τῆς περὶ ἑαυτὴν περιστροφῆς τῆς Γῆς ἐντὸς 24 ὥρων, οὕτω καὶ ἡ διαδοχὴ τῶν ὥρων τοῦ ἔτους παράγεται ἐκ τῆς περιστροφῆς, τὴν ὁποίαν κάμνει ἡ Γῆ περὶ τὸν Ἥλιον ἐν διαστήματι ἐνὸς ἔτους. Ὅστε ἀνευ τοῦ Ἥλιου οὔτε ἡμέρα καὶ νύξ, οὔτε ὥραι τοῦ ἔτους θὰ ὑπῆρχον.

Αἱ ὥραι διαιροῦσι τὸ ἔτος εἰς τέσσαρα μέρη σχεδὸν ἴσα· διακρίνονται δ' ἐκ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ψύχους ἢ τῆς θερμότητος, ἧς ἐπικρατεῖ κατ' αὐτὰς ἐπὶ τῆς Γῆς. Ἡ διαφορὰ αὕτη τῆς θερμοκρασίας δὲν προέρχεται ἐκ τῆς προσεγγίσεως ἢ ἀπομακρύνσεως τῆς Γῆς ἀπὸ τοῦ Ἥλιου, ἀλλ' ἐκ τῆς διευθύνσεως, καθ' ἣν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες πίπτουσιν ἐπὶ τῆς Γῆς κατὰ τὴν μεσημβρίαν. Διὰ νὰ ἐννοήσητε τοῦτο, λάβετε λύχνον ἀνημμένον καὶ ἐκτείνατε τὴν χεῖρα ὑμῶν καθέτως ἀνωθεν τῆς φλογός· τότε θὰ αἰσθανθῆτε μεγάλην θερμό-

τητα. Ἐὰν ὁμως ἐκτείνητε τὴν χειρὰ σας πρὸς τὴν φλόγα πλαγίως, θὰ αισθανθῆτε μετρίαν θερμότητα· ἐὰν δ' ἀπομακρύνητε αὐτὴν ἔτι πλαγιώτερον, μόλις θὰ αισθανθῆτε τὴν θερμότητα τοῦ λύχου.

Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς Γῆς. Τὸν χειμῶνα, ὅτε ἡ Γῆ εἶνε πλησιεσττέρα εἰς τὸν Ἥλιον, αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες προσπίπτουσιν ἐπ' αὐτῆς πλαγιώτερον καὶ προξενοῦσιν ὀλιγωτέραν θερμότητα. Τούναντίον δὲ τὸ θέρος, ὅτε ἡ Γῆ ἀπομακρύνεται τοῦ Ἥλιου, αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες προσπίπτουσιν ἐπ' αὐτῆς καθετώτερον καὶ εἶνε θερμότεραι.

Ὁ δρόμος τῆς Γῆς περὶ τὸν Ἥλιον καλεῖται τροχιά. Κατὰ τὴν 9 Δεκεμβρίου ἡ Γῆ εὐρίσκεται εἰς τὸ σημεῖον τῆς τροχιάς αὐτῆς, τὸ καλούμενον περιήλιον, καὶ εἶνε πλησιεστάτη εἰς τὸν Ἥλιον. Τότε ἄρχεται ὁ χειμῶν. Κατὰ τὸν χειμῶνα ἡ νύξ γίνεται μεγίστη, τὸ δὲ ψυχρὸς φθάνει εἰς τὸν μέγιστον βαθμόν, διότι αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες προσπίπτουσι πλαγιώτατα ἐπὶ τῆς Γῆς καὶ ἔχουσιν ὀλιγωτέραν δύναμιν.

Τὸ ἔαρ ἄρχεται τῆ 9 Μαρτίου. Ἡ ἐπὶ τῆς Γῆς θερμοκρασία εἶνε τότε μετρία, ἡ δὲ ἡμέρα ἴση πρὸς τὴν νύκτα καὶ διὰ τοῦτο λέγομεν ὅτι ὑπάρχει ἰσημερία.

Τῆ 9 Ἰουνίου εἰσέρχόμεθα εἰς τὸ θέρος. Τότε ἡ Γῆ εὐρίσκεται εἰς τὸ ἀφήλιον τῆς τροχιάς αὐ-

τῆς σημείον· ἀλλ' αἱ ἀκτῖνες τοῦ Ἥλιου πίπτουσιν ἐπὶ τῆς Γῆς κατὰ τὴν μεσημβρίαν καθετώτερον πάσης ἄλλης ἐποχῆς καὶ διὰ τοῦτο ἔχομεν μεγίστην θερμότητα. Κατὰ τὸ θέρος ἡ ἡμέρα γίνεται μεγίστη, ἡ δὲ νύξ ἐλαχίστη.

Κατὰ τὸ φθινόπωρον, τὸ ὁποῖον ἄρχεται τῆ 9 Σεπτεμβρίου, ἡ θερμοκρασία γίνεται μετρία· ὑπάρχει δὲ καὶ πάλιν ἰσημερία.

Ἡ περιοδικὴ αὕτη τῶν ὥρῶν τοῦ ἔτους διαδοχῆ ἐπενεργεῖ μέγਾਲως ἐπὶ τῆς βλαστήσεως τῶν φυτῶν. Ὁ χειμῶν παριστᾷ περίοδον φαινομενικοῦ ὕπνου, κατὰ τὸν ὁποῖον τὰ φυτὰ εἰς τοὺς κόλπους τῆς γῆς προπαρασκευάζονται νὰ βλαστήσωσι· τὸ ἔαρ βλέπει τὴν γέννησιν καὶ τὴν νεότητα αὐτῶν· κατὰ τὸ θέρος οἱ καρποὶ διαδέχονται τὰ ἄνθη καὶ κατὰ τὸ φθινόπωρον ὠριμάζουσι καὶ συνάγονται.

Δικαίως λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι ἐν τοῖς νόμοις τούτοις διείδον τὴν ὑπαρξιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν θείαν Αὐτοῦ ἀγαθότητα. Ὁ Θεὸς δημιουργήσας τὸν ἄνθρωπον δὲν ἠθέλησε ν' ἀφήσῃ αὐτὸν εἰς ἑαυτὸν, ἀλλ' ἀγρυπνεῖ ἐπ' αὐτοῦ διὰ τῶν σοφωτάτων νόμων, τοὺς ὁποίους ἔθηκεν ἐν τῷ σύμπαντι.

114. Αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους.

Ἄνθη εὐμορφα μοιράζει
τῆς ἀνοίξεως ἡ ὥρα,
ὄλ' ἡ γῆ εὐωδιάζει
καὶ γελοῦν οἱ οὐρανοί!
Τὸ καλὸν τὸ καλοκαίρι
ἔχει πλούσια τὰ δῶρα
καὶ γλυκεῖς καρποὺς προσφέρει
καὶ χαρὰν μᾶς προζενεῖ.

Φθινοπώρου ὥρα φθάνει,
ἡ βροχὴ τὸ δάσος ραίνει,
βαθμηδὸν τὸ δένδρον χάνει
τὴν προτέραν του μορφήν.
Ὁ χειμῶν βαρὺς ἐνσκήπτει,
ἡ χιῶν τὴν γῆν λευκαίνει,
καὶ πυκνὴ ὀμίχλη κρύπτει
τοῦ βουνοῦ τὴν κορυφήν.

115. Ὁ Φαέθων.

Α'

ΠΑΤΗΡ.—Εἰς ἀρχαιστάτους χρόνους κατῴκει ποτὲ
ἐν ἀγνώστῳ τινί καὶ βυθίᾳ κοιλάδι, ἐντὸς συσκίου
ἄλλους δρυῶν ἀφιερωμένου εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, γυνὴ
ὠραία καὶ νέα ὀνομαζομένη *Κλυμένη*. Αὕτη ἀπέφυγε
τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ καθ' ἡμέραν, περὶ
τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, συλλέγουσα ἄνθη ἑστεφάνου
τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος· ἔπειτα δὲ τὸν ὑπόλοιπον
χρόνον ἐξώδευεν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τριῶν θυγατέ-
ρων καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, ὅστις ὠιομάζετο *Φαέθων*.
Τὸ παιδίον ἦτο σπανίας ὠραιότητος. Οἱ ὀφθαλμοὶ
αὐτοῦ ἦσαν γαλανοὶ ὡς τὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ, ἡ δὲ

κόμη του χρυσοξανθοῦ· ὅτε δὲ ἐμειδία, ἔλεγε, ἔχα-
ραζεν ἢ Ἀνατολή. Ἡ πρὸς αὐτὸ ἀγάπη τῆς μητρὸς
καὶ τῶν ἀδελφῶν του ἦτο λατρεία. Ἀλλὰ καὶ εὐφυῆς
καὶ καλὴν θέλησιν εἶχεν ὁ μικρὸς Φαέθων· ὅ, τι δ' ἐδί-
δασκον αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ αἱ ἀδελφαὶ του, ἐμάνθανεν
αὐτὸ εὐκόλως καὶ προθυμότατα.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ.—Ἐλεγεν εἰς αὐτὸν καὶ παραμύθια
ἡ μήτηρ του;

ΠΑΤΗΡ.—Πιστεύω ὅτι τῷ ἔλεγε, διότι ἤξευρε πάν-
τοτε τὰ μαθήματά του. Καὶ εἰς τὰς ἀσκήσεις δὲ τοῦ
σώματος ἐπέδιδε· καὶ πάντες οἱ ὀμηλικεῖς τῶν πέριξ
κοιλάδων θεώρουν αὐτὸν κατὰ πάντα ἀνώτερον των.
Ἀλλὰ τοῦτο εἶχε καὶ τὸ κακὸν του μέρος· διότι συνει-
θίσας εἰς τοὺς ἐπαίνους ἀπώλεσε τὴν μετριοφροσύνην,
ἣτις εἶνε τῶν προτερημάτων ὁ στολισμὸς, καὶ ἔγινεν
οἰηματίας.

ΚΛΕΩΝ.—Καὶ τίς εἶνε οἰηματίας;

ΠΑΤΗΡ.—Ὅστις φαντάζεται ὅτι εἶνε τι, ὅτι τὰ
πάντα γνωρίζει. Τὸ κακὸν δὲ εἶνε ὅτι καὶ ἡ μήτηρ καὶ
αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Φαέθωντος συνετέλουν εἰς τὸ νὰ αὐξή-
σωσι τὴν φιλαυτίαν του ταύτην· διότι ἡ υπερβολικὴ
πρὸς αὐτὸν ἀγάπη των ἐβλαπτεν, ἀντὶ γὰρ ὤφελ' αὐτόν.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ.—Καὶ ὁ πατὴρ του τί ἔλεγε;

ΠΑΤΗΡ.—Πατέρα δὲν εἶχεν ἴδη ποτέ, οὐδ' ἤκουσε
νὰ γίνῃ ποτὲ λόγος περὶ αὐτοῦ. Μόνον ἄπαξ, ὅτε ἡ μή-
τηρ του ἐδίδασκεν αὐτόν, ὅτι πατὴρ τοῦ Διὸς ἦτο ὁ Κρό-
νος καὶ πατὴρ τοῦ Κρόνου ὁ Οὐρανός, ἠρώτησεν αἰφνης
ὁ μικρὸς Φαέθων· «Καὶ ὁ ἰδικὸς μου πατὴρ ποῖος εἶνε;»

'Αλλ' ἡ Κλυμένη, χωρὶς ν' ἀποκριθῆ, ἔλαβεν αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ μὲ ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρῶν ἔφε-
ρεν αὐτὸν πρὸ τοῦ ἀγάλματος τοῦ 'Απόλλωνος, ὡς

Ἀγαλμα τοῦ 'Απόλλωνος.

ἐζήτησε, καὶ ἐτήρησε τὸν λόγον αὐτοῦ, εἰ καὶ ἡ πε-
ριέργεια ἐπίεζεν αὐτόν.

Μετά τινα ἔτη οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ χωρῶν εἶχον
μεγάλην πανήγυριν καὶ ἀγῶνας εἰς τιμὴν τοῦ θεοῦ.

ΕΛΕΝΗ. — 'Αγῶνας! δηλαδή;

ΚΛΕΩΝ. — Δηλαδή ἔτρεχον, ἐπάλαιον καὶ τὰ τοιαῦ-
τα, ὁ δὲ νικητὴς ἐβραβεύετο.

ἔπραττεν εἰς πάσας
τὰς δυσκόλους περι-
στάσεις τῆς ζωῆς αὐ-
τῆς· ἐγονάτισε μετ'
αὐτοῦ καὶ τῷ εἶπε·
«Προσευχήθητι καὶ
τὴν ἐρώτησιν ταύτην
ποτὲ πλέον μὴ ἐπα-
ναλάβῃς».

'Ο Φαέθων ἦτο εἰ-
θισμένος νὰ προσεύ-
χεται πρὸ τοῦ ἱεροῦ
ἐκείνου ἀγάλματος,
εἰς τὴν μορφήν τοῦ
ὁποίου ἔλαμπε θεῖα
καλλονὴ καὶ μεγα-
λειότης. Πρὸ αὐ-
τοῦ λοιπὸν ὑπεσχέ-
θη ὅ,τι ἡ μήτηρ του

ΑΙΜΥΓΙΑ. — Δὲν εἶπετε, πάτερ, μίαν ἡμέραν, ὅτι
αὐτὰ ἐγίνοντο ἐν τῇ 'Ολυμπίᾳ;

ΠΑΤΗΡ. — Πολὺ καλῶς ἐθυμείσαι. 'Εν τῇ 'Ολυμ-
πίᾳ ὁμοῦ ἤρχισαν μετὰ ταῦτα. Τότε λοιπὸν συνέρρευσαν
οἱ ἀξιώτεροι νέοι ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῆς 'Ελλάδος
καὶ συνηγωνίσθησαν· ὅστις δὲ ὑπερίσχυεν, ἐλάμβανε
στέφανον, ἐπηνεῖτο, ἔχειροκροτεῖτο, καὶ εὐτυχεῖς ἐλο-
γίζοντο οἱ γονεῖς, εἴτινες ἐγέννησαν αὐτόν. Μεταξὺ
πάντων τῶν ἀγῶνων λαμπρότεροι ἰθεωροῦντο οἱ ἵππι-
καί· τὸ δὲ πλῆθος ὄλον ἦτο βεβαιον, ὅτι τὸ βραβεῖον
θὰ λάβῃ εἰς Θεσσαλός, ὅστις ἐκάθητο ὑπερήφανος ἐπὶ
μεγίστου καὶ ὠραιστάτου ἵππου καὶ ἐφαίνετο ἔχων
μεγάλην ἐπιτηδεύουσα εἰς τὸ νὰ διοικῆ αὐτόν. Τῷ
ὄντι, ὅτε ἤρχισαν νὰ τρέχωσιν, αὐτὸς ὤρμησε πρὸ τῶν
ἄλλων· ὁ δὲ Φαέθων, ὅστις καὶ αὐτὸς ἠγωνίζετο
ἐφιππος, ἔμεινε μακρὰν ὀπίσω· ἀνέβαινε δ' ἵππον,
ὅστις ἐφαίνετο μὲν ἄγριος καὶ νευρώδης, ἀλλ' ἦτο
μικρὸς καὶ ὀλίγον ἐπιδεικτικός. 'Αλλ' ὅτε δὲν ἀπέιχε
πολὺ τοῦ τέρατος, ἐπληξεν ἰσχυρῶς διὰ τῶν πτερι-
στήρων τὸν ἵππον του· οὗτος δέ, ἐπειδὴ δὲν ἦτο ὡς οἱ
ἄλλοι ἐξητλημένος, ἐπήδησε μέγιστον πῆδημα καὶ τρέ-
χων ὡς ἀστραπὴ ἐφθασε πρὸ τοῦ Θεσσαλοῦ εἰς τὸ τέρμα.

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ. — Εὖγε! εὖγε!

Β'

ΠΑΤΗΡ. — Οὕτως ἐφῶναζον καὶ αἱ χιλιάδες τῶν
θεατῶν, ὅτε ἐφάνη ἐνώπιον πάντων ὁ νεανίας ὠραιὸς
καὶ φέρων τῆς νίκης τὸν στέφανον.

Μετὰ τὸ ἵπποδρόμιον ἤρχισεν ἡ ἀρματοδρομία· τὸ

δὲ πλῆθος εἶδε μετὰ θαυμασμοῦ τὸν Φαέθοντα, ὃν ἐνόμιζον ἀπαυδήσαντα ἐκ τῆς πρώτης νίκης, νὰ παραταχθῆ καὶ εἰς τοῦτον τὸν ἀγῶνα. Οἱ ἵπποι αὐτοῦ ἦσαν τέσσαρες ξανθοὶ καὶ τόσον θυμοειδεῖς καὶ ἀνυπόμονοι, ὥστε οἱ θεαταὶ ἐπίστευον, ὅτι κατὰ πρῶτον τότε ἐξεύχθησαν εἰς ἄρμα, καὶ ἐφοβοῦντο τὰ ἔσχατα διὰ τὸν Φαέθοντα. Ἄλλ' ὡς τὸ σύνθημα ἐδόθη, ὁ Φαέθων ἤγειρεν αὐτοὺς ἐλαφρῶς διὰ τῆς μαστιγῆς, προῦκάλεσεν αὐτοὺς διὰ γλυκείας φωνῆς, καὶ οἱ ἵπποι ὤρμησαν ὡς βέλος ἐμπρός. Θαυμασιὰ δ' ἦτο ἡ ἐπιδειξιότης, μεθ' ἧς διηύθυνε τὰς ἡνίας, ἀπέφυγε τὰ προσκόμματα καὶ ἔκοπτε τὴν ὁδὸν τῶν ἀνταγωνιστῶν του δι' ἐπιτηδείων ἐλιγμῶν. Ὅτε δ' ἔφθασεν εἰς τὸ τέρμα, διὰ στιβαρᾶς χειρὸς ἀνεχαίτισε τοὺς ἵππους, καὶ πηδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος ἔρριψε τὰς ἡνίας εἰς τὸν ἵπποκόμον, πρὶν ἢ φθάσωσιν οἱ ἄλλοι. Ὁ ἐνθουσιασμός τῶν θεατῶν ὄρια δὲν εἶχε πλέον· αἱ εὐφημῖαι αὐτῶν ἔφθανεν μέχρι οὐρανοῦ· πᾶσαι δὲ αἱ χεῖρες πρὸς αὐτὸν ἐξετείνοντο καὶ ἔρριπτον εἰς αὐτὸν στεφάνους.

Ὁ ἥλιος πρὸ μικροῦ εἶχε δύσει εἰς τὸν ὀρίζοντα, καὶ ὁ Φαέθων συνάξας ὄσους ἡδυνήθη στεφάνους ἔσπευδε πρὸς τὴν μητέρα του, ἵνα καταθέσῃ αὐτοὺς εἰς τοὺς κόλπους τῆς, ὅτε ὑπὲρ πάσας τὰς φωνὰς ἠκούσθη μία, ἣτις τῷ ἔλεγεν εὖγε καὶ αὐτή· ἀλλ' ἦτο τόσον γλυκεῖα, ὡσεὶ ἦτο μέλος κιθάρας, τόσον σιγαλή, ὡσεὶ ἦτο ψιθυρισμός, ἀλλὰ συγχρόνως τόσον ἔντονος, ὥστε ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας ἤχει εἰς τὴν καρδίαν του. Ἀναβליψας δὲ εἶδεν ἐμπρός του ἄνδρα, ὅστις τῷ ἔφρανε

ώρατος, ὡς ἦτο τὸ ἀγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀλλὰ πλήρης ζωῆς, χρυτοκόμης καὶ γαλανός.

— Εὖγε ὁ Φαέθων, ὁ υἱὸς τῆς Κλυμένης! ἐπανάλαβεν ὁ ξένος μειδιῶν· καὶ τὸ μειδίαιμά του ἐκείνο ἔλαμψεν ἐντὸς τοῦ Φαέθοντος, ὡσεὶ ἦτο φῶς ἡμέρας ἐαρινῆς.

— Καὶ πῶς μὲ γνωρίζεις; ἠρώτησεν ὁ Φαέθων μετὰ δειλίας ὁμοῦ καὶ χαρᾶς.

— Σὲ γνωρίζω, ἀπεκρίθη ἐκείνος, διότι εἶμαι ὁ πατήρ σου.

— Ὁ πατήρ μου! ὁ πατήρ μου! ἀνέκραξεν ὁ νέος ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Ἄν εἶσαι πατήρ μου, ἔλθε λοιπὸν εἰς τὴν μητέρα μου, ἥτις κλαίει τοσοῦτον χρόνον, διότι εἶσαι μακρὰν αὐτῆς. Ἄλλὰ πῶς ὀνομάζεσαι;

— Ὁ πατήρ σου εἶμαι, φίλτατε Φαέθων, καὶ ὀνομάζομαι Ἀπόλλων.

— Ἀπόλλων, ὁ θεὸς ὁ πανίσχυρος, ὁ θεὸς τῆς λατρείας ἡμῶν! ἀνέκραξεν ὁ νεανίας κυριεύομενος ὑπὸ τρόμου καὶ ὑπ' ἀνεκφράστου αἰσθήματος ἡδονῆς ἐν ταύτῳ, καὶ ἔρριφθη εἰς τὰς ἀγκάλας του. Θερμότης δὲ ἀσυνήθης ἐχύθη εἰς τὰς φλέβας αὐτοῦ καὶ σποδρῶς ἔπαλλεν ἡ καρδία του.

— Καὶ εἶμαι ὑπερήφανος διὰ τὸν υἱόν μου, εἶπεν ὁ Ἀπόλλων· εἶδον τὰς νίκας σου καὶ γνωρίζω τί ἀξίζουσι. Εἶμαι καὶ ἐγὼ διφρηλάτης· ὀδηγῶ τὸν δίφρον τοῦ ἡλίου εἰς τὸν οὐρανόν. Ἄλλὰ ζήτησόν με ὅ,τι θέλεις. Ναί, εἶμαι θεὸς πανίσχυρος καὶ ὅ,τι ζητήσης, σοὶ ὑπόσχομαι ὅτι θὰ ἔχῃς αὐτό.

— Ὅ,τι ζητήσω; ὑπόσχεσαι νὰ μοὶ κάμῃς οἰανδῆ-

ποτε χάριν ζητήσω; ἀνέκραξεν ὁ Φαέθων. Τῷ ὄντι μοι δίδεις τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην;

— Σοὶ τὸ ὀμνύω· μὰ τὴν Στύγα, εἶπεν ὁ Ἀπόλλων.

— ὦ! ἐν μόνον ζητῶ, εἶπε μεθ' ἱκετευτικῆς φωνῆς ὁ νεανίας· ἄφες με μίαν μόνον ἡμέραν νὰ ὀδηγήσω τὸν δίφρον σου εἰς τὸν οὐρανόν.

Ὁ Ἀπόλλων ἀφῆκε μεγάλην τρόμου κραυγὴν.

— Ἄφρον, εἶπεν, ἄφρον, τί ζητεῖς; Ὅχι τοῦτο. Ζήτησον ὅ,τι ἄλλο θέλεις· μὴ τοῦτο.

— Ἀρνεῖσαι λοιπόν, ἀφοῦ μοι ὑπεσχέθης; εἶπεν ὁ Φαέθων θλιβόμενος.

— Ζητεῖς τὸν κίνδυνον, ζητεῖς τὸν θάνατόν σου. Ἄλλ' ὄχι, δὲν σοι ἀρνοῦμαι, δὲν δύναμαι νὰ ἀρνηθῶ. Ἄλλ' ἐθέλῃ· πρέπει νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν μητέρα σου.

Γ'

Ὅρια δὲν εἶχεν ἡ εὐτυχία τῆς Κλυμένης, ὅτε εἶδεν αἰφνης ἐνώπιόν της τὸν Ἀπόλλωνα, ὃν ἐστειρεῖτο πρὸ τόσου χρόνου, διότι κατοικία αὐτοῦ ἦτο ὁ οὐρανός. Μετὰ μεγίστης δὲ χαρᾶς ἤκουσε καὶ τὸν Φαέθοντα νὰ διηγῆται τοὺς θριάμβους του. Κατωτέρα δὲν ἦτο καὶ τῶν θυγατέρων της ἡ ἀγαλλίασις διὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ πατρὸς καὶ διὰ τὰς νίκας τοῦ ἀδελφοῦ των.

Ἄλλὰ τὰ πάντα μετέβαλον ὄψιν, ὅτε ὁ Ἀπόλλων εἶπε·

— Κλυμένη, ὡς μήτηρ ὑπακούεσαι ὑπὸ τοῦ νεανίσκου τούτου. Εἰπέ αὐτῷ νὰ μὴ ἐπιμένῃ ζητῶν ὅ,τι μὲ ἐζήτησε.

— Ὅχι, μῆτερο, μὴ ἀκούῃς τὸν πατέρα, ἀνέκραξεν

ὁ Φαέθων. Ἵπεσθέθη νὰ μοι δώσῃ ὅ,τι ἤθελον ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ. Ἐζήτησα νὰ ὀδηγήσω καὶ ἐγὼ μίαν μόνον ἡμέραν τὴν ἄμαξάν του εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ δὲν θέλει νὰ μὲ ἀφήσῃ.

— Τὸν ὄλεθρόν σου, ἀλόγιστε, ἀπεκρίθη μετὰ περιπαθείας ὁ Ἀπόλλων, τὴν καταστροφὴν σου ζητεῖς. Ἡξεύρεις τί εἶνε οἱ ἵπποι μου, εὖς ζητεῖς νὰ δαμάσῃς; Ζήτησον ἐπίσης νὰ ἠνοχήσῃς τὴν βροντὴν καὶ τὸν κεραυνόν.

— Φίλτατε Φαέθων, ἀνεφώνησε τρέμουσα ἡ μήτηρ του, ἄπεχε τῶν τοιούτων φαντασιῶν. Ἄν δυστύχημα σοὶ συμβῆ, ἤξευρε ὅτι μὲ φονεύεις.

Ὅμοιως δὲ καὶ αἱ ἀδελφαὶ του ἐναγκαλιζόμεναι αὐτὸν παρεκάλουν νὰ μὴ ἐπιμένῃ. Ἄλλ' ἐκεῖνος γελῶν ὑπεροπτικῶς ἔλεγε·

— Φεβείσθε, διότι δὲν με εἶδετε εἰς τὸ ἵπποδρόμιον. Οἰοιδήποτε καὶ ἂν εἶνε οἱ ἵπποι τοῦ πατρὸς μου, ἵπποι εἶνε πάντοτε, καὶ θὰ ἴδωσιν ἂν δύναμαι νὰ δαμάσω αὐτούς.

— Νεανίσκε, νεανίσκε, εἶπεν ὁ Ἀπόλλων, ἡ ὑπεροψία εἶνε μέγα ἀμάρτημα, ἀμάρτημα πολλάκις θανάσιμον.

— Ἄλλ' ἀρνήθητι τὸ ἄφρον ζήτημα του, εἶπεν ἡ Κλυμένη πρὸς τὸν θεόν. Ὅτε ὑπεσχέθης, δὲν ἐγνώριζες τί θὰ ἐζήτηι.

— Τοῦτο δυστυχῶς δὲν δύναμαι, εἶπεν ὁ Ἀπόλλων. ὦμοσα κατὰ τῆς Στυγός, καὶ οἱ θεοὶ δὲν δύνανται ν' ἀναιρέσωσι τὸν φοβερὸν τοῦτον ὄρκον.

ΖΩΗ.— Κατὰ τῆς Στυγός! τί δηλοῖ τοῦτο;

ΠΑΤΗΡ.— Δέν ἤξεύρετε τί εἶνε Στυξ;

ΕΥΓΕΝΙΟΣ.— Ναί, ποταμός τῆς Ἀρκαδίας.

ΠΑΤΗΡ.— Μάλιστα. Ἀλλά τὸ μέρος, ὅπου ρεεῖ ὁ ποταμός ἐκεῖνός, εἶνε τόσον ἄγριον, ἀπρόσιτον καὶ κρημνώδες, καὶ τὸ ὕδωρ του εἰς τὰ σπήλαια, ὅπου κατὰ πρῶτον συνάγεται, εἶνε τόσον σκοτεινόν, ὥστε οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον αὐτὸν ποταμὸν τοῦ Ἄδου καὶ ἐφρόνουν, ὅτι εἰς αὐτὸν ὤμνουν οἱ θεοί.

Ὅτε λοιπὸν ἡ δυστυχῆς Κλυμένη ἤκουσε ταῦτα, παρεδόθη εἰς μεγίστην ἀπελπισίαν, καὶ μόλις κατώρθωσεν ὁ Ἀπόλλων νὰ παρηγορήσῃ αὐτὴν ὀλίγον, ἀφοῦ ὑπεσχέθη, ὅτι θέλει ὀδηγήσῃ καὶ διατάξῃ τὸν υἱὸν του πῶς νὰ πράξῃ, ἵνα ἀποφύγῃ πᾶν δυστύχημα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐκ νέου πλὴν ματαίως προσεπάθησαν νὰ μεταπίσωσι τὸν ἰσχυρογνώμονα, παρέλαβεν αὐτὸν ὁ Ἀπόλλων καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν Ὀλυμπον, ὅπου ἔφερον αὐτὸν ἐν ἀκαρεῖ, ὡς διὰ τηλεγράφου· διότι οὕτως ὠδοιπόρουν οἱ θεοί. Ἐκεῖ δὲ ὠδήγησεν αὐτὸν ἀμέσως εἰς τὸ ἵπποστάσιόν του, τὸ ὅποιον ἐστίλβεν ὄλον ἐκ χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων. Ἐκεῖ τέσσαρες χιόνος λευκότεροι ἵπποι, σκάπτοντες τὸ ἔδαφος δι' ἀργυρῶν ὀπλῶν, ἔτρωγον χρυσὴν κριθὴν εἰς ἀργυρᾶς φάτνας, καὶ εἰς κρυσταλλίνους κάδους ἔπινον νέκταρ, τὸ ποτὸν τῶν θεῶν. Ἴπποκόμοι δ' αὐτῶν ἦσαν εἴκοσι καὶ τέσσαρες παρθένοι, αἱ Ὠραι, δώδεκα αἱ τῆς νυκτός μέλανα ἐνδεδυμέναι, καὶ δώδεκα λευκοφόροι, αἱ τῆς ἡμέρας.

Τότε ἐδίδαξεν ὁ Ἀπόλλων τὸν υἱὸν του πῶς ἡμέρωσεν νὰ προσφωνῇ τοὺς ἵππους, πῶς νὰ ψηλαφῇ αὐτούς,

χωρὶς νὰ τοὺς πλήττῃ διὰ τῆς χρυσῆς μάστιγος, πῶς νὰ ὀδηγῇ, ἀλλὰ νὰ μὴ παροξύνῃ αὐτούς, καὶ πῶς νὰ κρατῇ τὰς ἡνίας. Ἀφοῦ δὲ καὶ ἄλλα ὠφέλιμα τῷ παρῆγγειλεν, ἐνουθέτησεν αὐτὸν διὰ τελευταίαν φορὰν νὰ παραιτηθῇ τῆς ἀνοήτου ἀποφάσεως· ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν ἠδυνήθη νὰ μεταπίσῃ αὐτόν. «Καιρὸς λοιπόν», εἶπε, καὶ ἔδειξεν εἰς αὐτὸν τὰς Ὠρας τῆς νυκτός, αἷτινες εἶχον στρέψῃ τὰ νῶτα σιωπηλῶς, καὶ τὰς Ὠρας τῆς ἡμέρας, αἷτινες μειδιᾶσαι καὶ ἐλαφρῶς ὀρχοῦμεναι ἐπλησίασαν καὶ ἔλυσαν τοὺς τέσσαρας λευκοὺς ἵππους, ἐζευγμένους εἰς δίφρον κατάχρυσον, ὃν ἐκάλυπτον μύριοι ἀκτινοβολοῦντες ἀδάμαντες. Ὁ Φαέθων ἔθαμβώθη κατ' ἀρχάς· ἀλλ' εὐθύς πάλιν θάρρος λαβὼν ἐπήδησεν εἰς τὸν δίφρον βοθηθόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅστις διὰ τελευταίαν φορὰν ἐσφιγξεν αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας του.

«Ἀγαθὴ τύχη! τῷ εἶπε. Προσοχὴν, ἡρέμειαν καὶ περίσκεψιν!»

Τότε προχώρησε νεᾶνις φαιδρά, ἔχουσα ρόδων πλήρεις τὰς χεῖρας, ἠιοῖξε διὰ χρυσοῦ κλειδίου τὴν πύλην τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐσκόρπισε τὰ ρόδα εἰς τὸ κατώφλιον. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ Ἀπόλλων προσεφώνησε τοὺς ἵππους καὶ αὐτοὶ ἐκινήθησαν.

Δ

Κατ' ἀρχάς οἱ ἵπποι ἐβάδιζον βραδέως, διότι ἡ ἀνοδος ἴσο ἀπότομος. Ἀλλὰ τοῦτο ἐστενοχώρει τὸν τολμητικόν, ὅστις ἐνθυμούμενος τὰ ἵπποδρόμια ἐκραύγαζεν ἀεὶ πρὸς λοιπόν! καὶ ἐκτύπα διὰ τῆς μάστιγος

τὸν ἄερα. Εἰς τὴν ξένην δὲ ταύτην φωνὴν καὶ εἰς τὸ πλατάγισμα οἱ ἵπποι ἀνετινάχθησαν σφοδρῶς καὶ ἤρχισαν καλπάζοντες. Ὁ πλατὺς οὐρανὸς ἔφρουγεν ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν καὶ περὶ τὸν Φαέθοντα ἦτο χάος, ὅπου ἔβλεπε σκοτοδινῶν σπινθηροβολοῦντας ἀστερισμοὺς εἰς σχήματα καρκίνων, σκορπιῶν καὶ λεόντων· βθλέως δὲ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ διέκρινε τὴν Γῆν, ἣτις ἐστρέφετο ὡς χειρόμυλος. Ἄλλ' ὁ Φαέθων ἦτο γενναῖος. Ἦρπασε τοὺς χαλινούς καὶ σπασμωδικῶς ἀνέσυρεν αὐτούς· οἱ δὲ ἵπποι ἠνωρθώθησαν εἰς τοὺς ὀπίσθιους πόδας τῶν. Ὅργισθεὶς τότε ἐκτύπησεν αὐτούς διὰ τῆς μάστιγος· καὶ αὐτοὶ ἔχρεμέτισαν φοβερῶς, ὥστε ἐσειοθήσαν οἱ θόλοι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐκ τῶν μυκτῆρων τῶν ἐφύσησαν φλόγας, αἰτίνες ἔβαψαν ἐρυθρὰ τὰ σύννεφα· ὤρμησαν δέ, ὡς εἰ ἐδιώκοντο ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Πᾶν δὲ κίνημα τοῦ νέου τῶν ἠνιόχου ἠρέθιζεν αὐτοὺς μᾶλλον ἢ ὠδήγει, καὶ ἐφέροντο τυφλῶς καὶ ἀτάκτως· καὶ ὅτε μὲν εἴλκε τοὺς χαλινούς, ἀνεπήδων πρὸς τὰ ἄνω σχεδὸν καθέτως καὶ εἰς ὀλίγα λεπτὰ ἀνέβαινον εἰς ἀχανῆ ὕψη μακρυνόμενοι τῆς Γῆς· αὕτη δὲ τότε, ἐστερημένη τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου, ἐκαλύπτετο ὑπὸ χιόνων καὶ ὑπὸ πάγων, καὶ οἱ ποταμοὶ ἐγίνοντο κρύσταλλα, καὶ φυτὰ καὶ ζῶα καὶ ἄνθρωποι ἀπέβησκον ἐκ τοῦ ψυχους· ὅτε δ' ἀπηύδων οἱ εὐρωστοὶ τοῦ βραχίονος καὶ ἐχαλαροῦντο οἱ χαλινοί, ὥρμων οἱ ἵπποι κατὰ κεφαλήν πρὸς τὴν Γῆν· καὶ ὅπου ἐπλησάζον, αἱ πεδιάδες μετεβάλλοντο εἰς ἀμμῶδες ἐρήμους, ἦναπτον ὡς λαμπάδες τὰ δάση καὶ οἱ ποταμοὶ ἐξηραίνοντο· ἀπέραντος δὲ πυρκαϊκῆ

ἐβόσκειν εἰς τὰ ὄρη καὶ τῶν ἀνθρώπων τὰς κατοικίας. Τότε μεγάλη κραυγὴ ἠγέρθη ἐξ ὅλης τῆς Γῆς· οἱ ἄνθρωποι ἐξέπεμπον δεήσεις πρὸς τὸν Δία ν' ἀποτρέψῃ τὸ μέγα δεινόν. Ὁ δὲ Ζεὺς ἰδὼν τὸν ἥλιον, ὅτι ἐκινετο ὡς μεμεθυσμένος, καὶ ἐνόησας ὅτι ὀδηγεῖ αὐτὸν οὐχὶ ὁ Ἀπόλλων, ἀλλὰ χεῖρ πρωτόπειρος καὶ ἀνίκανος, ἤρπασε μετ' ὀρμῆς τὸν κεραυνὸν καὶ ἐσφενδόνισεν αὐτὸν κατὰ τοῦ αὐθάδους. Φοβερὸς τριγμὸς ἠκούσθη καθ' ἑαυτὴν τὴν φύσιν· ὁ κεραυνὸς ἐνέσκηψεν εἰς τὴν ἄμαξαν καὶ πληθὺς ἀπεκύλισε τὸν Φαέθοντα. Καὶ οἱ μὲν ἵπποι γυρῶσαιτες τὴν βροντὴν τοῦ Θεοῦ ἐντρομοὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν φάτην τῶν ἀφέντες καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὴν Γῆν εἰς σκότος βεβησιμένην· τὸ δὲ σῶμα τοῦ Φαέθωνος νεανίου φερόμενον διὰ τοῦ κενοῦ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν Γῆν ἐκτριβῶς εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἡ μήτηρ καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ἀνέμενον μετ' ἀγωνίας τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ. Πᾶσι δὲ ἐλπίσαν τῶν ἐννοεῖτε καὶ χωρὶς νὰ περιγράψῃ αὐτὴν εἰς ὑμᾶς. Τὸν ἀγαπητὸν τῆς καρδίας τῶν, ὃν κτήρη ζωῆς καὶ ἐλπίδων νεανίαν εἶχον ἤδη πρὸ αὐτῶ παῦμα ἀμορφον καὶ ἠερωτηριασμένον. Διὰ τῶν χοῶν τῶν ἔσκαψεν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐναφίσασαν αὐτόν· ἐκεῖ δ' εὕρισκεν αὐτὰς ὁ ἀνατέλλων καὶ ἐκεῖ ὁ δῦων ἥλιος νὰ κλαίωσιν ἀπαρηγόρητα· ὁ δὲ ποταμὸς ἐπινε τὰ δάκρυα αὐτῶν. Ὁ Ἀπολλων ὁμοῦς ἠλέησε τὴν σύζυγον καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ. Καὶ νὰ ἐλαττώσῃ μὲν τὴν θλιψίν τῶν δὲν ἠδύτο, ὅτι καὶ ὁ ἴδιος συνεμερίζετο αὐτὴν· ἀλλ' ὅπως καταστῆται αὐτὴ ὀλιγώτερον ἐπαισθητὴν εἰς αὐτάς,

εἰς τὴν ὄχθην ἐκείνην, ὅπου ἐφαίνοντο ὡς ριζώσασαι·
μετεμόρφωσεν αὐτὰς εἰς δένδρα, τὰς ἰτέας, αἵτινες
ἤξευρετε, ὅτι φαίνονται ὡς κλαίουσαι. Τὰ δὲ πύρινα
δάκρυά των σταλάζοντα εἰς τὸν ποταμὸν ἐπήχθησαν
ἐντὸς τῶν ὑδάτων του εἰς τὴν κίτρινην πολύτιμον
ἐκείνην ὕλην, ἣτις ὀνομάζεται ἤλεκτρον.

ΚΛΕΩΝ.—Καὶ τίς ἦτο ὁ ποταμὸς οὗτος ;

ΠΑΤΗΡ.—Ὁ Ἡριδανός, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι.

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.—Ὁ δυστυχὴς Φαέθων !

ΑΙΜΥΓΙΑ.—Δυστυχὴς βεβαίως, ἀλλ' ὅμως τῷ ἦεν
ζεν ἢ τιμωρία. Διατί νὰ εἶνε τόσον οἰηματίας

116. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον.

Ἀρμόσατε ψαλτήριον
αἱ γενεαὶ τοῦ κόσμου,
τὸν Πλάστην μου καὶ Κύριον
εὐλόγει τὰ ἐντὸς μου.

Αὐτὸς Θεὸς τῆς χάριτος,
ἀνθρώπων εὐφροσύνη,
ἀθέατος καὶ ἀρρητος
τὸ σὸμπαν διευθύνει.

Θυσίαν ἐτοιμάσατε
λιθάνου ἡδυόσμου,
καὶ τὸν Θεὸν δοξάσατε,
ποίητὴν τοῦ κόσμου.

Μ' εὐώδη ἄνθη θάλλοντα
Αὐτὸς τὴν γῆν στολίζει,
καὶ μ' ἄστρα λάμπειν θά
τὸν οὐρανὸν φωτίζει.

Δικαιοσύνης ἦλιος,
ὁ λάμπων ἀπ' αἰῶνος,
ποικίλαι γλῶσσαι χίλια
Σὲ ἀνυμνοῦν συγχρόνως.

Τὴν παντοδυναμίαν Σοι
πᾶν στόμα ἐκθειάζει,
τὴν ἀμετρον σοφίαν Σοι
ὁ νοῦς ἐγκωμιάζει.

Πηγὴ, ἀφθόνως φέρουσα
κρουνοῦς ζωῆς καὶ δρόσου,
ἢ κτίσις ψάλλει χαίρουσα
τὸ μέγα ἔλεός Σου.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ' ΕΤΟΥΣ

Πρόσκληση

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΔΕΛΦΑΣΤΑ - ΣΦΥΡΑ - ΓΕΡΑΡΔΟΥ

Εν Γαλατῶν Πόλει, ὁδὸς Μιχαηλίδου, ἄρ. 13, Τηλεφών. 222

ΕΥΜΕΘΟΔΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ μετ' εικόνων εἰς τεύχη τρία, ὑπὸ **Α. Ἀθανασιάδου** καὶ **Γ. Δημητριάδου**.

- Τεύχος Α' Βιογραφικὴ Ἱστορία ἔκδοσις Δ' Γρ. 2,50
- Β' Βιογραφικὴ " " Γ' " 3,50
- Γ' Χρονολογικὴ " " Γ' " 5,50

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ εἰς τεύχη δύο, ὑπὸ **Α. Ἀθανασιάδου**.

- Τεύχος Α' Γρ. 2,50
- Β' " " 3

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ μετ' εικόνων εἰς τεύχη δύο, ὑπὸ **Α. Δημητριάδου**, ἔκδοσις Β' διευκρινισμένη.

- Τεύχος Α' Περιγραφαὶ ζώων, φυτῶν καὶ ζυκτῶν Γρ. 4--
- Β' Στοιχειώδης ἀνθρωπολογία καὶ ζωολογία " 5--

ΤΕΤΡΑΔΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑΣ μετ' ὑποδειγμάτων πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων, περιλαμβάνοντα δείγματα συνήθους γραφῆς εἰς τεύχη **Ξ** ἔκδ. Β' ὑπὸ **Γ. Ἀρβανιτάκη**. Ἐκαστὸν τετράδιον τιμᾶται παρ. 20.

ΝΕΑ ΕΥΜΕΘΟΔΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ εἰς τεύχους, ὑπὸ **Γ. Ἀρβανιτάκη**.

- Τεύχος Α' ἔκδ. Γ' Γρ. 1,50
- Β' " Γ' (περιλαμβάνον καὶ δείγματα Γαλλικῆς Καλλιγραφίας) " 3.

Προσκαί ἔκδοσις ἡμῶν ἐγένοντο μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας καὶ φιλοκαλίας καὶ τῆ ἀδείας τοῦ Ἀυτοκρατορικοῦ Υπουργείου τῆς Παιδείας, ὑποβλήθησαν καὶ εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐκπαιδευτικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Υπουργείου, ἐνεκοιμήθησαν καὶ καταχωρήθησαν ἐν τῷ ἐπιπέδῳ αὐτῆς. Κατάλογον ὡς ἀκριβῶς ἐκτύπηται εἰς ἐξέλιξιν τὰ ἀπὸ τῆς Ἀυτοκρατορικῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς.